

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

2016 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

Paul Beatty

Seri Sonu

Roman

hep
kitap

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Los Angeles'ın Dickens adlı banliyösünde doğup büyümüş bir siyahinin dilinden mizah yüklü bir anlatım...

Psikolog babasının evde eğitim verdiği ve kendi sosyal deneylerinde kullandığı “Bonbon” Ben, babası polis tarafından “kazara” öldürölünce yüklü miktarda tazminat alır. Siyahi nüfusuyla bilinen, türlü şakalara ve önyargılara malzeme olan Dickens'ın yavaş yavaş yok olması, adeta haritadan silinmesi karşısında mutsuzdur. Dickens'ı eski günlerine döndürebilmek için büyük bir mücadeleye girişirken, yolunun Anayasa Mahkemesi'ne düşeceğini öngöremez.

2016 Man Booker Ödölü'ne layık görölün Seri Sonu, Paul Beatty'nin Amerika'daki ırk ayrımı sorununu mizahi dille aktardığı çarpıcı bir roman.

ISBN 978-605-192-272-0

TAVSİYE
EDİLEN
PERAKENDE
SATIŞ

Ücretsiz PDF Kitap Arşiv - <https://yayinlar.org>

hep
kitap

Seri Sonu

Orijinal adı: The Sellout

© 2015, Paul Beatty

Yazan: Paul Beatty

İngilizce aslından çeviren: Fuat Sevimay

© hep kitap 2018

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Aralık 2018, İstanbul

ISBN 978-605-192-272-0

Sertifika no: 34204

Kapak tasarımı: Yetkin Başarır

Baskı: Optimum Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1

34295 Küçükçekmece / İstanbul

Tel. (0212) 463 71 25

Sertifika no: 41707

hep kitap

Mecidiyeköy Mahallesi,

Büyükdere Caddesi,

Ercan Han B Blok 121/9

Şişli 34381 İstanbul

www.hepkitap.com.tr/info@hepkitap.com.tr Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

* hep kitap, TEAS Yayıncılık A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

SERİ SONU

Paul Beatty

Çeviren:

Fuat Sevimay

hep
kitap

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Althea Amrik Wasow'a

GİRİZGÂH

Bunu bir siyahiden duyunca inanmakta zorlanabilirsiniz ama hayatım boyunca hiçbir şey çalmadım. Ne vergi beyanname-lerimde ne de iskambil oynarken, hileye hurdaya asla başvurmadım. Sinemaya hiç kaçak girmedim ya da çalıştığı eczanede asgari ücrete talim ettiği için merkantilist zihniyetin yol yordamına zerre kafa yormayan kasiyerin verdiği fazla para üstünü, tıkr tıkr iade etmeyi hiç ama hiç ihmal etmedim. Hiç ev soymadım. Elimde silahla içki dükkânı basmışlığım yok. Tıklım tıklı bir otobüse ya da metroya binip, yaşlılara ayrılmış yerlerden birine kurulup, koca penisimi çıkarıp, yüzümde sapkın ama her nasılsa biraz da kolu kanadı kırık bir ifadeyle tatmin olana dek mastürbasyon yapmadım hiç. Ama işte yine de burada, Amerika Birleşik Devletleri'nin Anayasa Mahkemesi'nin yüksek tavanlı boğuk duruşma salonundayım ve arabam kurallara aykırı halde ve biraz da tuhaf bir tezatla Constitution¹ Caddesi üzerine park ediliyken, ellerim arkadan kelepçelenmiş, konuşmama hakkımla çoktan vedalaşmış vaziyette, tıpkı bu ülke gibi hiç de görüldüğü kadar rahat olmayan, pofuduk bir koltukta oturuyorum.

Üstünde koca koca, kampanya-kırmızısı harflerle ÖNEMLİ! damgası basılı, resmi görünümlü sarı zarfla celp edildiğim bu şehre vardığımdan beri kıvranıp duruyorum.

¹ Anayasa. (ç.n.)

“Sayın Bayım” diyordu mektup.

“Tebrikler, belki de kazananlardan biri sizsiniz! Dosyanız, Amerika Birleşik Devletleri’nin Anayasa Mahkemesi’nde görülmekte olan yüzlerce temyiz dosyasının arasından seçildi. Ne muhteşem bir onur! Milattan sonra bilmem kaç yılı, 19 Mart günü, saat 10.00’da görülecek davanız için en az iki saat önce hazır bulunmanız önemle tavsiye...” Mektup, Anayasa Mahkemesi’ne havayoluyla, tren yoluyla, çevre yolundan nasıl ulaşılabileceğine dair tarifleri ve görülecek çeşitli yer, restoran, konaklama vesairede kullanılacak bir miktar indirim kuponuyla son buluyordu. İmza yoktu. Şöylece bitiveriyordu...

Saygılarımızla,

Amerika Birleşik Devletleri Halkı

Washington kentinin, geniş caddeleri, kafa karıştıran dönel kavşakları, mermer heykelleri, Dor tarzı sütun ve kubbeleriyle antik Roma’yı andırmak istediği düşünülür (tabii antik Roma’nın sokakları da evsiz siyahilerle, bomba uzmanı köpeklerle, tur otobüsleriyle ve çiçek açmış kiraz ağaçlarıyla kaplı idiyse). Dün öğleden sonra kendimi, en karanlık Los Angeles ormanlarının kuş uçmaz kervan geçmez kuytularından çıkagelmiş, sandaletli bir Etiyopyalı gibi otelden dışarı attım ve imparatorluğun tarihi önem taşıyan binalarını ağır ağır ve vatansever edayla tavaf eden, kot pantolonlu, salak köylülerin hac kervanına katıldım. Lincoln Anıtı’na hayranlıkla bakakaldım. Eğer Dürüst Abe² aşka gelip canlanacak ve o yedi metre on bir santimlik kemikli vücudunu yerinden kaldırmayı bir şekilde başaracak olsa acaba ne derdi? Ne yapardı? Break dans mı? Kaldırımın kenarına tüneyip bul karayı al parayı mı oynatırdı? Gazeteyi okuyup kurtardığı Birlik’in artık bozuk bir plütokrasi düzeni haline geldiğini, özgürleştirdiği insanların şimdi de rit-

² ABD başkanlarından Abraham Lincoln’ün takma adı (ç.n.)

me, rap müziğe ve kredi tuzaklarına kul köle olduğunu ve sahip olduğu becerilerin günümüzde, Beyaz Saray'dan ziyade basket sahalara daha uygun olacağını mı görürdüyü? Orada, hızlı atak sırasında topu zınk diye tutup el üstünden aşırı atabilir, attıktan sonra şut pozunda kalıp top fileden geçerken zevzek zevzek konuşabilirdi. Büyük Kurtarıcı'yı³ durduramaz, yalnızca tutmayı hayal edebilirsiniz.

Pentagon'un savaş çıkarmaktan başka yapacak işi olmaması şaşırtıcı değil elbette. Turistlerin binanın önünde fotoğraf çekmelerine bile izin verilmiyor, o yüzden, denizci üniformaları kuşanmış, dört kuşaktır donanma gazisi aile elime bir kullan-at fotoğraf makinesi tutuşturup, onları belli mesafeden takip etmemi ve hazır olda durup, asker selamı verip nedensizce barış işareti yaparlarken onları gizlice fotoğraflamamı istediğinde, ülkeme bir şekilde hizmet ettiğim için çok mutlu oldum. National Mall parkında Washington'ı hedef alan tek kişilik bir protesto vardı. Beyaz bir oğlan, yalnız başına, insanların derinlik algısıyla kafa bularak, uzakta-ki Washington Anıtı'nın, pantolonunun açık fermuarından yükselen sivri, devasa beyaz adam ereksiyonu gibi görüneceği şekilde çimenlere uzanmıştı. Çocuk, gelip geçenlerle şakalaşıyor, insanların telefon kameralarına gülümsüyor ve fotoğraf hilesiyle oluşturduğu erkekliğini sıvazlıyordu.

Hayvanat bahçesinde maymungiller kafesinin önünde durup, kesik kuru bir meşe dalının üstüne ata biner gibi oturmuş, kafes içindeki yavrularını dikkatle izleyen yüz seksen kiloluk gorilin nasıl da "başkanlara layık" duruş sergilediğini hayranlıkla ifade eden kadının sözlerine kulak kesildim. Erkek arkadaşı parmağını bilgilendirme levhasına vurarak "başkan duruşlu", gümüş sırtlı gorilin adının da, tesadüfe bakın ki Baraka olduğunu gösterince kadın bir kahkaha patlattı, ta ki o sırada ya büyük çubuklu buzlu şekerin ya da Çikita muzun filan son lokmasını ağzına tıktırmak-

³ Abraham Lincoln için kullanılan bir diğer isim. (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ta olan bendenizi, yani mekândaki diğer yüz seksen kiloluk temsili gorili görene dek. Kadın o an üzüldü ve düşünmeden konuştuğu için, kendi adına dışından, sanırım benim adıma da doğmuş olduğum için içinden, yalvar yakar özürler diledi. Kazara, “En iyi arkadaşlarımdan bazıları maymundur” dedi. Gülme sırası bana gelmişti. Ne demek istediğini ve hangi zihniyeti temsil ettiğini anlamıştım. Bu şehrin tamamı Freud’cu dil sürçmesi, Amerika’nın sevapları ve günahlarıyla betondan ereksiyondur. Kölelik mi? Açık Yazgı mı? *Laverne* ve *Shirley*⁵ mi? Almanya, Avrupa’daki her bir Yahudi’yi öldürmeye çalışırken boş boş durup beklemek mi? Benim en iyi arkadaşlarımdan bazıları da Afrika Sanatı Müzesi, Yahudi Soykırımı Müzesi, Amerikan Kızılderilileri Müzesi, Sanatta Kadınlar Milli Müzesi’dir yahu. Dahası şunu da bilmelisin ki, kız kardeşimin kıızı bir orangutanla evlidir.

Georgetown ve Çin Mahallesi’ni bir günlük turla toparlarsınız. Beyaz Saray’ın, Phoenix Evi’nin, Blair Evi’nin ve mahallenin uyuşturucu yuvasının önünden şöyle ağır ağır geçtin mi mesaj gayet açık hale gelir zaten. İster antik Roma’da yaşamış ol, ister günümüzün Amerikasında, ya yurttaşsındır ya köle. Ya aslan ya Yahudi. Ya suçlu ya masum. Ya rahat ya rahatsız. Ve burada, Amerika Birleşik Devletleri’nin Anayasa Mahkemesi’nde, bir yandan kelepçe, bir yandan pofuduk deri koltuğun kayganlığı derken, kahrolası zemin yüz kızartıcı şekilde kıştırdı çökmek için elimden gelen tek şey, okulda, dersten sonra cezaya kalınan odadaki pervasızlık seviyesine tam varmasa da, mahkemeye saygısızlığın kesinlikle çok ötesine geçen bir açıyla kaykılana dek arkama yaslanmak.

Adliye memurları salona, kızak çanları gibi şingirdayan anahartlarıyla, birbirlerine Tanrı ve memleket aşkıyla koşumlanmış, asker tıraşlı İskoç katanaları gibi, ikişer kişilik çift sıra halinde uygun adım giriyorlar. Baş çeken, göğsündeki renkli celp kâğıtları gökku-

⁴ Amerika Birleşik Devletleri’nin tüm kıtaya yayılmasının Tanrı buyruğu olduğu inancına dayandırılan 19. yüzyıl yayılmacılık doktrini. (ç.n.)

⁵ 1976-1983 yılları arasında gösterilmiş bir Amerikan komedi dizisi. (ç.n.)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

şacağını andıran o mağrur Budweiser kadını, hafifçe koltuğumun arkasına vuruyor. Dik oturmamı istiyor ama efsanevi bir sivil itaatsiz olan ben, sandalyemde küstah bir tavırla daha da kaykılıyorum ve bu beceriksiz pasif direniş eylemim, canımı acıtan bir kıçüstü düşüşle son buluyor. Kadın yüzüme doğru kelepçe anahtarını sallayıp kalın, tüysüz koluyla beni tuttuğu gibi kaldırıyor ve sandalyemi masaya o denli yanaştırıyor ki masanın parlak, taze limon kokulu, maun renkli cilasında takım elbisemle kravatımın yansımasını görebiliyorum. Daha önce hiç takım elbise giymemiştim ve bunu bana satan adam, “Görünüşünüzü çok beğeneceksiniz. Garanti ediyorum” demişti. Oysa masadan bana bakan yüz, adını bilmediğiniz ve yüzünü tanımadığınız, takım elbiseli, ince saç örgülü, rastalı, kel kafalı, işyeri tarzı Afrolu, herhangi bir siyahie, yani haydudun tekine benziyor.

Satıcı, “İyi görüldüğünüzde kendinizi iyi hissedersiniz” diye vaatte bulunmuştu. Garanti etmişti. Bu nedenle dönünce 129 dolarımı geri isteyeceğim, çünkü görünüşümü beğenmedim. Hissettiklerimi de. Kendimi takım elbisem gibi hissediyorum – ucuz, rahatsız ve dikiş yerlerinden atmak üzere.

Çoğu zaman polisler sizden teşekkür bekler. İster size sırf postanenin yerini tarif etmiş olsunlar, isterse sizi devriye aracının arka koltuğuna mıhlamış olsunlar ya da benim durumumda olduğu gibi, kelepçenizi çıkarıp otunuzu ve uyuşturucu öteberinizi geri vermiş ve size geleneksel Anayasa Mahkemesi kâmiş kalemi sağlamış olsunlar. Ama bu kadının yüzünde, bu sabah beni ekibiyile beraber Anayasa Mahkemesi’nin o meşhur kırk dördüncü basamağında karşıladıklarından beri acıma ifadesi var. Üzerinde Yasa Önünde Eşit Adalet yazan alınlığın altında sabah güneşine karşı gözlerini kısarak omuz omuza durmuş, dökülen kiraz ağacı çiçeklerinin kepek gibi benek benek kapladığı rüzgârlıklılarıyla binaya girişimi engellemek için önümü kesmişlerdi. Bunun maskaralıktan, devletin son anda yaptığı anlamsız güç gösterisinden ibaret olduğunu hepimiz biliyorduk. Sakaya kafası basmayan tek ki-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

şı, cocker spaniel cinsi köpekti. Ardı sıra vınlayan uzamalı tasma-sıyla bana doğru koştu, ayakkabılarımı ve pantolonumun paçalarını heyecanla kokladı, sümük kaplı ıslak burnunu apış arama sürttü ve sonra da uslu uslu yanıma oturup kuyruğunu gururla yere vurma-yı başladı. Öyle menfur bir cürümle suçlanıyordum ki, beni, devlet dairesi dahilinde üzerimde esrar bulundurmaktan yakalamak, Hit-ler’i aylıklıkla ya da British Petroleum gibi uluslararası bir şirketi, elli yıl boyunca neden olduğu rafineri patlamaları, zehirli sızıntı ve emisyonlar ve utanç verici derecede samimiyetsiz reklam kam-panyası dururken, yere çöp atmakla itham etmek gibi olurdu. Do-layısıyla pipomu maun masaya gürültüyle iki kez vurarak temiz-liyorum. Sakızlaşmış reçineyi elimle yere süpürüp üflüyor, pipo-nun haznesini evde yetiştirdiğim otlarla dolduruyorum ve polis ha-nım da bir asker kaçağının son sigarasını yakan idam mangası ku-mandanın nazik edasıyla, BIC çakmağını çıkararak ateşliyor beni. Gözümü kapamıyor ve ot içme tarihinde görülmüş en şanlı nefesi çekiyorum. Irksal profillemeye uğramış, kürtaj hakkı elinden alın-mış, bayrak yakan, susma hakkını kullanan kim varsa arayın ve ye-niden yargılanma talep etmelerini söyleyin, zira ben memleketin en yüksek mahkemesinde kafayı bulup, yüksek yüksek tepeler-de uçuyorum. Polisler hayretle bakıyor bana. Scopes’un maymu-nu⁶, Afro-Amerikan hukukunun evrimindeki kayıp halkanın vü-cut bulmuş haliyim. Tavandaki dev frizlere doğru, atom bombası-nın mantar bulutu büyüklüğünde duman yolladığım sırada, cocker spaniel’in koridorda mızıldanıp patisini kapıya sürttüğünü duyabi-liyorum. Hammurabi, Musa, Süleyman –damarlı İspanyol merme-rine işlenmiş, demokrasi ve adalete ilişkin efsunlu sözlerin sahip-leri- Muhammed, Napoléon, Charlemagne ve toga giymiş kaslı bir antik Yunan zengin çocuğu tepemde dikilmiş, taştan, yargılayıcı

⁶ 1925 yılında, ABD’nin Tennessee eyaletinde John Thomas Scopes adlı genç bir fen bilgisi öğretmeni derslerinde evrimi öğretmek için eyalet yasalarına karşı geldiği için mahkemeye çıkarılıp suçlu bulunmuş. Bu dava halk arasında Scopes’un Maymun Da-vası olarak anılarmış. (ç.n.) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

bakışlarını üstüme dikmişler. Scottsboro’lu Çocuklar’a⁷ ve Al Gore’a da aynı hor gören gözlerle mi bakmışlardı acaba?

Yalnızca Konfüçyüs rahat görünüyor. Satenden, geniş kollu, spor kesim Çin cüppesi, kung-fu ayakkabıları, Shaolin sakalı ve bıyığı. Pipoyu kaldırıp ona bir fırt ikram ediyorum; en uzun yolculuk tek bir nefesle başlar...

“O ‘en uzun yolculuk’ zırvası Lao-Tzu’nun” diyor.

“Siz, siktiğimin bütün filozof-şairleri, kulağıma aynı geliyor-sunuz” diyorum.

Her biri bir dönüm noktası, ırkla alakalı bütün o davalar zincirinin son halkası olmak çok acayip. Anayasa hukuku uzmanları ve kültürel paleontologlar, vakti geldiğinde muhtemelen benim tarihsel akış içindeki yerimi tartışacaklardır. Karbon tekniği uygulanarak pipomun yaşını tespit edip benim, köleliğin olmadığı eyalette yaşayan köle sıfatıyla koca ve babalığı tadacak ve özgürlüğü için efendisine dava açacak kadar adam olsa da anayasadan faydalanan kadar adam olamayan, çünkü mahkemenin gözünde sadece bir mülk (“beyaz adamın saygı göstermek zorunda olduğu herhangi bir hakkı olmayan” siyahi iki ayaklı) vasfı taşıyan o siyahi muammanın, yani Dred Scott’ın⁸ soyundan gelip gelmediğini belirleyecekler. Dava özetlerini inceleyecek, İç Savaş öncesinden kalma evraki metrukayı elden geçirecek ve bu davanın sonucu, Plessy-Ferguson⁹ davasını teyit mi ediyor yoksa bozuyor mu, onu belirlemeye çalışacaklar. Plantasyonları, sosyal konutları ve parsellenmiş banli-

⁷ 1931 yılında Alabama’nın Scottsboro kasabası yakınlarında bir trende iki beyaz kadına tecavüz etmekle suçlanan ve yalan ifadelerle ölüme mahkûm edilen dokuz siyah genç. Amerikan hukuk tarihine geçen davaları neredeyse yirmi yıl sürmüş ve sonunda hepsi aklanmıştı. (ç.n.)

⁸ 1847 yılında özgürlüğüne kavuşmak için mahkemeye giden ama on yıl süren davadan sonra talebi Anayasa Mahkemesi’nce reddedilen siyah köle. (ç.n.)

⁹ 1892 yılında Homer Plessy adlı siyahinin Louisiana yasalarını çiğneyerek beyazlara ayrılan tren vagonunda seyahat etmesinden kaynaklanan bu davada, Amerikan Anayasa Mahkemesi, yapılan ayrımcı uygulamanın “ayrı ama eşit” görüşü altında anayasal sayılacağına karar vermişti. Eyalette ırka dayalı sınırlayıcı uygulamaların yürürlükten kaldırılması 1954’ü bulmuştu. (ç.n.)

yö arazilerindeki Tudor stili pozitif ayrımcılık saraylarını didik didik edecek, arka bahçeleri kazarak fosilleşmiş zarlarda ve domino taşlarında geçmiş zaman ayrımcılıklarının hayaletlerinden kalanları arayacak, ciltli hukuk kitaplarında saklı kalıp taşlaşmış haklar ve mahkeme emirlerinin üstündeki tozları silkeleyecek ve sonunda beni âlem yapma ve beyaz adamlarla, onun bizimle yıllarca geçtiği gibi dalga geçebilme hakkı için mücadele eden, aralık dişli rap'çi Luther "Luke Skyywalker" Campbell tarzı, "öngörülmemiş hip-hop kuşağı öncüsü" ilan edecekler. Gerçi ben kürsünün diğer tarafında olsaydım, dolmakalemi Baş Yargıç Rehnquist'in elinden kapacağım gibi yegâne muhalefet şerhini yazar, "En meşhur şarkısı 'Me So Horny'¹⁰ olan hiçbir ucuz rap'çi, beyaz adamın ya da ayağındaki süet Pumaların hakkını veren herhangi başka bir break dansçının hürmet etmesi gereken haklara sahip değildir" diye belirtirdim.

Duman gırtlığımı yakıyor. Hem otun sağlamlığını hem de benim hafıfsıklet yapımı kanıtlarcasına, belli birine değil ama orta yere, "Yasa Önünde Eşit Adalet!" diye bağırıyorum. Benim büyüğüm gibi pratikte fakir ama retorikte zengin mahallelerde, bizim tayfanın bir lafı vardır: Altı kişinin omuzlarında taşınmaktansa on iki kişi tarafından yargılanmayı tercih ederim. Kulağa küpedir, sıkça tekrarlanan bir rap dizesidir bu ve yüzeyde sisteme duyulan güvenle ilgili görünse de gerçekte, önce sen ateş et, kamu avukatına güven, halen sağ olduğuna da şükret anlamına gelir. Ben hayatı sokaklarda geçen o insanlardan değilimdir ama bildiğim kadarıyla söz konusu sokaklarsa, temyiz mahkemesi sonucu diye bir şey yoktur. Köşe başı bıçkının içkisini yudumlayıp, "Bir kişinin arabuluculuğundansa dokuz kişi tarafından incelenmeyi tercih ederim" dediğini hiç duymadım. İnsanlar bu binanın dışında gamsızca reklamı yapılan şu "Yasa Önünde Eşit Adalet" zimbirtısından bir parça elde edebilmek için mücadele ettiler ve hatta hayatlarını kaybettiler ama ister suçlu, ister masum olsun suçlananların ço-

¹⁰ Çok Azgınlım. (ç.n.)

ğu buraya kadar gelemez. Onların mahkeme başvuruları, gözü yaşlı bir annenin, Yüce Tanrı'nın merhameti ya da büyükannenin, evine yapılacak ikinci bir ipotek için yakarmasından öteye nadiren geçer. Ve şayet ben öyle sloganlara inansaydım, payıma düşen adaletten fazlasını aldığımı söylemem gerekirdi, kaldı ki zaten inanmıyorum. İnsanların bir bina ya da yerleşim yerini "Arbeit Macht Frei!", "Dünyanın En Büyük Küçük Şehri" veya "Dünyanın En Mutlu Yeri" gibi yazılarla süsleme gereği duyması kendine güvensizlik işareti, bize verilen sonlu zaman ve mekânı işgal etmenin karşısında sunulan zoraki bir özürdür. Hiç Reno, Nevada'ya gittiniz mi? Dünyanın En Baktan Küçük Şehri'dir ve eğer Disneyland gerçekten Dünyanın En Mutlu Yeri olsaydı, bunu ya sır diye sakladınız ya da giriş ücreti, küçük bir Sahra-altı Afrikası ülkesinin (mesela Detroit'in) kişi başı yıllık gelirine denk değil, bedava olurdu.

Hislerim her zaman bu yönde değildi. Çocukluktan ergenliğe geçerken, siyah Amerika'nın tüm sorunlarını, ancak ve ancak sıkı bir sloganımız olursa çözülebileceğimizi düşünürdüm. Gıcırdayan ferforje bahçe kapılarının üstüne yazabileceğimiz, mutfak duvarlarına astığımız etaminlere ve flamalarımıza işleyebileceğimiz, şöyle özlü bir *Liberté, égalité, fraternité*. Afrika kökenli Amerikan folklorunun ve saç modellerinin en iyi örnekleri gibi bunun da yalın ama derin anlam içermesi gerekecekti. Soylu ama buna rağmen eşitlikçi de. Tüm bir ırkın alameti farıka bu ifade, yüzeyde ırksız görünse de, işten anlayanlar onun çok ama çok siyahi olduğunu gayet iyi bilecekti. Bu tür fikirlerin küçük çocukların aklına nereden geldiğini bilmiyorum ama tüm arkadaşlarınız anne babalarından ilk isimleriyle bahsettiğinde bir şeylerin pek de yolunda gitmediği hissi kaplıyor insanı. Hem içinde olduğumuz bu infial ve kriz döneminde, dağılmış Zenci aileler şöyle ateşin başında toplanıp hep birlikte şömineye baksalar ve gecenin geç saatinde televizyonda yayınlanan reklam kampanyasından, dolup taşmış kredi kartıyla satın aldıkları bir çift özel anma günü tabağının ya da sınırlı sayıda altın sikkenin üstünde yazan o moral verici kelimelerle huzur bulsalar fena mı olurdu?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Diğer etnik grupların sloganları var. Kumar masalarıyla ya da İç Savaş'ta Güneylilerin yanında savaşmış oldukları gerçeğiyle uyumlu olmasa da Çıkasov kabilesinin alameti farikası "Fethedilmemiş ve fethedilemez" gibi. Allahüekber. Şikata ga nai. Bir daha asla. Harvard '96 mezunları. Korumak ve hizmet etmek için. Bunlar öylesine sözler ya da bayat deyişlerden çok daha fazlasıdır. İnsanların enerjilerini tazeleyen kodlardır. Hayat gücümüzü artıran ve bizimle aynı kafada, aynı ten renginde, aynı ayakkabıyı giyen insanlarla aramızda bağ kuran dilbilimsel meditasyondur. Akdeniz'de ne derler? *Stecca faccia, stecca razza*. Aynı yüz, aynı ırk. Her ırkın sloganı var. Bana inanmıyor musunuz? İnsan kaynaklarındaki şu koyu renk saçlı tip var ya? Hani şu beyaz gibi davranan, beyaz gibi konuşan ama tam olması gerektiği gibi görünmeyen? Gidin ona. Sorun bakalım Meksikalı kaleciler neden o kadar dikkatsiz oynuyormuş ya da kapının önüne park eden *taco* arabasında satılan yiyecekler gerçekten güvenle yenebilir miymiş? Hadi gidin. Sorun ona. Sıkıştırın. Güney Amerika yerlilerine özgü o yassı kafatasının arkasını okşayın da görün bakalım birden dönüp, ¡*Por La Raza-todo!* ¡*Fuera de La Raza-nada!* (İrkim için her şeyi yaparım! İrkim dışına kılımı kıpırdatmam!) *pronunciamiento*'sunu haykırarak mı?

On yaşındayken, uzun bir geceyi, o gizemli, süngersi lisan anlayışı ve Harold Bloom'a özgü dogmacılığıyla çizgi karakterlerin edebi ayısı ve benim en katı eleştirmenim Funshine Bear¹¹ ile beraber, yorganımın altında saklanarak geçirmiştik. Sentetik kumaştan yapılmış o yarasa ininin küf kokan karanlığında Funshine Bear, kısacık, neredeyse hareketsiz, sarı kollarıyla el fenerini sabit tutmaya uğraşırken, birlikte, azami sekiz kelimeyle siyah ırkı kurtarmaya çalışmıştık. Ben evdeki eğitimimden öğrendiğim Latinceyi kullanarak bir slogan uyduruyor, sonra bunu onaylasın diye Funshine Bear'ın kalp biçimli plastik burnuna doğru uzatıyordum. İlk denemem Siyah Amerika: *Veni, vidi, vici* –Kızarmış Tavuk! ayımın hayal

¹¹ Çizgi karakter ve oyuncak ayı. (ç.n.)

kırıklığıyla kulaklarını arkaya yatırarak plastik gözlerini kapatmasına neden oldu. Daima sadık, daima fiyakalı ise ensesindeki polyester tüyleri kabarttı ve üstüne bir de öfkeli patisiyle döşeği eşeleme-ye başlayıp ayı dişleri ve pençelerini göstererek güdük arka bacakları üstünde ayağa kalkınca, soğutucudan çalınmış şarapla ve editörlük yetkileriyle sarhoş olmuş, öfkeli pelüş çizgi film ayısıyla karşılaştığında yapılması gerekenler konusunda Yavru Kurt Elkitabı'nın ne dediğini hatırlamaya çalıştım. "Karşınıza öfkeli bir ayı çıkarsa-sakin olun. Yumuşak ses tonuyla konuşun, olduğunuz yerde kalın, irileşin ve basit, net, moral veren Latince cümleler yazın."

Unum corpus, una mens, una cor, unum amor.

Tek beden, tek zihin, tek yürek, tek aşk.

Fena değildi bu. Hoş bir araç arkası sloganı tınısı vardı. Bunu bir ırk savaşı şeref madalyasının kenarına, el yazısıyla yazılmış şekilde hayal edebiliyordum. Ayıcığım da nefret etmedi ama o gece tam uyumadan önce burnunu kıvrırma biçiminden, sloganımın belli bir grubun düşüncesine işaret ettiğini anlamıştım, oysa siyahiler hep, yekpare bir grup olarak yaftalanmaktan şikâyet etmezler miydi? Siyahilerin gerçekten hep aynı şekilde düşündüklerini söyleyerek ayımın tatlı rüyalarını bozmadım. Kabul etmese de her siyahi kendisinin diğer bütün siyahilerden daha iyi olduğunu düşünür. Ne NAACP'den ne de Urban League'den¹² bir yanıt aldım, bu yüzden siyahi amentü, bir hareket, bir millet ve günümüzde markalandırma her şey olduğuna göre bir de logo bekleyerek varoluşunu şimdilik yalnızca kafamda sürdürüyor.

Belki de slogana ihtiyacımız yoktur. Birilerinin bana, "Beni bilirsin Zenci, şu da sloganım..." dediğini kaç kez duymuşumdur ki? Aklım olsa Latincemi işe koşardım. Kelimesine de on dolar para

¹² Siyahilerin toplumsal seviyesini yükseltip eşit vatandaşlık haklarını amaçlayan kurumlar. (ç.n.)

keserdim. Bizim mahalleden değillerse, “Oyuncudan değil, oyundan nefret et” lafını çevirmemi isterlerse de on beş. Bedenin mabet olduğu doğruysa, iyi para kaldırabilirdim. Bulvarın üstünde küçük bir dükkân aç, kendilerini mezhep farkı gözetmeyen mabetlere çevirmiş dövme müşteri de önünde upuzun kuyruk oluştursun: Ankh’lar, sankofa’lar ve haçlar, göbekte kapabilecekleri bir parça alan için, Aztek güneş tanrılarıyla ve tek yıldızlı Davud Yıldızı galaksileriyle kapışırldı. Tıraşlanmış baldırlar ve belkemikleri boyunca dizilmiş Çince karakterler. Ölmüş sevdiklerinin arkasından “Nur içinde yat Beverly Nine” anlamına geldiği sanılan ama aslında, “Bilet yoksa Karşılıklı Ticaret Anlaşması da yok!” yazan sinolojik seslenişler. Altın madeni olurdu be! Bulut gibi güzel kafalarla gecenin her saatinde gelirlerdi. Ben kalın pleksiglas camın arkasında oturdum, önümde de bir tane, şu benzincilerde kullanılan türden, kayar metal çekmecelerden olurdu. Çekmeceyi dışarı doğru iterdim ve müşterilerim, mahpushanede talep kâğıdı uzatır gibi, istedikleri ifadeyi bana uzatırlardı. Adam ne kadar sertse el yazısı o kadar düzgündür. Kadın ne kadar yumuşak kalpliye istediği söz o kadar haşındır. “Beni bilirsin” derlerdi, “sloganım da...” ve istedikleri Shakespeare ya da Yıralı Yüz alıntılarını, İncil pasajlarını, okul bahçesinden çıkma özlü sözleri ve kandan göz kalemine kadar her çeşit malzemeye yazılmış birtakım beylik lafları ücretiyle birlikte bırakırlardı. Ve ister buruşturulmuş bir bar peçetesine ya da barbekü sosu ve patates salatası kalıntıları olan kâğıt tabağa karalanmış olsun, ister birilerinin ıslahhanede yaşadığı heyecan kıpırtısından beri tuttuğu ve varlığından birisine bahsedersen bittiğimin resmi, Ya estuvo (her ne demekse) olan, gizli günceden dikkatle koparılmış bir sayfa olsun, ben işimi aynı ciddiyetle yapardım. Zira bu halk için “Kafama silah dayasan...” diye başlayan bir cümle teorik değildir ve eğer birisi şakağınızdaki yin ve yang sembolü dövmesinin üstüne o soğuk metal namluyu bastırıdıysa ve siz bu işten sağ çıkabiliyorsanız, evrenin kozmik dengesini ve sürtük dövmesinin gücünü takdir etmeniz için I Ching’i okumuş olmanız gerekmez.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi- <https://ranney.org>

Çünkü sizin sloganınız “Ne ekersen onu biçersin”den başka ne olabilir ki?

İşler azken, benim el işçiliğimi göstermek için uğrarlar. Atlet ya da askılı penyelerden görünen kaslarına antik İngilizce yazı karakterleriyle yazılmış heceler, sokak lambasının ışığında parıldar. Parayı veren düdüğü çalar – *Pecunia sermo, somnium ambulo*. Boyuna yazılmış -e ve -i hallerindeki Latince isimlerle, romantizmin ve bilimin diline, bir mahalle kızının vücut yağlarının gelgit dalgaları üstünde sörf yaptırmanın insana özel gelen bir yanı var. Kol gibi dimdik – *Austerus verpa*. Alınlarını kayar yazı şeridi gibi kat eden titreşim isim çekimleri, çoğunun beyaz olmaya, beyaz gibi görünmeye en çok yaklaştıkları noktadır. Ya çeteye gir ya çettir git – *Criptum vexo vel carpo vex*. Özden yoksun özcülük bu. Kanla girilir, kanla çıkılır – *Minio in, minuo sicco*. Aynada sloganına bakmanın ve paranoyak olmayan her Zenci delidir diye düşünmenin sağladığı tatmin – *Ullus niger vir quisnam est non insanus ist rabidus, Julius Caesear Zenci olsa edeceği laftır*. Yaşına göre davran, kalıbının adamı ol – *Factio vestri aevum, non vestri calceus amplitudo*. Şayet giderek çoğulcu yapıya ulaşan Amerika günün birinde bir slogan ısmarlamaya karar verirse, ben işe talibim, çünkü *E pluribus unum*’dan daha iyi fikirlerim var.

Tu dormis, tu perdis – Uyudun mu ayvayı yedin.

Biri pipoyu elimden alıyor. “Hadi ama adamım. Para yazıyor burası. Kışımızı kaldırmamanın vaktidir kanka.” Avukatım ve eski dostum Hampton Fiske, ottan yayılan son dumanları da eliyle sakince dağıttıktan sonra oda spreyinin mantar önleyici bulutuyla sarıyor beni. Kafam, konuşmama imkân vermeyecek kadar güzel, o nedenle çenelerimizi hafifçe kaldırıp kafalarımızla birbirimize, ne var ne yok selamı verip manidar manidar gülümsüyoruz, çünkü ikimiz de bu kokuyu tanıyoruz. Tropik Esinti – melek tozu gibi koktuğu için bu boku, kanıtları anne-babalarımızdan saklamakta kullanırdık. Anneler eve gelip espadrillerini ayaklarından attıktan sonra evi tarçınlı elma ya da kremalı çilek kokar halde bulsalar, ot içtiğimizi anlardı. Oysa ev fensiklidin kokarsa, o zaman pis kokunun su-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

çu ya “Rick Amca ile tayfası”na atılabilir ya da diğer seçenek, biricik çocuğunun içine melek tozu katılmış esrara bağımlı olabileceği ihtimaliyle uğraşamayacak kadar yorgun anne, sorunun kendi kendine unutulacağı ümidiyle hiçbir şey söylemeyebilirdi.

Anayasa Mahkemesi huzurunda dava savunmak Hamp’in uzmanlık tarzı değil. Eski usul ceza avukatıdır o. Bürosunu aradığınızda illaki beklemeye alınırsınız. Meşgul olduğundan, sekreteri olmadığından ya da bir otobüs durağında reklamını veya geçici elemanlar tarafından metal nezarethane aynalarına ve polis arabalarının arka koltuklarını önden ayıran pleksiglaslara yazılmış 800’lü numarasını (1-800-ÖZGÜRLÜK) gören bir enayiyle aynı anda aradığınız için değil. Hamp kendi telesekreter mesajını, yani hukuki zaferlerini ve düşen davaları sıralayan o on dakikalık sesi dinlemeyi sevdiği için.

“Burası Fiske Grubu–Suçlamaları her firma listeleyebilir, biz ise alt ederiz. Cinayet-beraat. Alkollü araç kullanma-beraat. Polis memuruna saldırı-beraat. Cinsel istismar-beraat. Çocuk istismarı-beraat. Yaşlı istismarı-beraat. Hırsızlık-dava düştü. Belgede sahtecilik-dava düştü. Aile içi şiddet-dava düştü (binden fazla dava). Reşit olmayanla cinsel temas-dava düştü. Çocuğu uyuşturucu faaliyetine karıştırma-dava düştü. Adam kaçırma-dava düştü...”

Hamp bilir ki Los Angeles ili ceza kanunundaki neredeyse her kahrolası cezai kaidenin sıralandığı bir teraneyi sonuna kadar –önce İngilizce, sonra İspanyolca, sonra da Tagalog dilinde dinleyecek sabır, yalnızca sanıkların en çaresizlerinde bulunur. Ve Hamp’in temsil etmeyi sevdiği insanlar da onlardır. Yeryüzünün lanetlileri, der bize. Kablolu yayın satın alamayacak kadar fakir ve bir şey kaçırmadıklarını bilemeyecek kadar aptal insanlar. “Jean Valjean’ı ben savunsaydım, Sefiller hepi topu altı sayfa olurdu” demeyi sever. “Fırından somun aşırma-dava düştü.”

Benim suçlarım telesekreterdeki listede yok. Bölge mahkemesindeki ön duruşma sırasında, hâkim bana suçlamaya itirazım olup olmadığını sormadan hemen önce hakkımdaki ağır suçlamaların listesini okudu. Beni, özet olarak vatana saygısızlıktan, bir çu-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

val inciri berbat etmek için kumpas kurmaya kadar her şeyle itham eden isnatlardı bunlar. Afallamış halde mahkeme heyetinin önünde durup “suçlu” ile “masum” arasında bir varoluş hali olup olmadığına kafa yordum. Neden sadece bu seçenekler var önümde, diye düşündüm. Neden “hiçbiri” ya da “her ikisi de” olamıyordum?

Uzun bir duraksamanın ardından nihayet kürsüye dönüp, “Sayın hâkim, insan muamelesi rica ediyorum” dedim. Buna karşılık, hâkimden anlayışlı ama küçümseyici pis bir gülüş ile bir de mahkemeye saygısızlık celbi kazandıysam da, Hamp derhal bunu yattığım süreye saydırıp hemen arkasından da adıma suçlamayı reddetti ve yarı şaka yarı ciddi, davanın başka mahkemeye naklini talep etti ve ithamların ciddiyetini dikkate alıp yer olarak da Nürnberg veya Massachusetts’in Salem kasabasını önerdi. Ve bu süre zarfında bana hiçbir şey söylemedi ama tahminim o ki, başta standart siyahi yoksul mahalle saçmalığı olacağını sandığı şeyin muhtemel sonuçları birden kafasına dank etmişti ve hemen ertesi gün gidip Anayasa Mahkemesi barosuna kabul edilmek için başvuruda bulundu.

Ama bunlar bayat haber. Zira an itibariyle burada, Washington, D.C.’de, hukuki sürecimin sonunda yerde, anıların ve esrarın etkisiyle kafayı bulmuş haldeyim. Ağzım kupkuru ve kendimi Santa Monica iskelesi civarında âlem yapıp Meksikalı fıstıkların peşinden koşarak boşa geçirilmiş uzun bir gecenin ardından, zilzuruna sarhoş, 7 numaralı otobüste uyanmış gibi hissediyor, camdan dışarı bakıp esrarın yavaşlattığı algımla durağımı kaçırdığımı sanıyor, nerede olduğumu bilmediğimi ya da herkesin neden bana baktığı hakkında hiçbir fikrim olmadığını fark ediyorum. Mesela mahkeme heyetinin ön sırasında, ahşap tırabzanın üstünden sarkarak, öfkeden çarpılıp düğüm olmuş gibi görünen yüz ifadesiyle, ince, uzun, manikürlü ve takma tırnaklı elinin ortaparmağını bana doğru sallayan şu kadın. Siyahi kadınların elleri güzel olur ve o eller, havayı yararak çektikleri her kakao yağlı “siktir” hareketiyle daha da zarifleşir. Bir şairin, karasevdalı dizeleri, ağıtları ve her şeyi cazla mukayese eden, doğal saçlı, pirinc bilezikli bir öğretmen-şa-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

irin elleri bunlar. Çocuk doğurmak caza benzer. Muhammed Ali caza benzer. Philadelphia caza benzer. Caz caza benzer. Ben hariç, her şey caza benzer. O kadının gözünde ben, siyahi müziğin Anglosaksonlarca apartılıp remikslenmiş haline benziyorum. Fats Domino'nun "Ain't That a Shame" şarkısının sulandırılmış versiyonunu Zenci kılığına girerek söyleyen Pat Boone'um. Beatles'ın, "A Hard Day's Night"ın başında yankılanan akoru yakalamasından beri punk-dışı İngiliz rock'n roll'unda tıngırdatılan her notayım ben. Peki ama Bobby "What You Won't Do for Love" Caldwell'e, Gerry Mulligan'a, Third Bass'e ve Janis Joplin'e ne demeli, diye bağırarak istiyorum ona. Ya Eric Clapton'a? Dur, onu geri aldım. Siktir et Clapton'ı. Kadın, dolgun memeleri önde, parmaklığın üstünden atlıyor ve polislerin yanından Bogartvari bir hamleyle geçerek, arkasından kaşmir bir uçurtma kuyruğu gibi dalgalanan ve "Bunun nasıl da delice uzun, yumuşak, parlak ve pahalı olduğunu görmüyor musun? Bana kraliçeymişim gibi DAVRANACAKSIN, pislik herif!" diye bağırarak tipik Toni Morrison tarzı paşmina şalını tutmuş, mızıkçı ithamlarıyla üzerime geliyor.

Şimdi tam karşımda, siyahi onur, köle gemileri, beşte üç şartı,¹³ Ronald Reagan, kelle vergisi, Washington Yürüyüşü, defansa kaçıp pas veren oyun kurucu efsanesi, Ku Klux Klan'ın beyaz örtülü atlarının bile ırkçı olduğu ve gitgide daha da gereksizleşen "genç siyahi gençlik" in kolayca etkilenen zihinlerinin korunması gerekliliği hakkında sakın ama bir yandan da abuk sabuk bir şeyler geveliyor. Ve işte, kollarını öğretmeninin kalçasına dolamış, yüzünü de kadının bacaklarının arasına gömmüş koca kafalı oğlanın aklına bir fedai ya da en azından zihinsel bir koruyucu şart. Hava almak için başını çıkarıp öğretmeninin neden benden bu kadar nefret ettiğine dair bir açıklama bekler gibi bakıyor bana. Beklediği yanıtı alamayınca, siyahi erkeklerin oralara inmediği klişesinden biha-

¹³ 1787 Anayasası'nda, Temsilciler Meclisi'ne seçilecek üye sayısı saptanırken, kölelerin beşte üçünün sayılmasını öngören madde (C.1)

ber, kendini mutlu hissettiği o yerin ılık nemliliğine geri dönüyor öğrenci. Ne diyebilirdim ki ona? “Hani, Yılanlar ve Merdivenler oynarken, bazen tam bitirmek üzereyken çevirdiğin ok altıda durur ve bir anda seni altmış yedinci kareden yirmi dördüncüye geri götürüveren o uzun ve çok kıvrımlı yılanın üstünde bulursun kendini, değil mi?”

“Evet efendim” derdi kibarca.

“İşte” derdim, çocuğun topuzlu çekice benzeyen kafasını okşayarak, “işte ben, o uzun, kırmızı yılanım.”

Öğretmen-şair sert bir tokat indiriyor yüzüme. Ve nedenini biliyorum. Neredeyse herkes gibi o da kendimi suçlu hissetmemi istiyor. Biraz nedamet getirmemi, gözyaşlarına boğulmamı, devleti daha fazla para harcamaktan, onu da benimle aynı siyahlığı paylaşmanın utancından kurtarmamı istiyor. Ben de o bildik, boğucu siyahi suçluluk hissinin beni dizlerimin üstüne düşürmesini bekleyip duruyorum. Sonunda gözyaşları içinde, ırkıma ve ülkeme karşı işlediğim günahları itiraf edip onurlu siyahi tarihime beni affetmesi için yalvarana ve iki büklüm halde, Amerika’ya tüm kalbimle niyaz edene dek birtakım anlamsız deyimlerle ağzımın payını vermesini bekliyorum onun. Ama hiçbir şey olduğu yok. Yalnızca klimanın vızıltısı ve benim kafamın güzelliği. Ve kadınla, şalına sımsıkı tutunmuş, peşi sıra giden küçük oğlan, bir güvenlik görevlisi eşliğinde yerlerine götürülürken, kadının, sonsuza dek canımı yakacağına umduğu tokadın yanağımdaki acısı geçmişti bile ve ben bir yerlerden, küçücük bir suçluluk hissi bile bulup çıkaramamıştım.

İşin orospuluğu da işte böyle idam cezasıyla yargılanırken, hayatında ilk kez kendini suçlu bile hissetmemek. Fast-food restoranında satılan elmalı paylar ve hapishane basketbolu kadar siyahi olan ve her daim hissedilen o suçluluk hissi nihayet uçup gitti ve gözlüklü bir üniversite birinci sınıf öğrencisinin yemekhanedeki Kızarmış Tavuk Cumalarından tırsmasına neden o ırksal utancın yükü sırtımdan kalktığı için, kendimi neredeyse beyaz gibi hissediyorum. Ben, okulların parlak broşürlerinde bağıra bağıra övün-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://iranlib.org>

düğü şu “çeşitlilik” idim ama dünyanın bütün burslarını toplasan, bana bir but kemiğinin kıkırdağını, tüm birinci sınıfların önünde emdirmeye yetmezdi. Üçüncü çellocu, idari sekreteri, stok memurunu, aslında-o-kadar-da-güzel-değil-ama-siyahi diye seçilen güzellik kraliçesini, pazartesi sabahı işe gelip etraftaki bütün beyaz orospu çocuklarını vurmaktan alıkoyan o kolektif suçluluğun parçası değilim artık. Beni, yerini bulmayan tüm yerden sektirme paslar, hakkında soruşturma açılan her politikacı, her patlak gözlü ve Rastus¹⁴ sesli komedyen ve 1968 yılından beri çekilmiş her siyah filmi için “Pardon, benim hatam” diye mırıldanmaya mecbur bırakan bir suçluluktur bu. Ama artık sorumlu hissetmiyorum kendimi. Şimdi anladım ki siyahilerin kendilerini suçlu hissetmedikleri tek an, gerçekten yanlış bir şey yaptıkları andır, çünkü bu bizi hem siyahi hem de masum olmanın yarattığı bilişsel uyumsuzluktan kurtarır ve hapse gitme ihtimaliyle yüz yüze kalmak, bir anlamda içimizi ferahlatır. Beyazlara şaklabanlık yapmak, Cumhuriyetçilere oy vermek, bir beyazla evlenmek filan gibi bir tür ferahlamadır bu – gel gör ki geçicidir.

Kendimi bu kadar rahat hissetmekten rahatsızlık duyarak, halkımla bütünleşmek için son bir gayret içine giriyorum. Gözlerimi yumuyorum. Başımı masaya yaslayıp geniş burnumu kıvrık kolumun içine gömüyorum. Kendimi etraftaki bayraklara ve tantanaya kapatıp soluğuma odaklanıyor ve kafamdaki karanlık hayal âlemi havuzunu tarayıp sonunda vatandaşlık hakları mücadelemizin cızırtılı arşiv kayıtlarını bulup çıkarıyorum. Film hassas kenarlarından dikkatlice tutup kutsal tenekesinden alıyor, psikolojik kapılarımdan geçirip zihnimin şerit dişlilerine takıyor ve aklımın arada sırada beliren makul bir düşünceyle titrek titrek yanan ampulünün önünden sarıyorum. Projektörü çalıştırıyorum. Odaklamaya gerek yok. İnsan kıyımı her zaman en yüksek çözünürlükte filme alınır ve hatırlanır. Billur gibi net imgeler hafızalarımıza ve plazma te-

¹⁴ Komedi programlarında neşeli eski köle tiplemesi. (ç.n.)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

levizyon ekranlarımıza ilelebet kazınmıştır. Siyah Tarih Haftası boyunca ekranlarda durmadan dönen o havlayan köpekler, ateş püs-kürten hortumlar, iki dolarlık saç kesimlerinin arasından kan sızdıran çibanlar, terle ve akşam haberlerinin ışığıyla parlayan yüzlerden aşağı akan renksiz kan... işte bu resimlerden oluşuyor bizim 16 mm'lik kolektif süper egomuz. Ama ben bugün büsbütün omurilik soğanı kesiliyor ve yoğunlaşamıyorum. Kafamın içindeki film atlamaya ve cızırdamaya başlıyor. Ses tamamen kopuyor ve Alabama'nın Selma şehrinde domino taşları gibi yıkılan protestocular, sokakta pozitif ayrımcılıktan mütevellit bir muz kabuğuna basıp topluca yerlere yuvarlanan Keystone Zencileri gibi görünmeye başlıyorlar – bacakları birbirine dolanmış, düşleri böğürlerinde, karmakarışık bir yığın. Washington'a yürüyen eylemciler, yurttaşlık hakları zombilerine dönüşüyor ve yüz bin kişilik bir uyurgezerler kitlesi olarak, uygun adım, ağaçlıklı bulvara çıkıp o kaskatı, muhtaç parmaklarını, hak ettikleri bir libre ete uzatıyorlar. Baş zombi ne zaman birileri siyahilerin ne yapıp ne yapmaması gerektiği ya da neye sahip olup neye olamayacağı konularında fikir belirtecek olsa, mezarından kaldırılmaktan bitap düşmüş gibi görünüyor. Mikrofonun açık olduğunu fark etmeden, fısıltıyla, şayet Güney'de siyahilerin girmesi yasak büfelerde buzlu çay yerine verilen o şekersiz, bulaşık suyu gibi sıvıdan tatmış olsaydı, bütün bu yurttaşlık hakları olayına son vereceğini söylüyor. Boykotlar, dayaklar, cinayetler filan olmadan. Podyumun üstüne bir kutu diyet kola koyuyor. "Coca Cola ile her şey daha iyi gider" diyor. "Hayatın gerçek tadı!"

Hâlâ suçluluk hissetmiyorum. Gerçekten geriye gidiyor ve tüm siyah Amerika'yı da kendimle birlikte aşağı çekiyorsam bile zerre umurumda değil. Yurttaşlık hakları hareketinin tek elle tutulur faydasının, siyahilerin köpeklerden artık eskisi kadar korkmuyor olması benim suçum mu? Hayır, değil.

Anayasa Mahkemesi mübaşiri kadın ayağa kalkıp tokmağını vuruyor ve mahkemenin açılış teranesini zikrediyor: "Amerika Birleşik Devletleri Anayasa Mahkemesi'nin saygıdeğer başkanı ve üyeleri."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Hampton sarsarak kaldırıyor beni; yargıçlar, tarafsız görünmek için ellerinden geleni yaparak, Eisenhower dönemi saç modelleri ve “Hep aynı iş, hep aynı maaş” diyen, gündelik, boş yüz ifadeleriyle salona girerken, biz de içeride bulunan herkesle birlikte, resmi bir ciddiyet içinde ayağa kalkıyoruz. Ne yazık ki insanın sırtında siyah ipek cüppe olunca kibirli görünmemesi imkânsız ve Zenci yargıç dalgınlıkla 50.000 dolarlık platin Rolex’ini çıkarmayı da unutmuş. Gerçi iş güvencem Zaman Baba’nınkinden daha iyi olsa, ben de kendini beğenmiş bir orospu çocuğu olurdum herhalde.

Oyez! Oyez! Oyez!¹⁵

Şu noktada, beş yıldır sonu gelmeyen kararlar, bozmalar, temyizler, ertelemeler ve mahkeme öncesi duruşmalardan sonra, davacı mıyım davalı mı, onu bile bilmiyorum. Tek bildiğim, kolunda o post-ırkçılık kronometresini taşıyan, ekşi suratlı yargıçın sürekli bana bakacağı. Affetmez bir ifadeyle bakan boncuk gözlerini hiç kırpmadan üstüme dikecek, çünkü siyaseten onun işine gelen bir durumun içine ettiğim için bana kızgın. Şehrin hayvanat bahçesine ilk kez giden ve boş görünen bir sürü sürüngen kafesinin önünden geçtikten sonra nihayet bir tanesinin önünde durup, “Orada işte!” diye bağırın küçük çocuk gibi yerini açık ettim çünkü.

Orada işte, ta arkada bütün o çalılığın ardına saklanmış *Chamaeleo africanus tokenus*, soğuk bir uyuşukluk içinde, kaygan ayaklarıyla devlet ağacının yargı dalına sımsıkı tutunmuş, sessizce adaletsizliğin yapraklarını kemiriyor. “Çok göze batmayacaksın” sözü, siyahi çalışanın mottosudur, oysa buradakini şimdi bütün ülke görebiliyor, kolektif burunlarımızı cama dayamış, onun o kömür karası Alabama kışını Amerikan bayrağının kırmızı, beyaz ve mavisinin önünde nasıl bu kadar uzun süre kamufle edebildiğine şaşıyoruz hep birlikte.

“Amerika Birleşik Devletleri’nin saygıdeğer Anayasa Yüksek Mahkemesi huzurunda işi olan herkesi, yaklaşıp dikkatlerini buraya vermeleri hu-

¹⁵ Bir duruşmanın açılışında iki ya da üç kez tekrarlanan nida sözü. (c.n.)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://tntey.org>

susunda ikaz ediyoruz, zira mahkeme heyeti yerini almakta. Tanrı Amerika Birleşik Devletleri'ni ve bu saygın mahkemeyi korusun!"

Hamp, bukle halı kafalı hâkimi de, onun temsil ettiği cumhuriyeti de fazla kafama takmamamı hatırlatmak ister gibi omzumu sıvazlıyor. Anayasa Mahkemesi burası, Halk Mahkemesi değil. Ben hiçbir şey yapmak zorunda değilim. Kuru temizleyici faturlarının kopyalarına, polis tutanaklarına veya göçmüş bir çamurluğun fotoğrafına ihtiyacım yok. Burada avukatlar müzakere eder, yargıçlar soru sorar, bana da arkama yaslanıp olmuş kellemin tadını çıkarmak kalır.

Baş yargıç davayı açıyor. Tarafsız, Orta Batılı tavırları salonda ki gerginliği dağıtma konusunda çok işe yarıyor. "Bu sabah ilk olarak 09-2606 no.'lu..." Duraklıyor, gözlerini ovuşturuyor, sonra kendini topluyor. "09-2606 no.'lu Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı Ben davasındaki müzakereleri dinleyeceğiz." Taşkınlık filan olmuyor. Sadece, "Kim olduğunu sanıyor bu orospu çocuğu?" demeye gelen bazı yüksek sesli cıklamaların eşlik ettiği kıkırdamalar ve göz yuvarlamalar. Kabul ediyorum, Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı Ben, kulağa biraz kendini beğenmiş geliyor ama ne diyebilirim ki? Ben Ben'im. Gerçekten. Güneybatı Los Angeles'a yerleşen ilk siyahi ailelerden biri olan Kentucky'li Been'lerin, bundan pek de gurur duymayan torunlarından biri olarak, köklerimin izini, güne-ye özgü devlet destekli baskılardan kaçanların kullandığı ilk taşıta –o Greyhound otobüsüne– kadar sürebiliyorum. Ama ben doğduğumda babam, adlarını değiştiren Yahudi gösteri sanatçılarıyla, onları kıskanan kasıntı ve başarısız siyahi adamların sapkın gele-neğine uyararak o hantal ikinci e'yi atıp soyadımızı kısaltmaya karar vermiş –tıpkı Jack Benny'nin Benjamin Kubelsky'yi, Kirk Douglas'ın Danielovitch'i, Jerry Lewis'in Dean Martin'i, Max Baer'in Schmelling'i, Third Bass'in bilimi ve Sammy Davis Jr.'ın da Museviliği toptan bıraktığı gibi. O fazladan sesli harfin, onun gibi beni de geri bırakmasına izin vermeyecekti. Babiş, yaptığıının soyadımı İngilizleştirmek ya da Afrikalılaştırmak değil, gerçekleştirmek ol-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

duğunu, böylece benim dünyaya tam potansiyelime ulaşmış olarak geldiğimi ve Maslow'u, üçüncü sınıfı ve İsa'yı tez elden atlayabileceğimi söylemekten hoşlanırdı.

En çirkin film yıldızlarının, en beyaz rap'çilerin ve en geri zekâlı entelektüellerin, çoğu zaman seçtikleri mesleklerin en saygın üyeleri olduğunu bilen, suçlu kılıklı savunma avukatım Hamp, özgüvenli tavırla kürdanını önündeki kürsüye bırakıp dilini altın kaplama köpekdişinin üstünde gezdiriyor ve kemikli bedeninin üstünden sönük bir balon gibi sarkan ve müzik zevkinize bağlı olarak, Kleopatra marka kimyasal düzleştirici uygulanmış engerek siyahı saçına ve teninin ilk raund Mike Tyson nakavtı koyuluğuna ya çok yakıştıracacağınız ya da hiç yakıştırmayacağınız, kaftan gibi dökümlü, kruvaze kesim, bebek dişi beyazı takım elbisesini düzeltiyor. Bir an onun mahkemeye dönüp, "Bay ve bayan pezevenk kardeşlerim, müvekkilimin dürüst olmadığı yönünde bir şeyler duymuş olabilirsiniz ama onların bunu söylemesi kolay, çünkü müvekkilim üçkağıtçının tekidir!" diyeceğini sanıyorum. Sosyal aktivistlerin kendilerine ait televizyon programları ve milyonlarca dolarları olduğu bu çağda, Hampton Fiske gibi sisteme ve anayasaya inanan ama gerçekte retorik arasındaki farkı da görebilen ve de para almadan çalışan göt heriflerden fazla kalmadı artık. Ve her ne kadar bana gerçekten inanıp inanmadığını kestiremesem de şunu biliyorum ki bir kez savunulamaz olanı savunmaya başladığında, bu bir şeyi değiştirmeyecek, çünkü o, kartvizitinde slogan diye "Fakirler için her gün serbest cuma" yazan bir adam.

Fiske daha ancak "Acaba sayın mahkeme..." demişken siyahi yargıç, neredeyse fark edilmeyecek kadar küçük bir hareketle, oturduğu yerde öne eğiliyor. Dönen sandalyesindeki tekerleğin gıcırıtısı ele vermese, kimse hareketini fark etmeyecek. Yargıç, Yurttaş Hakları Yasası'ndan alıntılanan her kıyıda köşede kalmış bölüm ya da emsal davayla sabırsızca kımıldanıyor ve huzursuz vücut ağırlığını o gevşek, diyabetik kıcının bir kanadından diğerine her geçişinde de sandalyesinin bir öncekinden daha yüksek sesle gıcır-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

damasına neden oluyor. Adamın kendisini asimile etmeniz de tansiyonunu edemezsiniz ve alınının ortasında öfkeyle atan damarı onu ele verir. Üzerime diktiği kan çanağı gözlerinde, bizim oralarda Willowbrook Caddesi bakışı denen o deli ve delici bakış var. Bu arada Willowbrook Caddesi, 1960'ların Dickens'ında beyaz mahalleleri siyahilerden ayıran dört şeritli Styks Nehri'yken, cebinde-iki-kuruşu-olan-herkesin-çoktan-kaçtığı bugünkü post-beyaz ortamda, artık yolun her iki yanı da cehennemdir. Nehir yatakları tehlikelidir ve yaya geçidinde ışığın değişmesini beklerken hayatınız değişebilir. Hareket halindeki bir arabanın içindeki bir mahalle çocuğu, bir rengi, bir grubu ya da yas sürecinin beş aşamasından herhangi birini temsilen namlusunu, iki renkli, üstü açık arabasının sağ ön camından çıkarıp size, Zenci Anayasa Mahkemesi yargıcı gibi öfkeyle bakarak "Nerelisin lan sen, salak?" diye sorabilir.

Doğru yanıt elbette, "Hiçbir yerli" demektir ama bazen, egzozsuz motorun patırtılı yüksek sesi, çekişmeli geçen onay görüşmesi, liberal medyanın sizin yeterliliğinizi sorgulaması ya da sizi cinsel istismarla itham eden entrikacı siyahi orospu yüzünden sizi duyamazlar. Bazen de "Hiçbir yerli" yeterince iyi bir yanıt değildir. "Herkes illaki bir yerlidir" diye size inanmadıklarından değil, size her halükârda inanmak istemediklerinden. Ve işte şu an, yüksek arkalıklılı dönel sandalyesinde oturan bu kızgın suratlı hâkim, artık o sahte üst sınıf nezaketini yitirdiği için, Willowbrook Caddesi'nde bir aşağı bir yukarı gezen ve elinde silah olduğu için ön koltuğu istediği gibi kapan çete mensubundan farksız.

Ve siyahi yargıcın, Anayasa Mahkemesi'ndeki uzun görev süresince ilk kez bir sorusu var. Daha önce hiç araya girmemiş, o yüzden nasıl yapılacağını pek bildiği söylenemez. İzin istercesine İtalyan kökenli yargıca bakarak, puro tutmaya alışık tombul parmağını kaldırıyor ama onay bekleyemeyecek kadar öfkeli olduğundan da kendini tutamayıp, onun boyutlarındaki bir siyahi için şaşırtıcı derecede tiz sesle, "Deli misin lan sen Zenci?" diyor. Şimdi taraf-sızlık ve itidalden tamamen yoksun, domuz budu boyutundaki el-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://fantey.org>

leriyle kürsüyü öyle bir yumrukluyor ki tavanda, mahkeme başkanının başının üstünde asılı kocaman, altın kaplamalı, süslü saat ile-ri geri sallanmaya başlıyor. Siyahi yargıç mikrofonuna gerekenden fazla yaklaşıp bas bas bağıyor, çünkü kürsüden sadece birkaç metre ötede otursam da onunla aramızdaki farklar, ışık yılları mer-tebesinde. Bugün, bu çağda, bir siyahinin nasıl olup da anayasanın on üçüncü ek maddesinin kutsal prensiplerini ihlal ederek köle sa-hibi olabildiğini bilmek istiyor. Nasıl olurmuş da ben, anayasanın on dördüncü ek maddesini kasten gözardı ederek, bazen ırkların birbirinden ayrılmasının insanları bir araya getirebildiğini savu-nabilirmişim? Sisteme inanan tüm insanlar gibi o da sorularına ya-nıt bekliyor. Tüm o kitapları Shakespeare'in yazdığına, Lincoln'ün Amerikan İç Savaşı'nı köleleri özgürleştirmek için yaptığına, Ame-rika Birleşik Devletleri'nin İkinci Dünya Savaşı'na Yahudileri kur-tarmak ve dünyayı demokrasi için yeterince güvenli kılmak için girdiğine ve hem İsa'nın hem de sinemalardaki iki film birden uy-gulamasının geri geleceğine inanmak istiyor. Ama ben hiç de öyle Panglossvari bir Amerikalı değilim. Ve o yaptığım şeyi yaptığım za-man, aklımda ne devredilemez ve vazgeçilemez haklar ne de halkı-mızın onurlu tarihi vardı. İşe yarayan neyse onu yaptım ben; hem azıcık köleliğin ve ırk bazlı ayrışmanın kime ne zararı olmuş ve za-ten olmuşsa da varsın oluversin, siktir edin.

Bazen, insanın kafası benimki kadar güzel olduğunda, düşün-ceyle konuşma arasındaki çizgi bulanıklaşır ve siyahi yargıçın na-sıl köpürdüğüne bakılırsa o son kısmı yüksek sesle söylemiş olma-lıyım, "... varsın oluversin, siktir edin." Kavgaya yeltenmiş gibi aya-ğa kalkıyor. Yale Hukuk Fakültesi'nde aldığı eğitimin en derin böl-gelerinden sökülmüş bir tutam tükürük, dilinin ucunda hazır. Mah-keme başkanı ona sesleniyor ve siyahi yargıç kendini tutup yeniden sandalyesine çöküyor. Tükürüğünü geri yutsa da gururu dimdik ayakta. "İrk bazlı ayrıştırma mı? Kölelik mi? Ulan orospunun evladı pezevenk, ananla babanın seni bundan daha iyi yetiştirdiğini bal gi-bi biliyorum ben! Haydi bakalım, başlasın o halde bu idam partisi!"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

ÖNLERİNE NE BOK KOYARSAN

Sanırım sorun tam olarak da buydu – böyle şeyler yapılmaması gerektiğini bilecek şekilde yetiştirilmemiştim. Babam (Carl Jung huzur içinde yatsın) az buçuk tanınmış bir sosyal bilimciydi. Özgürleştirme Psikolojisi alanının kurucusu ve bildiğim kadarıyla tek uygulayıcısı sıfatıyla evde –diğer adıyla “Skinner kutusu”– laboratuvar önlüğüyle gezmeyi severdi. Onun siyah, sırık boylu, dalgın laboratuvar faresi olan ben de okula gönderilmiyor, Piaget’in bilişsel gelişim teorisine sıkı sıkıya bağlı yaklaşımla, evde eğitiliyordum. Bana yemek yedirilmedi; iştah açıcı, ılık uyaranlar sunuldu. Ceza verilmediyse de şartlanmamış reflekslerimle bağım koparıldı. Sevilmedim ama hesaplanmış bir yakınlık ve yoğun bağlılık düzeyleri deneyimlediğim bir ortamda büyütüldüm.

Los Angeles’ın güney ucundaki varoşlarından Dickens ilçesinde oturuyorduk ve kulağa ne kadar tuhaf gelse de bir şehir içi çiftliğinde büyüdüm. Aptal, şişman, çirkin, beyaz Cumhuriyetçiler, chihuahua türü köpekler ve onlara bayılan Doğu Asyalı göçmenler için üreme ortamı vasfıyla kurulmuş Irvine dışındaki çoğu California yerleşimi gibi, 1868 yılında kurulan Dickens’ın halkı da başlarda tarımla uğraşıyormuş. Orijinal kuruluş beratında, “Dickens, Çinlilerden, İspanyolca, İspanyol şapkaları ve İspanyolların her çeşidinden, Fransızlardan, kızıl saçlılardan, şehirli bebelerden ve eli iş tutmayan Yahudilerden her daim ari kalacaktır” yazıyor. Ancak kentin kurucuları, kafalarının bastığı kadarıyla, kanala sınır, iki

bin dönümlük araziyi sonsuza dek “meskûn tarım” denen bir şeye ayırmışlar ve benim muhitim, yani Dickens’ın halk arasında Çiftlik olarak bilinen, ona on şehir bloğu büyüklüğündeki bölümü böylece doğmuş. Çiftlik’e girdiğinizi hemen anlırsınız, çünkü kaldırımlarla birlikte jantlarınız, araba teybiniz, cesaretiniz ve ilerici oy verme geçmişiniz de havadaki inek pisliği –ve eğer rüzgâr doğru yönden esiyorsa kaliteli ot– kokularına karışarak ortadan kaybolur. Koca koca adamlar, tavuktan tavus kuşuna kadar her türden çiftlik kuşu sürülerinin tıkadığı sokaklarda kros ve vitessiz bisikletlerinin pedallarını ağır ağır çevirirler. Bir yandan küçük para destelerini sayarak ellerini kullanmadan bisikletlerini sürerken, başlarını önlerinden ancak meraklı bir kaş kaldırış ve ağız oynatışa yetecek kadar kaldırırlar: “N’aber? Q’vo?”¹⁶ Ön bahçelerdeki ağaçlara ve çitlere çivilenmiş at arabası tekerlekleri, çiftlik tipi evlere otantik bir öncü yerleşimci dönemi havası vererek, aslında her bir pencerede, girişte ve hatta köpek kapısında, bir hapishane kantinindekinden daha fazla demir parmaklık ve asma kilit bulunduğu gerçeğini örtbas eder. Veranda yaşlıları ve daha şimdiden her şeyi görmüş sekiz yaşındaki çocuklar, çürük çarık bahçe sandalyelerinde oturup sustalı çakılarıyla oynayarak bir şeyler olmasını bekler ve hep de olur bir şeyler.

Babam, onu tanıdığım yirmi yıl boyunca Batı Riverside Yüksekokulu Psikoloji Bölümü’nün vekaleten başkanıydı. Kentucky’nin Lexington şehrindeki küçük bir at çiftliğinde, kâhyanın oğlu olarak büyüdüğünden, onun için çiftçiliğin nostaljik yanı vardı. Ve hocalık pozisyonu için kalkıp Batı’ya geldiğinde, hem siyahi bir mahallede yaşayıp hem de at yetiştirme fırsatı –aslında evin kredi ve bakım giderlerini ödemeye gücü yetmese bile– reddedemeyeceği kadar güzel gelmişti.

Belki karşılaştırmalı psikolog olsa, atlarla ineklerin bazıları üç yaşını geçebilir, domateslerde de daha az kurt olurdu ama o aslen

¹⁶ Quo Vadis. (ç.n.)

hayvanlar âleminin sağığından ve zararlılarla mücadeleden çok siyahilerin özgürlük mücadelesiyle ilgiliydi. Ve zihinsel özgürlüğün kapılarını açacak anahtarları bulmak için sürdürdüğü arayışında ben, onun Anna Freud'u, küçük vaka incelemesiydim. Bana bisiklete binmeyi filan öğretmediği zamanlarda, beni hem deney hem de kontrol grubu olarak kullanıp ünlü sosyal deneyleri üzerimde tekrarlardı. Resmi işlevsel evreye ulaşacak kadar şanslı olan her "ilkel" Zenci çocuğı gibi ben de asla tam olarak arkada bırakamayacağım boktan bir eğitim aldığıımı zamanla anladım.

Babamın çocuk büyütmeye metodolojilerini denetleyecek bir etik kurul filan olmadığı düşünülürse, deneyler gayet masumane başlamıştı sanırım. Yirminci yüzyılın başlarında, Watson ve Rayner adlı davranışbilimciler, korkunun sonradan öğrenilen bir davranış olduğunu ispatlamak amacıyla, dokuz aylık "Küçük Albert"i beyaz fareler, maymunlar ve yanan gazete tomarları gibi nötr uyarıcılara maruz bırakmışlar. Bebek denek başta, maymunlar, kemirgenler ve alevler karşısında hiç istifini bozmuyormuş, ama Watson tekrar tekrar fareleri vicdansızca yüksek gürültülerle eşleştirdikçe, "Küçük Albert" zamanla sadece beyaz farelere değil, her tür şeye karşı da korku geliştirmiş. Ben yedi aylıkken, Babiş de beşiğıme oyuncak polis arabaları, Pabst Blue Ribbon marka soğuk bira kutuları, Richard Nixon seçim kampanyası rozetleri ve bir de The Economist dergisi koymaya başlamış ve sunulan uyarıcılardan korkmayı, kulakları sağır eden bir patırtıyla koşullandırmak yerine, evdeki 38 kalibre Special marka silahı çıkarıp tekrar tekrar tavana sıkarak, bütün camları şangırdatmak ve bir yandan da "Afrika'ya geri dön lan Zenci!" diye bağırarak suretiyle öğretmiş. Öyle yüksek bağırırmış ki sesi, salondaki dört çıkışlı müzik setinde bangırdayan "Sweet Home Alabama"yı bile bastırırmış. Bugün hâlâ televizyondaki en mülayim polisiye dizileri bile seyredemem, Neil Young'a karşı tuhaf bir sevgim vardır ve ne zaman uyukum kaçsa, yağmur ya da dalga sesi filan değil, Watergate skandalının tapelerini dinlerim.

Aile içinde anlatılanlara bakılırsa, sağ beyinli bir solak olarak

Ücretsiz PDF Kitap Arşiv - <https://rantev.org>

iyice dengeli yetişmem için babam, bir ila dört yaşlarım arasında sağ elimi arkama bağlamış. “Seyirci etkisi” fenomenini “siyahi toplum” özelinde test etmek istediğinde ise sekiz yaşındaydım. 1964 yılında New York’un duyarsız sokaklarında, Psikoloji 101 ders kitaplarına layık hazin imdat çılgınlıklarını duymazdan gelen düzinelerce seyirci ve mahalle sakininin gözü önünde soyulan, ırzına geçilen ve bıçaklanarak öldürülen meşhur Kitty Genovese vakasını, o sırada daha ilkokul çocuğu olan beni, kadersiz Bayan Genovese’nin yerine koyarak tekrarlamıştı. Yani “seyirci etkisi” şuydu: Etrafta yardım edebilecek ne kadar çok insan varsa, yardım alma ihtimaliniz o kadar düşüktür. Babam bunun, ihtiyaç duyulan zamanlarda birbirlerine yardım etmeseler zaten hayatta kalamayacak sevgi dolu bir ırk olan siyahiler için geçerli olmadığı hipotezini ileri sürüyordu. O yüzden beni, ceplerimden dolarlar fışkırır, kulaklarıma en son ve en parlak elektronik alet edevat tıktırılmış, boynumda hip-hop’çı tarzı, ağır altın zincir ve ne akla hizmetse, özel yapım bir Honda Civic paspas takımı da garson havlusu gibi koluma asılmış halde, mahallenin en işlek kavşağına dikti. Sonra da bir seyirci güruhunun önünde bana tekme tokat girişti ama insanlar pek de uzun süre seyirci kalmadılar. Soygun başlayalı daha ancak iki yumruk olmuştu ki koşup geldiler – ama benim değil, babamın yardımına. Uçan dirsekler ve televizyonda görülen türden güreş hareketleriyle olaya katılıp beni pataklamasına yardımcı oldular. Kadının biri arkamdan yaklaşarak, son derece başarılı ve geriye dönüp bakınca merhametli de denebilecek bir hareketle kolunu boğazıma dolayıp sıktı. Kendime gelip de babamın, gösterdikleri yardımsever çaba yüzünden hâlâ soluk soluğa olan, yüzleri terli saldırganlara anket yaptığını görünce, onların kulakları da benimkiler gibi, tiz çılgınlıkları ve kendi çılgın kahkahalarıyla çınliyordur diye düşündüm.

“Sergilediğiniz, bencillikten uzak eylem sizi ne kadar tatmin etti?”

Hiç tatmin etmedi

Bir miktar tatmin etti

Çok tatmin etti

1

2

3

4

5

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Eve dönerken Babiş, teselli edercesine kolunu, sızlayan omuzlarıma doladı ve “sürü etkisi” fenomenini dikkate almama hatasına düştüğü için benden özür dileyen uzun bir nutuk çekti.

Bir de şu “Hip-hop Kuşağında Yalakalık ve İtaat” konusunu test etmek istediği zaman var. Beni bir aynanın önüne oturtup, kafasına Cadılar Bayramı’nda kullanılan türden Ronald Reagan maskesi geçirip, laboratuvar önlüğüne de Trans World Havayolları’na ait, kanat biçimli, eski bir kaptan pilot rozeti iğneleyerek kendini “beyaz otorite figürü” ilan ettiğinde, on yaşında falan olmalıydım. Siyah komedyenlerin kullandığı o bıktırıcı, kulak tırmalayan “beyaz sesi” ile bana “Aynadaki Zenci, aptal bir Zenci” diye izahatta bulunurken bir yandan da şakaklarıma birtakım elektrotlar yapıştırıyordu. Kablolar, üstünde basmalı ve çevirmeli düğmeler ile eski usul vol-taj göstergeleri olan, uğursuz görünümlü bir konsola uzanıyordu.

“Aynadaki oğlana masadaki kâğıttan, onun varsayılan siyahi tarihiyle ilgili bir dizi soru soracaksın. Eğer çocuk soruyu yanlış yanıtlar ya da on saniye içinde yanıt veremezse kırmızı düğmeye basarak ona elektrik vereceksin ve her yanlış yanıta da elektriğin şiddeti artacak.”

Merhamet dilenmeyecek kadar aklım vardı, çünkü dilesem de merhamet yerine elime geçecek şey, hayatta sahip olduğum o tek çizgi romanı okumak suretiyle bunları hak ettiğim üzerine bir araba laf olacaktı. Batman Sayı 203, Batman’in Mağarasının Müthiş Sırları, birilerinin çiftlik avlusuna attığı ve benim eve getirip, sanki yaralı bir edebiyat eseriymiş gibi tedavi ederek yeniden okunabilir hale getirdiğim, kıvrık sayfalı, küflü bir eski sayıydı. Dış dünyadan okuduğum bu ilk şeyi bir gün evdeki iki ders arasında ortaya çıkarıvermiştim ve babam da el koymuştu. O andan itibaren ne zaman bir şeyi bilemesem ya da mahallede kötü bir gün geçirsem, babam çizgi romanın yarı yırtık kapağını suratıma doğru sallardı. “Gördün mü bak, eğer hayatını bu zırvayı okumakla harcamamış olsaydın, Batman’in, ne senin kışını ne de halkını kurtarmaya gelmeyeceğini anlardın!”

İlk soruyu okudum.

“Batı Afrika ülkesi Gana, 1957’de bağımsızlığını ilan etmeden önce hangi iki koloniden oluşuyordu?”

Yanıtı bilmiyordum. Tiz bir ses çıkarak köşeyi dönecek roket motorlu Batmobil’in gümbürtüsünü duymak için kulaklarımı diktim ama tek duyduğum babamın kronometresinin tik takları oldu. Dişlerimi sıkıp parmağımı kırmızı düğmeye koydum ve verilen zamanın dolmasını bekledim.

“Doğru yanıt Togoland ve Altın Sahili idi.”

Babamın öngördüğü şekilde, uslu uslu düğmeye bastım. Hem kadradaki ibreler hem de omurgam bir anda dikleşti ve bir iki saniye boyunca aynada swing dansı yapan kendimi seyrettim.

Tanrım!

Ellerim kontrol edilemez şekilde titrerken, “Kaç volttu bu?” diye sordum.

Babam soğuk bir tavırla, “Denek yalnızca kâğıtta listelenmiş soruları soracaktır” dedi ve uzanıp siyah bir düğmeyi birkaç tık daha sağa çevirerek üzerindeki çizgiyi XXX yazan yere getirdi. “Şimdi lütfen bir sonraki soruyu oku.”

Görüşüm bulanıklaşmıştı ki her ne kadar bunun psikosomatik bir şey olduğundan şüphelensem de sonuçta her şey bitpazarından alınmış, düz ekranda seyredilen beş dolarlık korsan kaset gibi odaksızdı ve bir sonraki soruyu okuyabilmek için tir tir titreyen kâğıdı burnumun dibine getirmem gerekti.

“New York’un en seçkin devlet lisesi olan Stuyvesant Lisesi’nin sınavına giren 23.000 sekizinci sınıf öğrencisi arasından, kaç siyahi öğrenci okula girecek kadar yüksek puan tutturabilmiştir?”

Okumayı bitirdiğim an burnum kanamaya başladı, sol burun deliğimden sızan kırmızı kan damlacıkları hiç şaşmadan, tam bir saniyelik aralıklarla masanın üstüne damlıyordu. Babam kronometresini bir kenara bırakıp geri sayımı başlattı. Şüpheyle baktım ona. Soru fazla günceldi. Kahvaltıda The New York Times okumuştum besbelli. Günün deneyine bir yandan pirinç patlağı yiyip bir yan-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rarfiley.org>

dan ırk meselesiyle ilgili malzeme arayarak hazırlanmıştı. Sayfa-
dan sayfaya, gazetenin sivri köşelerinin sabah havasında şaklayıp,
çatırdayıp, patlamasına neden olacak bir hız ve öfkeyle geçmiş ol-
malıydı.

Batman tam o anda mutfığa dalıp, bilim uğruna oğluna elekt-
rik veren bu babayı görse ne yapardı acaba? Herhalde, alet kemeri-
ni açar ve o göz yaşartıcı saçmalardan birkaçını patlatıverirdi ve ba-
bam dumanlar içinde boğulurken o da bir yandan iple boğazını sı-
kararak işi bitirirdi – babamın o sosisli sandvice benzeyen şişko boy-
nuna dolamaya yetecek kadar ipi varsa tabii; sonra da lazer meşale-
siyle babamın gözlerini yakar, bat-torunlarına göstermek için min-
yatür fotoğraf makinesiyle birkaç fotoğraf çeker, sonra da Babiş’in
klasik, sadece-beyaz-mahallelere-giderken-kullanılmış, gök ma-
visi, iskelet anahtarlı, üstü açık Karmann Ghia’sını çalardı ve ba-
sıp giderdik buralardan. Batman olsa böyle yapardı. Oysa şimdi ol-
duğu gibi o zaman da adam gibi bat-man olmak yerine korkak bir
bat-ibne olan ben, sadece sorunun kötü metodolojisini sorgulama-
yı düşünebilmişim. Sözelimi, sınava kaç siyahi öğrenci girmişti?
Stuyvesant Lisesi’nde ortalama sınıf büyüklüğü neydi?

Ama bu kez, henüz daha onuncu kan damlası masaya düşme-
den ve babam doğru yanıtı (yedi) söyleyemedi, kırmızı düğmeye
bastım ve Thor’u korkutmaya ve zaten yatıştırıcı verilmiş eğitim-
li sınıfa lobotomi yapmaya yetecek kadar yüksek voltajlı, insanın
sinirlerini un ufak edip büyümesini durduran cinsten bir elektrik
şoku verdim kendime, çünkü artık ben de merak ediyordum. On
yaşında siyahi bir oğlanı bilime kurban ettiğinizde neler olduğunu
görmek istiyordum.

Keşfettiğim şey, “bağırsaklarını boşaltmak” sözünün yanlış
ifade olduğuydu, çünkü aslında olan biten bunun tam tersiydi, ba-
ğırsaklarım beni boşaltmıştı. Dunkirk. Saigon. New Orleans. Tarih-
teki bu büyük tahliyelerle karşılaştırılabilecek hacimde bir dışkı
kaçışıydı bu. Ama İngilizlerin, Vietnamlı kapitalistlerin ve sular al-
tında kalan Dokuzuncu Bölge sakinlerinin aksine, bağırsak yolum-
Ucretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://frantey.org>

da bulunanların gidecekleri hiçbir yer yoktu. O pis kokulu bok ve idrar dalgasının, kaba etlerimle hayalarımın etrafına kamp kurmayan sulu kısımları, bacaklarımdan aşağıya akarak lastik ayakkabılarımda içinde ve etrafında göllendi. Deneyini bozmak istemeyen babam yalnızca burnunu iki parmağıyla kapatarak, devam etmem için işaret etti bana. Tanrı'ya şükür üçüncü sıradaki "Wu-Tang'in kaç odası vardır?" sorusunun yanıtını biliyordum çünkü eğer bilemeseydim beynim, kül grisi rengine ve bir barbekü taşının 5 Temmuz günündeki kıvamına bürünecekti.

Bundan iki yıl sonra babam, karıkoca doktorlar Kenneth ve Mamie Clark'ın beyaz ve siyahi oyuncak bebekler kullanarak yaptıkları, siyahi çocuklarda ırk bilinci araştırmasını tekrarlamaya çalışınca, çocuk gelişimi konusundaki hızlandırılmış ders programım sona erdi. Babamın elbette biraz daha devrimci bir uygulamaydı. Bir tık daha moderndi. Clark'lar okul çocuklarının karşısına gerçek boyutlarda, iki renkli okul ayakkabıları giydirilmiş, biri beyaz, biri de siyahi, iki melek yüzlü bebek koyup onlara hangisini tercih ettiklerini sormuşlar. Babamsa benim karşıma oyuncak bebeklerle kurulmuş iki teferruatlı sahne koydu ve "Bunların hangisini, hangi sosyokültürel alt metni tercih edersin oğlum?" diye sordu.

Sahne I'de, Ken ve Malibu Barbie, birbirleriyle uyumlu mayolar giymiş ve ortama uygun şekilde şnorkel ve yüzme gözlükleri takmış halde, Rüya Evi'nin havuzunda serinliyorlardı. Sahne II'de, Martin Luther King Jr., Malcolm X, Harriet Tubman ve bir de kahverengi derili, yumurta biçimli Weeble oyuncağı, koşarak (ve yalpalayarak) bataklık zeminli, çalılık bir arazide, plastik kurt köpeklerinin yönlendirdiği, kukuletalı Ku Klux Klan çarşaflarına bürünmüş G. I. Joe oyuncak askerlerimden oluşan silahlı linç ekibinden kaçıyorlardı. Bataklığın üstünde, öğleden sonra güneşinde ışıldayıp parıldayan bir disko topu gibi ağır ağır dönen, küçük, beyaz Noel ağacı süsünü parmağımla gösterip, "Bu ne?" diye sordum.

"Kuzey Yıldızı o. Kuzey Yıldızı'na doğru koşuyorlar. Özgürlüğe doğru."

Martin, Malcolm ve Harriet'i elime alıp, "Peki bunlar ne? Ey-
lemsizlik figürleri mi?" diye takıldım babama. Martin Luther King
Jr. fena görünmüyordu. Parlak siyah kumaştan, dar kesim takım el-
bisesiyle gayet şıktı ve bir eline Gandhi'nin otobiyografisi, diğeri-
ne ise bir mikrofon tutturulmuştu. Malcolm da benzer şekilde gi-
yinmişti ama onun gözlüğü vardı ve tuttuğu, yanan molotofkok-
teyli, yavaş yavaş elini eritiyordu. Hangi ırktan olduğu tam anla-
şılamayan ama babamın çocukluğuna şüphe uyandırıcı derecede
benzeyen güleç Weeble ise, ister avucumun içinde istikrarsız bir
dengede dursun, ister beyaz ırkın üstünlüğünü savunan şövalye-
lerce kovalanıyor olsun, reklam sloganına sadık kalarak hep yalpa-
lıyor ama asla düşmüyordu. Ama Bayan Tubman'da bir sorun var-
dı. Vücudunu saran bir çuval giymişti ve ben Musa olarak bilinen
bu kadının tarih kitaplarımın hiçbirinde bir heykeli andıran, 90-60-
90, kum saati vücutlu, uzun ipek saçlı, ince kaşlı, mavi gözlü, çuk
emmeye uygun dudaklı ve sivri memeli tarif edildiğini hatırlamı-
yordum.

"Baba, Barbie'yi siyaha boyamışsın."

"Bir güzellik eşiği olsun istedim. Hoşluk konusunda bir alt
çizgi olsun ki bebeklerden birinin diğerinden daha güzel olduğu-
nu söyleyeme diye."

Köle Barbie'nin sırtından bir ip çıkıyordu. Tutup çektim. İniş-
li çıkışlı cırtlak bir sesle, "Matematik zor; hadi alışverişe gidelim"
dedi. Kol ve bacaklarını oynatarak yeniden kaçma pozlarına soktu-
ğum siyah kahramanları mutfak masası bataklığına geri bıraktım.

"Ken ve Barbie'ninkini tercih ederim."

Babam bilimsel tarafsızlığını yitirerek yakama yapıştı. "Ne?
Neden?" diye bağırdı.

"Çünkü beyazların daha iyi aksesuarları var. Yani, baksana.
Harriet Tubman'ın gaz lambası, bastonu ve pusulası var. Ken ile
Barbie'ninse plaj arabası ve sürat teknesi! Kıyas kabul etmez."

Ertesi gün babam, "bulgularını" şöminede yaktı. İki senelik
yüksekokul düzeyinde bile yayını olmayan hocaya hayat yoktur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://irantey.org>

Ama asla kendine ait bir park yeri olmayacağı ya da ders yükünün azaltılmayacağı gerçeğinden daha acısı, benim başarısızlığa uğramış bir denek olmamdı. Babasının, hem kendi hem de siyah ırk için umutlarını yerle bir eden, istatistiki açıdan anlamsız bir oğul. Hayallerimi yazdığım defteri teslim ettirdi. Harçlığımı “olumlu pekiştirme” diye adlandırmayı bırakıp “tazminat” diye anmaya başladı. “Kitaplara dayalı öğrenme” konusundaki ısrarından hiç vazgeçmese de bu olayın üstünden çok geçmeden, bana ilk kazma, kürek ve koyun kırkma makasımı aldı. Booker T. Washington’ın meşhur “Kovanı, bulunduğun yere daldır” sözünü kot kumaşından yapıma bahçıvan pantolonuma iğneleyip popoma da hafifçe vurarak beni tarlaya saldı.

Şayet insanların ulaşmak için harcadığı çabalara değecek bir cennet varsa, babamın hatırına umarım semavi bir psikoloji dergisi de vardır. Başarısız deneylerin sonuçlarını basan bir dergi olsun, çünkü doğrulanamamış teorilerin ve olumsuz sonuçların varlığını tanımak da, kırmızı şarabın zaten öyleymiş gibi yaptığımız her derde deva ilaç olduğunu ispatlayan çalışmaları yayımlamak kadar önemlidir.

Babamla ilgili anılarım tümünden kötü değil. Teknik olarak tek çocuk olsam da, birçok siyahi gibi babamın da bir sürü çocuğu vardı. Dickens vatandaşlarının hepsi onun soyundandı. Atlarla arası iyi olmasa da mahallede Zencilere Fısıldayan Adam olarak bilinirdi. Ne zaman “kafayı yemiş” Zenci’nin tekini konuşa konuşa bir ağacın tepesinden ya da bir otoyol üst geçidinin kenarından indirmek gerekse, hemen haber uçurulurdu. Babam da Bennis, Bennis ve Robert Chin tarafından yazılmış sosyal psikoloji incili, *Değişimin Planlanması*’nı kapardı hemen ki kıymeti pek bilinmeyen Çin asıllı Amerikalı psikolog Robert Chin’le hiç karşılaşmasa da onun, kendisinin akıl hocası olduğunu iddia ederdi. Çoğu çocuk yatmadan önce öyküler ve masallar dinler; bense “Sistem Çevreleri Modellerinin Pratisyenlere Faydaları” gibi başlıklara sahip kitaptan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

okunan bölümleri dinleyerek uyumak zorundaydım. Babam tam bir pratisyendi. Zencilere fısıldamalarına beni götürmediğini hiç hatırlamıyorum. Arabada oraya doğru giderken siyahi toplumun kendisine çok benzediğiyle övünürdü: NY.

“Neredeyse yetkin?”

“Neredeyse yenik.”

Vardıgımızda, beni ya yakındaki bir minivanın tepesine oturtur ya da bir çöp konteynerinin üstüne diker, elime de büyük bir bloknot verip not tutmamı söylerdi. Bütün o sirenler, ağlamalar ve babamın güderi ayakkabılarının altında yumuşacık çatırdayan kırık camlar arasında onun için çok endişelenirdim. Ama en yaklaşılamayacak olana yaklaşmak için kendine has üslubu vardı babamın. Yüzünde halden anlar ve somurtuk bir ifade, ellerini arabaların gösterge panellerine yapıştırılan İsa figürleri gibi yukarı çevirir, önden bir litre Hennessy XO, üstüne de 12’lik bir kasa light birayla zurna olmuş, irileşen gözbebekleri atom boyutlarına ulaşmış, eli bıçaklı bir deliye doğru yürürdü. Üzerinde kuruyup katılaştı, beyin ve dışkı parçalı, kan lekeli üniformayı görmezden gelerek, sanki eski bir dostu sarılır gibi kucaklardı karşısındakini. Babamın o insanlara bu kadar yaklaşmasına imkân veren şeyin özveri olduğunu sanırdı herkes ama bence onu oraya asıl taşıyan şey sesiydi. Babam, doo-wop bası gibi kalın bir sesle, fa diyezden konuşurdu. Alçak perdeden tınlayan ses tonuyla, Five Satins grubunun “In the Still of the Night” şarkısını dinleyen kısa çoraplı bir ergen gibi yerinize çakardı sizi. Yabani hayvanları sakinleştiren şey müzik değil, sistematiik duyarsızlaştırmadır. Ve babamın sesinde de öfkeden kudurmuşları gevşeten, onların korkularıyla kaygısızca yüzleşmelerini sağlayan bir tını vardı.

California’nın nevi şahsına münhasır bir yer olduğunu daha ilkokulda, narların lezzetinin insanın gözlerini yaşartmasından, yaz güneşinin afrolarımızı kan portakalı kırmızısına dönüştürmesinden ve babamın, ne zaman Dodger Stadyumu’ndan, beyaz Zinfandel şarabından ve Wilson Dağı’nın zirvesinden gördüğü son

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

yeşil parıltılı günbatımından söz etse, kendini kaybedişinden anlamıştım. Ve düşünürseniz, yirminci yüzyılı tahammül edilebilir kılan hemen her şey de bir California garajında bulunmuştur: Apple bilgisayar, yarım sörf tahtası ve gangster rap'i. Babamın zencilere fısıldama kariyeri sayesinde bu sonuncusunun doğumunda ben de hazır bulunmuştum. Soğuk, karanlık bir kenar mahalle sabahı, saat altıda, Carl "Kilo G" Garfield, kendi malzemesinin ve Alfred Lord Tennyson'ın derin düşünceli şiirselliğinin neden olduğu halüsinasyonlar içinde, elindeki Moleskin defterine kısık gözlerle bakarak garajından dışarı fırladı; parmak uçlarından, dumanı tüten bir taş kokain piposu sarkıyordu. Taş kokain döneminin zirve yıllarıydı. Kilo G'nin TO ve TA'sı zımparalanıp üstü boyanmış, böylece arkada yazan markasından geriye sadece YO kalmış olan, performansını artırılmış, özel aksesuarlı, sarı Toyota pikabının kasasına tırmanıp avazı çıktığı kadar bağırarak şiirini okumaya başladığı o gün, on yaş civarındaydım. Dili dolaşarak okuduğu şiirin beşli ölçüsü yer yer, nikel kaplama 38'liğinin patlamaları ve çıplak götüyle daha fazla dışarıda dolaşmaması için yalvaran annesinin sözleriyle kesiliyordu.

AÇIK TENLİ MARSİĞİN SALDIRISI

Yarım litre, yarım litre,
Yarım litre ileri
Ölüm geçidinden yürüdü geçti
Olde English Eight Hundred'ın hepsi.
Yürrüü, Açık Tenli Marsık!
"Bloods çetesi için saldırı!" dedi:
Ölüm geçidine doğru
Yumul Olde English 800 marka biraya...

Özel harekât nihayet olay yerine ulaşıp da taarruz tüfeklerini göğüslerine bastırarak ekip otolarının ve çınar ağaçlarının arkası-

Ücretsiz PDF Kitap Afsivi - <https://rantev.org>

na siper aldığında, içlerinden hiçbirini öldürücü atışı yapacak kadar uzun süre kıkırdamayı kesemedi.

N'oluyo lan demek değil onların işi,
Ateş edip sinmektir onların işi:

Sağlarında Zenciler
Sollarında Zenciler,
Önlerinde Zenciler
Partileyip yalpalayan
Otu çekip mermiye kafa atmışlar
Hasım tayfası cartayı çekmişler
Bir yatışta beş posta kaymışlar
Ölüm meleşinin dırdırından bıkip
Gerisingeri geri geri gelmişler
Cehennemin dibinden dönmüşler
Ondan geriye de bu kalmış
Olde English 800'den kala kala bu kalmış.

Babam, yani Zencilere Fısıldayan Adam, yüzüne yayılan kut-sayıcı gülümsemesiyle polis barikatını aşarak, tüvit ceketli kolu-nu, düşkün uyuşturucu tacirine doladı, kulağına birtakım hikmetli sözler fısıldadı ve Kilo G önce bir Kızılderili kumarhanesi hipnoz-cusu tarafından büyülenmiş sahne gösterisi gönüllüsü gibi göz-lerini kırıpıştırarak boş boş baktı ve sonra da silahını ve kalbinin anahtarlarını sakince teslim etti. Babam onu tutuklamak için yak-laşan polisten uzak durmalarını isteyerek, Kilo'yu şiirini bitirmeye davet etti, hatta sanki sözleri biliyormuş gibi yaparak her dizinin sonunda ona eşlik etti.

Ne vakit solacak ışıklarıyla lafları?
Hoplaya zıplaya yaptıkları saldırıları!
İşte bu anası sıkık dünyanın tek merakı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Saldırılarına saygı duy
Açık tenli marsıgın saldırısına saygı duy
Soylu Olde English 800 de bu arada bitmiş yav.

Polis minibüsleri ve ekip otoları, sokağın ortasında bir tanrı gibi tek başına durmuş, kendi insanseverliğinin tadını çıkaran babamı arkalarında bırakarak, sabah sisinin içinde gözden kayboldular. Babam kibirli bir tavırla bana döndü. “O psikotik orospu çocuğuna silahını indirtmek için ne dedim, biliyor musun?”

“Ne dedin, babacığım?”

“Dedim ki ‘Kardeşim, kendine iki soru sormalısın, Ben kimim? ve Nasıl kendim olabilirim?’ Kişi-odaklı terapinin temelidir bu. Danışanın kendini önemli hissetmesini, iyileşme sürecinin kontrolünün kendisinde olduğunu hissetmesini istersin. Unutma bu boku.”

Ona neden benimle hiç “danışanları”yla konuşurken kullandığı o teskin edici tonla konuşmadığını sormak isterdim ama yanıt almak yerine kemerinin tadına bakacağımı, iyileşme sürecimin Mersol gerektireceğini ve ev hapsi yerine de üçten az olmak kaydıyla beş haftaya kadar Jung’cu aktif hayal etme cezası alacağımı biliyordum. Uzaklarda, sessiz bir parlaklıkla dönen mavili kırmızılı sirenler, spiral bir galaksi gibi benden uzaklaşırken, denizin üstündeki sabah pusu tabakasını bir tür şehir içi *aurora borealis*’i gibi aydınlatıyordu. Parmağımı ağaç kabuğundaki bir kurşun deliğine sokarak, tıpkı o gövdeyi oluşturan halkaların on kat dibine gömülü bir sülük gibi bu mahalleden asla ayrılmayacağımı düşündüm. Ve mahallenin lisesine gideceğimi. Yazım hatalarıyla dolu altı satırlık özgeçmişli olan bir başka Willie Lump Lump olarak okuldan ortalama notla mezun olacağımı, iş bulma kurumu, strip-tiz kulübünün otoparkı ve memuriyet sınavı kursları arasında mekik dokuyacağımı. Kapı komşum ve biricik aşkım Marpessa Delissa Dawson şıllığıyla evlenip, onu önce becerip sonra da öldüreceğimi. Çocuk yapacağımı. Onları askeri okula göndermekle tehdit

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

edeceğimi ve şayet tutuklanırlarsa asla kefalet ödemeyeceğime yemin edeceğimi. Üstsüz kadınların olduğu barda bilardo oynayan, karısını National ile Westwood Bulvarlarının kesişim noktasındaki Trader Joe's marketinin peynir reyonunda çalışan kızla aldatan türden bir Zenci olacaktım. Babamı, olmayan annem konusunda sıkıştırmayı bırakacak ve anneliğin, tıpkı sanatsal üçleme gibi, abartılmış bir kavram olduğunu kendi kendime kabul edecektim. Hiç anne sütüyle beslenmediğim ve Yüzüklerin Efendisi'ni, Cennet'i ve Otostopçunun Galaksi Rehberi'ni bitiremediğim için bir ömür boyu dövuündükten sonra, sonunda tüm orta sınıf California'lılar gibi ben de büyüdüğüm yatak odasında, alçı tavandaki '68 depreminde kalma çatlaklara bakarak ölecektim. Yani "Ben kimim? Ve nasıl o kişi olurum?" gibi içgözlemsel soruların benimle ilgisi yoktu o zamanlar, çünkü yanıtı zaten biliyordum. Tüm Dickens mahallesi gibi ben de babamın çocuğuydum, çevrem bir ürünüydim, başka da bir halt değildim. Dickens'tım. Ve babamdım. Sorun şu ki, her ikisi de hayatımdan yok oldular – önce babam, sonra mahallem. Ve birdenbire, kim olduğuma dair en ufak fikrim ve nasıl kendim olacağım hakkında da tek bir ipucu kalmadı elimde.

Lan, Batı Yakası Zencisi! Ne ayak?

Kenar mahalle fiziğinin üç temel kuralı şunlardır: Zenci'nin vuruşkanı genellikle vuruşkan kalır; güneş göğün neresinde olursa olsun, saat her daim ya "Maymunun götünü çeyrek geçer" ya da "taşaklarına çeyrek var"dır; ve üçüncüsü de ne zaman sevdiğin biri vurulacak olsa, mutlaka üniversite üçüncü sınıfın ortasında, kış tatili için eve dönmüş olursun, küçük bir öğleden sonra yürüyüşüne çıkardığın ata binmiş, mahallenin beyin takımı olan Dum Dum Donut Entelektüellerinin toplantısına, babanla buluşmaya gidiyorsundur ve orada baban ve diğer mahalle bilgeleri tarafından elma şırası, tarçınlı çörek ve konuşma terapisine boğulacaktır. (Baban eşcinsel olduğunu düşündüğü için değil de, eve hiç gece on birden daha geç gelmediğin ve "kış" sözcüğü kelime dağarcığına dahil değilmiş gibi görüldüğünden kaygılıdır.) Soğuk bir gecedir. Vanilyalı *milkshake*'in sonunun tadını çıkararak kendi halinde takılırken birden cesedin etrafına toplanmış bir dedektif sürüsüne rastlarsın. Attan inersin. Yaklaşırsın ve tanıdık bir ayakkabı ya da bir gömlek kolu veya bir takı görürsün. Babam kavşakta yüzüstü yatıyordu. Onu sımsıkı sıkılmış yumruğundan tanıdım, parmak eklemleri çıkıntı yapmıştı, elinin üstündeki damarlar hâlâ kabarıklık ve doluydu. Keçeleşmiş afrosuna takılmış pamuk tiftiğini almak, Oxford stili gömleğinin kırışmış yakasını düzeltmek, yanaklarındaki çakıl taşlarını elimle süpürmek ve polis raporuna göre özellikle de vücudunun etrafında gölleşen kana elimi sokmak su-

retiyile suç mahalline zarar verdim. Kan şaşırtıcı şekilde soğuktu. Siyah ırkın öfkesiyle ve bir türlü olduğunu düşündüğü kişi olamayan, düzgün ama hafif kaçık bir adamın ömürlük hüsraniyla kaynamıyordu.

“Sen oğlu musun?”

Dedektif beni tepeden tırnağa süzdü. Tek kaşını kaldırıp gözlerini, bir belirgin özellikten diğerine hızla hareket ettirerek, üstümde gezdirdi. Küçümser sırtıtışının arkasındaki beyninin, yara izlerimi, boyumu ve vücut yapımı, kafasının içindeki aranan suçlu veri tabanıla karşılaştırdığını neredeyse görebiliyordum.

“Evet, öyleyim.”

“Özel bir şey misin sen?”

“Ha?”

“Olaya müdahale eden memurların dediğine göre, onlara saldırırken bağırarak şöyle demiş: ‘Anal-iş-tutucu, otoriter arketipler, sizi uyarıyorum, siz benim oğlumun kim olduğunu bilmiyorsunuz!’ Ondan soruyorum, özel biri misin sen?”

Ben kimim? Ve nasıl o kişi olabilirim?

“Hayır, özel biri filan değilim.”

Babanız ölünce ağlamanız gerekir. Babanız polis elinde öldüğü için sisteme lanet okumalısınız. Yalnızca zengin beyazları ve her ırktan film yıldızlarını –gerçi aklıma hiç Uzakdoğu kökenli film yıldızı gelmiyor şu an– koruyan bir polis devletinde alt-orta sınıftan, dahası Zenci olduğunuz için sızlanmanız gerekir. Ama ben ağlamadım. Babamın ölümünün bir tür numara olduğunu düşündüm. Beni siyah ırkın dramı konusunda eğitmek ve adam olayım diye ilham vermek için yaptığı alengirli oyunlardan biri sanarak, her an fırlayıp üstünü başını silkelemesini ve “Gördün mü lan Zenci? Eğer siyahilerin en akıllısına bile bu olabiliyorsa, senin salak başına neler gelebileceğini bir düşün. Irkçılık öldü diye Zencileri gördükleri yerde vurmayacaklar diye bir şey yok” demesini bekliyordum.

Aslında benim keyfime kalsa, siyahi olmak zerre umurumda

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

olmazdı. Hâlâ, ne zaman postadan sayım formu çıksa “IRK” sorusunun altındaki kutulardan “Başka ırk” yazanını işaretler ve gururla “California’lı” yazarım. Tabii iki ay sonra kapıma bir sayım memuru dayanır ve bana şöyle bir bakıp, “Seni pis Zenci. Siyahi olarak nasıl savunacaksın bakalım kendini?” der. Ve benim, siyah adam sıfatıyla kendimi savunacak hiçbir şeyim yoktur. İşte slogana da bu nedenle ihtiyaç var –olsa, yumruğumu havaya kaldırır, bağırarak onu söyler ve kapıyı devletin suratına çarpıverirdim. Ama yok. O yüzden ben de “Affedersiniz” diye mırıldanarak yanında “Siyahi, Afrika kökenli Amerikalı, Zenci, Ödlek” yazan kutuyu adımın baş harfleriyle işaretlerim.

O nedenle, şu hayatta sahip olduğum azıcık bir ilham varsa o da irksal bir gurur hissinden kaynaklanmaz. Büyük devlet başkanlarını ve büyük rol kesicileri, babadan zengin sanayicileri ve futbol takımı kaptanlarını yaratan o çok eski özlemenden; erkeklere basketbol seçmelerine girmek ya da komşunun oğluyla yumruklaşmak –çünkü bu ailede, bokluğu çıkartan asla biz olmayız ama çıkmışsa bitirmesini gayet iyi biliriz– gibi aslında yapmak istemedikleri şeyleri yaptıran o Oidipus kompleksinden kaynaklanır. Yalnızca o çok temel ihtiyaçtan söz ediyorum ben, çocuğun babasını memnun etme ihtiyacından.

Birçok baba, daha bebeklikte başlayan acımasız manipülasyonlarla, çocuklarında bu ihtiyacın yerleşmesini sağlar. Çocukları havada uçak gibi döndürüp eğlendirerek, soğuk günlerde dondurma alarak ve boşanma sonrasında hafta sonları alıp Salton Gölü’ne ve bilim müzesine götürerek şımartırlar. Kulaklarımızın arkasından banknotlar çıkardıkları sonu gelmez sihirbazlık numaraları da, emlakçının gösterdiği, tepedeki Tudor stili mucize evin ikinci katından görünen manzaranın, hatta onu geç, bütün dünyanın yakında bizim olacağını sanmamızı sağlayan akıl oyunları da bizi kandırıp, şayet babalar ve onların babacan yönlendirmesi olmasa, hayatımızın geri kalanının Mickey Mouse’suz bir ben-sana-demedim-mi varoluşu olacağına inandırmak için tasarlanmıştır. Ama

Ücretsiz PDF Kitap Afsivi - <https://ranteey.org>

daha sonra, ergenlikte, garajın önünde basketbol oynarken, biraz fazlaca kaza dirseği yediğimizde ve gece yarıları başımızın tepesine sarhoş şaplaqları atıldığında, yüzümüze kristal meth dumanları üflendiğinde, aslında yalnızca babamız gibi davranmak istediğiyle “siktir” dediğimiz için dudaklarımıza acı biberler sürüldüğünde, anlarsın ki o donuk hoşluklar ve birlikte araba yıkamacıya gitmeler filan, ayartıcı ebeveynlikten başka bir şey değilmiş. Azalan cinsel isteklerini, bir türlü artmayan maaşlarını ve babalarının beklentilerini karşılama konusundaki kendi başarısızlıklarını örtbas etmek için birtakım ucuz numaralar. Babayı memnun etme arzusu o kadar güçlüdür ki, benimki gibi, babalığın çoğunlukla gıyaben yaşandığı, ama çocukların yine de geceleri uslu uslu camda oturup babalarının eve dönmesini beklediği bir mahallede bile hâkimdir. Benim sorunumsa babamın hep evde olmasıydı elbette.

Tüm kanıt fotoğrafları çekildikten, tanıklar sorgulandıktan ve cinayet temalı kara şakalar patlatıldıktan sonra, *milkshake*’imi elimden düşürmeden, babamın kurşunlarla delik deşik olmuş vücudunu koltukaltlarından tutup kaldırdım ve topuklarını yerde sürükleyerek onu tebeşirle çizilmiş hattın dışına çektim, sarı etiketlerle numaralandırılmış mermi kovanı işaretlerinin arasından, kavşaktan, otoparktan ve çift kanatlı cam kapılardan geçirdim. Babamı en sevdiği masaya oturttum ve ona “her zamankinden” –çikolata kaplı iki donut ile bir büyük süt– söyledim ve bunları önüne koydum. Otuz beş dakika geç ve ölü haliyle geldiği için toplantı, babamın kadim dostu ve liderlik boşluğunu kapatmaya fazlasıyla hevesli, geçkin televizyon yüzü Foy Cheshire başkanlığında çoktan başlamıştı. Kısa bir garipseme anı yaşandı. Kuşkucu Dum Dum’lar, iri kıyım Foy’a, Lincoln suikasta uğradığında ulus, Andrew Johnson’a nasıl baktıysa öyle bakıyorlardı.

Milkshake’imin dibini gürültülü bir höpürtüyle içtim. Devam etsinler diye verilmiş bir işaretti bu, çünkü babam böyle olmasını arzulardı.

Dum Dum Donut devrimi yoluna devam etmeliydi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Babam, Dum Dum Donut Entelektüellerini ta ne zaman, Dum Dum Donut'ın Latino ya da siyahilere ait olmadığı halde ayaklanmalar sırasında yakılıp yağmalanmayan tek işletme olduğunu fark ettiğinde kurmuştu. Hatta çatışmalarla, yorgunlukla ve mikrofonlarına bir kol mesafesinde olan herkese, "Sizce ayaklanmalar bir şeyi değiştirecek mi?" diye soran baş belası haber ekipleriyle mücadele eden yağmacılar, polis memurları ve itfaiyecilerin hepsi, Dum Dum'un 24 saat açık arabaya servis penceresini, donut çeşitleri ve şaşılacak kadar iyi limonatayla enerji tazelemek için kullanıyorlardı.

"Değiştirdi bile kaltak! TV'ye çıktım, baksana."

Bunca yıllık varlığı süresince Dum Dum Donut ne basıldı ne soyuldu ne yumurtalara hedef oldu ne de saldırıya uğrayıp kırılıp döküldü. Ve bugün hâlâ dükkânın art deco tarzı ön cephesinde grafitiden ve sidik lekesinden eser yoktur. Müşteriler engelli yerine park etmezler. Bisikletliler araçlarını kilitlemeden, Amsterdam'daki bir tren istasyonunda park edilmiş Hollanda tipi bisikletler gibi düzenli şekilde bırakıp giderler. Sakin, hatta manastırvari bir hal vardır bu şehir içi donut dükkânında. Tertemizdir. Pırıl pırıl. Çalışanlar her zaman aklı başında ve saygılıdırlar. Belki yumuşak aydınlatmadandır bu, belki de çok renkli şekerler serpilmiş donut çeşidini temsil edecek şekilde tasarlanmış parlak renkli dekorasyondan. Her ne sebeptense, babam bu donut dükkânının Dickens'ta Zencilerin düzgün davranmayı bildiği tek yer olduğunu tespit etmişti. İnsanlar sütsüz kahve kremasını birbirlerine uzatırlardı. Tanımadığınız birileri kibarca burunlarının ucuna dokunarak, hani şu evrensel "Yüzünüzdeki pudraşekerini silin" hareketini yaparlardı. Şu göklere çıkarılan 20,22 kilometrekarelik siyah komünite-i içinde, 78,97 metrekairelik Dum Dum Donut, "komünite" sözcüğünün Latince kökeninin deneyimlenebildiği, yurttaşların ortak birlikteliğin tadına varabildiği tek yerd. O yüzden daha tankların ve basın ilgisinin mahalleden ayrılmasının üstünden çok geçmemişken, babam, yağmurlu bir öğle sonrasında her zamanki sipa-

rişini vermişti. Bankamatiğe en yakın masaya oturup öyle ortaya doğru, yüksek sesle, “Biliyor musunuz” demişti, “beyazların ortalama hane halkı varlığı yıllık 113.149 dolarken, Güney Amerika kökenlilerininki 6.325 dolar, siyahilerinkiyse 5.677 dolardır.”

“Sahi mi?”

“Kaynağın ne lan Zenci?”

“Pew Araştırma Merkezi.”

Harvard’dan Harlem’e kadar bütün orospu çocukları, Pew Araştırma Merkezi’ne güvenirler ve bunu duyan duyarlı müşteriler de gıcırtılı plastik sandalyelerinin el verdiğince, zira donut dükânlarındaki döner sandalyeler her iki yöne yalnızca altı derece dönebilir, döndüler. Babiş dükkânın şefinden ışıkları kısmasını istemişti kibarca. Ben projektörü çalıştırıp camın üstüne bir slayt koymuştum ve hep beraber boyunlarımızı “Irka Bağlı Gelir Eşitsizliği” başlıklı bir grafiğin tüm ortak planlarımızı bozmaya niyetli, kararlık ve karalayıcı bir kümülonimbus bulutu gibi gezindiği tavana doğru uzatmıştık.

“Şu bacaksız Zenci’nin elinde projeksiyon cihazıyla donut dükânında ne yaptığını merak ediyordum ben de.”

Derken insanlar bir baktılar, babam, deregülasyonun ve kurumsal ırkçılığın kötülükleri üstüne, orasına bir makroekonomik dolaşım akış şeması, burasına bir Milton Friedman eskizi serpiştirerek doğaçlama bir seminer veriyor. Son finansal çöküşü doğru öngörenler bankaların sevgilisi Keynes’çi kucak köpekleri ve basın değil, piyasanın faiz oranlarından ve GSYİH’deki dalgalanmalardan ziyade hırs, korku ve mali yanılısamadan etkilendiğini bilen davranışsal ekonomistlerdi. Tartışma giderek hararetlendi. Ağızları tatlı dolu, dudakları hindistancevizi rendesi kaplı Dum Dum Donut müşterileri, düşük mevduat faizlerini ve ağustosa dek sunulmayacak hizmetlerin parasını temmuzda önceden ödemediniz diye gecikme bedeli kesmeye kalkan kahrolası kablolu yayın şirketinin cüretini kınadılar. Avurtları tıka basa makaron dolu bir kadın, babama “Çan çin çonlar ne kadar kazanıyor?” diye sordu.

“Asyalı erkekler tüm diğer demografik unsurlardan fazla kazanıyor.”

“Nonoşlardan bile mi çok?” diye bağırdı şefin yardımcısı. “Asyalıların nonoşlardan daha çok kazandığına emin misin? Çünkü ben nonoşların çuvala para kazandığını duymuştum.”

“Evet, homoseksüellerden bile çok ama unutma, Asyalı erkeklerin hiç gücü yoktur.”

“Peki eşcinsel Asyalı erkekler? Irk ve cinsel eğilim üzerinden bir geri bildirim analizi yaptın mı?” Bu bilgili yorum, elleri cebinde, su pınarının yanında dikilen Foy Cheshire’den gelmişti; dışarı-sı 24 derece olduğu halde yün süveter giymişti ve babamdan yaklaşıp on yaş kadar büyüktü. Bu olay, bütün o para ve şöhretten çok önceydi. O zamanlar California Üniversitesi Brentwood yerleşkesinde şehir çalışmaları hocasıydı ve Los Angeles entelektüel sınıfının geri kalanıyla birlikte Larchmont’ta oturuyor, ilk kitabı *Siyahopol: Afrika Kökenli Amerikalı Yoksulluğunun İnatçılığı ve Bol Giysiler*’in alan çalışması için Dickens’a takılıyordu. “Bağımsız değişkenlerin gelir üzerindeki bileşik etkisine bakılırsa kimi enteresan r katsayıları ortaya çıkabilir. 0,75 aralığında p değerleri çıkarsa şaşırmam doğrusu.”

Kendini beğenmiş tavrına karşın, Babiş hemen ısındı Foy’a. Gerçi Foy, Michigan’da doğup büyümüştü ama babam da Dickens’ta, t-testi ile varyans analizi arasındaki farkı bilen birilerine pek sık rastlamıyordu. Bir kutu mini donut yiyerek yapılan muhabbetten sonra herkes –mahalleliler ve Foy dahil– düzenli olarak buluşmaya karar verdi ve Dum Dum Donut Entelektüelleri de böylece doğmuş oldu. Fakat babamın bilgi alışverişi, kamusal savunuculuk ve ortak istişare için bir fırsat gördüğü yerde Foy, orta yaşında şöhrete ulaşmak için bir sıçrama tahtası görmüştü. Başta araları gayet iyiydi. Beraber strateji geliştirir, kadın peşinde koşarlardı. Ama birkaç yıl sonra Foy meşhur oldu, babamsa hiç olamadı. Foy derin düşünen biri değildi ama en güçlü yanı zamanının ilerisinde olmasıydı ki bu aynı zamanda babamın en büyük zayıflığıydı ve

Foy ayrıca o zamanlar, babama göre bin kat daha organizeydi. Babam, siyahilerin uğradığı baskırı oyun ve sosyal öğrenme teorisiyle ilişkilendiren anlaşılamaz ve yayımlanamaz teoriler yazarken, Foy bir televizyon programı sunuyordu. İkinci sınıf meşhurlar ve politik figürlerle söyleşiyor, dergilere yazıyor ve Hollywood'da toplantılar yapıyordu.

Bir keresinde, masasında harıl harıl bir şeyler yazan babamı seyrederken ona fikirlerinin nereden geldiğini sordum. Bana döndü, scotch viskiden dolanan diliyle, "Asıl soru fikirlerin nereden geldiği değil, nereye gittikleridir" dedi.

"Eee, nereye giderler?"

"Foy Cheshire gibi serseri orospu çocukları onları çalar ve senin sırtından hiç de ufak olmayan servetler yapıp sonra da hiçbir şey olmamış gibi seni lansman partisine davet ederler."

Foy'un babamdan çaldığı fikir, cumartesi sabahları gösterilen *Siyah Kediler ve Kanı Kaynayan Oğlanlar* adlı bir çizgi filmi, dünyanın dört bir yanına satılıp yedi dile çevrilmiş ve 90'ların ortalarında Foy'a tepelerde bir yerde rüya gibi bir ev alacak kadar para kazandırmıştı. Babam asla başkalarının yanında bir şey söylemedi. Asla Foy'la toplantılarda yüzleşmedi, çünkü kendi deyişiyle "bizim halkımızın husumet dışında her şeye çok ihtiyacı var"dı. Ve sonraki yıllarda Foy, bir seri çilli suratlı, Kreol asıllı Los Angeles kadını ve uyuşturucu alışkanlığı yüzünden bütün parasını kaybettikten, telif haklarını yapımcıya kaptırdıktan ve Maliye vergi usulsüzlükleri yüzünden eviyle arabası dışındaki her şeyine el koyduktan sonra, yani Los Angeles, Foy'u, aslen olduğu kasaba kaçkınına geri döndürdüğünde de babam sessiz kalmaya devam etti. Beş parasız ve utanç içindeki Foy, şakağına silah dayalıyken, Zenci fısıltısı yaparak onu intihar fikrinden vazgeçirmesini istemek için babamı aradığındaysa hasta-doktor gizliliğini korudu. Gece terleri, sesler, naristik kişilik bozukluğu teşhisi ve üç hafta akıl hastanesinde yatışı hakkında hiç konuşulmadı. Ve sofuca ateist olan babamın öldüğü gece, Foy dua edip ondan söz etti, cansız bedenini göğsüne bastır-

dı ve sonra da pırl pırl beyaz Hugo Boss gömleğindeki kan kendisininmiş gibi davrandı. Konuşmasına ve dokunaklı sözlerine rağmen, babamın gittiğine içten içe sevindiğini yüzünden anlayabiliyordunuz. Çünkü babamın ölümüyle artık sırları güvencedeydi ve belki de Dum Dum Donut Entelektüellerinin, Jakobenlerin siyah muadili olmasıyla ilgili Robespierre'lik hayalleri gerçek olabilirdi.

Dum Dum'lar nasıl bir intikamın uygun olacağını tartışırken, ben babamın cesedini sürükleyerek içecek dolabının yanından geçirmek ve atımın arkasına –kovboy filmlerindeki gibi, kolları ve bacakları havada sallanacak şekilde yüzüstü, terkinin üstüne– yerleştirmek suretiyle toplantıyı erkenden bitirdim. Önce üyeler beni durdurmaya çalıştılar. Çünkü nasıl olurmuş da onlar bir fotoğraf bile çektiremeden şehidi alıp gidermişim. Sonra sıra polise geldi, onlar da ben geçemeyeyim diye arabalarıyla yolları kestiler. Ağlayıp küfrettim. Hayvanımı kavşağın etrafından dolaştırdım ve yaklaşmaya kalkacak herkesi, alnına nallı bir tekme yerleştirmekle tehdit ettim. Sonunda Zencilere Fısıldayan Adam'a haber uçuruldu ama Zencilere Fısıldayan Adam ölmüştü.

Kriz anlarının müzakerecisi Başkomiser Murray Flores, Zenci'ye fısıldama vakalarının birçoğunda babamla birlikte çalışmış bir adamdı. Durumu yalalaklıkla geçiştirmeyecek kadar biliyordu işini. Babamın başını kaldırıp yüzüne baktıktan sonra tiksintiyle yere tükürdü ve “Ne diyebilirim ki?” dedi.

“Bunun nasıl olduğunu anlatabilirsin.”

“Yani ‘kazara’ oldu.”

“‘Yani kazara’ derken?”

“Yani, aramızda kalsın ama şöyle olmuş: Baban, trafik ışığında durmuş, evsiz bir kadınla konuşmakta olan sivil memurlar Orosco ve Medina'nın hemen arkasındaymış. Işık birkaç kez yeşilden kırmızıya döndükten sonra baban hızla etraflarından dolanıp sola kırkarken bağırarak bir şeyler söylemiş. Bunun üzerine Memur Orosco ona trafik cezası kesip sertçe uyarmış. Baban da demiş ki...”

“Demmiştir ki ‘Bana ya ceza kes ya da fırça at ama ikisini birden

yapamazsın.' Bill Russell'dan araklamıştı bunu."

"Evet. Babanı iyi tanıyorsun. Memurlar buna bozulmuş, silahlarını çekmişler ve baban da her mantıklı insanın yapacağı gibi kaçmaya başlamış, polisler sırtına dört el ateş edip onu kavşakta ölüme tek etmişler. Şimdi biliyorsun işte. İşimi yapmama izin vermen gerek artık. Sistemin bu işin sorumlularından hesap sormasına müsaade etmelisin. Hadi ver cesedi bana."

Babamın bana defalarca sorduğu bir soruyu sordum Başkomiser Flores'e: "Los Angeles Polis Teşkilatı'nın tarihinde görev başında işlenen cinayetten hüküm giyen kaç memur olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

"Yanıt, hiç, yani hesap sormak diye bir şey yok. Götürüyorum ben babamı."

"Nereye?"

"Arka bahçeye gömeceğim onu. Sen de ne yapman gerekiyorsa yap."

Daha önce bir polisin düdük çaldığını hiç görmemiştim sanırım. Gerçek hayatta görmemiştim yani. Ama Başkomiser Flores pirinç kaplama düdüğünü çaldı ve diğer memurları, Foy'u ve Dum Dum Donut protestocularını uzaklaştırdı. Abluka aralandı ve aradım sıra gelen cenaze kortejiyle, Bernard Caddesi Numara 205'e doğru çok ağır adımlarla ilerledim.

Bernard Caddesi Numara 205'e resmen sahip olmak her zaman babamın hayali olagelmişti. "Ponderosa" derdi o eve. Emlak ve sıfır peşinatla yatırım kitaplarını inceleyip hayali konut kredisi senaryolarını hesap makinesine girerken, bir yandan "Ortakçılık, ırklar arası evlat edinme ve 'kira öder gibi satın alma' enayiler içindir" demeyi severdi. "Anılarım... onlar için rahat bir yirmi bin avans alırım... Annenin mücevherlerini beş, altı bine rehin versek... gerçi senin üniversite fonunun erken çekim cezası var ama o orospu çocuğunu da şimdi çekersek, kendi evimize sahip olmaya ramak kalır."

Yazılmış anılar olmadı hiç, balon şişire şişire sakız çiğneyen, on dokuz yaşındaki “üniversiteden iş arkadaşı”nı duшта becerirken bağıra çağıra söylediği kitap başlıkları vardı sadece. Babam ıslak kafasını kapıdan dışarı uzatıp buharın arasından “Zencilerin Yorumlanması” başlığını nasıl bulduğumu sorardı ya da benim en sevdiğim “Ben iyiyim. Sen iyisin” hakkındaki fikrimi merak ederdi. Tabii mücevher falan da yoktu. Jet dergisinin eski Haftanın Güzeli kızlarından biri olan annemin, başucumdaki duvara yapıştırdığım solmuş dergi sayfasındaki resminde, üzerinde ne incik boncuk vardı ne de başka ıvır zıvır. Mazbutça şekillendirilmiş saçları ve lame bikinisiyle bir arka bahçe havuzunun trampelenine uzanmış dolgun bir uyluk ve ruj deryasıydı. Onun hakkında tüm bildiklerim fotoğrafın sağ alt köşesinde sıralanan geniş biyografik bilgilerden ibaretti. “Laurel Lescook, bisiklete binmekten, fotoğrafçılıktan ve şiirden hoşlanan, Florida Key Biscayne’li öğrenci.” Sonraki yıllarda Bayan Lescook’un peşine düşecektim. Atlanta’da avukat yardımcılığı yapıyordu ve babamı, hiç karşılaşmadığı ama Eylül ’77’de o resimli dergide çıkan tek fotoğrafından sonra onu evlilik tekliflerine, acayip şiirlere ve kalkık penisinin Polaroid fotoğraflarına gark eden adam olarak hatırlıyordu. Üniversite eğitimim için tüm birikimimizin, siyahi mitzva törenimin toplam hasılatı olan 236,72 dolardan ibaret olduğu ve ne babamın kitap taslağının ne de annemin mücevher koleksiyonunun var olduğu düşünülürse, o eve asla sahip olmadığımızı sanabilirsiniz ama şansa bakın ki babamın, polisin elinde haksız şekilde ölmesi ve benim sonradan aldığım iki milyon dolarlık tazminat sonucunda o ve ben, bir anlamda, çiftliği aynı günde almış olduk.

İlk bakışta, babamın o meşhur çiftliği alışı, bu iki satın alma işlemi arasında daha metaforik olanıymış gibi görünüyor. Ama California Eyaleti Gıda ve Tarım Bakanlığı’nın ilk yıllardaki o en üstün-körü denetimlerinin bile gösterdiği gibi, Bernard Caddesi Numara 205’e –Los Angeles ilinin en kötü namlı gettosundaki o sekiz dönümlük, ay yüzeyinden az verimli arazi ile üstündeki 1973 model

Winnebago Chieftain marka, boku çıkmış karavan tipi eve, aşırı-kabalalık-bir-toplu-konutu-andıran-harabeye-dönmüş-tavuk-kümesine, meyve-sineği-istilası-altındaki-iki-ağaçlık-limonluğa, üç at, dört domuz, arka toynaklarının yerine alışveriş arabası tekerleği takılmış iki ayaklı bir keçi, on iki sokak kedisi, bir inek sürüsünden oluşan besi hayvanlarına ve sivilaşmış bataklık gazı ve sıçan boku dolu şişme “balık” göletine, yani mahkemenin daha sonra büyük bir adli hata karşılığı bana vereceği iki milyon dolarlık tazminata binaen aldığım krediyle, tam da babamın sivil polis Edward Orosco’ya “şu boktan Ford Crown Victoria’nı çek de kahrolası kavşak açılınsın!” demeye karar verdiği gün icradan aldığım o sübvansedilmiş, şehir içi afro-tarım beceriksizliğine- “çiftlik” demek, gerçekçiliğin sınırlarını zorlamak olurdu. Eğer Jamestown’ı Avrupalı Hristiyan hacılar yerine babamla ben kurmuş olsaydık, Kızılderililer bizim dolambaç gibi kıvrıla kıvrıla giden solmuş mısır ve kamkat sıralarımıza bakar ve “Bugünkü mısır ekimi semineri iptal olmuştur” derlerdi, “çünkü belli ki siz Zenciler bu işi beceremeyeceksiniz.”

İnsan, gettonun orta yerindeki bir çiftlikte büyüdüğünde, babasının sabah işleri sırasında hep söylediği şeyin doğru olduğunu sonunda anlıyor: İnsanlar önlerine ne bok koyarsan onu yerler. Yani domuzlar gibi bizim de kafalarımız her daim yemliğin içindedir. Domuzlar Tanrı’ya, Amerikan rüyasına ya da kalemin kılıçtan daha keskin olduğuna inanmaz ama bizim pazar gazetesindeki haberlere, İncil’e, şehirlerde yayın yapan siyah radyolarına ve acı sosa inandığımız gibi onlar da yeme inanırlar. İzin günlerinde babam, sırf beni çalışırken seyretsinler diye mahalleliyi davet ederdi. Çiftlikler bölgesi tarım alanı olarak sınıflandırılmış olsa da ailelerin çoğu saf ve temiz çiftçi hayat tarzını çoktan bırakıp, arka bahçe arazilerine tam boy basketbol ve tenis kortları ve belki köşeye de bir misafir evi yaptırmışlardı. Ve birkaç ailenin hâlâ tavuk kümesi olsa ve belki birkaçı da inek beslese ya da risk altındaki gençler için atçılık okulu işletse de geniş ölçekli tarımı deneyen tek aile bizdik. Unutulmuş bir İç Şavaş sonrası vaadinden menfaat sağlamaya çalışı-

yorduk. Yüz altmış dönüm ve bir salak.¹⁷ Bir eli sikinde, diğeriyle beni işaret ederek, “Bu küçük Zenci, siz diğer Zenciler gibi olmayacak” diye böbürlenirdi babam. “Benim oğlum bir Rönesans Zencisi olacak. Şu mezbeleden bir modern çağ Galileo’su çıkacak!” Sonra da bir şişe çopur-surat¹⁸ açarak herkese kâğıt bardak, buz ve birer fırt da misket limonlu gazoz dağıtırdı ve hep birlikte arka verandadan benim çilek, sultani bezelye ya da her ne bokun mevsimiyse onu toplamamı seyrederdiler. Pamuk en kötüsüydü. İki büklüm çalışmayı, dikenleri, babamın yan taraftaki Lopezlerin *ranchero* müziğini bastırarak kadar yüksek sesle çaldığı iç bayıcı Paul Robeson ilahilerini ya da çırçır makinemiz olmadığı için pamuk ekmek, sulamanın ve hasat etmenin tamamen zaman kaybı olduğunu bir kenara bırakın, pamuk toplamayı asıl berbat kılan şey, babamda geçmişe özlem hisleri uyandırmasıydı. Cin ve meyve suyunun verdiği gururla dolu duygusal bir sarhoş olarak, siyah komşularımıza benim tek bir gün bile yuvaya gitmediğim veya kum havuzunda oynamadığımla övünürdü. Onun yerine, Suzy Q adlı dişi bir domuz tarafından beslenip büyütüldüğümü ve *Savoir Faire* adlı dâhi bir domuzla giriştiğim “domuz yavrusu Zenci yavrusuna karşı” ti-pi kardeş kavgasının kaybedeni olduğumu anlatırdı yeminle.

Babamın arkadaşları, pamuk kozalarını kurumuş saplarından ustaca koparışımı seyrederken, benim homurdanarak Orwell’ci sosyal düzeni yıkmamı ve böylece domuz bağlı yetiştirilişimi doğrulamamı beklerlerdi.

1. İki ayağı üstünde giden her şey düşmandır.
2. Dört ayak ya da altı kanat ve bir bisküvi üstünde giden her şey dosttur.

¹⁷ Yazar burada Amerikan İç Savaşı sonrasında eski kölelere vaat edilen 160 dönüm arazi ve birer katıra (“Forty acres and a mule”) gönderme içeren bir kelime oyunu yapıyor. (ç.n.)

¹⁸ Üstü pütürlü şişesi nedeniyle Seagrams Gin’e ayyaşlar arasında verilen ad (*bumpy-face*). (ç.n.)

3. Hiçbir Domuzenci bırakın kışı, sonbaharda bile şort giymez.
4. Hiçbir Domuzenci uykuda yakalanmaz.
5. Hiçbir Domuzenci önceden tatlandırılmış Kool-Aid içmez.
6. Tüm Domuzenciler eşit yaratılmıştır ama bazı Domuzencilerden bir bok olmaz.

Babamın sağ elimi arkadan bağladığını ya da domuz ağılında büyütüldüğümü hatırlamasam da Savoir Faire'in sütten tombullaşmış pütürlü kaba etlerinin her birine bir elimi koyarak onu tah-ta bir rampadan yukarı, kamyonun arkasına doğru ittiğimi hatırlıyorum. Dünyada elle sinyal veren son sürücü babam, köşeleri yavaş yavaş dönerken bir yandan da etrafta daha az sinek olduğu ve et dışarıda bir süre dayanacağı için bana, sonbaharın domuz kesmek için en iyi zaman olduğu konusunda nutuk çekiyordu, çünkü bir kez dondurdun mu kalitesi kötülemeye başlamış. Çocuk koltuklarından ve hava yastıklarından önce büyümüş her çocuk gibi emniyet kemersiz, yüzüm arkaya dönük şekilde koltuğa diz çökmüş, minik arka camdan Savoir Faire'e, 180 kiloluk bir şıllık gibi ciyaklayıp duran, talihsiz, çatal tırnaklı dehaya bakıyordum. "En son Hedef 4 oyununu da kazandın, bitti işte, seni oyun parçalarına sümük bulaştırı bulaştırı 'Mahvettim seni' deyip duran orospu çocuğu seni!" Trafik ışıklarında, Babiş kolunu camdan çıkarıp dirsekten bükerek elini avucu arkaya bakacak şekilde aşağı doğru uzatırdı. "İnsanlar önlerine ne bok koyarsan onu yerler!" diye radyodan gelen müziği bastıracak şekilde bağırır ve aynı anda vites değiştirir, direksiyonu çevirir, dörtlülere yakar, eliyle sinyal verir, sola döner, Ella Fitzgerald'ın şarkısına eşlik eder ve nasıl yapıyorsa artık, üstüne de L.A. Times gazetesinin en çok satanlar listesini okurdu.

İnsanlar önlerine ne bok koyarsan onu yer.

“Babamı arka bahçeye gömdüm ve o gün adam oldum” ya da buna benzer başka bir gülünç Amerikan zırvası parçalamak isterdim ama aslında olan biten tek şey o gün rahatladığımdı. Babam, Çiftçi Pazarı’nda park yeri için kavga ederken konuyla hiç ilgim yokmuş gibi görünmeye çalışmayacaktım artık. Devasa araçlarını KÜÇÜK ARABALAR İÇİN yazan yerlere ite kaka sokmaya çalışarak lüks binek otolarının geçiş önceliğini savunan Beverly Hills’li zengin dulların seslerini bastırmak için bas bas bağırdı: Ulan aşırı doz haplanmış salak orospu. Eğer o sıçtığımin hurdasını benim yerimden çıkarmazsan, yemin ediyorum senin o yaşlanma-karşıtı-cilt-kremli yüzünü yumruklarım ve beş yüz yıllık beyaz ayrıcalığını ve beş bin dolarlık estetik ameliyatını kalıcı olarak sıfırlarım.

İnsanlar önlerine ne bok koyarsan onu yer. Ben de bazen, arabaya-servis penceresine atımla yanaştığımda ya da West Greenleaf Bulvarı boyunca Eiffel Kulesi gibi uzanan elektrik tellerinin altındaki çöple kaplı tarlalarda hayvan otlatan siyah kovboyu parmakla gösteren, bir üstü açık araba dolusu, buralı olmayan herifin gördüklerine inanamayan bakışlarına karşılık verdiğimde, babamın, onun düşleri benim düşlerim olana dek boğazımdan içeri tıktığı tüm o sonu gelmez boktan zırvaları düşünürüm. Bazen, saban demirini bileğilerken ve koyunları kırkarken, hayatımın her anı benim değil, onun “déjà vu”lerinden biriymiş gibi hissederim. Babamı özlemiyorum, hayır. Yalnızca ona, hayatımın duyu-motor ve işlemsellik öncesi evrelerini tek elim arkamdan bağlı şekilde geçirdiğim gerçekten doğru mu, diye soracak cesareti asla kendimde bulamadığım için pişmanım. Hayata bir engelle başlamanın böylesi. Sikmişim siyahiliği! Emeklemeyi, üç tekerlekli bisiklet sürmeyi, ce-ee yaparken her iki gözünüzü de kapatmayı öğrenip bir yandan da anlamlı bir zihin teorisi geliştirmeyi bir deneyin bakalım.

Dickens'ı California haritasında bulamazsınız, çünkü babam öldükten yaklaşık beş yıl, ben üniversiteden mezun olduktan da bir yıl sonra o da yok olup gitti. Ardından tantanalı bir uğurlama yapılmadı. Nagasaki, Sodom ve Gomorra ya da babam gibi gümbürtüyle gitmedi Dickens. Soğuk Savaş yıllarında atom kazalarıyla Sovyetler Birliği haritalarından bir bir yok olan o kasabalar gibi sessizce haritadan silindi. Ama Dickens ilçesinin kayboluşuna sebep kaza filan değildi. Çevresindeki, giderek zenginleşen, çift garajlı evlerle dolu mahallelerin emlak değerlerini yüksek, tansiyonlarını da düşük tutmak için yaptıkları küstah bir komplonun kurbanıydı. Yüzyıl başlarındaki imar patlaması sırasında Los Angeles ilindeki orta gelirli mahallelerin birçoğu baştan yaratıldı. Bir zamanlar çalışan kesimin oturduğu bu küçük, hoş bölgeler, sahte memeler ve sahte mezuniyet ve suç oranları, saç ve ağaç ektirmeler, yağ ve Meksika göçmeni aldırma operasyonlarıyla dolup taşıtı. Gecenin geç saatlerinde, mahalle kurulları, ev sahibi birlikleri ve emlak devleri bir araya gelip ne idüğü belirsiz birtakım mahallelere gayet belirli isimler uydurduktan sonra, birileri gidip bir telefon direğinin tepesine Akdeniz mavisiyile, pırıltılı, koca bir tabela asardı. Ve sonra sis kalktığında, yakında soylulaştırılacak blok sakinleri uyanır ve kendilerini Crest View,¹⁹

¹⁹ Doruk manzarası. (ç.n.)

La Cienega Heights²⁰ ya da Westdale'de²¹ yaşar bulurlardı. Üstelik on beş kilometrelik bir alan içinde doruk, manzara, tepe ya da vadi gibi topografik yapılar bulunmadığı halde. Şimdilerde, eskiden kendilerini şehrin batı, doğu ve güney yakalarının yerlisi olarak gören Los Angeles'lılar, iki odalı, hoş kirevlerinin Beverlywood'un mu, yoksa Beverlywood Mücavir Alanı'nın sınırları içinde mi kaldığı üstüne uzayıp giden yasal mücadeleler veriyorlar.

Dickens ise farklı bir dönüşüm geçirdi. Güneşli bir Güney Los Angeles sabahında uyanıp ilçemizin adını değiştirilmiş bulmadık ama Dickens İlçesine Hoş Geldiniz tabelalarının yok olduğunu gördük. Hiçbir resmi açıklama yapılmadı, ne gazetede bir yazı çıktı ne de akşam haberlerinde sözü edildi. Kimsenin umurunda değildi. Hiçbir yerli olmamak, bir bakıma Dickens'lıların çoğunu rahatlatmıştı. Bu hamle onları, muhabbet olsun diye sorulan "Nerelisin?" sorusuna, "Dickens'liyim" diye yanıt vermek ve sonra da soran kişinin özür dileyerek kendilerinden uzaklaşmasını seyretmek zorunda kalmaktan kurtarmıştı. "Kusura bakma. Canıma kıyma!" İl yönetiminin kuruluş sözleşmemizi, yerel politikadaki yaygın yolsuzluklar nedeniyle feshettiğine dair dedikodular dolaşıyordu. Karakol ve itfaiye istasyonu kapatıldı. Eskiden belediye binası olan yeri aradığınızda telefonu, Rebecca adında ağzı bozuk bir yeniyetme, Bur'da Dickens mikıns diye bi Zenci yaşamıyo, arayıp durmanın artık yaa! diye yanıtlıyordu. Özerk okul kurulu dağıtılmıştı. İnternet aramalarında yalnızca "Dickens, Charles John Huffam" ile Texas'ta, adını Alamo'da ölmüş ya da ölmemiş olabilecek olan talihsiz bir avanaktan alan bir toz çanağı²² yerleşimi çıkıyordu.

Babamın ölümünden sonraki yıllarda mahalle, bir sonraki Zencilere Fısıldayan Adam olurum belki diye benden medet um-

²⁰ La Cienega Tepeleri. (ç.n.)

²¹ Batı Vadi. (ç.n.)

²² Toz Çanağı (Dust Bowl) 1930'larda Texas ve Oklahoma'da yanlış uygulamalar ve rüzgâr erozyonlarıyla büyük tarım alanlarının topraklarını toza dönüşüp çölleşmesi sürecine ve bundan etkilenen bölgelere verilen ad. (ç.n)

du. Keşke bu görev çağırısına ailevi bir gururla ve toplumsal kaygılarla karşılık verdiğimi söyleyebilseydim ama işin aslı şu ki bunu hiç sosyal hayatım olmadığı için yapmıştım. Zencilere fısıldamak, evden çıkıp ekinlerden ve hayvanlardan uzaklaşmamı sağlıyordu. İlginç insanlarla tanışıyor ve onları, dolaşım sistemlerinde ne kadar çok eroin ve R. Kelly olursa olsun, kesinlikle uçamayacaklarına ikna etmeye çalışıyordum. Babam Zencilere fısıldarken bu iş hiç zor görünmezdi. Oysa maalesef, babamın lüks araba reklamı seslendirmecisi gibi gür, tok, bas sesi bana bahşedilmemişti. Sesim kulak tırmalayacak kadar tizdir ve konuşurken ancak, en sevdiğiniz yeni yetme *boy band*'in "en utangaç" üyesininki kadar bir ağırlığım vardır. Hani şu video kliplerde üstü açık arabanın arka koltuğunda oturan ve kızı elde etmek şöyle dursun, asla solo bile atmayan, sıska, sessiz çocuk olduğum için elime bir megafon verildi. Siz hiç megafonla fısıldamayı denediniz mi?

İlçenin ortadan kaybolmasına kadar iş yükü çok ağır değildi. İki ayda bir kriz anlarında arabuluculuk eden, kendi işinin yanında azıcık da Zencilere fısıldayan bir çiftçiydim. Ama Dickens'ın silinmesinden beri en az haftada bir kez kendimi pijamalarım ile, yalınayak, elimde megafon, bir sitenin avlusunda dikilmiş, bebeğini ikinci kat balkonunun kenarından aşağı sallandıran, saçları düzleştirici tarakla kısmen düzleştirilmiş, kafayı yemiş bir anneye bakarken buluyordum. Fısıldama işini babam yaparken, cuma geceleri en yoğun zaman olurdu. Her maaş günü, tüm parasını bir yere harcayıp bitirmiş, o geceki çok izlenen televizyon programlarının malum boktanlıktaki sıralamasından da bıkmış ve tatmin olmamış halde, kendilerini kanepeye bağımlı obez aile fertleri ile satılmamış Avon güzellik ürünü kutularının arasından kurtararak kalan, cuma geceleri kulüpte sırasıyla şişe açıp, Zenci dövüp, bekalet bozarak eğlenmeye övgü düzen şarkıların birini bitirip birini çalan mutfak radyosunu kapatıp, aynı zamanda akıl sağlığı uzmanları da olan ve yıllardır saç yaptığı halde hâlâ sadece tek bir saç modeli –düzleştir, boya ve yana yatır– bilen, geveze güzellik uzmanıyla er-

resi günkü randevularını da iptal ettikten sonra intihar etmek, cinayet işlemek ya da her ikisini birden yapmak için tam da o cumayı –a k, güzellik ve ödenmemiş faturalar tanrıçası Venüs’ n gününü– seçen sürüler dolusu manik depresif yoksulun akınına u rardı babam. Ama nöbet bana geçtiğinden beri, insanlar kafayı daha çok  ar amba günleri sıyrıyor. Haftanın h rg c nde. Ve ben müzikten, büyüden ve ne diye e ime dair en ufak bir fikirten yoksun halde d  mesine basıyorum ve parazitli megafon, kulak tırmalayan tizlikte, yüksek sesli bir yankı eşliğinde canlanıyor. Se ilmemi  kavmin yarısı, benim sihirli kelimeleri söyleyip vaziyeti kurtarmamı beklerken, diğer yarısı da hevesle bir bornozun  n n n açılmasını ve bir miktar sütle dolu memelerin ortaya fırlamasını bekliyor.

Bazen a ılı ı az mizahla yapar, sarı zarftan küçük k  ıt çıkarak, elimden gelen en sansasyonel öğleden-sonra-sohbet-programı sunucusu taklidimle, “Sekiz aylık Kobe Jordan Kareem LeBron Mayweather III’e gelince, babası ben değilim... ama keşke ben olseydim” derim ve bebeğin gerçek babasına çok fazla benzemem kaydıyla, anne güler ve bacaksız, k  ındaki boklu beziyle filan beraber, benim açılmış kollarıma atar.

Ama i  genellikle bu kadar kolay olmaz. Gecenin ayazında çoğunlukla öyle çok Nina Simone “Mississippi Goddam” melankolisi yaşanır ki odaklanmak zorlaşır. Yüz ve kollardaki koyu mor çürükler. Nihayet baştan çıkarıcı bir şekilde omuzlardan a a ı kayan havlu bornoz, kadının aslında erkek olduğunu if a eder; hormonla büyütülmüş g   sleri, tıra  edilmiş ete i,  a ırtıcı derecede biçimli kalçaları ve eli-levyeli bir sevgilisi olan bir erkek – ki bol bir sweatshirt ve yana e ilmi  beysbol  apkası giymiş bu sevgili, bir erkek olabile e i gibi sadece erkeksi de olabilir ama her hal  arda otomobil sundurmasında manik manik volta atmakta ve beni, yanlış şeyi söylemem durumunda kafamı kırmakla tehdit etmektedir. Mavi, Crip-merkezci²³ o lanların rengi olduğu için ma-

²³ Crip: Los Angeles  etelerinden biri. ( .n.)

vi bezle kundaklanmış bebek ya çok şişmandır ya da çok sıska ve ya minik ciğerlerini patlatırcasına öyle bir ağlar ki sesini kessin istersiniz ya da öyle tüyler ürpertici şekilde sessizdir ki bu koşullar altında çoktan ölmüş olsa gerek diye düşünürsünüz. Ve fonda illa ki, her zaman, perdeleri aralık sürgü kapıların arasından, hafif hafif Nina Simone çalar. Babamın dikkat etmemi söylediği kadınlar bunlardı işte. Beş parasız ve aşka susamış halde karanlıkta oturup sigaraların birini söndürüp birini yakan, Nina Simone'dan ya da The Shirelles'den "This is Dedicated to the One I Love"²⁴ –ya da diğer adıyla "This is Dedicated to Niggers That Beat Me Senseless and Leave"²⁵ – şarkısını isteyebilmek için telefonlarını kulaklarına yapıştırarak, eskilerden çalan radyo istasyonu K-Earth 101 FM'i hızlı çevirmeyle arayan, uyuşturucudan ve boktan heriflerden sersemlemiş kadınlar. "Nina Simone seven ve en yakın arkadaşları ibneler olan kadınlardan uzak dur" derdi babam. "Onlar erkeklerden nefret eder."

Minik topuklarından sallanan bebek havada, hızla çevrilen beysbol topu ya da yeldeğirmeni kanadı gibi devasa, parabolik çemberler çiziyor. Ve ben, fısıldayacak sırları ya da tatlı sözleri olmayan birisi, Zencilere fısıldayan adam vasfıyla, orada, yüzümde boş bir ifadeyle, işe yaramaz şekilde dikiliyorum. Kalabalık benim ne yaptığımı bilmediğimi mırıldanıyor. Bilmiyorum zaten.

"Sikik sikik zevzeklenmeyi kessene oğlum, bebe ölcek senin yüzünden."

"Ölecek."

"Her ne bokumsa Zenci. Patlat işte bi şeyler."

Hepsi babam öldükten sonra üniversiteye gidip psikoloji okuduğumu ve onun yaptığı iyi işleri devam ettirmek için geri döndüğümü sanıyor. Oysa benim psikanalitik teoriyle, mürekkep lekeleriyle, insanlık halleri ve topluma borcumu ödemekle hiç-

²⁴ Bu sevdiğime adanmıştır. (ç.n.)

²⁵ Bu beni duygusuzca döven ve terk eden Zencilere adanmıştır. (ç.n.)

bir alakam yok. Düzgün bir tarım çalışmaları bölümü olduğu için California Üniversitesi'nin Riverside yerleşkesine gittim. Babiş'in arazisini, 1990'ların başında radyolarda sık çalınan rap'çilere, transferlerin ilk turunda seçilen sporculara, büyük bütçeli filmlerden kaldırdıkları "mangır"ları bir yere yatırmaya hevesli yardımcı personele ve hayatlarında ilk kez birinci sınıfta uçtuktan sonra havayolu dergisinin köşesi kıvrılmış finans bölümünü kucaklarına bırakıp kendi kendilerine "Vay anasını, gelecek gerçekten de devekuşu etinde!" diye düşünenlere, devekuşu satabileceğim bir üretme çiftliğine dönüştürmek hayaliyle, hayvan bilimleri bölümünde okudum. Finansal açıdan son derece kolay geliyor kulağa. Tarım Bakanlığı'ndan onaylı, besleyici bir devekuşu etinin kilosu neredeyse kırk dolara satılıyor, tüylerin tanesi beş dolar ve o pütürlü kahverengi derilerinin de teki iki yüz dolar. Ama benim açımdan asıl para, yeni zenginlere damızlık satmaktaydı, çünkü ortalama bir kuştan sadece yirmi kilo kadar yenebilir et çıkıyor, çünkü Oscar Wilde öldü ve kırk yaş üstü *drag queen*'lerden, Bavyeralı tuba çalgıcılarından, Marcus Garvey taklitçilerinden ve nane-şurubu-içerek-Kentucky-Derbi'sinde-sıralı-üçlü-bahis-oylayan ve asla ama asla yaşlanmayan kırıksız bir cilt ile yirmi üç santimlik çükün sırtını satsan bir siyahiden almayacak Güneyli güzellerden başka artık kimse kuş tüyü kullanmıyor ve tüylü şapka giymiyor. Kuşları yetiştirmenin imkânsızlığını gayet iyi biliyordum ve başlangıç sermayem de yoktu ama okuldaki ikinci yılımda, UC Riverside'in Küçük Çiftlik Programı'nın birkaç iki ayaklı deneysel incelemesi kayboluverdi diyelim, çünkü tıpkı uyuşturucu tacirlerinin dediği gibi, "Ben yapmasam başkası yapacak"tı. Ve inanın bana, bir mucizeyle tek seferde voliyi vurup sonra da iflas eden bir sürü girişimcinin kırılmış ve terk edilmiş folluk yumurtaları²⁶ San Gabriel Dağları'nda hâlâ başıboş dolaşır.

²⁶ Kelime anlamı folluk yumurtası olan "nest egg" deyimi İngilizce'de ilerisi düşünülerek köşeye atılan üç beş kuruşluk birikim anlamında kullanılır. (ç.n.)

“Ne diyeceğimi bilmiyorum.”

“Baban gibi psikoloji okumadın mı sen?”

“Benim bütün bildiğim birazcık hayvancılıktan ibaret.”

“Ya, bu kadınların başını asıl derde sokan şey de hayvanlarla evlenmiş olmaları zaten, o yüzden sen iyisi mi şu düveye bir şeyler söyle.”

Okulda yan dal olarak ekin bilimleri ve yönetimini seçmiştim, çünkü zirai bilimlere giriş dersi hocam Profesör Farley, benim doğuştan bahçıvan olduğumu söylemişti. İstersem geleceğin George Washington Carver’i²⁷ olabilirmişim. Tüm yapmam gereken kendimi bu işe vermem ve kendi yerfıstığı dengimi bulmamış. Avucuma tek bir *phaseolus vulgaris* koyarak, “Kendine ait bir baklagil” diye espri yapmıştı hocam. Ama Tito’s Tacos’a gitmiş ve en azından bir buçuk santim kalınlığında erimiş çedar peyniriyle kaplı o yağlı, kremamsı, çifte pişirilmiş kuru fasulye bulamacını tadan herkes, fasulyenin zaten genetik mükemmeliyete ulaşmış olduğunu bilirdi. Neden George Washington Carver diye düşündüğümü hatırlıyorum. Neden geleceğin Gregor Mendel’i ya da Chia Per’i²⁸ her kim icat ettiyse geleceğin osu ya da –her ne kadar “Kaptan Kangu-ru” dizisini kimse hatırlamasa da– geleceğin Bay Green Jeans’i olamıyordum? O yüzden ben de kültürel açıdan benimle en alakalı bitkiler üzerinde uzmanlaşmaya karar verdim: karpuz ve ot. Nereden baksan kıt kanaat geçimini sağlayan bir çiftçiyim ben ama yolda üç dört kez arabaya bir at koşar, portatif müzikçalardan Mongo Santamaria’nın “Watermelon Man”ini bangır bangır çalarak Dickens’in içinde dolanır, mallarımı satarım. Bu şarkının uzaklardan duyulan gümbürtüsünün, yaz basketbol ligi maçlarını fast-break ortasında durdurduğu, zillere basıp kaçma oyunlarının ve çift ipli ip atlama maratonlarının erken bitmesine neden olduğu ve Compton ile Firestone Caddelerinin kesiştiği yerde L.A. İl Hapishane-

²⁷ 1864-943 yılları arasında yaşamış siyah Amerikan botanikçisi. Yalnızca yerfıstığından elde edilen 100’ün üzerinde ürün geliştirmiştir. (ç.n.)

²⁸ Bizdeki Çim Adam’ın çim tohumu yerine chia tohumu ile hazırlanmış. (ç.n.)

si'ne hafta sonu ziyareti için kalkacak son otobüsü bekleyen kadın ve çocukları zor bir karar vermeye zorladığı bilinir.

Yetiştirmesi zor olmadığı ve yıllardır bunlardan sattığım halde, insanlar hâlâ kare karpuz görünce çıldırıyor. Ve tıpkı şu siyah başkan gibi, insan iki dönem boyunca takım elbiseli bir arkadaşın Ulusa Sesleniş konuşmasını yapışını seyrettikten sonra kare karpuzda da alışıacağını sanıyor ama nedense hiç ama hiç alışmıyorsun. Piramit biçimliler de çok satıyor ve Paskalya zamanında da gözlerinizi kısarak baktığınızda kabuktaki koyu çizgilerde Kurtarıcı İsa yazsın diye genleriyle oynadığım, tavşan şekillileri satıyorum. Bunlar yok satıyor. Ama alıcıları müptela yapan asıl şey karpuzların tadı. Yediğiniz en iyi karpuzu düşünün. Şimdi ona azıcık anason ve kahverengi şeker ekleyin. Dilinizin ucunda eriyen kola kaplı bir buz küpünün tatlı son kalıntıları gibi ağzınızı serinlettikleri için tükürüp atasınız gelmeyen çekirdekler. Ben hiç görmedim ama karpuzumdan bir ısırık alıp hemen oracıkta bayılanlar oluyor-muş. Mavi plastikten arka bahçe havuzlarındaki on beş santimlik suda neredeyse boğulan müşterilerini, kalp masajıyla kurtarmaya gelen sağlık ekibi mensupları, sıcak çarpması ihtimalini ya da ailede kalp hastalığı olup olmadığını sormazlarmış bile. Yüzleri, suni teneffüsten sonra nektarın yapış yapış kırmızı izleriyle kaplı, yanakları siyah çekirdeklerle çillenmiş halde, dudaklarını yalamaya yalnızca “Karpuzu nereden aldınız?” diye soracak kadar ara verirmiş. Bazen yolum bir kayıp keçinin peşinde, Harris Caddesi'nin İspanyolca konuşulan tarafına, yabancıysa olduğum mahalleye düştüğünde, Meksika göçmenlerinin gittiği okuldan yeni çıkmış bir grup ufaklık, güneşte parlayan taze tıraşlı kafalarıyla bana yaklaşıyor, omuzlarımdan tutup güçlü bir saygı ifadesiyle “*Por la sandía... gracias*”²⁹ derler.

Ama güneşli California'da bile yıl boyu karpuz yetiştiremezsiniz. Kış geceleri herkesin sandığından daha soğuktur. On kiloluk

²⁹ Karpuz için teşekkürler. (ç.n.)

karpuzlar bir türlü olgunlaşmak bilmez ve topraktaki nitrati sanki sodyumlu taş kokainmişçesine soğururlar. O nedenle asıl geçim kaynağım esrardır. Nadiren satarım. Ot nakit kazandıracak bir ürün değil, daha ziyade benzin parası için filan yetiştirilen bir şeydir; hem orospu çocuklarının gecenin bir yarısı tepeme çıkmalarını da istemem. Arada sırada çekerim bir üç buçuk gramlık ve o sırada toprak ve çimene bulanmış ve bacakları kullanmayı unuttuğu bisiklete dolanmış vaziyette, gülmekten ölerек, ön bahçemdeki çimin üstünde yatmakta olan, kaliteli ota alışkın saf kanka, hiç düşürmediği sigaralığı gururla havaya kaldırıp bana sorar: “Ne diyorlar bu boka?”

“Ataksi” derim.

Ev partisindeki dans pistinde, ilkökul ikiden beri tanıdığım La Giggles, nihayet el aynasındaki o beğendiği ama pek tanımadığı yüze gözünü kırpmadan bakmayı kesip bana döner ve üç soru sorar. Ben kimim? Şu dilini kulağıma sokup kıcıma sürtünen herif kim? Bir de ben ne içiyorum yahu? Sorularının yanıtları şunlardır: Bridget “La Giggles” Sanchez, kocan ve Prosopagnozi. Bazen millet bende nasıl her zaman en iyi kalite, tohumsuz ot bulunduğunu merak eder. Ama her türlü kuşkucu merak, bir omuz silkişle ve ruhsuzca söylenmiş bir “Ya, tanıdığım bir iki beyaz herif var...” cümlesiyle geçiştirilebilir.

Bi cıgaralık yak. Nefes ver. Otun iyisi kötü kokar. Ve Huntington Plajı’ndaki kırmızı gelgit, ölü balık ve sıcak güneşin altında pişen martılar gibi kokan incecik, nemli bir duman, bir kadını, bebeğini havada çevirmekten vazgeçirir. Islak tarafından bir fırt tekliif edin ona. Başını sallayacaktır. Anglofobi bu; daha yeni geliştirdiğim bir tür, ama onun bunu bilmesi gerekmiyor. Biraz daha yaklaşmama imkân verecek her şey iyidir. Sakince yaklaşıp sarmaşık kaplı çite tırman ya da iri bir herifin sırtına çıkarak kol mesafesi içine gir ki ona dokunabilesin. Okulda öğrenci-çalışan olarak, atları arazide dörtnala ve kenter koşturmakla geçen bir günün ardından safkanlara uyguladığım tekniklerinin aynısını kullanarak okşa kadını.

Kulaklarını ovala. Burun deliklerine hafifçe üfle. Eklemleri üzerinde çalış. Saçlarını tara. İlgi bekleyen, bükülmüş dudaklarının arasından ot dumanını gazla. Kadın bebeği bana verip ben de bekleyen kalabalığın alkışları eşliğinde merdivenlerden indiğimde, Gregor Mendel'in, George Washington Carver'ın ve hatta babamın bile benimle gurur duyacağını düşünmek hoşuma gider ve daha sonra, kadın sedyeye yatırılır veya deliye dönmüş bir büyükanne tarafından teselli edilirken onlara sorarım: "Neden çarşamba?"

Dickens'in yok oluşu bazılarını diğerlerinden daha fazla sars-
tı ama hizmetlerime en fazla ihtiyaç duyan vatandaş, Ho-
miny³⁰ Jenkins adlı ihtiyardı. Hominy hep biraz dengesizdi ama
babam hiçbir zaman gerçekten uğraşmadı onunla. Bu kır saçlı ka-
lıntıyı geçmişin Tom Amca günlerinde bırakmanın, mahalle için
çok büyük kayıp olacağını düşündüğünü sanmıyorum, o neden-
le "git şu salağı al" işi hep bana kalmıştı. Sanırım Hominy, bir an-
lamda, benim fısıldadığım ilk Zenci'ydi. Mavi mahallelerde kır-
mızı, kırmızı mahallelerde mavi giyip "¡Yo soy el gran pinche mayate!
¡Julio César Chávez es un puto!"³¹ diye bağırarak çeteci-eliyle-intiha-
ra kalkıştığı için kaç kez üzerine battaniye sarmak zorunda kaldı-
ğımı saymamışımdır. Eskiden palmyelere tırmanıp yerlilere Tar-
zan'dan dizeler okurdu: "Ben Tarzan, sen Shaniqua!" Ve mahal-
ledeki bütün kadınları silahlarını indirmeye ikna etmek ve Ho-
miny'yi uzun zaman önce nalları dikmiş bir sinema şirketinden,
bira ve tütsülenmiş badem cinsinden giriş ikramiyeleri içeren sah-
te bir sözleşmeyle aşağı inmeye razı etmek de bana kalırdı. Bir Ca-
dılar Bayramı'nda, kapı kapı gezen çocuklar zili çaldıklarında, şe-
ker ve imzalı birer fotoğraf yerine insanın kanını donduran çığlık-
larla karşılınsınlar diye, kapı zilin tellerini söküp hayalarına bağ-

³⁰ Hominy, *mısır lapası* anlamıyla, aynı zamanda Zenciler için kullanılan bir lakap. (ç.n.)

³¹ Tam bir ibneyim! Julio César Chávez orospu çocuğudur. (ç.n.)

lamıştı da ben, iyilik perileri ve süper kahramanlardan oluşan o sadistler güruhunu yarıp, Hulk kılığına girmiş kızın sekiz yaşındaki yeşil parmağını Hominy'yle konuşup onu pantolonunu ve perdeleri çekmeye ikna etmeme yetecek kadar bir süre zilden çekene kadar da durmamıştı çığlıkları.

Dünya cinayetlerinin sözde başkenti namıyla Dickens, hiçbir zaman pek turist çekmemiştir. Arada sırada, ilk kez Los Angeles'a tatile gelmiş bir grup üniversiteli çocuk, yoğun trafik olan bir kavşakta, hoplayıp zıplayıp çılgın vahşiler gibi sevinç çığlıkları atarak, "Bakın bize! Dickens, California'dayız. Buna ne dersin oğlum?" diye bağırarak, yirmi saniyelik titrek bir video kaydı yapacak kadar duraklar, sonra da kentsel safarilerinin filmini internete koyarlar. Ancak ne zaman ki tüm DICKENS'A HOŞ GELDİNİZ tabelaları kaldırıldı, öpecek Blarney Taşı³² kalmadı, şehir röntgen-cileri de gelmekten vazgeçtiler. Nadiren gerçek gezginlerin de çıkageldiği olurdu. Çoğu yaşlı ve emekli bu kişiler, eyalet dışı plakalı karavanlarıyla sokakları dolaşıp gençlikleriyle kurabilecekleri son bağları ararlardı. Seçim kampanyası yapan politikacıların bizi hep geri götürmeyi vaat ettikleri, Amerika'nın daha güçlü ve daha saygın bir ahlak, erdem ve ucuz benzin ülkesi olduğu o altın çağla olan bağları. Ve yerlilerden birine "Affedersiniz, Hominy'yi nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?" diye sormak da üç kuruşluk bir bar şarkıcısına San Jose'ye nasıl gidileceğini bilip bilmediğini sormak gibiydi.

Hominy Jenkins, şu ta yirmili yıllardan seksenli Reaganomi yıllarına dek, dünyanın her yerindeki sinemaların gündüz seansı perdelerinde ve okul çıkışı saatindeki televizyon programlarında, haftanın yedi günü, pazarları da iki kez gösterilen, okul kırarak göbekli aynasızları afallatan delifişek sokak çocukları çetesi Küçük Afacanların³³ hayatta kalan son üyesidir. 1930'ların ortalarında Hal

³² İrlanda'da bir şatoda bulunan Blarney Taşı'nı öpmenin insana belagat ve ikna yeteneği kazandırdığına inanılmış. (ç.n.)

³³ Türkçeye "Küçük Afacanlar" adıyla çevrilmiş seri. Little Rascals. (ç.n.)

Roach Stüdyoları tarafından Arapdarısı Thomas'ın yedeği olarak, dillere destan, haftalık 350 dolar ücretle sözleşme imzalayan Hominy maaş çeklerini bozdurup küçük roller oynayarak zaman geçirirdi: annesi hapisteki babasını ziyarete gittiğinde bakıcıya bırakılması gereken sessiz, küçük kardeş, kaçak katırın kış tarafında duran kara derili çocuk gibi. Arada bir, tek sınıflı okulun arka sırasından, tek dizelik vecize yumurtlayıvermek ona yeterdi. Konuşan bebeklere, Borneolu yabani adamlara ve Alfalfa'nın sabun köpüğü sololarına, abartılı bir göz devirme ve alametifarıkası haline gelen bir "Vay arkadaş!" nidasıyla tepki verirdi. Kömür karası sevimliliğinin yeteri kadar kullanılmamasını tahammül edilir kılan şey, yakın gelecekte bir gün, kendisinin de ondan önceki Zenci bebeler gibi, ayaklarına büyük gelen o kıvrık burunlu cin ayakkabılarından giyeceğini bilmesiydi. Farina, Stymie ve Arapdarısı gibi büyük şakacılar arasında hak ettiği yeri alacak ve melon şapkalı, sefil sokak çocuğu tipi ırkçılık mirasını 1950'lerin ortalarına dek taşıyacaktı. Ama Zenci bez bebek kılığına girmiş insanların ve tek makaralık kısa filmlerin çağı, daha ona sıra gelmeden geçip gitti. Hollywood ihtiyacı olan bütün siyahlığı Harry Belafonte ile Sidney Poitier'nin yarı-beyazlığında, James Dean'in düşünceli Zenciliğinde ve Marylin Monroe'nun yerçekimine meydan okuyan, geniş, Venüs hot-to-trot³⁴ poposunda bulmuştu.

Hayranları evini bulduğunda, Hominy onları tertemiz takma dişlerini gösteren kocaman gülümsemesi ve romatizmalı parmaklarını çenesinin altından sallayarak yaptığı o meşhur selamıyla karşılardı. Onları içeri davet edip Hi-C marka karışık meyve suyu ve eğer şanslıysalar karpuz ikram ederdi. Giderek yaşlanan hayranlarına bizimle paylaştığı hikâyeleri anlattığını pek sanmam. Mar-

³⁴ Yazar burada bir kelime oyunuyla Hottentot Venüs'ü diye bilinen Saartjie Baartman'a gönderme yapıyor. Saartjie Baartman adlı genç siyah kadın, 1800'lerin başında Güney Afrika'da yakalanıp yasadışı yollardan Londra'ya getirilerek aşırı büyüklükteki kalçaları yüzünden bir gösteri yaratığına dönüştürülmüş. Yazarın Hottentot yerine kullandığı hot-to-trot sözcüğü ise "seks düşkünü" anlamında da kullanılan bir sıfat. (ç.n.)

pessa Delissa Dawson'la aramdaki aşkı tam da neyin körüklediğini söylemek zor. Marpessa benden üç yaş büyüktür ve onu doğduğumdan beri tanırım. Hayatı boyunca Çiftlikler bölgesinin sakini olmuş annesi Güneşten Güneşe Binicilik ve Polo Okulu'nu işletirdi. Ne zaman bir engelli atlayıcıya ya da Genç Mızrakçılar takımında dört numaraya ihtiyaçları olsa beni ararlardı. Her ikisinde de pek iyi değildim, çünkü Appaloosa türü atlar boktan atlayıcılarıdır ve poloda sol elini kullanmak yasaktır. Küçükken ben, Marpessa ve mahalledeki diğer çocuklar, okuldan sonra Hominy'nin evine koşardık, zira bir saatlik Küçük Afacanlar programını bir Küçük Afacan'la beraber seyretmekten daha havalı ne olabilirdi? Televizyonun uzaktan kumandasının babanızın haykırması –“Shawn! Don! Mark! Biriniz aşağı gelip şu kahrolası kanalı değiştirin ulan” – olduğu o günlerde, set üstü antenlerinden biri ve düğmelerinin tümü kayıp, kırık dökük portatif siyah-beyaz televizyonda Kanal 52, KB-SC-TV Corona, Los Angeles gibi nazlı bir kanalı ayarlamak, damar cerrahı hassasiyeti gerektirirdi. Güdük metal çıkıntılarını ingilizanahtarıyla kavrayıp en minicik kanal değiştirme torkunu ya da dikey ve yatay doğrusalılık ayarını yapacak açığı yakalamak için sonsuza dek uğraşmak gerekirdi. Ama Bizim Çete şarkısının sarhoş gibi şakıyan kornoları eşliğinde jenerik sahnesi televizyonda belirdi mi, Hominy ile o nar gibi kızarmış elektrikli ısıtıcının etrafına, Remus ile ateşin etrafına toplanan köle çocuklar gibi toplanırdık.

“Bize bir hikâye daha anlat Remus Amca, yani Hominy.”

“Size yirminci yıl buluşmamız sırasında Darla'yı, Kadınlardan Nefret Eden Adam gibi Adam setinde nasıl becerdiğimi anlatmış mıydım hiç?”

O zaman bunu fark etmemiştim ama, uzun zaman önce sonlanmış kariyerin ardında bıraktığı projektör ışığında yaşayan her çocuk yıldız gibi, Hominy de hâlâ zırdeliydi. Darla'nın dantelli külotunun görüldüğü her alçak açılı çekimde kalkıp televizyonu beceriyormuş gibi yapmasını komik buluyorduk. “O orospu gerçek hayatta filmlerdeki kadar zor vermez ” Apış arasını televizyona vu-

rarak, “Bu, Alfalfa, Mickey, Domuzcuk, Sazan, Kurbağacık, Kasap, o kendini beğenmiş Wally düdüğü ve çetenin geri kalanı için!” diye bağırır, şiddeti giderek artan vuruşlarıyla günlerce sürecek testis ağrısına davetiye çıkarırdı. Hominy’de bir öfke olduğunu belirtmeye gerek yok. Olması gerektiğini düşündüğünüz kadar ünlü olmamanın öfkesidir bu.

Hominy, cinsel fetihlerini anmadığı zamanlarda, her kısa bölümü İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca olarak dört kez çektikleri için nasıl dört dili de akıcı şekilde konuştuğuyla övünürdü. Bunu bize ilk kez söylediğinde yüzüne gülmüştük, çünkü üstadı Arapdarısı’nın tüm yaptığı, seyrek dişleriyle gevrek gevrek sırtarak, ağzına çakıl taşı doldurmuş gibi, Zenci çocuk konuşmasıyla “O’tey, şamağ’oğlanı” demekti ve “Okey, şamaroğlanı” her sikik dilde “Okey şamaroğlanı” şeklinde söylenirdi.

Bir keresinde, en sevdiğim bölümlerden biri olan “Sütlü Lapa” vardı ve Hominy övündüğü şeyi ispatlamak için, tam çete Bleak Hill Yatılı Okulu’nun kahvaltı masasına otururken sesi kıstı. Babacan ihtiyar Cap, birikmiş emekli parasını bekliyordu. Barınağa bırakılmış shar-pei cinsi bir köpek kadar buruşuk ve huysuz olan ev annesi çocuklara tükürüp tısladı ve çocuklardan biri de diğer yumurcaklardan birinin kulağına, daha önce milyon kere dinlediğimiz için duymasak da olur diyebileceğimiz bir replik fısıldadı.

“Sütü içme” dedik yüksek sesle.

“Neden?” dedi sapsarı saçlı beyaz oğlan.

“Bozulmuş” diye fısıldadık hep bir ağızdan.

Sütü içme. Yanındakine söyle. Ve Hominy de tam bunu yaptı: Her bir öksüzün yanındaki afacana yaptığı uyarıyı farklı dillerde seslendirdi.

“No bebas la leche. ¿Porqué? Está mala.”

“Ne bois pas le lait. Pourquoi? C’est gaté.”

“Trink die Milch nicht! Warum? Die ist schlecht.”

Sütü içme. Neden? Bozulmuş.

Süt bozulmuştu, çünkü aslında henüz sertleşip görsel bir şa-

kaya dönüşmemiş, sıvı alçıydı ve çocuk yıldız olmak da Hominy'yi bozmuştu. Bazen bir sahne, siyaseten doğruluk adına paldır küldür kesildiğinde, ayaklarını yere vurup surat asardı. "O sahnede ben vardım! Beni kesmişler! Şamaroğlanı, Alaaddin'in lambasını bulup üstünü okşayıp, 'Dilerim Hominy maymun olur. Dilerim Hominy maymun olur!' diyordu. Ve ne oluyordu? Anası sikik maymunun teki oluveriyordum."

"Maymun mu?"

"Aslında tam olarak kapuçin maymunu ve benim metot oyunculuğuyla ortaya koyduğum maymun yavrusu da canavar gibiydi! Sevgiliyle takılan Zenci bir gazozcuya rastlıyordum; adam gözlerini kapatıp azıcık sevgi görmek için öne eğiliyordu; kadın beni görüyor, çekiliyor ve o salak herif de benim pembe maymun dudaklarım ıslak bir öpücük konduruyordu. Millet yerlerde yuvarlanmıştı buna. 'Lambada Bir Çocuk', en çok o bölümde görünmüştüm. Kahrolası polis güçlerinin hepsine karşı savaşıyordum. Filmin sonunda benle Şamaroğlanı pasta yiyip tüm kahrolası şehri idare ediyorduk. Ve şu kadarını söyleyeyim, Şamaroğlanı kesinlikle gelmiş geçmiş en kafa, geberesi beyaz veletti. Vay arkadaş!"

Hominy'yi gerçek bir maymuna mı çevirmişlerdi, yoksa hiçbir zaman abartılı görsel efektleriyle tanınmamış Hal Roach Stüdyoları, asla modası geçmeyen Klasik Amerikan Klişeleri yemek kitabını açıp Zenci Maymunlukları adlı tek adımlık tarife mi bakmıştı, bunu kestirmek zor: 1. Yalnızca bir kuyruk takınız. Her halükârda, sansürlenmiş kaba güldürü sahnelerinin selüloit kırpıntıları montaj odasının zemininde biriktikçe, Hominy'nin Küçük Afacanlar'a bir tür dublörük yapan gündüz feneri olduğu iyice belli olmuştu. Film kariyeri, kimsenin görmediği, kesilip atılmış sahneler külliyatından ibaretti ve bu sahnelerde Hominy her şeyin beyazına bulanıyordu: tavada pişmiş yumurta, boya ve un çığırları. Korkudan ve hipertiroitten pörtlemiş gözler, bazen metruk bir evdeki hayalet ya da anlaşılmaz diller konuşarak çevredeki sık ağaçlıklı ormanda gezen yeni vaftiz edilmiş, Zenci kutsal hayaletler ya da ça-

maşır ipinde dalga dalga canlanan uğursuz hayalet gibi uçuşan beyaz gecelik, Hominy'nin ödünü bokuna karıştırırdı. Albino beyazına döndürürdü onu. Afrosuna fön çeker, korkudan düzleşmiş saçlarını garip uzunlukta tutamlara ayırır ve onu tepe üstü bir bataklık ağacına, tahta çite ya da dökme camlı pencereye çarptırırdı. Bir de hem kendi beceriksizliği yüzünden hem de sözde rastgele olması gereken yıldırımları her nasılsa her seferinde Hominy'nin askılı pantolonunun altındaki kış çatalını bulan Tanrı'nın işleri yüzünden sürekli çarpılırdı. "Açıkçası, Ben Franklin" adlı bölümde, yaptıkları prototip, Petey adlı Pitbull tarafından kemirilince, göz-lüklü Şamaroğlanı'nın uçurtması olmaya, Hominy'den başka kim gönüllü olacaktı ki? Kolları ve bacakları iki yana açık halde devasa bir Betsy Ross bayrağına³⁵ dikilmiş halde ve üzerinde partialı çıkmış bir köle pantolonu, tepesinden metal bir çubuk çıkan üç köşeli bir şapka ve boynuna asılı, İŞTE BUNLAR İNSANIN RUHUNU YAKAN ZAMANLARDIR-NATHAN HAIL yazan bir yafta dışında hiçbir şey olmadan, iğne gibi batan yağmur, bora şiddetinde rüzgâr ve ardı ardına çakan şimşekler arasında Hominy, yükseklerde uçan kara sincap gibi süzülür. Gök gürler, ardından kıvılcımlar saçan bulut gelir, Şamaroğlanı ise uçurtmanın ipine bağlı, elektriklenmiş, ışıldayan maymunu incelemektedir. Tam "Evreka" diyeceği sırada, vücudundaki her delikten dumanlar tüttürerek için için yanan bir kül yığınına andıran Hominy, her daim fosforlu gibi ışıldayan gözleri ve dişleriyle, yukarıdan, ağacın dallarına takıldığı yerden seslenerek Şamaroğlanı'nın sözünü kabaca keser ve kariyerinin en uzun repliğini söyler: "Vay arkadaş! Elantiriği keşif ediverdim durduk yere, iyi mi?"

Zaman içinde, kablo televizyonun, video oyunlarının geliş ve Melanie Price'in hatırı sayılır büyüklükteki sekizinci sınıf göğüslerini tam da Küçük Afacanlar'la aynı saatte başlattığı yatak odası striptiz numaralarıyla sergilemesinin etkisiyle, çete üyeleri okul-

³⁵ Amerikan bayrağının eski bir versiyonu. (ç.n.)

dan sonra Hominy'nin evine gitmeyi birer birer bıraktılar ve sonunda yalnızca Marpessa ile ben kaldık. O niye kalmıştı emin değilim. Onun da hava atabileceği, straplez bluzlu on beş yaş memeleri vardı. Bazen daha büyük çocuklar kapıya gelip konuşmak için onu dışarı çağırırlardı. Ama o hep Küçük Afacanlar bitene kadar beklerdi. Mahallenin oğlanlarını Hominy'nin verandasında bırakırdı. Marpessa'nın ta o zamandan beri benden hoşlandığını düşünmek isterdim. Ama onu üç buçuktan dörde kadar orada tutan şeyin muhtemelen acıma duygusu ve bir güven hissi olduğunu biliyorum. Bir yandan üzüm atıştırıp bir yandan çetenin yedi yaşında hırıltılı sesli çocuklar ve deli gibi step dansı yapan Zenci veletlerin rol aldığı bir arka bahçe varyetesi sahneleyişini seyrederken, evde okutulan on üç yaşında bir oğlanla miadı dolmuş bir marsıktan ne zarar gelebilirdi?

"Marpessa?"

"Ne?"

"Çenen ıslanmış, silsene."

"Sana bir şey diyeyim mi, tek ıslanan da o değil. O kadar güzel yani şu kahrolası üzümler. Gerçekten kendin mi yetiştirdin bunları?"

"Evet."

"Neden?"

"Ödevimdi."

"Baban bildiğin deli ya."

Sanırım Marpessa'nın ilk sevdiğim yanı buydu - utanmazca münasebetsiz oluşu. Bir de muhtemelen memelerini seviyordum. Gerçi, Marpessa'nın da beni onlara bakarken her yakaladığında söylediği gibi, elime bir fırsat geçecek olsa onlara ne yapacağımı bilemezdim kesin. Uyuşturucu parasına ve sperm sayısına sahip büyük oğlanların cazibesi, sonunda "Home on the Range" şarkısını söyleyen kovboy şapkalı Alfalfa'nın güzel sesli büyüüne üstün geldi ve uzunca bir süre sadece ben, Hominy ve üzümler kaldık. Arkadaşlarımla beraber yan bahçeden kız dikizlemeye gitmediğime

asla pişman olmadım. Eğer Marpessa üzümlerimden yemeye ve dolgun göğsüne üzüm suyu damlatmaya devam ederse, o matkap ucu gibi sert meme uçlarının eninde sonunda bir gün bluzundaki ıslak lekeleri delip geçeceğine inandım hep.

Ne yazık ki, on altıncı doğum günümün hemen öncesine kadar üç boyutlu bir meme görmek nasip olmadı. O günlerde bir gece uyandım ve babamın “asistan”larından biri olan Tasha’yı çıtır-çıplak ve buram buram cinsel birleşme sonrasının şıra ve şerbetinden kokar halde, yatağımın kenarına oturmuş, yüksek sesle Nancy Chodorow okurken gördüm: “Anneler kadındır elbette, çünkü ane dişi ebeveynidir... Eğer bir adam bir çocuğa bakıp büyüten başlıca figürse ya da çocuğa şefkatle yaklaşıyorsa, onun çocuğa ‘annelik ettiğinden’ söz edebiliriz. Ama asla bir kadının bir çocuğa ‘babalık ettiğinden’ söz etmeyiz.” Bugün bile, ne zaman kendimi yalnız hissetsem, Tasha’nın memesini ve Freud’cu yorumcuların Dickens’a nasıl uymadığını düşünerek kendimle oynarım. Uymaz, çünkü Dickens, ana-babaların çocukları yetiştirmesinden ziyade çocukların ana-babaları yetiştirdiği, oğul, kız, üvey ana-baba ya da mahalle arkadaşı filan demeden herkes herkesi zaten düdüklelediği için, Oidipus ve Elektra komplekslerinin basite indirildiği ve Zencilerde bazen çükün fazlası olduğundan penis kıskançlığı denen şeyin de olmadığı yerdir.

Tam olarak nedenini bilmiyorum ama, Marpessa ile evinde geçirdiğim bütün o öğleden sonraları için, kendimi Hominy’ye borçlu hissederdim. Onun yaşamak zorunda kaldığı manyaklıkların benim aklıma nispeten başımda tutmama bir şekilde yardımcı olduğunu hissederdim. Ve yaklaşık üç sene önce, rüzgârlı bir çarşamba sabahı, çokça hak edilmiş bir öğle uykusu sırasında, Marpessa’nın sesini duydum. “Hominy” dedi sadece. Apar topar dışarı çıkınca, alelacele yazılıp Hominy’nin kapısındaki sinek teline bantla yapıştırılmış, esintiyle uçuşan bir not buldum. Tipik Küçük Afacanlar tarzı, kargacık burgacık ama şaşırtıcı derecede okunak-

lı bir el yazısıyla, Arka taraftayım yazıyordu. Arka taraf dediği, Hominy'nin hatıralar odasıydı. 4,5 metreye 4,5 metre büyüklüğünde, eve sonradan eklenmiş bu oda, Bizim Çete'ye ait dekorlar, stüdyoda çekilmiş oyuncu fotoğrafları ve kostümlerle tıka basa doluydu bir zamanlar. Geriye pek fazla anı kalmamıştı. Şamaroğlanı'nın, sapanlardan gelen yaylım ateşi altında Marcus Antonius'un "Titreyen Shakespeare"deki monoloğunu atarken kuşandığı zırh, Alfalfa'nın kişiliğinin kilidi, Arapdarısı'nın "Bizim Çete'nin 1938 Ahmaklıkları"nda Kulüp Şamaroğlanı Büyük Orkestrası'nı yönetip "yüz ve binlerce dolar" kazanırken giydiği silindir şapka ile frak, Jane'i gerçek itfaiye kamyonlu zengin oğlanlardan geri kazanmak için kullandıkları, hurda metalden yapılmış uzun merdivenli itfaiye kamyonu ve Uluslararası Gümüş Yaylılar Orkestrası'nın nefesliler ve ritim bölümünü oluşturan düdük, flüt ve kaşıklar çoktan rehine verilmiş ve açık artırmayla satılmıştı.

Söylendiği gibi, Hominy "arka taraftaydı" gerçekten – cırılçırplak ve tahta kirişe boynundan asılmış halde. Elli-altmış santim uzağında, üzerinde REZERVE yazan bir katlanan sandalye ve onun oturma yerinde de tek perdelik çaresizlik, "Bitmeyen Alkış" için hazırlanmış oyun kitapçığının fotokopisi vardı. İlmek, bisiklet parkı sınırlarına kadar gerilmiş elastik kordondur, o kadar ki şayet Hominy 41 numara ayakkabıdan büyük herhangi bir şey giymiş olsa ayak parmakları yere değdi. Yüzünün rengi mora dönerken bedeninin esintide eğilip büküldüğünü gördüm. Az kalsın bırakacaktım ölsün diye.

Ciğerlerinde kalan son havayla "Penisimi kesip ağzıma tıka" diye hırıldadı.

Besbelli soluksuz kalmak insanın penisini sertleştiriyor olmalı ki Hominy'nin kahverengi organı bembeyaz kasık kıllarından oluşan kıvrırcık kartopunun içinden dal gibi sürgün vermişti. Hem protesto amaçlı kendi kendini ateşe verme çabaları hem de zaten Alzheimer'lı beynine ulaşabilen oksijenin kıtlığı yüzünden antika topaç gibi çılginca tekmeler savuruyordu etrafa. Beyaz Adamın La-

neti'ni filan siktir edin, Hominy Jenkins benim lanetimdi; gazyağı tenekesiyle çakmağı elinden, bir vuruşta düşürdüm. Bahçe makası ile bir miktar vücut losyonu aramak için eve doğru yürüdüm, koşmadım. Hiç acele etmedim çünkü Bébé'nin Çocukları gibi, ırkçı Zenci Arketipler de ölmez. Çoğalırlar. Biraz, gömleğime sıçrayan gazyağı Zima gibi koktuğundan ama daha çok da babamın, zamanında, siyahiler ölseler düğüm atmayı beceremeyeceği için mahallelerden birileri kendini asmaya kalkığında asla paniğe kapılmadığını söylediği için.

Kendi kendini linç etmeye kalkan dram kraliçesinin ipini kestim. Yamuk yumuk başına özen göstererek, nazikçe sentetik halı kaplı yere yatırdım. Ben boynundaki ip izine kortizon sürüp oyun kitapçığının sayfalarına göz atarken, o koltukaltımı sümkük ve göz yaşıyla doldurdu. İkinci sayfasında, bizim çocuğun 3 Ahbap Çavuş At Yarışlarında Eğleniyor'un hiç piyasaya sürülmeyen devam filmi 3 Ahbap Çavuş Irklar Arasında Eğleniyor'un setinde, Marx Kardeşlerle takılırken çekilmiş bir tanıtım fotoğrafı vardı. Marx Kardeşler, Groucho, Chico, Harpo ve Zeppo şeklinde etiketlenmiş, geriye doğru bakan yönetmen sandalyelerinde oturuyorlardı. Sıranın uzak ucunda da arkasında Depresso yazan bir mama sandalyesi vardı. Sandalyede bağdaş kurmuş oturan da, üstdudağına kalın, beyaz bir Groucho bıyığı boyanmış, altı yaşındaki Hominy idi. Fotoğraf, Ailenin marsık kuzusu, Hominy Jenkins'e. Marx'ların en iyi dilekleriyle – Groucho, Karl, Skid ve diğerleri diye imzalıydı. Bunun altında da Hominy'nin hayat hikâyesi yer alıyordu. Okuyana bir intihar notu hissi veren, kederli bir önemsiz roller listesi idi bu:

Hominy Jenkins (Hominy Jenkins) – Hominy hem tiyatro hayatının ilk rolünü hem de jübilesini Arka Oda Repertuvar Tiyatrosu'nda yapmış olmaktan mutluluk duyar. Hominy, o vahşi ve dağınık afrosunu ilk kez 1933 yılında, orijinal King Kong'da ciyak ciyak ağlayan Yerli Bebek rolüyle oyunculuğa adım attığında, harırlı bir iş için kullanmıştı. Sonra Skull Adası yakınlarında ho-

ra teperek hayatını sürdürdü ve o zamandan beri, başta *Black Beauty*'de seyis (figüran), *Dünyalar Savaşı*'nda gazeteci çocuk (figüran), *Captain Blood*'da miço (figüran), *Charlie Chan Klana Katılıyor*'da otobüste yolcu (figüran) rolleri olmak üzere yediden yetmişe siyah rollerde uzmanlaştı. Los Angeles'ta 1937 ile 1964 arası çekilmiş filmlerde ayakkabı boyacısı (figüran) rolü varsa mutlaka onundu. Diğer rolleri arasında ulak, oda görevlisi, yolcu, lobutçu, havuz temizleyici, uşak, karton çocuk, gazetede ayakçı, getir götürücü, jigolo (erotik komedi), çırak ve Akademi Ödülleri ni kazanan *Apollo 13*'te uzay mekiğindeki mühendisin dublörülüğü vardır. Yıllar boyu onu hayranlıkla destekleyen hayranlarına teşekkürü borç bilir. Ne uzun ve tuhaf bir kariyer.

Kucağımda uyuklayan çıplak ihtiyar bir başka yerde, misal Edinburgh'de doğmuş olsaydı, şimdiye belki şövalye ilan edilmişti. "Ayağa Kalkın, Dickens'ın gururu, saygıdeğer Sir Hominy, Sir Yuh Yuh, Sir Yok Deve." Japon olsa ve savaştan sağ çıksaydı, ekonominin fokurdadığı zamanları ve Shonen Knife grubunu kazasız belasız atlatabilseydi, Kyo Ningyo'nun ikinci sahnesinde, sunucunun tantanalı duyurusuyla ortaya çıkan, devlet sanatçısı unvanlı şu seksenlik Kabuki aktörlerinden biri olma ihtimali pek yüksekti. "Kyoto'nun Evladı, Odalık Oguruma Rolünde, Yaşayan Japon Ulusal Hazinesi, Hominy 'Kokojin' Jenkins VIII." Ama California Dickens'ta doğma şanssızlığını yaşadı ve ne yazık ki Amerika, Hominy ile gurur duymuyor: Kendisi bir Yaşayan Ulusal Utanç Abidesi. Afro-Amerikan mirasın yüz karası, kökünden sökülüp atılası bir şey, domuz budu misali ırksal kalıtımı bozulmuş yaratık, Amos & Andy, Dave Chapelle'in eriyiği ve milletin "Sevgililer Günü'yle Çakışan Tatil" diye çağırıldığı zat.

Ağzımı Hominy'nin vıcık vıcık kulak kıvrımına dayadım.

"İyi ama neden Hominy?"

Beni anladı mı anlamadı mı bilmiyorum. Yüzünde görebildiğim tek şey, inci beyazı dişlerle, yayvan ve sefil, bana doğru boş boş

ışıyan o ozansız gülücüktü. Bu çocuk aktörlerin, her nasılsa asla yaşlanmıyor görünmesi akıl almaz mesele. Yüzlerinde hep, büyümeyi reddeden bir özellik kalıyor ve eğer bir köşede unutulmamışlarsa, onları hep genç gösteriyor. Gary Coleman'ın yanaklarını düşünün, Shirley Temple'in düğme burnunu, Eddie Munster'ın alnındaki V şeklini, Brooke Shields'ın düz göğüslerini ve Hominy Jenkins'in köpüklü gülümsemesini.

"Neden mi, efendim? Çünkü Dickens ortadan yok olunca ben de yok oldum. Artık fanlarımdan mektup almıyorum. On yıldır ziyaretime gelen yok, çünkü kimse beni nerede bulabileceğini bilmiyor. Tek arzum azıcık ilgi görmek. Marsık bir adamın bunu istemeye hakkı yok mu, efendim? İlgi görmeye hiç hakkı yok mu?"

Kafamı, olur mu öyle şey anlamında salladım ama bir sorum daha vardı.

"Peki, neden çarşambayı seçtin?"

"Bilmiyor musun? Hatırlamıyor musun? Babanın Dum Dum Donut toplantısında yaptığı son konuşmaydı. Köle isyanlarının birçoğu çarşambaları gerçekleşmiştir, çünkü perşembe geleneksel kırbaç günüdür. New York köle isyanı, L.A. ayaklanmaları, Amistad, tüm o zımbırtılar" dedi Hominy karnından konuşan mankenin sırtması gibi, kulaktan kulağa fısıltıyla. "Bu memlekete ayak bastığımızdan beri böyle sürüp gelmiştir. Birinin kırbaçlanması veya yanlış bir şey yapıp yapmadığına bakılmaksızın durdurulup üstünün aranması. Madem öyle, hazır perşembe dayak yiyecekken, o dandik çarşambayı neden şölene çevirmeyesin ki, efendim?"

"Hominy, ne sen kölesin ne de ben senin efendimim."

"Efendim" dedi gülümsemesi yüzünde köpürürken ve hani, onlardan daha iyi olduğunuzu sandığınız kişilerin sizi, onlardan daha iyi olduğunuzu düşündüğünüz halde yakalamaları karşısında acıyarak kafa sallamaları vardır ya, işte öyle bir ifade eşliğinde, "kimi zaman sadece kim olduğumuzu kabullenmeli ve buna uygun davranmalıyız. Ben bir köleyim. Ben buyum işte. Doğduğumda oynamam gereken rol buydu. Aynı zamanda öyle böyle ak-

törlük yapan bir köle. Ama siyahiyken rol kesmene de gerek yok zaten. Lee Strasberg sana nasıl ağaç olacağını bile öğretebilir ama nasıl Zenci olacağını asla öğretemez. İşte bu, yetenekle amaç arasındaki azami bağdır ve bunu bir daha tartışmayacağız. Ben ömür boyu senin Zenci kölenim ve bu değişmez.”

Kendisiyle modası geçmiş bir tipi ayırt edemeyecek haldeyken, “Sana hayatımı borçluyum, senin kölen olacağım” diye bir kinaye yumurtladığına göre Hominy aklını yitirmişti ve benim onu hemen, o anda hastaneye götürmem gerekiyordu. Polisi aradım ve durumu 46’lık diye bildirdim. Ama bir zamanlar yaşlı, unutkan ve unutulmuşlara hizmet veren Sinematek Hollywood Evi’ne gerçekleştirdiğim bir ikinci ziyaretinde, onu asla bir kuruma yerleştirmeyeceğime dair söz verdirmişti bana, zira eski dostları Sülün Smith, Chattanooga Brown ve Beulah “Mammy” McQueenie gibi tükenip gitmek istemiyormuş. Göğün ardındaki o yeşil cennete çekilmeden önce son bir filmde rol almanın yolunu gözleyen, ölmeye yattıkları yataklarında UCLA Eğitim Programı’na dahil çaylak öğrencilerinden gelecek haberi bekleyen, bir stara veya en azından işi bitmiş bir bunağa eşlik etmeyi son büyük projeleri olarak gören kişilerdi bunlar.

Ertesi sabah yani perşembe günü, yarım metre ötemde diki- len, şortsuz ve yalınayak, kaldırım kenarındaki posta kutusuna yapışmış, kendisini kırbaçlamamı isteyen Hominy sayesinde uyan- dım. Ellerini kimin bağladığını bilmiyorum ama benim ellerimi Hominy’nin bağladığını biliyorum.

“Efendim.”

“Hominy, yeter.”

“Hayatımı kurtardığın için teşekkür etmek isterim.”

“Bilirsin, senin için elimden geleni yaparım. Küçük Afacanlar’da çıkardığın iş çocukluğumu katlanılır kılmıştı.”

“Beni sevindirmek mi istiyorsun?”

“Evet, biliyorsun.”

“O halde döv beni. Öyle döv ki beş para etmez siyahi hayatı-

mın sonuna ramak kalsın. Beni döv ama öldürme efendim. Beni, neyi kaçırdığımı anlamama yetecek kadar döv.”

“Başka yolu yok mu bunun? Seni mutlu edecek başka şey yok mu?”

“Dickens’ımızı geri getir.”

“Bunun imkânsız olduğunu biliyorsun. Şehirler yok olunca geri gelmezler.”

“O halde ne yapacağını biliyorsun.”

Diyorlar ki üç şerif yardımcısı, herifin siyah kışından beni zor almış, çünkü ölümüne kırbaçlamışım Zenci’yi. Babiş olsa, “kişilik bölünmesi tepkisi” gösterdiğimi söylerdi. Dayaklarımı hep böyle tanımlardı. Homoseksüelliği “libidinal disleksi” diye açıklamasından ne denli antika bir kitap olduğunu anlayacağınız, zihinsel bozuklukların kutsal kitabı DSM I’i açıp “Kişilik Bölünmesi Tepkisi” maddesini gösterir, sonra gözlük camlarını silip usulca, “Kişilik bölünmesi tepkisi, fizikteki devre kesici gibidir. Beyin zırva bir gerilim kaynağı hissedince kendini devre dışı bırakır, yani kavrama yeteneğini kapatıp seni karanlığa terk eder. Görüyor musun bak, ben senin çeneni kırdığımı hatırlamadığım halde...” diye açıklamaya girişirdi.

Kendi fûj halimden uyandığımı ve polisin teması sonucu bedenimde oluşan sıyrıklara Hominy, elindeki hidrojen perokside batırılmış pamuk topraklarıyla dokunurken, yaralarımın köpürmesini hatırladığımı söylemek isterdim. Ama pantolonumdan çıkarılmış deri kemerimin, Levis’ kot üstündeki şaklamalarının sesi ni ömrüm boyunca unutmayacağım. Kara-kahve çift taraflı kırbacın havayı yararak, şimşekler yaratarak inip kalkmasını ve Hominy’nin arka nahiyesinde patlamadan önce oluşan ısıkları. Gözü yaşlı eğlencemiz ve yerlerde sürünürken bana duyduğu şükran, dayaktan kaçmayıp bilakis ona dahil olması; yüzyıllar boyu süren bastırılmış kızgınlığın sona ermesi ve onlarca yıllık karşılıksız itaatını, beni dizlerimden kucaklayarak göstermesi ve bana daha sert vurmam için yalvarması, kara bedeni ağırlığı hoşlukla karşılarken

ve kırbacımın rezil vızıltıları mest olmuş inlemelere karışırken. Hominy'nin sokakta kanaya kanaya gidişini ve tarihteki tüm köleler gibi dava açmayı reddetmesini asla unutmayacağım. Bana nazikçe yaklaşmasını ve etrafta toplanmış bulunanlara beni asla yargılamamalarını söylemesini unutmayacağım, çünkü en nihayet, Zencilere Fısıldayan Adam'a fısıldayacak şeyi olan kimdir?

"Hominy."

"Evet efendim."

"Benim kulağıma ne fısıldayacaktın?"

"Çok küçük düşündüğünü fısıldayacaktım. Dickens'ı, elinde megafonla bir Zenci'den bir başka Zenci'ye koşturarak kurtarmaya çalışmak hiç işe yaramaz diyecektim. Babandan daha büyük düşünmelisin diyecektim. Bilirsin, 'Bazen ağaçlardan ötürü ormanı göremezsin' derler."

"Ebette."

"O zaman bizi bireyler olarak görmeyi bırakmalısın, çünkü tam da şimdi bu nedenle efendim, Zenciler için kurulan plantasyonu göremiyorsun."

Pezevenkliğin zor zanaat olduğu söylenir. İyi de köle sahibi olmak kolay mı sanki? Köleler de çocuklar, köpekler, zarlar, bol keseden sallayan siyasiler, hatta fahişeler gibi, onlardan yapmanızı istediğiniz şeyi asla yapmazlar. Ve seksen küsur yaşındaki siyahi esiriniz, günde taş çatlasın on beş dakika çalışıp bu sayede ceza görmeksizin hayatın tadını çıkarırken, filmlerde seyretmeye alıştığınız, plantasyonlarda gece gündüz neşeyle koşturan tiplere de denk gelemesiniz pek. Ömrüm boyu “Yuh sana Musa” şarkıları duymadığıma hayıflanırım. Sırnaşarak yaşayacağım yumuşacık siyahı memeler olmadı hiç. Tüylü toz alıcılar da. Etrafımda hiç “ba bay” diyen olmadı. Silme şamdan, ye ye bitmezmiş gibi gözüken nar gibi kızarmış domuz eti, öbek öbek kızarmış patates ve insanın ömründe görebileceği en sağlıklı yeşilliklerle donatılmış sofralara kurulmuşluğum da yok. Sahip ile köle arasındaki o sorgusuz sualsiz güveni tatmışlığım hiç yok. Sahip ola ola, sadece ama sadece nerede olduğunu bilen, pörsümüş bir siyahi moruğa sahip olmuştum. Hominy bir aracın lastiğini değiştirmekten âcizdi. Koduğumun karığını açmayı beceremezdi. El arabası süremez, balya yapamazdı. Ama kara kıcını kaldırıp öğlen suları saat 1.00 ile 1.15 arası ya da o civarda, çalışıyormuş gibi ortaya dökülürdü. Canı ne isterse onu yapardı. Bazen parlak zümrüt yeşili ve pembe ipekten oluşan bir kıyafete bürünür, elinde kolum kadar bir gaz lambası tutup ön bahçede, çim jokeyi misali pozlara bürünürdü. Canı faydalı olmak istediği başka

zamanlarda, ayağınızı üstüne uzatabileceğiniz bir tabure gibi yerlere kapaklanır, bazen atımın ayağının dibinde, kimi zaman pikabın yanında bitiverir, Ontario'daki hayvan mezadına ya da içki dükkânına yapılacak keyifsiz bir seyahate çıkacakken, dört ayağı üzerinde bana hizmet ederdi. Ama Hominy'nin ana iştigal konusu beni çalışırken seyretmektir. Kabuklarının ideal sertliğe ulaşır o mayhoş tadını yakalaması için altı yılını verdiğim Burbank eriklerini dişleyip, "Vay anasını, efendim, bu erikler nefis yav. Bunlara Japon işi mi diyordun ne? Godzilla kışlım, kaldır ellerini, çünkü baş barnağın yemiyeşil olmuş, anasını siktiğim" diyerek boş boş dolanırdı.

O nedenle köle sahipliğinin insanı yoran bir uğraş olduğunu söylediğimde bana inanın. Sahip ben iken, onca işi yükleniyor olmam bir yana, bu klinik vaka köle, üstüne üstlük bana yük oluyordu. Ve açıkçası: Hominy'yi "azat" etmek için defalarca uğraştım. Ona doğrudan özgür olduğunu söylemelerimin faydası olmadı. Ve bir keresinde de yeminle, onu San Bernardino Dağları'ndaki bir hendeğe, sahipsiz köpek gibi fırlatıp atmışlığım var ama bir zaman sonra, Pharcyde grubunun tampona yapıştırılan el ilanlarından birini kışına kuyruk gibi yapıştırmış halde, sahipsiz devekuşu misali tırıs tırıs geri geldiğini görünce deliye döndüm. Hatta, zenginler halen böyle şeyler kullandığı için, Beverly Hills kırtasiyelerinin birinden bulduğum, antika görünümlü parşömene, arzuhalci eliyle, üstüne de 200 dolar bayılarak, Hampton'a endüstriyel çağ jargonuyla kaleme aldırdığım azat buzat metnini yazdırmışlığım da var. Niye kullanılır ki o zımbırtıları? Kim bilir. Belki de bankacılık sistemini define haritasının ruhuyla buluşturuyorlardır.

"İlgili Makama" diye başlıyordu sözleşme. "Bu akitname ile son üç haftadır hizmetimde olan kölem Hominy Jenkins'i azat ediyor, serbest kılıyor, özgürlüğünü ona bağışlıyor, kalıcı biçimde işten atıyor ve dahası kovuyorum. Adı anılan Hominy, orta boylu, orta karar ten rengine sahip ve orta zekâlıdır. Bunu okuyan herkes bilsin ki Hominy Jenkins renkli ırktan, özgür bir adamdır. İşbu sözleşme 17 Ekim 1838 tarihinde imzam ile beyanımdır." Tezgâh tut-

madı. Hominy usulca pantolonunu indirdi, sardunyalarımın üstüne sıçtı ve azatlık belgesiyle kıcını güzelce silip evrakı yeniden elim tutuşturdu.

Kır kaşlarını kaldırıp “Orta zekâ mı?” diye sordu. “İlkin, ben en azından hangi senede olduğumuzu biliyorum. İkincisi, harbinden özgürlük köle olabilme hakkıdır.” Pantolonunu çekip Metro-Goldwyn-Mayer çiftliğine doğru seğirtti. “Kimsenin beni zora ki tutmadığını biliyom ya sen de kölendenden yakını öyle şıpınışı sıyırmaya bakmayacağıın. Özgürlük dediğın savaş sonrası kara kıcımı öpüversin.”

Kölelik, işin zihinsel ıstırabının üstesinden gelen herkes için acayip kârlı iş olsa gerek ama keçilerin boynuzunu kesip dikenli tellere sürtündürecek kadar sıcak bir günün ardından, kendimi verandaya atıp günbatımının puslu kızılığını ve şehri sarmalayan ağır havayı seyre dalmışken, Hominy’nin, elinde bir sürahi soğuk limonatayla çıkageldiğı de olurdu. Bardağımı doldururken Tupperware sürahinin dışında yoğunlaşan damlacıkları seyretmek, buz küplerini bardağıma cup cup koyuşu ve yüzüme üşüşmüş atsinelerini kovalayıp yelpazelemesi çok hoştur. Serin hava ve arabanın stereosundan ortama yayılan tınlarla, Konfederasyona ayak basan dominyonun hissettiğine benzer keyfe kapılırim. Hay sikeyim, Hominy hep böyle yardımcı olsa ya, Sumter Kalesi’ne bile saldırırdım o vakit.

Perşembeleri Hominy, bardağımı yeniden doldururken kasıtlı bir kazayla limonatayı üstüme dökerdi. Böylece bana, dışarı çıkmak için patilerini sinekliğe dayayan bir köpek gibi, eyleme geçme vaktinin geldiğini hatırlatmak üzere pek de ustaca olmayan bir mesaj verirdi.

“Hominy.”

Umutla, “Evet, efendim?” der, bir yandan da kıcını hazırlık niyetine ovuştururdu.

“Kendine bir rehber seçtin mi?”

“İnternete bakındım da terapistlerin alayı beyaz. Hepsi de kitaplığın önünde durmuş, başarılı kariyer, cinsel tatmin ve sağlık-

lı ilişkiler vaat ediyor. Nasıl olur da üstün başarılı çocuklarıyla ya da eşlerini bağırta bağırta tatmin ederken çekilmiş fotoğraflarına denk gelmeyiz hiç? İşin ispatı nerede kaldı?”

Pantolonumdaki yamanın ıslaklığı kucağıma ve dizlerime doğru yayılırdı. “Peki, atla kamyonete” derdim.

Tuhaftır, Hominy, Batı yakasındaki striptiz kulübü Sticks and Stones’da peyderpey iş tuttuğum kadınların hepsinin beyaz olmasını umursamazdı. Bastille odası en sevdiği işkence salonuydu. Orada, İç Savaş’tan kalma Birlik kepi hariç anadan üryan, Maybeline kırmızısı sarkık dudakları Scarlett O’Hara’nın küçümser gülüşünü andıran, solgun esmer Aftos Dorothy, bizimkini kayışla tekerleğe bağlayıp salak gibi kırbaçlıyordu. Sonra Küçükhanım Dorothy kafasını kamyonetin kabinine sokar, Hominy’nin yanağına bir öpücük kondurur ve makbuzu benim elime tutuştururdu. İki yüz papele ilaveten “ırksal teferruatlar” nedeniyle fatura kabarıp da kabarırdı. İlk beş “marsık”, “kara panterim”, “katranlı çocuğum” ve “Sambo” bedavaydı. Takip eden beher lakap ise üç dolara patlıyordu. Ve türlü çeşit telaffuz şekli, türetme ve vurguyla “Zenci” demesi de on papeldi. Pazarlık edemezsiniz. Ama bu seanslardan sonra Hominy öylesine mutlu görünürdü ki sanki tüm bunlara değermişti. Gel gör ki ben, Hominy gibi mutlu değildim, ilçemiz de değildi, ta ki ılık bir bahar akşamı Sticks and Stones’dan eve dönerken, bir şekilde Dickens’ı canlandırma düşüncesi bende peydahlanana dek.

Hominy ile kendimizi, ücretsiz 110 numaralı yola vurmuş, şeritler arası sabırsızca makas atarken bulduk. 405 ile 105’e giden kavşakların orada trafik yavaşlayınca dek bayağı iyi yol aldık. Babamın, sigortaya verecek paraları olmadığı için yoksul insanların en iyi sürücüler olduğu, arabayı hayatlarını idare eder gibi dikkatle kullandıkları yönünde bir teorisi vardı. Hepsisi de saatte azami eli beş mil yol yapan, siperlikleri rüzgârda pırpır sallanan, sigortasız, muayenesiz, pas kaplı hurda yığınının ve küçük arabalar sürüşünün arasında tıkiştık kaldık. Hominy mazoşist zirvelerinden usulca aşağılara iniyor, acısı değilse bile selmaya yüz tutmuş hatıraları,

her sapakta tek tek silinip gidiyordu. Kolundaki morluklardan birini dürtüp kendi kendine söylenerek, yaranın nereden kaynaklandığını sordu. Torpidonun gizli haznesinden bir tutam ot çıkarıp tedavi niyetine ikram ettim.

“Kimin esrarkeş olduğunu biliyorsun, değil mi?” dedi deli goncayı reddederken. “Küçük Scotty Beckett.”

Scotty dediği, Şamaroğlanı ile takılan, koca-göz Afacanlardan tekiydi. Üzerinden dökülen bir süveter giyip beysbol kepini yana devirse de beyaz oğlanın eli yüzü düzgündü ve hiç acıma duygusu yoktu ama yine de cartayı erken çekti. “Sahi mi? Peki ya Şamaroğlanı? O da bulaştı mı hap map işlerine?”

“Şamaroğlanı’nın o taraklarda bezi yoktu ama ha bire orospu sikerdi. Şamaroğlanı’nın işi gücü budur.”

Pencereyi açtım. Halen pek hızlı gidemiyorduk ve esrarın du-manı havada ölümüne asılı kalmıştı. Efsaneye göre Küçük Afacanlar, Macbeth gibi lanetliydi ve hepsi de erken ve korkunç ölümler yaşamıştı.

ÇETE ÜYESİ	YAŞ	ÖLÜM SEBEBİ
Alfalfa	42	Para yüzünden çıkan çatışmada yüzüne otuz kurşun yiyerek (her çil için bir kurşun)
Arapdarısı	49	Kalp krizi
Horultu	19	Orduda eğitim uçağında kaza
Darla Hood ³⁶	47	Hominy’ye sorsan karıyı ölene kadar sikmiş. Gerçek ölüm sebebi sarılık.
Sazan	21	Yürek sancısı. Küçükhanım Crabtree’ye karşı duyulan karşılıksız aşk ve 1,60 boya karşılık 140 kilo yağ tulumu.
Kurbağacık	16	Kamyon çarpması
Enik Pete	7	Alarmı çalan saati yutması sonucu

³⁶ Aynı zamanda “Mahalle” anlamına da gelen Hood ile tüm Dickens’a ve topluma gönderme söz konusu. (ç.n.)

Hominy, halen kırmızı kırmızı kabaran yarاسındaki bandı çekerken, neden kanıyor diye merakla koltuğunda kıpırdandı. Has-siktir, belki bıraksam da ölse daha iyiydi. Belki sadece arabadan ek-kip çıkartıp Liman Otoyolu'nun çatlak asfaltı üzerine terk etmeliy-dim. Ama neye yarardı ki. Yol hepten durdu. şu Amerikan tarzına büründürülmüş Jaguarlardan birisi sol şeritte takla atmıştı. Balık-ı yaka giyinmiş yolcusu, sadece havaalanı kitapılarında bulabile-ceğiniz ciltli romanlardan birisini okur halde, orta refjdeki bariye-re yaslanmıştı. Arkadan arpılmış Honda Sedan, orta şeritte hem arka kaportası hem de sürücüsü düzleşmiş ve tüter halde, sırasıyla mezarlığa ve hurdalığa götürülmek üzere bekleyiyorlardı. Jagu-arların model adları roketleri andırır: XJ-S, XJ8, E-Type. Hondalar ise barışsever kişiler ve insancıl diplomatlar tarafından tasarlan-mış arabalar gibidir. Accord, Civic, Insight. Hominy arapsaını z-mek için arabadan aşağı indi. Zaten olduğı gibi, delice kollarını sal-layarak arabaları renklerine göre, ama şurası önemli, araçların değıl de sürücülerinin renklerine göre ayırdı. "Siyahiyseniz arkaya ge-Çin! Beyazsanız sağı tarafa. Melezler şu taraftan dolanın. Sarı beniz-liler, beyazları takip edip sıırım sıırım dizilin. Kızılderililer, son sürat uzayın! Arabikler, gazı kkleyin!" Görüp de sınıflara ayıramadığı sürücülere, ne renk olduklarını soruyordu. "Meksikalı mısın, Çin-li mi? Ne mene renk bu? Soyunu sopunu siktığımın geri zeklisi. Puto mu? Aldım puto'nu kodum pendejo'yu! şeridini bul ve orda kal, Zenci! Nereye aitsen oraya!"

Polisler ve akarları olay mahalline gelip de trafik sonunda düzene girince, Hominy tekrar kamyonete atladı ve sanki çok halt becermiş gibi elinin tozunu silkeledi. "Bu işler böyledir işte. Bana Günişığı Sammy ğretmişti. 'Zaman işini görmez ama Zenci dedi-ğın, bir çeyreklik bahşişi hazır olan herkesin işini görür' derdi."

"Koduğumun Günişığı Sammy'si de kim be?"

"Aman, Günişığı Sammy'nin kim olduğunu bilme sakın. Siz yeniyetme Zencilerin başkanları, golşleri falan var ya, size yeter. Küçük Afacanların ilki, yani en birincisi ve nde gidenidir. Ve şu-

nu da diyeyim sana, Günişığı Sammy çeteyi en azılı beladan kurtarmışsa, bu artık taraflı tarafsız herkesin gönlünü kazanmış bir liderliktir.”

Hominy koltuğuna kuruldu ve ellerini bağlayıp kafasını çevirerek pencereden dışarı, geçmişine baktı. Radyoyu açtım ki varsın Dodger’ın tınıları sessizliğin yerini alsın. Hominy eski güzel günlerin ve Günişığı Sammy’nin özlemi içindeydi. Bense tarafsızlığın kadife sesi Vin Scully’i özlüyordum. Benim gibi beysbol fanatiği için eski güzel gün dediğin, atanmış atıcıdan önceki günler, ligler arası maçlar, doping hapları ve dış sahadaki, kafalarındaki düştü düşecek kepleri asla düşmeyen göt oğlanları, neredeyse güneşe karışan falsolu atışları gözünü siper ederek izleyen tiplerdi. İşte o tiplerden ikisi, ben ve babamdık, ağzımız tıka basa sosisli ve so-dayla dolu, iki tribün faresi, temmuz gecesi sıcakını güvelerle paylaşan dharma dilencisi, beşinci sıradaki takıma küfürler yağdıran ve Garvey, Cey, Koufax, Dusty, Drysdale ve Lasorda’dan kurulu eski takımın özlemine çeken iki tip. Hominy içinse Amerikan ilkeliliğini canlandırabildiği herhangi bir gün, eski güzel günlere döndü. Böyle bir gün Hominy’nin halen hayatta olduğunun kanıtıydı ve bazen karnavalın, katran tankına batmış kara köpeği bile dikkat çekmeyi ister ve özler. Ve bu memleketin, liseleri gizli homoseksüelliği yaşayan, melezlere beyaz gözüyle bakılan, Neandertal’dan bu yana tek kaşı kesintisiz muhafaza eden bu memleketin, onun gibilere ihtiyacı vardır. Beysbol topunun fırlatılacağı, deli gibi sikilecek, tepetaklak edilecek, istila edilip mallarına el konacak birisine hep ihtiyaç vardır. Aynaya bakmaktan ziyade aynada saçını başını düzelttiren herhangi bir şeye, bedenlerin nereye gömüldüğünü hatırlatan beysbol gibi. O gece Dodgers, üst üste üçüncü mağlubiyetini almıştı. Hominy koltuğunda oturmuş, aniden buğulanan yan camı, dışarıyı görecek kadar aralık oluşturmak üzere ovalıyordu.

“Eve gelmedik mi daha?” diye sordu.

El Segundo ile Rosecrans Caddesi çıkışının tam ortasında dık ve orası beni birden sarstı: Eskiden DICKENS-SONRAKİ

ÇIKIŞ tabelası vardı orada. Hominy eski güzel günleri özlüyordu. Ben babamın bizi Pomona Fuarı'ndan eve geri götürüşünü ve uyumayayım diye beni dirseklemesini, gözlerimi ovuştururken radyoda Dodgers maçına dair haberlerin kulağıma çalınmasını, DICKENS-SONRAKİ ÇIKIŞ tabelasını ve o tabelayı görünce neredeyse eve vardığımızı anladığımız günleri özlüyorum. Hassastır, bildiğin tabelayı özlüyordum. Zaten şehir dediğin tabelalardan ve keyfi sınırlardan başka nedir ki?

O yeşil beyaz tabelanın maliyeti çok değildi: çift kişilik yatak boyutunda bir alüminyum levha, iki adet üçer metrelik metal dikme, bir miktar trafik babası ve ısıldak, iki adet fosforlu turuncu yelek, iki kutu fısıflı boya, bir miktar baret ve sağlam bir gece uykusu. Tektip Trafik Kontrol Elkitabı'ndan alınma fotokopi sağ olsun, gölgeli yeşil (Pantone 342), bire bir ölçü (60"x36"), harf boyutu (8") ve yazıtipi (Otoyol Gotik) gibi malzemelerin tüm detaylarına sahiptim. Ve Hominy ile ben bütün bir gece boyamayla uğraşıp levhayı uygun ebatta kestikten sonra, kamyonetin kapılarına da geçici boyayla GÜNIŞIĞI SAMMY YOL HİZMETLERİ yazısını kondurup tekrar otoyola doğru yola koyulduk. Dikme ayakları oturacağıңыз çimentoyu döküp kurusun diye beklemeniz dışında, trafik tabelası dikmenin, ağaç dikmekten pek farkı yok ve güneşin ilk ışıklarıyla birlikte işe koyuldum. Hominy ön koltuğa kurulmuş, KLON'un caz tınlarını dinlerken ben, yerdeki çalı çırpıyı temizledim, delikleri kazdım ve tabelayı diktim.

Güneş, El Segundo üstgeçidinin üstünde yükselirken, gece yerini usulca güne bırakıyordu. Ve arabalar kusmuk gibi yola dökmeye, trafik helikopterleri uçuşmaya, kamyonlar yolda vızıldamaya başlarken, Hominy ile ben emniyet şeridinde, yaptığımızdan gurur duyarak oturuyorduk. Tabelamızın, birinin günlük koşturmaya içinde gözüne ilişeceği herhangi bir "trafik yönlendirme levhası"ndan zerre farkı yoktu. İş hepi topu birkaç saatimizi almıştı ama dört yıllık yoğun çalışmanın ardından oturmuş, Sistine Şapeli'nde çıkardığı işi hayranlıkla seyreden Michelangelo veya çalı

nacak fikirler için altı gün boyunca interneti tarayıp uygulamaya koymak üzere kaldırımda üç dakikalık yürüyüşe çıkan Banksy gibiydim.

“Efendim, bu tabela dediğin çok güçlü bir şey. Sanki Dickens orada, sislerin ardında bir yerlerdeymiş gibi hissettiriyor.”

“Hominy, hangisi daha iyi hissettiriyor, bu tabelaya bakmak mı, yoksa kırbaçlanmak mı?”

Hominy bir an düşündü. “Kırbacın insanın kışında bıraktığı his de hoş ama tabela insanın yüreğinin yağlarını eritiyor.”

O sabah eve döndüğümüzde, mutfak tezgâhında hemen bir bira açtım, Hominy’yi evine gönderip kitaplıktan elime Thomas Rehberi’nin son baskısını aldım. 4.084 metre karelik, okyanus yüzeyini andıran Los Angeles kentinin büyük kısmı adeta halen keşfedilmemiş. 800 küsur sayfasını layıkıyla anlamak için harita mühendisliğinde yüksek dereceye sahip olmanız gerekse de, Los Angeles Kenti Thomas Rehberi, bu vaha altı yerleşkesini keşfetmek isteyen her gözü pek kâşif için spiral kaplı, eşsiz bir ucuza bilgi kaynağıdır. GPS ve arama motoru çağında dahi her taksicinin, kamyoncunun torpidosunda bulunur. Kitabı usulca açtım. Babam her seane Thomas Rehberi’nin yeni baskısını eve getirirdi ve ben ilk iş sayfaları çevirir, 704 ve 705’inci sayfaları açar, haritada Bernard Caddesi 205’e denk düşen fakirhanenin yerini tahmin etmeye çalışırdım. O koca ciltte evimizin yerini bulmak, bana kendimi yer yurt sahibi hissettirirdi. Bu keşifle dünya beni seviyormuş hissine kapılırdım. Ama 205 Bernard Caddesi artık, her iki tarafı otoyollarla çevrili ızgara sokakların arasında, şeftali rengi bir boşluğa denk düşüyor. Ağlamak istedim. Dickens artık L.A. halkları nezdinde görünmez bir ölümler diyarına sürülmüştü. Halk derken, asla Thomas Rehberi listesine, resmi sınırlara ihtiyaç duymamış, iç sesiniz Jungle ya da Fruittown’a geldiğinizi bildirip, camları kaldırmanızı, kapıları kilitlemenizi söylediği ve geride bırakır bırakmaz tekrar nefes alıp vermeye başladığınız için “...’ye hoş geldiniz” ya da “...’e yine bekleriz”

gibi dandik tabelalarla donatılmamış, Dons ve Avenues gibi pek gizli azınlık burçlarını kastediyorum. Bir yerlerden mavi ispirtolu kalem buluyor, hatırlayabildiğim kadarıyla memleketimin sınırlarını çiziyor ve 704 ile 705'inci sayfalara büyük, Dodger mavisi harflerle DICKENS yazıp ucuna doğru bir de ÇIKIŞ işareti konduruyorum. Yeterince delirirsem günün birinde iki tabela daha dikeceğim. Böylece 110 numaralı ücretsiz otoyolda güneye doğru, sarı siyah boz bulanık görüntülerin arasında son sürat giderken kendinizi DÜŞEN EV FİYATLARINDAN SAKININ veya DİKKAT – SİYAHİLERİN SİYAHİLERE KARŞI SUÇ MAHALLİ, AZ İLERİDE şeklinde tabelaları okur bulursanız, kime teşekkür etmeniz gerektiğini bilirsiniz artık.

DUM DUM DONUT ENTELEKTÜELLERİ

Yol tabelasını diktiğim günden sonraki pazar günü, Dickens'ı yeniden canlandırmak üzere planlarımı anlatacağım resmi bir duyuru yapayım istedim. Bunun için, hükümet yapılanmasına en yakın oluşumumuz Dum Dum Donut'ın bir dahaki buluşmasından daha uygun neresi olabilirdi ki?

Afro-Amerikan hayat tarzının en hazin ironilerinden biri de, ne kadar işlevsiz bayağı toplantı varsa bunların “iş” buluşması diye adlandırılmasıdır. Ve siyahi iş buluşmaları asla zamanında başlamaz, bu nedenle de toplantıyı tümünden kaçırmadan nasıl uygun miktarda geç kalacağınızı kestiremezsiniz. Zabıtların okunması esnasında kös kös oturmaya diye Raiders maçının devre arasına kadar bekledim. Babamın ölümünden sonra Dum Dum Donut Entelektüelleri, yarı-ünlü Foy Cheshire'a yaltaklanmak üzere ayda bir toplanan, yıldızı sönmüş, kentin dışladığı orta-sınıf siyahiler ve akademisyenler topluluğuna dönüşmüştü. Siyahi Amerika'nın düşkün kahramanlarına gözü gibi bakmayı sevdiğini düşünürsek, Foy'un dirayetinden mi, yoksa yaşadığı onca şeye rağmen yine de 1956 model klasik 300SL'e biniyor olmasından mı etkileniyorlardı bilinmez. Sebebi neyse ne, etrafında fır döner, yoksul siyahi topluma dair bakış açılarıyla onu etkilemek için yarışarlardı ki esasen ırktan kaynaklı at gözlüklerini bir saniyecik gözlerinden atabilse-ler, artık siyahi olmaktan ziyade, baskın şekilde Latin ırkının özelliklerini taşıdıklarını fark edebilirlerdi.

Toplantılar genelde, her hafta düzenli katılan üyelerin, beher ay kelimesine uygun şekilde toplantıya aydan aya gelen üyelerle tartışması şeklinde geçiyordu. Donut dükkânına, Dickens’a dair son istatistikleri içeren *The Ticker*’ın son kopyalarının elden ele aktarıldığı anda girdim. Arka tarafta, yabancısını çöreklerinin yanında durdum ve metne lanetli bir bakış atmadan evvel kâğıdı buruma tutup teksir mürekkebinin nefis kokusunu içime çektim. *The Ticker*, borsa raporu Dow Jones’u anırtmak üzere, babam tarafından tasarlanmış bir toplumsal ölçektir. Tabii oradaki mal ve hisse senedi ibarelerinin yerinde sosyal arızalar ve gizli tehlikeler yer alıyordu. Hep tavan yapmış başlıklar –işsizlik, yoksulluk, kanunsuzluk, çocuk ölümleri gibi– yine tavan yapmaktaydı. Dibi görmüş başlıklarsa –mezuniyet dereceleri, kültürel birikim, ortalama ömür gibi– dip yapmaya devam ediyordu.

Foy Cheshire saatin altında, ayakta idi. On yıl zarfında, otuz kilo kadar almış olmanın dışında, pek değişmemişti. Neredeyse Hominy ile yaşıtı ama ne saç kırılaşmıştı ne de, birkaç kazayağını saymazsak, yüzünde kırışıklar vardı. Yanındaki duvarda poster boyutlarında, çerçeveli; biri, hemen yanı başımdaki bayatlamaya yüz tutmuş, pörsümüş, sözüm ona taze tatlılara hiç benzemeyen, inanılmaz kabarık, insanın ağzını sulandıran muhtelif çeşit donut’ın, diğeri ise Amerikan Psikoloji Birliği rozetini gururla taşıyan, saçları kusursuz dalgalara sahip Babiş’in renkli portresi olmak üzere iki fotoğraf asılıydı. Arkalara takıldım. Salondaki ciddi havadan anladığım kadarıyla ajandada tartışılacak çok konu vardı ve Dum Dum’ların “tali mevzular” a geçmeleri biraz vakit alacaktı.

Foy, grubun karşısında iskambillerle numarasını sergileyecek sihirbaz edasıyla, elinde iki kitap tutuyordu. Bir kültür seçin, herhangi bir kültür. Her ne kadar Grand Rapids yoluyla Hollywood tepelelerinden olsa da kitaplardan birisini, Güneyli bir rahibin vaaz öncesi ağır uslu halini andırır havada tutuyordu. “Yakınlarda bir gece” dedi Foy, “şu elimde gördüğünüz kitabı, *Huckleberry Finn*’i torunla-

rıma okuyayım dedim ama altıncı sayfayı geçmeme imkân yoktu, çünkü kitap şu ‘Z’ ile başlayan malum kelimeyle doluydu. Ve her ne kadar benim torunlar sekiz ve on yaşlarında, derin kavrama yeteneğine sahip, cin gibi çocuklar olsalar da, yavrularım Huckleberry Finn’in özünü anlamaya henüz hazır değillerdi. Bu nedenle Mark Twain’in başyapıtını yeni baştan yazma iznini kendimde buldum. Her nerede ‘Z’ ile başlayan şu malum, iğrenç kelimeyi gördüysem, onun yerine ‘savaşçı’yı yapıştırdım ve ‘köle’ kelimesinin karşılığında da ‘kara-derili gönüllü’yü patlattım.”

Kalabalık, “İşte bu be!” diye bağırdı.

“Aynı zamanda Jim’in diksiyonunu düzelttim, olay örgüsünün şöyle bir tozunu alıverdim ve kitabın adını da Yitik Siyahi Aile Birliğini Aramaya Giden Afro-Amerikalı Jim ile Himayesindeki Genç, Beyaz Birader Huckleberry Finn’in Aşağılamalardan Arınık Maceraları, Entelektüel ve Manevi Seyahatleri şeklinde değiştirdim.” Sonra Foy, tepkiyi ölçmek amacıyla elindeki yenilenmiş nüshayı havaya kaldırdı. Gözlerim kusursuz görüşe sahip olmasa da kapağın, Huckleberry Finn’i Mississippi’de seyir halinde ve yanında da Kaptan Afro-Amerikalı Jim’i dümende, ellerini geniş kalçalarında kavuşturmuş, keçisakallı ve tam da Foy’un giymekte olduğuna benzer, ekose Burberry spor ceketinin içinde gösterir bir resme dönüşmüş olduğuna yemin edebilirdim.

Toplantılara gitmekten hiçbir zaman pek hoşlanmamışımdır ama babam öldükten sonra, çiftlikte acil bir durum yoksa mutlaka şöyle bir göründüm. Foy’un baş düşünürlüğü atanmasından önce beni grubun liderliğine seçmeye hazırlanan birtakım konuşmalar gerçekleşmişti. Getto kavramsalcılığının bir nevi Kim Jong-un’u vasfıyla. En nihayet Zencilere Fısıldayan Adam görevlerini devralmışlığım vardı. Ama liderliği reddettim. İlk gerekçe olarak siyahi kültür hakkında yeter bilgiye sahip olmadığımı belirttim. Örnek olarak da Afro-Amerikan toplumuna dair kesinkes bildiğim tek halin, bizde “çok tatlı” veya “çok tuzlu” gibi kavramlar olmadığı idi. Ve on yıl boyunca, siyahilere, yoksul ve kara tenli insanlara karşı

gerçekleşen, 8 ve 187'inci önergeler, toplumsal refahın yitimi, David Cronenberg'in *Crash*'i ve Dave Eggers'in tenezzül gibi gösterdiği daha-iyi hareketi misali sayısız California kötülüğüne ve küçümsemesine karşın, ağzımı açık tek laf etmemiştim. Yoklamalar sırasında Foy beni asla tam adımla anmaz, kestirmeden "Seri Sonu!" diye çağırırdı. Gözümün içine bakıp sinsi ve üstünkörü bir gülüş fırlatır, "Buradaymış" deyip yoklamadaki adımın yanına bir tik atardı.

Foy, salondaki en zeki kişinin bir şeyler söylemek üzere olduğunu gösteren, şu evrensel, göğüs hizasında birleşen ellerin parmak uçlarını birbirine dokundurma hareketini gerçekleştirdi. Yüksek sesle ve hızlıca konuştu ki konuşması hızıyla ve yoğunluğuyla her kelimeyi ayrı vurgulasın. "Hazırlamış olduğum, siyasi açıdan da saygın Huckleberry Finn baskısının, ortaokullara yönelik temel eser listesine dahil edilmesi talebimizin ilgili kuruma iletilmesini öneriyorum" dedi. Ardından orijinal kitabın arka kapağına gizli bir bakış atıp, "Çünkü siyahi nesillerin bu eğlenceli ve canlı Amerikan klasiğini okuma deneyimini yaşamadan büyümeleri büyük vebaldir" diye de ekledi.

"Siyahi halk mı demeli, yoksa siyahi halklar mı?" Yıllardır konuşmamış olmam ikimizi de hazırlıksız yakaladı. Ama mademki iki çift laf etme niyetiyle gelmişim, neden ses tellerimi ufaktan alıştırmayaydım ki. Oreo kurabiyelerinden bir ısırık alarak meseleye bodoslama sokuldum. "Dilbilgisi açısından hangisi doğru? Hiç bilemedim." Foy cappuccino'sundan bir yudum alıp beni duymazdan geldi. O ve Dickens-dışı sürü, benim "zencimsiler" diye anmayı sevdiğim, korkunç, siyahi kurt adam düşünürler altkümesine aitti. Zencimsiler gündüzleri çok bilge ve görgülüyken, mali açıdan her ay dönümünde, kira dönemi gelince, tüyleri diken diken dikilir ve zemin boyunca uzanan postlarına, vizon kürklerine bürünürler, köpekdişleri uzar, şehirlere sinsice sızmak için fildişi kulelerinden ve yönetim kurulu odalarından süzülürler ki böylece dolunay boyunca blues dinleyip uzun uzun uluyabilsinler. Şim-

dilerde, bahtı değilse de ünü azaldığı için, zencimsi Foy Cheshire'in demir atmak üzere seçtiği puslu getto Dickens idi. Normalde zencimsilerden ne olursa olsun sakınır, uzak dururum. En korktuğum şey olan entelektüel açıdan amı götü dağıtıp paçavraya dönmek korkusu değildir asıl sebep, herkesi, özellikle de katlanamadıkları kişileri, biraderim-bilmem-kim kız-kardeşim-bilmem-ne, böyleyken böyle, diye diye eninde sonunda yakalayan boğucu ısrardır. Hominy'yi, o sıkıcı havayı dağıtsın diye toplantılara getirirdim. Ayrıca benim düşündüğüm şeyi pat diye söyleyiverirdi. "Siz Zenciler neden böyle bağlaçlardaki 'g'leri düşüre düşüre konuşursunuz ki oysa o götü boklu yerel televizyonlarınızda başımıza, götüne sopa girmiş gibi dik oturup kusursuz konuşan Kelsey Dilbilgisi kesilirsiniz, anasını düzenler sürüsü." Ama, Foy Cheshire'in yıllar içinde kazandığı paranın imtiyazdaki milyon küsurunu, Bizim Çete külliyatındaki en ırkçı kısa filmlerin hakkını satın almak için kullandığına dair yaygın dedikodu Hominy'nin kulağına kadar gidince, ondan, toplantılara gelmemesini rica etmek zorunda kaldım. Yoksa küfredip çingar koparırdı. Her eylemi aşırı duygusal bir tepkiyle keserdi. "Lan Zenci, nerede benim Küçük Afacanlar filmlerim!" Hominy en has küfürlerini bu makaralardan edinmiştir. Eğer konuşulanlar doğruysa, siyahilerin bekçisi kesilmiş, bu kendine ahlaklıyı, Blu-ray ve Dolby surround dünyasındaki Amerikan ırkçı önyargıdan mahrum etmesi nedeniyle sonsuza dek affetmek mümkün olmayacaktı. Ama bataklıkta timsah gibi, Pop Rocks ve sodanın öldürücülüğü gibi, herkes bilir ki Foy Cheshire'in pek ırkçı Küçük Afacanlar filmlerinin haklarına sahip olması hikâyesi, esasen bilindik şehir efsanelerinden başka şey değildir.

Hep hazırcevap Foy, benim küstahlığımı ve Oreolarla yaratığım hisırtıyı, gurme işi cannoli tatlısı yemek suretiyle savuşturdu. Ayrıca ikimiz de beş para etmez Dum Dum Donut'ları lüp lüp götürmek konusunda çok iyiydik.

"Ciddi mesele bu. Mark Twain Birader 'Z' ile başlayan ma-

lum lafı 219 kez kullanıyor. Yani. Toplam 68 sayfada ‘Z’li kelime geçiyor.”

“Bana sorarsanız Mark Twain ‘Zenci’ lafını yeterince kullanmamış” diye mırıldandım. Ağzım Amerika’nın en sevdiği kurabiyelerden dört tanesiyle tıka basa doluyken beni kimsenin anlamış olduğunu sanmıyorum. Daha fazlasını da söylemek niyetindeydim. Yani, çocuklarınıza bu “Zenci” kelimesinin varlığını ve hatta günün birinde birisinin kalkıp onlara “Zenci” diye seslenebileceğini, daha kötüsü, onların bir başkasını “Zenci” diye çağırmak tenezzülünde bulunabileceğini, sabırla ve cesaretle açıklamak yerine Mark Twain’i suçlamak niye? Kimse onları “küçük siyah edebikelam” diye anmayacak; o zaman Amerikan kelime dağarcığına hoş geldin – Zenci! İşin kötüsü kurabiyeleri şöyle bir temizleyecek süt sipariş etmeyi unutmuşum. Ve Foy ile yakın-fikir türdeşlerine, Mark Twain’in hakikatinin, ortalama siyahi Zenci’nin ortalama beyaz Zenci’ye nazaran daha ahlaklı ve zekâ açısından üstün olduğunu açıklama şansını asla elde edemedim ama yok, bu pek gururlu Dum Dum Zencileri, sözcüğü ille de yasaklamak, karpuz icat edilmemiş gibi yaşamak, sabahları burnundan solumak, siklerini suda yıkamak, kasık kıllarının ham biber renginde olmasının utancıyla yaşayıp gitmek istiyorlardı. Dünyadaki mazlum halklarla Amerikalı siyahilerin en temel farkı budur. Asla unutmamak üzere yeminler edip, her şeyin hafızamızdan kazınmasını, sonsuzluğa karışmasını isteriz. Foy Cheshire gibi birisinin, jürinin asla aldırmayacağı ve kederli Zencilere daha ilk baştaki muameleyi hak göreceği komik ve klişe enstrümanlarla, dünya karşısında davamızın sözcüsü olmasını isteriz.

Foy satış konuşmasını sürdürdü: “Malum ‘Z’li kelime İngilizcedeki en alçak ve aşağılık kelimedir. Kimsenin buna karşı çıkacağını sanmıyorum.”

“‘Zenci’den çok daha aşağılık kelimeler bulabilirim” diyerek meseleye talip oldum. Sonunda ağzımda çiğneyip durduğum çi-

kolata-krema peltasini yuttum, bir gözümü yumup yarısı ısırılmış koyu kahverengi yuvarlak kurabiyeyi, Foy'un koca kafasında usta berber elinden çıkma ve orta yerinde OREO yazan bir saç modeli gibi görünecek şekilde diğer gözümün önüne tuttum.

"Mesela?"

"Mesela önüne arkasına 'kadın' almış herhangi başka kelime: Zenci kadın. Yahudi kadın. Kadın şair. Kadın sanatçı. Zina yapan kadın. Kadın gibi kadın. Günün birinde 'dev kadın' diye çağrılacağıma, ömür boyu 'Zenci' diye çağrılmayı yeğlerim."

Birisi, siyahi düşünürlerin, kendilerini rahatsız, yetersiz ve sorulara ya da benim gibi göt oğlanlarına yanıtları olmadığını acı içinde fark ettikleri halleri tanımlamak üzere hemen akıllarına gelen parola kelime "Sorunlu" diye mırıldandı. "İşe yarar bir şey söylemeyeceksen ne sikime geliyorsun ki buraya?"

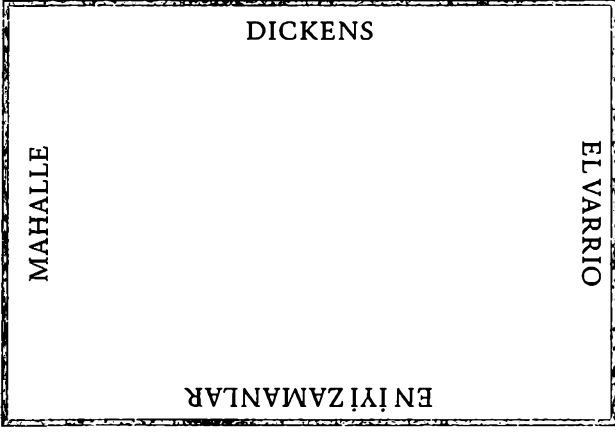
Foy süküneti sağlamak için ellerini kaldırdı. "Dum Dum Donut Entelektüelleri her tür fikre saygılıdır. Ve belki bilmeyen varsa, bu Seri Sonu arkadaş, kurucumuzun oğludur." Sonra yüzünde bir yazıklar olsun ifadesiyle bana döndü. "Devam et Seri Sonu. Söylemek istediğin ne varsa söyle."

Dum Dum'lar önünde sunum yapacaksanız, çoğu zaman, Foy Cheshire tarafından geliştirilmiş bulunan "Afro-Amerikan yazılım" paketi EmpowerPoint'i kullanmanız gerekir. Fontlarının Timbaktu, Harlem Rönesansı, Pittsburgh Ulağı gibi özel adları olmasının dışında, Microsoft sunumlarından pek farkı yoktur. Dükânın küçük, ıvır zıvır odasının kapısını açtım. Eski püskü tepegöz halen, paspas ve kovaların yanında, oradaydı. Cam kapağı ve şeffaf kâğıt haznesi hapishane pencereleri kadar pisti ama cihaz yine de iş görür haldeydi.

Yardımcıya ışıkları kısmasını rica ettim ve sonra şu aşağıda görmüş olduğunuz şemayı mantar tavana yansıttım.

MAHALLEYE DAHİL OLMAYAN YER

DEFALARCA MAHALLE DİYE
TANIMLANMIŞ OLSA DA

BEYAZ AMERİKA

EN KÖTÜ ZAMANLAR

Sınır taşlarının spreylenmesi ve boyanması ve çizgilerin de aynalar ve yeşil uçlu lazer göstergelerle belirlenmesi gereğini açıkladım veya bu saydıklarım fahiş bir maliyete çıkacaksa, on iki yıllık sınır boyunun etrafını üç inçlik beyaz boyayla boydan boya dolaşabileceğimi belirttim. Ağzımdan sınır boyu, boydan boya gibi kelimeler dökülünce, her ne kadar bu sunumu alt tarafı dandik bir teppegözde yapıyor olsam da, konuya tahmin ettiğimden de çok kafa yormuş olduğumu fark ettim. Ve evet, “Dickens ilçesini geri getiriyorum.”

Kahkahalar. Pek ama pek iyi kalpli plantasyon sahiplerinin ağzından dökülen, Rüzgâr gibi Geçti misali filmlerden hatırlanabilecek, dalga dalga yayılan ve çın çın çınlayan kahkahalar. Basketbol soyunma odalarında atılan, rap konserlerinin kulislerinde kopan veya Yale Üniversitesi’nin tümünden beyaz olan siyahi çalışmalar kürsüsünün kuytularında, ders vermek üzere davet edilmiş bir Arap saçlının, Franz Fanon, varoluşçuluk, sicim teorisi ve caz arasında bir ilişki olduğunu söyleme cesareti göstermesinin ardından

patlayanları andıran kahkahalar. Gırgır korosu en nihayet susunca Foy, gözünden gülmekten akan yaşları sildi, canmoli'nin son dilimini götürdü, benim yanıma seğırtti ve babamın fotoğrafını tavana yansıttı ki Babiş, oğlunun, ailenin entelektüel adını yerle bir ettiğine şahit olmasın.

Soruyla yanıtını aynı buz kabına koyarak, "Dickens'ı geri getireceğini söyledin, değil mi?" diye sordu.

"Evet."

"Ben, yani grubun çoğunluğu adına konuştuğumu düşünecek olursak biz, tek bir şeyi merak ediyoruz: Niye?"

İçimi acıtan, herkesin ilgilenmesini beklerken kimsenin iplememesi oldu ki öylece sandalyeme dönüp oturdum ve gözlerimi boşluğa diktim. Siyahi ailelerin dağılması ve siyahi işgücü hakkındaki uzayıp giden tartışmaları yarım yamalak dinledim. Foy'un, siyahilerin entelektüel iletişimlerinde, "Anlaşıldı, tamam" niyetine söyledikleri, "bu tür şeyler işte" demesini bekleyerek.

"... ve bu tür şeyler işte."

Sonunda. Toplantı sona ermişti. Ve kalabalık ayaklanmışken son Oreo'mu ağzıma atmaya yelteniyordum ki nereden çıktığını bilmediğim nasırlı bir el Oreo'yu havada kapıp kaşla göz arasında ağzına attı ve sonra da ağzını sımsıkı yumdu.

"İrkımız seni mi dinleyecek Zenci?"

Düzleştirilmiş saçlardan salınan püsküller, içini gösteren duş bonesinin altındaki cırt pembe bigudilerle tutturulmuş ve her iki kulağından devasa küpelerin sarktığı kurabiye hırsız, azılı çete üyesi Kral (Kır'al diye telaffuz edilir) Arıza'dan ziyade, Blanche veya Madge'i andırıyordu. Arıza dilini, takma dişleriyle dışının meta-li arasında gezdirerek kurabiye kalıntılarını sıyrırken sessizce ama çok sessizce küfrettim.

"Sakız falan çiğniyorsam öğretmenimin bana söylediği şeydi 'Tüm sınıf seni mi dinleyecek?' lafı"

"Elbette Zenci."

Arıza'yı tanıdım tanıyalı onunla "Elbette Zenci"den öteye ge-

çen bir muhabbetimiz olmamıştı. Kimse de muhabbeti bunun ötesine geçirmemişti, çünkü orta yaşında bile çok duygusaldı ve olur ya ağzınızdan yanlış kelime dökülürse, cenazenizde ağlaya zırlaya ne kadar duygusal olduğunu mutlak surette gösterirdi. Bu nedenle kimse onunla sohbeti uzatmazdı; sana ne zaman bir şey söyleyecek olursa, konuşan kadın, erkek, çocuk, her kim olursa olsun, sesi ni mümkün mertebe kalınlaştırıp, “Elbette Zenci” der ve kestirip atardı.

Kral Arıza, Dum Dum Donut Entelektüelleri toplantılarının, babam metro raylarında annesinin Zenci kulağına fısıldadığından beri sadık katılımcısıdır. Annesi, elleri ayakları atlama ipiyle sarılı halde, “Beyaz orospunun tekinin başı belaya girse, yardıma muhtaç küçükhanım muamelesi görür! Siyahi orospunun tekinin başı belaya girse, yardım çeki kapatmaya çalışıyor kaltak, toplumun sırtına yük bunlar derler. Sonra da siyahilerden niye küçükhanım çıkmıyor hiç? Rapunzel, Rapunzel, saç örgünü uzat aşağı!” diye bağırarak kendisini banliyö raylarına atmıştı. Öyle bağırıyordu ki intihara yeltenmiş isyanının sesi, kapanmakta olan geçit bariyerinin ding donglarını ve dörtlü gelen Mavi Tren’in düdüğünü bastırıyordu. Kral Arıza o zamanlar daha Curtis Baxter idi ve annesi babamın kucağındayken, hızla geçen trenin rüzgârının da genç Curtis’in yanağından süzülen yaşları savurduğunu hatırlıyorum. Paslı rayların çınlaması ve el yakan sıcaklığı hafızamda kazılı.

Irkımız seni mi dinleyecek Zenci?

Curtis büyüyüp Kral Arıza oldu. Kıvrak zekâsı ve gözü peklği nedeniyle saygı gören bir çete üyesi. Ekibi, Tütün Kâğıdı Kıvrıranlar, işlerinde sıhhiye kullanan ilk çeteydi. Bitpazarında silahlı çatışma yaşanırdı ve sedyeciler yaralıyı kaptıkları gibi cephenin gerisindeki bir hastanenin kuytusuna kurulmuş alana yetiştirirlerdi. Üzülecek misiniz, etkilenecek misiniz, bilemezsiniz. Bu icadının üzerinden çok geçmemişti ki NATO üyeliğine başvurdu. Bizden başka herkes NATO’da. Tayfa neden üye olmasın? Deyiverin bakalım, gerekirse Estonya’nın kışına tekme basamaz mıyız?

Elbette Zenci.

“Seninle birkaç konuyu konuşmam gerekiyor.”

“Elbette Zenci.”

“Ama burada olmaz.”

Arıza, gömleğimin yeninden tuttuğu gibi beni kapının dışına ve Baskervilles gecesinin puslu sürek avına çıkardı. Günün sizden habersiz geceye döndüğünü görmek hep afallattır insanı ve her ikimizde durakladık ki ılık puslu havadaki sükûnet yüzlerimize yerleşsin. Önyargı ve ayrımcılık mı, yoksa Allah'ın belası toplantılar mı daha bitimsizdir, bazen bunu kestirmek zor olabiliyor. Arıza elini yarım yumruk yapıp uzun, manikürlü tırnaklarını kontrol etti ve sonra bir kaşını kaldırıp gülümsedi.

“Önceliğimiz ‘Dickens’ı geri getirmek.’ O Zencilerin yumurtladıkları, geri kalan ıvır zıvırı siktir et, benim meselem bu. Orada belki bir elin parmağı kadardık ama harbi Dickens’lı hiç kimse önerine gülmedi. O nedenle bu yolda yürü, çümki, bir düşünsene, siyahiler neden kendi Çin restoranlarına sahip olmasınlar ki?”

“Elbette Zenci.”

Sonra aklımdan bile geçiremediğim bir şey yaptım. Kral Arıza ile muhabbete koyuldum, çünkü hayatıma mal olacaksa bile, en azından, “pek sikici” komşumun nazarındaki hususiyetim ne boyutta, bilmeliydim.

“Sana bir şey sormalıyım Kral Arıza.”

“Bana Arıza de.”

“Peki Arıza. Bu toplantılara neden katılıyorsun? Dışarıda küfür kıyamet dolanıp olay çıkarıyor olman gerekmez mi?”

“Babanı dinlemeye gittiğim zamanlar alıştım bu işe. Huzur içinde uyusun, o Zenci harbi kemik gibi adamdı. Ama şimdilerde sırf, bu Dum Dum Zencileri zıralayıp mahallenin başını belaya sokmasın diye gidiyorum. Öyle bir hal olursa en azından tıfıllara, Paul Revere-misali tavsiyelerde bulunurum. Birincisi Land Cruiser ile işler nasıl yürür. İkincisi C-serisi Mercedes’le nasıl olur. Bujiler meme yapmış! Bujiler meme yapmış!”

“Kim kime ne yapmış?” Foy’muş meğer. Toplantı sona ermişti ve Foy ile diğer zencimsiler arabalarına doluşuyordu. Belli ki kasabada sinsi sinsi turlayacaklardı. Curtis “Kral Arıza” Baxter, Foy’a cevap vermeye tenezzül etmedi. Converse’inin topuklarına yüklenip pezo adımlarıyla gecenin karanlığına doğru seğırtti. İçkulağı iltihaplı sarhoş bir denizci gibi sağına sağına devriliyordu. Arkamdan bağırdı. “Şu Çin restoranı işini düşün. Birkaç da amcık patlat. Çok gergin görünüyorsun.”

“O herife kulak asma. Amcık piyasası tavan yapmış.”

Yularını çözdüğüm atıma atlayacakken, Foy başparmağıyla ilaç kutusunu açtı ve avucunun orta yerine iki beyaz reçeteli ilaç bırakıverdi.

Ayasındaki tabletleri hafifçe sallarken, gördüğümünden emin olmak için “Nokta sıfır sıfır bir” dedi. Zoloft ve Lexapro.

“Dozajları ne?”

“Sikmişim Nielsen sınıflandırmasını. Baban bende bipolar bozukluk olduğunu düşünürdü, oysa bu benim normal halim. Sen de öylesin sanki az biraz.”

Dilinin üstüne yavaşça koyup pahalı görünümlü gümüşü cep şişesinden aldığı yudumla yutmadan önce, ilaçları bana ikram eder gibi yaptı. Çizgi dizileri ekranda görünmez olduğundan beri her sabah bir talk show programına çıkar olmuştu. Birbirini takip eden başarısızlıklar, sabah programının saatini gitgide daha erkene çekiyordu. Bloods’un C harfini, Crip çetesinin ilk harfi olması nedeniyle kullanmaması gibi (Canlı Caz olur sana Kanlı Kaz), Foy da çeteyele bağıni, “gerçek” kelimesinin yerine “siyahi”yi kullanarak gösterir. Ve Siyahi Kurgu, Siyahiyum gibi adları olan programlarında, dünya liderlerinden ölmek üzere olan müzisyenlere varana dek bir dolu kişiyle söyleşmişti. Son numarası, saçma sapan ırksal tartışma programına da Sadece Siyahiler, Ham’fendi adını vermişti. Pazar sabahı saat beşte yayına giriyordu. Sanki dünyada o saatte Foy Cheshire ile makyözünden başka uyanık ve ayakta birileri varmış gibi.

Takım elbisesi, ayakkabıları ve aksesuarlarını toplayınca, üze-

rinde nereden baksan 5.000 dolarlık kılık kıyafet ile dolanan bir adamın, nasıl olup da öyle pejmürde görünebildiğini açıklamak zordur ama işte sokak lambasının altındaki hali tam da böyleydi. Tükürük lekeleriyle dolu, ütü yüzü görmemiş gömleği kırış kırıştı ve yakasının kolası falan kalmamıştı. Gümüşü renkteki pantolonunun paçaları toz içindeydi ve eprimeye yüz tutmuştu. Ayakkabıları eskimiş, leş gibi nane likörü kokuyordu. Bir keresinde Mike Tyson'ın "Sadece Amerika'da iflas etseniz de malikânede yaşayabilirsiniz" dediğini duymuştum.

Foy janjanlı şişesinin kapağını kapatıp yeniden cebine koydu. Şimdi hazır kimse bakmıyorken, şu zencimsiliğini büsbütün sergilemesini bekliyordum. Köpekdişleri ve pençeler. Siyahi kurtadamların kılları da kıvırcık mıdır acaba? Öyle olsa gerek, değil mi?

"Neyin peşinde olduğunu biliyorum."

"Neyin peşindeymişim?"

"Hemen hemen babanın öldüğü yaştasın. Ve on yıl boyunca toplantılarda tek laf etmişliğin yok. Bugün şu Dickens'ı geri getirme zımbırtısı hakkında konuşmanın nedeni ne ki? Çünkü Dum Dum'lar üzerinde hak iddian var, babanın başlattığı işi geri almak niyetindesin."

"Sanmıyorum. Donut dükkânlarında verilen diyabetin tehlikeleri konulu derslerin herhangi birinde sürdürülebilir bu."

Belki o zaman fark etmeliydim. Babamın, birisinin akli melekelerini yitirmeye başlayıp başlamadığına dair bir kontrol listesi vardı. Derdi ki herkesin kişiliğe dair güç gösterisi diye algıladığı bir şey vardır ki bu, aslında kayışın sıyrılmaya başladığına dair çok önemli göstergedir. Mesafe koymalar. Ruh halinde gelgitler. Büyüklükler. Bilim müzelerinde görebileceğiniz kıvrılağaç gövdelerini andıran bir ağacın ölmekte olup olmadığını içine bakıp anlayabilirsiniz ama açık kitap misali Hominy hariç, insanı anlayamazsınız. Ağaç dediğin kendi içine gömülür. Yaprakları lekelenir. Kabuğunda bazen pamukçuklar, çatlaklar oluşur. Dallar, dokunsanız kırılacak gibi kurur. Kökler, ağacı demir atmış gibi toprağa bağ-

lar, eğrilip doğrusa da yerinde kalmasını sağlar ve onlar çatlar ve mantar tutarsa... Foy'un köklerine baktığımı hatırlıyorum da pahalısından bir çift kahverengi pabuç. Yıpranmış ve tozluydular. Karısının boşanma davası açması, iflas ve şovunun reyting listelerinde dibi görmesine dair dedikoduları üst üste koyunca, tahmin etmeliydim.

"Gözüm üstünde" dedi arabasına kurulurken. "Elimde kalan son şey Dum Dum Donuts. Elimdekine konmana izin vermem." Hoşça kal niyetine iki kez kornaya asıldı ve gazlayıp gitti. Mercedes'ini El Cielo Bulvarı'ndan aşağı kökledi ve kasıla kasıla yürümesi ta uzaktan seçilebilen Arıza'nın yanından geçerken Mach hızına ulaştı. Çok sık olmaz ama Crip mavi aya falan denk geldiyse, bin yılın bir başında Dum Dum Donut Entelektüellerinden birisi çıkıp, "siyahi Çin restoranları" ve "amcık" gibi akıllıca bir laf edebilir.

"Elbette Zenci" dedim bağırarak.

Ve hayatımda ilk kez, yürekten dedim dediğimi.

Sınırı boyama fikrinde karar kıldım. Lazerler çok pahalı diye değil, gerçi gereksinim duyduğum yoğunluktaki lazerlerin beheri birkaç yüz papeldi ya, boyama işini daha medyatik buldum. Ezbere işleri hep sevmişimdir. Zarfları sınıflandırma ve içlerini doldurma gibi işlerin basmakalıp tekrarı bana hayatın teyidi gibi bir şeyleri çağrıştırır. Benden iyi fabrika işçisi, tedarik deposu kâtabi veya Holywood metin yazarı çıkardı. Okuldayken, periyodik tabloyu ezberlemek gibi bir işe kalkıştığımda babam, sıkıcı işleri kolay kılanın, yaptığım işi değil, o işi yapmanın önemini düşünmek olduğunu söylerdi. Buna rağmen, madem öyle, köleliği fiziksel açıdan olumsuz bir iş değil de, bir nevi bahçıvanlık gibi düşünsək psikolojik açıdan daha az yıpratıcı olurdu, dediğimde, Kunta Kinte'yi bile yerinden hoplatacak sağlam bir şamar yerdim.

Bir dolu beyaz sprej boya ve bir de yarıları işaretleyen veya top sahalarında kullanılanlara benzer bir çizgi çekme makinesi aldım ve sabah ev işlerinden önce kıcımı kaldırıp belirlediğim menzile gittim, tezgâhı yolun ortasına kurdum ve hattı boyamaya koyuldum. Ne hattın dosdoğru akmasına özen gösterdim ne de üstüme başıma; boyayı vurduğum geçtim. Dum Dum Donut Entelektüellerinden hiçbirinin ne yaptığımı dair fikrinin olmaması, âcizliklerinin bir göstergesiydi. Beni şahsen tanımayanların çoğu, performans sanatçısı veya delinin teki sanıyordu. Bu tahminlerin ikincisini sakince karşılıyordum.

Ama kıvrım kıvrım ilerleyen birkaç bin yordanın ardından, yaşı onu geçmiş her Dickens'lı yaptığım işi kavramıştı. Öyle bir şey rica etmemiş olmama rağmen okulu asmış ergenler veya evsizler, hattın bekçiliğini yapar olmuştu. Boyaya yapışan çerçöpü veya kuru yaprakları da temizliyorlardı. Sınırı lekelemesinler diye bisikletçileri, dalgın dalgın yürüyenleri kışkırtıyorlardı. Bazen günlük işimi tamam ederdim ve ertesi gün döndüğümde, kaldığım yerden işi bir başkasının sahiplendiğini görürdüm. Benim çizgimi, genellikle de başka bir renkle, kendi çizgileriyle uzatırlardı. O hat bazen çizgi olmaktan çıkar, kan damlaları veya çabalarımı takdir eden —*Batıyakası asasıçılğınlar63tayfası*— gibi bir grafitiye veya L.A. LGBTDL, melezler, siyahiler, homoseksüel olmayanlar ve kendini yetersiz hizmet almış, destekten mahrum gören ve kablolu kanallar tarafından beyinleri sömürülmüş herkes için kriz merkezinin köşesinde, bir metre genişliğinde, yüz kırk metre uzunluğunda, arasına altın rengi kondom desenleri serpiştirilmiş bir gökkuşağına dönüşürdü. Victoria Bulvarı'nın ortasında, ırmağın üstündeki El Harvard Köprüsü'nün başladığı yerde birisi, benim hattımı mor boyalı 100 Smoot birimiyle iki eşit parçaya bölmüştü. Bunun ne anlama geldiğini halen bilmiyorum ama sanırım anlatmaya çalıştığım şey şu, tüm bu yardımlar sonucu sınır hattını çizmem uzun zamanımı almadı. Beni işimden ve karpuzlardan dolayı taniyan polisler, bana çoğu zaman devriye arabalarıyla eşlik etti. Sınır hattının eski Thomas Rehberi ile uyumlu olup olmadığını kontrol ediyorlardı. Polis memuresi Mendez'in iyi niyetli sataşmalarına aldırımyordum.

“Ne yapıyorsun?”

“Yitik Dickens ilçesini arıyorum.”

“Altında zaten iki sarı çizgi olan yolun ortasına bir beyaz çizgi daha çekerek mi?”

“Doğum gününde hediye gelen fino kadar, arka bahçedeki uyuz iti de seversin.”

“Madem öyle bir el ilanının olsa iyi olur” deyip elindeki “aranı-

yor” posterinin arkasına alelacele, dalgasına çiziktirdiği şeyi gösterdi bana.

KAYIP: ANAYURDUM

Şehrimi gördünüz mü?

Çoğunlukla siyahi, kısmen melez. Bir miktar da Samoalı.

Dost canlısı. Yanıtları Dickens adına yollayın.

Ödül: Cennete bilet.

Herhangi bilgiye sahipseniz lütfen 1- (800) DICKENS numarasını arayın.

Yardım için teşekkür edip el ilanını çiğnenmiş sakız yardımıyla en yakındaki telefon kulübesinin camına yapıştırdım. Kaybettiğin şeyi ararken kayıp ilanını nereye yapıştırdığın, hayatın boyunca alacağın en önemli kararlardan birisidir. Kendi ilanına direktteki, Emekli Askerler Merkezi’nde gerçekleşecek Jam Amca Ordu konserine dair el ilanı ile bir başka ilanın hemen altındaki boşlukta yer seçtim. “Jam Amca Seni İstiyor! California, Los Afganistan’da yurduna hizmet edip dehşet salman için! Allah-Ek-Bar’da akşam 9-10 arası!” Ve evden çalışıp haftada 1.000 dolara kadar kazanç vaat eden gizemli bir başka ilanın arasındaydı ilanım. Bu ikinci ilanı arayan kişinin gerçekten de insan kaynakları birimiyle görüşmesini umarım, çünkü haftada 300 dolar bile kazanamayıp, muhtemelen de evde çalışmayacaklarına dair ciddi kuşkularım var.

Sınır hattını ve tabelaları boyayıp bitirmem altı haftamı aldı ve sonunda ne başardığımdan da açıkçası emin değildim ama viletlerin cumartesi günlerini hattı adımlayarak, tek santim kaçır-mamaya özen gösterip adımlarını saya saya geçirmeleri ve böylelikle şehri tanımları hoşuma gidiyordu. Bazen dümdüz giden beyaz hattın ne tarafından yürüyeceklerine karar veremeyen ihtiyar

bir çiftin arasından gülümseyerek geçip giderdim. Kafalarını karıştıran şey, hattın Dickens tarafı için, diğer tarafa kıyasla onca güçlü duygular beslemelerine neyin sebep olduğu düşüncesiydi. Sanki köpekler hattın o yanına da bu yanına da gelişigüzel sıçmamışlar gibi. El kadar biten ot her iki tarafta da aynı yeşil değilmiş gibi. Kırık kırık Zenciler öyle ya da böyle bu tarafa ait hissediyorlardı kendilerini. Peki neden öyle hissediyorlardı? Çünkü artık bir sınırları vardı.

İtiraf etmeliyim ki sınır hattını boyadıktan sonraki ilk günlerde, ben de hattı geçme konusunda tereddüt yaşıyordum, çünkü kentin kalıntılarını çevreleyen kesik kesik çizgiler, polisin, babamın bedeni etrafında tebeşirle gereksizce çizdiği çizgileri hatırlatıyordu. Yine de hattın yarattığı algıyı seviyordum. Dayanışmayı ve toplumu temsili hoşuma gidiyordu. Ve Dickens'ı tam da yeniden yaratmış olmasam da onu karantina altına aldığım muhakkaktı. Ve cüzamlılar-eliyle-toplum-inşası fena başlangıç sayılmazdı.

MÜKEMMEL DEĞİŞİM
YA DA
ZEN SANATI VE
OTOBÜSE BİNİP İLİŞKİLERİ TAMİR ETMECE

Bazen gecenin köründe burnunuza çalınan bir koku sizi uykunuzdan eder. Chicago'nun amblemi şahindir, öte yanda Dickens'ın amblemi, yeni boyanmış sınır hattına rağmen, Wilming-ton rafinerisi ve Long Beach Arıtım İstasyonu'ndan yayılan, göz ve geniz yakıcı, sülfür ve bokun renksiz, pis kokusu burundelen olsa gerek. Hâkim rüzgarlar tarafından karadan içerilere taşman burundelen, öte yanda Newport plajlarındaki zamparalık partilerinden dönenlerin ardında bıraktığı tekila, bok, sidik ve galonlarca Drakkar Noir parfümünün kokusuyla birleşip yoğunlaşarak keskin bir pusa dönüşür. Burundelenin suç oranını yüzde doksan düşürdüğüünü söylüyorlar ama koku sizi sabahın üçünde yakalamışsa, yapmak isteyeceğiniz ilk şey Guy Laroche'u öldürmek olacaktır.

Sınırı boyamamın üstünden yaklaşık iki hafta geçmişken bir gece, pis koku her zamankinden de fena bastırmıştı, öyle ki tekrar uykuya dalamıyordum. Ahır temizlesem taze at boku kokusu, burnuma sinmiş pis kokuyu bastırır mı diye düşündüm. İşe yaramadı ve sonunda kokudan kurtulmak için yüzümü sirkeye batırılmış bezle kapladım. Hominy, bir koluna benim ıslak elbisemi sarmış halde, diğer elinde de bir kâseyle çıkageldi. Giyimi kuşamı, kuyruklu ceket ve kararsız BBC Radyo Tiyatrosu aksanıyla adeta bir İngiliz uşak gibiydi.

“Ne işin var burada?”

“Işığı açık görünce dedim ki efendim belki azıcık deli goncay-

la taze hava almak ister.”

“Hominy sabah saatin dördü. Neden yatağında değilsin?”

“Sen niye değilsen aynı sebeple. Dışarısı serseri kıcı gibi kokuyor.”

“O afili kuyruklu ceketi nerden buldun?”

“Ellilerde tüm siyahi aktörlerin bir kuyruklu ceketi vardı. Uşak rolü oynayacaksan bu kıyafetle gidince derlerdi ki, evlat bizi elli papel masraftan kurtardın. Öylece rolü alırdın!”

Uyanmak için bir şeyler atıştırıp üstüne kafayı azıcık tütsülemek, sonra da sörf yapmak fena fikir değildi. Araba kullanırken uyuşturucunun etkisi altında olacaktım ama aylar sonra kızımı görmek de iyi fikirdi. Dalgayı yakala ve bebeğinle dalgana bak mı? Bir taşla iki kuş. Hominy beni salona geçirdi, babamın yatar koltuğunun etrafında dolandı ve kolçağı pışpışladı.

“Otur.”

Gaz ocağı hayata karşı kükredi ve alevlerden kav alıp cıgaralığı tutuşturdum ve sağlam bir nefes çekip, geri vermeden önce içimde tuttum. Arka kapıyı açık unutmuşum galiba, çünkü daha Dickens’in ses ve kokularına alışmamış, parlak derili, siyah, zar zor ayakta duran, bir haftalık bir buzağı ortalıkta dolanıyor ve kocaman kara gözleriyle bana bakıyordu. Esrarın dumanını ona doğru üfledim ve birlikte, bedenimize çöreklenmiş streten kurtulduk. Mide gazını alan ilaçların köpürmesi misali, siyahlık köpürüp bedenimizden süzülüyordu.

Derler ki tek dal sigara ömrümüzü üç dakika kısaltıyormuş, oysa iyi kalite esrar ölümü öylesine uzak gösteriyor ki.

Uzaklarda sıkılan bir silahın sesi havada kesik kesik yankılandı. Gecenin son kurşun sesini polis helikopterinin pervanesinden yayılan patırtı izledi. Buzağıyla ben bir arpa dalını ortasından bölüp paylaştık. Hominy kapıya doğru yalpaladı. Bir dizi ambulans caddeden hızla geçti ve Hominy bir uşağın İngiliz beyefendiye ceketini tutması gibi, sörf tahtamı bana uzattı. Sahte ya da değil, bazen Hominy’nin çevresinden bihaber yaşamasını kısıkanıyorum,

çünkü o, Amerika'nın aksine, sayfalarla işini tamam etmiş. Tarihin sorunu işte bu, onu bir kitap gibi düşünmeyi seviyoruz – sayfayı çevirip aynı sıkık işleri sürdürebilirmişiz gibi. Ama tarih o basılı sayfadan ibaret değil. Tarih hafızadır, hafıza ise zaman, duygular ve şarkıdır. Tarih sana bakiye kalandır.

“Efendim, bilmek istersiniz diye düşündüm, haftaya doğum günüm.”

Bir halt olduğunu biliyordum. Pek bir nazikti. Ama özgürlüğünü bile arzulamayan köleye ne alınırdı ki?

“Aman ne güzelmiş. Bir yolculuk falan yaparız belki. Bu arada bana bir iyilik edip şu buzağıyı dışarı çıkarır mısın?”

“Çiftlik hayvanlarıyla ilgilenmiyorum.”

Hava kokmazken bile, getto sokaklarında, siz sörf tahtası kolunuzun altında, bahar kıyafetleri içinde yürürken, kimse sizi ip-lemmez. Belki ancak meraklı veledin teki belli mesafeden bana şöyle bir bakıp kafasını tekrar eğer ve rehinecinin antika Town & Country üç yüzgeçliye ne kadar vereceğini tahmin etmeye çalışır. Bazen beni çamaşırhanenin önünde durdurup topuklu parmak arası terlik giyen hemşerilerine hayranlıkla bakar ve poliüretan siyah dış deri kaplamamı çekiştirirler.

“Dikkatli ol birader.”

“Ne ayak?”

“Anahtarlarını nerende saklıyorsun?”

Sabah saatin 5.43'üydü. El Seguendo'ya giden 125 numara vaktinde geçti. Havalı kapılar o çok sevdiğim güçlü tıslama hissiyle açıldı ve sürücü beni dostane bir, “Acele et anasını siktiğimin, altına mı ettin” nidasıyla içeri buyur etti. 632 yaka numaralı sürücü sanıyordu ki biz yıllar önce ayrılmışız, çünkü evlendiği adam gangster rap şarkıcısı (şimdi de yarı ünlü televizyon aynasız ve malt içki seyyar satıcısı), dört çocuklu MC Caka imiş ve ona ve çocuklara beşyüz adımdan fazla yaklaşmama cezam varmış, çünkü onları evden okula kadar takip edip, “Baban yaktığı ağıtın yarım kafiyesin-

den bile habersiz! Bir de kendini şair sanıyor” diye bağırılmışım.

Her zamanki yerime, merdiven boşluğuna yakın koltuğuma oturdum ve sörf tahtasını, beni yaylım ateşi misali tükürüklerden ve aşağılamalardan korusun diye, fiberglastan mamul Afrika kal-kanı gibi tutup bacağımı koridora doğru uzattım.

“Hassiktir.”

“Hassiktir.”

Sürgün yemiş ve acı çekmiş halde, otobüsün arkasına doğru hızla ilerledim, sörf tahtamı arka koltuğa uzattım ve çivili yatağında uzanıp duygusal acılarını fiziksel acıyla bertaraf etmeye çalışan Hint fakiri gibi üzerine yattım. Hayatımın karşılıksız aşkı Mar-pressa Delissa Dawson, durak isimlerini Budist zaman ölçer gibi sıralarken ve delinin teki hemen önümde sabah mantrasını ezbe-re okurken: O siyahi orospuyu sikip atacağım. O siyahi orospuyu sikip ata-cağım. O siyahi orospuyu sikip atacağım. O siyahi orospuyu sikip atacağım, otobüs Rosecrans’tan aşağı doğru ilerledi.

Los Angeles kent merkezinde, dünyanın geri kalan kentlerine kıyasla çok daha fazla araba vardır. Ama kimsenin dile getirmedi-ği şey, bu araçlardan en az yarısının, Lancaster ile Long Beach ara-sında, cüruf ve kum altında, tozlar içinde öylece yatıp kalakalmış olduklarıdır. Bu pek de mobil olmayan otomobiller, Hollywood tabelası, Watts Kuleleri ve Aaron Spelling’in 56.500 metrekairelik mülkü ile birlikte L.A.’daki, eski dünyanın mühendislik harikala-rı Partenon, Angkor Wat, büyük piramitler ve Timbuktu’nun eski tapınakları gibi mimari eserlere en yakın simgelerdir. Bu iki ya da dört kapılı pas tutmuş antika nesneler, rüzgâra ve asit yağmurları-na karşı mukavemetlidir ve tıpkı Stonehenge gibi, bu çelik anıtlar-ın neye hizmet ettiğini pek bilemeyiz. Şu modifiye arabaların ve-ya otomobil dergilerinin kapaklarını süsleyen alçak şasililerin vâ-risleri midir? Kaput armaları ve kuyruk yüzgeçleri belki de yıldız-lara ve gündönümüne göre sıralıdır. Belki de arka koltuk sevişgen-leri ile sürücülerin mozoleleri, ebedi istirahatgâhlarıdır. Tek bildi-ğim, bu metalik kadvraların yollardan bir araba daha azaldığı ve

otobüslerde utanç içinde seyahat eden bir yeni sürücü anlamına geldiğidir. Utanç içinde diyorum, çünkü L.A. nevi şahsına münhasır bir mekândır ve burada birisinin onuru, o tuhaf mekânda yolunu nasıl bulup seyahat ettiğiyile doğrudan alakalıdır. Yürümekle dilenmek neredeyse eşdeğerdir. Taksiler, yabancılar ile fahişelerin hizmetindedir. Bisiklet, kaykay, paten gibi zımbırtılar, sağlıklı kafayı bozmuş tipler, veletler ve nereye gideceğini bilmeyenler içindir. Ve lüks ithallerden elden geçmiş hurdalara varana dek arabalar ise statü sembolleridir, çünkü ne kadar döküntü olurlarsa olsunlar veya döşemeleri defalarca elden geçmiş olsun, sürüşleri ne kadar seri, boyası ne kadar dökük olursa olsun, arabalar, yani herhangi bir araba, otobüse binmekten yeğdir.

Marpessa, “Alameda!” diye bağırdı ve elinde bir sürü plastik alışveriş torbası olan, cüzdanını eliyle dirseği arasında sıkıca tutmuş bir kadın hızla koşturdu. Koridorda ilerleyip boş yer bakındı. L.A.’ya yeni gelmiş birini bir milden tanım. Otobüse gülümseyerek binip diğer yolcuları selamlarlar, çünkü aksi yöndeki tüm karnıtlara rağmen toplu taşımayı kullanmak ancak geçici bir yenilgidir. Bunlar, güvenli seks ilanlarının altına oturup Bret Easton Ellis kitaplarından kafalarını kaldırarak, gözucuyla ve merakla, etraflarındaki puştların hepsinin, neden kitaptaki diğer puştlar gibi beyaz ve gösterişli olmadığını sorgulayanlardır. In-N-Out Burger’in hem bir gizli mönüsü hem de duble gizli mönüsü olduğunu öğrenince şovlarda ödül kazananlar gibi hoplayıp zıplayan tiplerdir onlar. “Hardalla kızartılmış patates mi? Siktirin gidin buradan!” Komedi kulübünde amatör şarkı söylemek için kayıt yaptırırlar. Geçen hafta Reseda’da çekimine girdikleri önlü arkalı muamele filminin, çok daha büyük işler için sadece bir başlangıç ve basamak olduğuna kendilerini ikna etmeye çalışıp, tahta kaldırımlarda yürüyüş yaparlar. *La pornographie est la nouvelle nouvelle vague.*³⁷

Birçok ana baba çocuklarının ilk sözleriyle böbürlenir. Anni.

³⁷ Pornografi yeni yeni dalgadır. (ç.n.)

Babba. Seni Seviyorum. Dur. Hayır. Olmaz. Benim babamsa bana söylediği ilk sözlerle gururlanırdı. “Merhaba” ya da kulağa fısıldanan bir ilahi değil, yazılagelmiş tüm Sosyal Psikolojiye Giriş kitaplarının ilk bölümünde mutlaka yer alan bir deyişti: Hepimiz sosyal bilimciyiz. Ve sınıırım benim ilk sosyal gözlem alanım otobüslerdi.

Gençliğimde belediye otobüsleri RTD işletmesi diye anılırdı. Bu kısaltmanın resmi açılımı Rapid Transit District idi ama Watts, La Puente ve Güney Merkez gibi mahallelerin fare deliklerinde yaşayan, araba kullanmak için ya çok genç ya da çok fakir olan L.A. sakinleri için bu harfler, Rahatsız Tehlikeli ve Dengesiz’i çağrıştırıyordu. Yedi yaşımdayken yazdığım ilk bilimsel makalem “İrk ve Cinsiyete Göre Yolcu Oturma Eğilimleri: Sınıf, Yaş, Kalabalık ve Beden Kokusuna Göre Kontrol Edilen Olgular” idi. Sonuç çok açıktı. İlle de oturması gereken biri, önce kadınların kişisel alanını taciz etmeyi, en son da siyahilerin yanını tercih ediyordu. Siyahi erkekse, o halde diğer siyahi erkekler de dahil olmak üzere hiç kimse, zorunlu kalmadıkça senin yanına oturmak istemiyordu. İstemeden de olsa yanıma külçe gibi çökecek olurlarsa da bir selamlamanın ardından güvenlik amaçlı, benim tehdit seviyemi ölçmek üzere şu üç soruyu sıralarlardı:

1. Nerede yaşıyorsun?
2. (Spor karşılaşması veya siyahi temalı filmin adı anılarak) Gördün mü?
3. Nerelisin bilmiyorum hemşerim. Ama şu bıçağı/silahı/bulaşıcı deri hastalığını görüyor musun? Benimle uğraşma ki ben de sana musallat olmayayım.

O alışveriş torbaları ağırlaştıkça kollarının sarkmasından, kadının bariz şekilde yaptığı alışverişe ve hayallerine tutunduğunu anlardım. Kadın yorgunluktan bitap düşmüş olup, her çukura giriş çıkışta, otobüsün patlak süspanisyonu nedeniyle hayal kırıklığı yaşasa da, benim yanıma oturmaktansa ayakta durmayı tercih edi-

yordu. L.A.'ya beyaz olma umuduyla gelirler. Aslında burada biyolojik açıdan beyazlar bile tam manasıyla beyaz değildir. Laguna Sahili voleybol beyazı. Ya da Bel Air beyazı. Omakaze beyazı. Spicolli beyazı. Brett Easton Ellis beyazı. Üç isim beyazı. Arabasını valeyeye park ettirenler beyazı. Amerika Yerlisi, Arjantinli, Portekizli atalarıyla övünenler beyazı. Pho beyazı. Paparazzi beyazı. Zamanında tele-pazarlama işinden kovulmuşken şimdi şu meşhur halime bakın beyazı. Calabazas beyazı. L.A.'yı seviyorum. Aynı gün içinde kayağa, kumsala ve çöle gidebileceğin tek yerdir beyazı.

Kadın yanıma oturmasa da beni görüş açısında tutuyordu ki bunun için onu ayıplayacak değilim, çünkü otobüs Figueroa Bulvarı'ndan geçerken araçta, benim de yanlarına oturmak istemeyeceğim tipler vardı. Mesela şu durmadan "İnecek Var" düğmesine basan sikinik deli gibi. "Durdur şu otobüsü, kahretsin! İnmek istiyorum! Ne sikime gidiyorsun?" Sabahın bu saatinde otobüsü, duraklar haricinde durdurmanın, aya doğru fırlatılan Apollo mekiğindeki kabin ekibinden en yakın içki dükkânının önünde durmalarını istemekten farkı yok.

"Durdur şu otobüsü dedim sana. İşe geç kaldım, siktiğimin şişko danası!"

Sürücüler, bekçiler ve tecrit kampı amirlerinin hepsinin kendine has yoğurt yeme tarzı vardır. Bazıları yolculara şarkılar söyler. "İkimize Çay" ve "Komik Sevgilim" gibi neşeli caz tınılarıyla onları yatıştırırlar. Bazıları koltuklarına gömülüp saklanmayı sever ki deliyle yol arkadaşları muhatap olsun ve ani bir kalkış için koridor müsait, kemerler bağlanmış olsun. Marpessa disiplin düşkünü biri değildi ama çocuklar gibi enayilik edecek hali de yoktu. Ortalama bir günü kavgalar, kapkaçlar, cepçiler, tacizler, toplum huzurunu bozan sarhoşlar, şiddet gören çocuklar, zorla fuhuş, otobüs hareket halindeyken sarı hattın yanlış tarafında duran Zenciler ve tepişmeyle doluydu ki cinayet teşebbüslerini saymıyoruz bile. Sendika temsilcisinin söylediğine göre memlekette otobüs sürücüler ortalama üç günde bir saldırıya uğramaktaymış ve Marpessa'nın

hayatta olmamak üzere karar verdiği iki Şey vardı: bir istatistik öğesi ve birilerinin “Şişko danası.” Sorunu nasıl çözdü bilmiyorum – nazik bir sözle mi, yoksa koltuğunun yanında bulundurduğu metal Zenci dövücünün yardımıyla mı– çünkü uyuyakalmıŐım ve El Seguendo’ya varana dek uyanmadım. “Son durak” diye seslenmesi boş otobüste yankılanıyordu.

Benim arka kapıdan inmemi umduğunu biliyordum ama o gudubet, on beş kilo fazla gösteren, komünist-grisi metro üniforması içinde bile dayanılmaz bir hoşluğu vardı. Otoyolda giderken, yan arabanın camından kafasını sarkıtan köpeğe bakmadan duramazsınız ya, ben de gözlerimi ondan alamıyordum.

“Ağzını kapat, sinek kaçacak.”

“Beni özledin mi?”

“Özlemek mi? Mandela öldüğu günden bu yana kimseyi özlemedim ben.”

“Mandela öldü mü yahu? Sanki sonsuza dek yaŐayacakmıŐ gibiydi.”

“Yani, öyle ya da böyle, öteki tarafı boyluyor insan.”

“Gördün mü bak, beni özlemişsin.”

“Sikici eriklerini özledim. Yemin ederim bazı geceler sikici eriklerinin ve narlarının hayaliyle uyanıyorum. Sanki seninle ayrılmamıŐ gibiyim, çünkü hep, öyle kavun gibi muameleyi ve çiftte orgazmları nerede bulacağım? diye düşünüyorum.”

Ta çocukluğa dayanan arkadaşlığımızı otobüste yeniden alevlendirdik. On yedimde, arabasız ve ipsiz sapsızdım. O ise yirmi birinde ve yosun kahverengisi RTD üniformasını son moda kıyafet gibi taşıyacak kadar alımlıydı. O rozet olmasaydı tabii. Hiç kimse, John Wayne bile, rozetin yarattığı havayı dağıtamaz. O zamanlar, Şehir merkezinden Zuma Kumsalı’na giden 434 numaralı hattaydı. Öyle bir hat ki Santa Monica İskelesi’ni geçtiniz mi başıboş dolanlar, aylaklar ve okyanusa bakan bungalovlardaki Malibu mülklerine giden gündelikçilerden başka kimseye rast gelmezsiniz. Venice’den Santa Monica’ya kadar sörf yapardım. Çoğu zaman 24 nu-

maralı durakta inerdim. Bazen de 20'de. Sebepsiz yere birinden birinde iniverirdim. Dalgalar korkunçtu. Kumsal kalabalık olurdu. Arada bir renkli derili sörfçüler de görürdüm. Dickens'a çok daha yakın olan Hermosa, Redondo ve Newport'a kıyasla daha fazla, çünkü o bölgede çoğunlukla ayinden çıkma, her şeyden önce haçlarını öpen ve gece gündüz radyodaki muhafazakâr söyleşileri dinleyen İsa tayfası olurdu. Sahilin üst tarafında, Marpessa'nın hattının geçtiği bölgede daha rahat takılanlar vardı. Batı yakası. AC/DC, Slayer, KLOS-FM. Sörfçüler, koko çekmekten iskelete dönmüş, güneş doğarken ziftlenmeye başlayan, sivilcelerini, akıntılarını, mantar ve dubaların orada temizleyen tipler. Ama nerede sörf yaparsan yap, sahile yakın sığ denizde yoluna çıkan acemi, sikik tipler hiç eksik olmazdı.

Sokakların kum tepeleriyle çıkmaza döndüğü Rosesrans Cadesi'nin batı yakasındaki ucu, L.A. kent merkezindeki sahil şeridinin, rüşvetçiler ve hırslılar yarıküresi arasında kalan 42. paralelidir. Manhattandan Plajı'ndan Cabrillo'ya kadar seni Zenci diye çağırıp ikilemeni beklerler. El Porto kuzeyinden Santa Monica'ya kadar seni Zenci diye çağırır ve hır çıkarıp kavgaya tutuşmanı beklerler. Malibu ile ötesinde ise yekten polisi çağırırlar. Otobüsü sahil boyunca daha da ötelere götürttüm ki Marpessa ile daha fazla muhabbet edebileyim. Daha yaşlı tiplerle takılmaya başlayıp Hominy'nin mekânına uğramaz olduğundan beri birbirimizi pek görmüş sayılmayız. İki saat boyunca Dickens'ın kenar mahallelerinde olan bitenlerden ve Hominy'nin halinden konuştuktan sonra kendimi evden millerce uzakta, fok ve yunuslarla birlikte sörf yaparken, Topanga, Las Tunas, Amarillo, Blocker, Escondido ve Zuma gibi kıyından oldukça uzak noktalarda buldum. Yönümü şaşırsam kendimi sırlıslıklam halde, beni kumlu arka bahçelerinde yürüyen, elindeki Afrika işi kalkanıyla konuşan, sürgülü cam kapılarını tıklatıp telefonu ve banyoyu kullanmak isteyecek bir denizaygırı sanacak zengin züppelerin şahsi kumsallarında bulabilirdim. Her nasılsa sörf yapmayan bir beyaz, elinde sörf tahtası olan bir Zenci'ye öyle böyle

güvenir. Belki de kendi kendilerine, eli kolu TV'yi yürütemeyecek kadar dolu ve hem nereye kaçabilir ki, diye düşünüyorlardır.

Baharın güzelliğine yaraşır hafta sonu sörfünün ardından, Marpessa bana, okul gezimde eşlik edecek kadar güvendi. Bir mezun sınıfla birlikte, babamın refakat edip şoförlük yaptığı, iki kişilik samimi bir ilişkiydi. Yirmi bir yaş altının tapınağı, L.A.'daki tüm diğer şeyler gibi ırk ayrımının uygulandığı bir disko olan Dillons'a dans etmeye giderdik. İlk katta – Yeni Dalga. İkinci Kat – 40'lar. Üçüncü kat – sulu reggae. Dördüncü kat – banda, salsa, merengue ve Latin müşterileri Hollywood Bulvarı'ndaki Florentine Garden'dan çalma yönünde boş bir çabayla bir tutam bachata sosu katılmış müzik. Babam ikinci kattan yukarı gitmeyi reddederdi. Marpessa ile ben onu kendi haline bırakıp kendimizi üçüncü katın dumanlı merdivenine vurur, orada yalpalaya yalpalaya Jimmy Cliff ve I-Threes'e denk gelirdik ve hoparlörlerin ardına konuşlanıp mai tai'larımızı mideye indirir, güvenlik bizi, ergen yıldızın siyahi kanakaları sansın da bulaşmasın diye de Kristy McNichol'un etrafındaki kalabalığa mümkün olduğunca yakın dururduk. Sonra Bangles'ı görmek için Coconut Teazers'a giderdik ve Marpessa, Prince diye birinin başsolisti düdüklelediği dedikodusunu fısıldardı.

O herifin soylu kötülüğünü bilmeyişim neredeyse başıma büyük bela açıyordu. Ve ilk öpücüğüm az kalsın Allah bilir ne zamana erteleniyordu ama Denny'nin yerindeki erkenci Grand Slam kahvaltısının ardından pikabın arkasındaydık, 10 numaralı parasız yolda köklüyorduk, sol şeritte saatte seksen mille ilerliyor ve güreşmek yerine dillerimizi ve parmaklarımızı kullanırken, yastık niyetine de yiyecek ve tohum çuvallarına yaslanıyorduk. Kim En Yavaş Vurabilir oyunu oynuyorduk. Öpüşüyorduk. Kusuyorduk. Sonra yine öpüşüyorduk. “Fransız isterim diye tutturma” diye uyarıyordu. “Ya ateşlere sal beni ya da bedenimi kirlet. Yoksa deneyimsiz olduğun çakılır.”

Babam, gözünü yoldan ayırmaması gerekirken etrafına bakıyor, makas atıyor, göğüs elleme tekniğime gözünü dikeyor, öpü-

şürken kafamın spastik gibi sallanmasıyla dalga geçiyor ve ellerini direksiyondan çekip tek elini temsili vajina haline getirerek ve diğer elinin ortaparmağını malum halkadan defalarca geçirerek, hani şu evrensel, “Hadi becer artık şu karıyı” hareketini yapıyordu. Sınıfına kayıtlı olmayan birisiyle sevişen erkek modeli bendim, çünkü babam muhtemelen sağda solda bolca bahsediyordu bu durumdan.

Otobüslerin arasında dolanan pikabın arka bölmesinin Baldwin Sirkî’ndeki rodeo gösterilerine dönüşmesi, ilişkimizin nasıl da hareketli ve çılgınca yaşandığına göstergedir. Marpessa ayaklarını direksiyona dayayıp yüzünü, Kafka’nın Dava’sının paramparça olmuş bir nüshasıyla kapardı. Emin olmasam da gülümsemesini gizlediğini düşünmek isterdim. Birçok çiftin kendilerine seçtikleri şarkılar vardır. Bizimse kitaplarımız vardı. Yazarlarımız. Artistlerimiz. Sessiz sinemalarımız. Hafta sonları samanlıkta yan yana, çıplak vaziyet yatar, bir yandan L.A. Weekly’yi karıştırırken, bir yandan da birbirimizin kışına kaçan tavuk tüylerini ayıklardık. Gerhard Richter, David Hammons, Elizabeth Murray veya Basquiat’a dair bir retrospektif mutlaka olurdu ve biz sayfayı pıtpıtlayıp, “Bak bak, bizim yağlıboyayı sergiliyorlar” derdik. Amoeba Stüdyosu’ndan eski film makaralarını alıp, Erich Maria Remarque’ın Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok filminin rulolarına bakıp, “Hey, filmimizi dijital ortamda yeniden canlandırıyorlarmış” diye diye, sonra Hong Kong filmlerine geçip günbatımına dek saatler geçirebilirdik. Ama taptığımız asıl deha Kafka idi. Amerika ve Öyküleri’i sırasıyla ve sesli okurduk birbirimize. Kitapları bazen anlaşılmaz Almancasından okur, kafamızdan serbest çağrışımla çevirilerini yapardık. Bazen metni besteler, Dönüşüm eşliğinde break dans, Milena’ya Mektuplar eşliğinde romantik danslar ederdik.

“Nasıl da sana Kafka’yı hatırlattığımı söyledin, hatırladın mı?”

“Birkaç boktan şiirini yakmışlığın, Kafka falan olduğunu düşündüğüm anlamına gelmez. Millet, Kafka eserlerini yakmasın di-

ye uğraşırdı, bense sana kibriti çakıp verirdim.”

Pes. Kapılar açıldı ve okyanusun iyot kokusu, mazot ve mar-tı pıslığı kokuları otobüsün içine doldu. Basamaklarda, elimde sörf tahtası, sanki onunla kapıdan çıkmakta zorlanıyormuşum gibi sa-kil vaziyette debeleniyordum.

“Hominy nasıl?”

“İyidir. Bir zaman önce kendini öldürmeye kalkıştı.”

“Allahın manyağı.”

“Evet. Halen öyle. Doğum günü yaklaşıyor, bilirsin. Bana yar-dımcı olabileceğin bir fikir var.” Marpessa arkasına yaslanıp altı aylık hamile gibi karnını çıkardı.

“Hamile misin?”

“Bonbon, oynama oranla.”

Bana deli oluyordu, gülümsemeden duramadım, çünkü beni Bonbon diye çağırdığı son seferi hatırlayamamıştım. Ağır abi bir lakap olmasa da edindiğim, bir sokak ismine en yakın addı. Genç-ken çok şanslı olduğuma dair bir kanı vardı. Tipik getto marazları-nın hiçbirinden mustarip olmamıştım. Sarsılmış bebek sendromu yaşamış değildim. Raşitizme, mantara, orak hücreli anemiye, er-ken evre diyabete ya da şu “hani var ya”ya yakalanmamıştım. Kaba-dayılar arkadaşlarıma musallat olur ama bana bulaşmazlardı. Ay-nasızların her nasılsa adımı arananlar listesine yazmışlığı ya da üs-tüme çullanmışlığı yoktu. Bir hafta boyunca arabada yaşamak zo-runda kalmamıştım. Kimse beni şu adam vuran, tecavüz eden, is-piyonculuk eden, kızları hamile bırakan, çocukları taciz eden, borç takan, kabalık eden, ihmal eden ya da milletin anasını siken o zibi-diyle karıştırmamıştı. Tavşan Ayak, Yıldızcık, Dört Yaprak Yonca-lı Ballı Pezevenk, hiçbir takma ad benimle özdeşleşmemişti, ta ki onbir yaşımda, istemesem de babamın zoruyla, artık basılmayan Dickens Bülteni’nde –yazıları öylesine siyahiydi ki **Honky Kent Konseyi Bütçe Artırımını Onayladı...** –heceleme yarışmasına so-kulana kadar. Nakeshia Raymond ile finale kalmıştık. Onun keli-mesi “omfaloskepsis” idi. Benimkiyse “bonbon.” Ve o günden ba-

bamın öldüğü geceye dek adım Bonbon kaldı. Bonbon, zarıma üfle. Bonbon, yerime sınava gir. Bonbon bebeğimi öpsene. Evet, Babacık oyun dışı kalınca, millet mesafe koymaya başladı.

“Bonbon...” Marpessa, titremeleri kesilsin diye ellerini kavuşturdu. “Sana karşı daha önce sergilediğim davranış için özür dilerim. Hep şu koduğum iş..”

Bazen ölçülebilir zekâ diye bir şey olmadığını düşünürüm ve varsa bile, bu özellikle kara derili insanlar için bir şeyin göstergesi değil. Tamam, moronun teki beyin cerrahı olamaz ama bir de ha, pekâlâ kardiyolog ya da postacı olabilir. Hatta otobüs sürücüsü. Hayatında dandik seçimler yapmış bir otobüs sürücüsü. Kitaplardan asla vazgeçmedi ama kısa süren ilişkimiz, ağzı bozuk eski okul arkadaşı moduna dönünce, sabahları saçının daha yarısı yapılyken ve ayağında halen şortuyla onu kolundan tutup çıkaran, Valley'deki mücevheratçıları indirmeye götüren özenti gangster rap'çisiyle takılmaya başladı. Bu mekânların, sabahın köründe, açıldıktan on dakika sonra genç bir Afro-Amerikalı kadının bodoslama, kuşku-lu hareketlerle, doğrudan güvenliği ve kameraları gözleyerek dük-kâna dalması ve elmas yüzüklerle broşlar arasındaki mesafeyi sesli sayması durumunda neden derhal polise haber vermediklerini anlayamam.

Gözleri kararmış, kara filmlerin kötü karakterleri gibi, rol keserek ve kendi değerini düşük göstererek, benim mekânımda ortaya çıkacaktı. Kolej ona göre değildi, çünkü işyerlerinin siyahi kadınları, ne yaparlarsa yapsınlar ancak üçüncü ya da dördüncü sırada gördüklerini, asla bir ya da iki numara yapmayacaklarını düşünürdü. Hayatta bazen, erken yaşta hamile kalmak iyidir. Daha dikkatli davranmak için hayatın sillesini yersin. Her tür zorluk karşısında dik durmanı sağlar. Marpessa, ağaçtan kopardığı şeftaliyi dişleyerek arka kapının orada dikiliyordu. Burnundan ve dudağından sızan kan, şeftalinin suyuna karışıyor, yanağından süzülüp tişörtüne ve lekesiz keslerine damlıyor, ardından vuran güneş ışığı, kabarık, fırça görmemiş saçlarına, kötü son ve utançtan müteşek-

kil bir ta konduruyordu. İçeri gelmeyecek, sadece “Kanamam var” diyecekti ki bu da yüreğimi kanatacaktı. Manyak bir sürüş, üstüne epidural, Martin Luther King, Jr., Hastanesi, namı diğeri Katil Kral, doğruya doğru. Göbek adı Bonbon olan bir bebek, hpr hpr meme emiyor, seni B sınıfı ehliyet almaya teşvik eden meme ke-mirgeni, sana Kafka, Gwendoly Brooks, Einstein ve Tolstoy’la bir-likte en sevdiğin şeyin sürüp gitmek olduğunu hatırlatıyor. Dur-ma git, otobüsüne ve hayatına usulca ve sakince rehberlik edip son durağına var ve güzel bir molayı hak et.

“Eee, Hominy’ye yardımcı olacak mısın?”

“Siktir git otobüsten.”

Kontağın asılmasıyla birlikte otobüs hayatı geri döndü. Mar-pressa da gidenler kervanına katılmaktaydı; kapıyı suratıma kapat-tı ama usulca.

“Dickens’in etrafına sınır hattını boyayan bendim, biliyor-sun.”

“Bu konuda bir şeyler alınmıştı kulağıma. İyi de neden?”

“İlemizi geri getireceğim. Seni de!”

“İyi şanslar dilerim.”

Ocean Caddesi boyunca, pikabın kasasında yontulmamış, il-kel, sarışın ama senin kadar da siyahi beyaz oğlanlarla birlikte yu-karı aşığı salınırken, güneş yanığı tenleri, tampona yapıştırılmış “Local Motion” ıkartmalarının zaman içinde dökülmesi gibi so-yulrken, kimi zaman, sörf tahtana atlayıp dalgaların arasından ufka doğru baktığın anlardan çok daha fazla sörf yapıyor hissine kapılır-sın. Sana bir uçuş ikram edecek kadar kibarlardır ve sen de bu ikra-ma bir dumanla mukabele edersin. Tttre tttre yürüyüp son-radan çıkmalarını California’nın lağım çukurlarından sakınırken ve kafan bir dünya olmuşken, vay-anasını-bana-mı-bir-şeyler-olu-yor-yoksa-trafik-lambaları-mı-uzayıp-kısalıyor? Dur.

“ok acayip bir deli gncaymış bu ahabap. Nereden buldun bunu?”

“Tanıdığım birkaç Hollandalı kahveci var.”

Ayırımcı Alabama eyaletinin o kış gününde Rosa Parks, otobüste koltuğunu beyaz adama vermeyi reddedince, “Çağdaş Yurttaşlık Hakları Hareketinin Anası” diye anılır oldu. Onlarca yıl sonra California’da, Los Angeles’ın sözümona ayırımcı olmayan bir bölgesinde, havası sürekli değişen ikindi vaktindeyse Hominy Jenkins, koltuğunu beyaz adama bırakmak için sabırsızlanıyordu. Irkçı dönemin ardından gelen ve “Askıya Alma Süreci” diye anılan vatandaşlık hakları döneminin dedesi sıfatıyla, otobüsün önünde, basamağın hemen yanında, binen her yeni yolcuyu şöyle bir kesecek şekilde duruyordu. Onun için üzücü olan, Dickens’ın, Asyalı saçı kadar siyahi, James kadar karaşın bir bölge olmasıydı ve kırk beş dakikalık ayakta dikilmenin ardından, tüm azınlıklarla yolculuk ettikten sonra denk geldiği, beyaza en yakın kişi, Poinsettia Caddesi’nden elinde yoga matıyla binen rastalı kadındı.

Kadın, tepesinde dikilip, Bikram yogasından bakiye teri yüzünden tişörtünün koluna akarken, neşeyle “Mutlu yıllar Hominy” dedi.

“Herkes benim doğum günümü nereden biliyor ya?”

“Otobüsün önünde yazıyor. Koca parlak ışıklarla: 125 numaralı otobüs yolcusu Hominy’ye mutlu yıllar dileriz! Vay arkadaş, anasını siktiğimin doğum günü çocuğu!”

“Haa.”

“Doğum günün için düzgün bir hediye aldın mı?”

Hominy otobüsün önden üçüncü koltuğunun penceresinin alt tarafındaki, sigara paketi büyüklüğündeki uyarı etiketini gösterdi.

YAŞLILARA, ENGELLİLERE VE
BEYAZLARA YER VERİNİZ
Personas Mayores, Incapacitadas y Güeros
Tienen Prioridad de Asiento

“İşte bu benim doğum günü hediyem.”

Dickens, eskiden Hominy’nin doğum gününü ortaklaşa girişimle kutlardı. Geçit törenleri, kentin altın anahtarının sunumu vesaire yoktu ama halk, evlerinin dışında, ellerinde yumurtalar, sapan ve kremalarla toplanıp, “Vay arkadaş!” diye haykırırdı. Sırayla zili çalarlardı. Ve Hominy cevap verince, “Mutlu yıllaaar!” diye bağırıp parlak kara suratına pastaları, tavuk kıcından çıkma yumurtaları yapıştırırlardı. Mest olmuş Hominy kendini temizler, elbiselerini değiştirir ve mutluluk dileklerini bildirmek üzere gelecek bir dahaki topluluğa hazırlanırdı ama ne zaman ki ilçemizi yitirdik, doğum günü geleneği de kayboldu. Kapısını çalıp bu yıl doğum günü için ne ister diye sormak geçti içimden. Cevabı hep aynıydı: “Bilmem ki. Biraz ırkçılık alsam iyi gelir.” Sonra arkamda çürük domates veya bir paket un saklıyor muyum diye kesik atacaktı. Oğlanlar buraya gelip yüzüne domatları yapıştırıveriyolla mı? Ona genelde cicili bicili ucuz heykelciklerden alırım. Morsalkım ağacının altında şarkı söyleyen iki Zenci çocuk, Obama maymunundan oyuncağı çorap veya Afro-Amerikalı ve Asyalı burunlarında dönüp duran gözlükler.

Ama Hominy ile Rodney Glen King’in doğum günlerinin aynı güne, 2 Nisan’a denk geldiğini fark edince ben, ziyaretçilerin tazelenme ve ruhani uyanış yaşadıkları, Sedona, Arizona gibi mistik ve kutsal yerlerde enerji yüklemesi olduğu kanısına vardım, öte yanda Los Angeles’ta da ırkçılık yüklemesi olsa gerekti. Ziyaretçi-

lerin derin melankolik hislere ve etnik değersizlik duygularına kapıldığı noktalar. Rodney King'in hayatının ve bir anlamda, Amerika ve onun *fair play* hakkındaki burnu büyük düşüncesinin tepetaklak düşüşünün başladığı, Foothill Ücretsiz Yolu'ndaki emniyet şeridi. Gayrimeşru kamyoncu Reginald Denny'nin kırk onsluk mıcıra kapıldığı ve yüzyılların ezikliğiyle yüzleştiği, Florence ve Normanide gibi ırksal burgaçlar. Nesillere dayanan Meksika-Amerika komşuluğunun yerle bir edildiği, sakinlerinin zorla yerlerinden edildiği, tartaklandığı ve beysbol stadı yapılacak diye ortasında Dodger Dog ile boş bırakılan koca park alanı, Chavez Ravine. Mesa ile merkezin arasında kalan yedinci cadde, Japon kökenli Amerikalıların tutsaklıklarına yönelik ilk adımın atıldığı, 1942'de uzun otobüs kuyruklarının oluştuğu burgaçtı. Peki Hominy, 125 numaralı otobüste, kendi içindeki ırksal burgaçta debelenerek mutlu olmayacaktı da nerede olacaktı? Irkçılığın dön dolaş merkez üssü olan, ön kapıdan girince sağdan üçüncü koltuğunda.

Uyarı etiketkeri öyle iyi taklit edilmişti ki çoğu kişi fark göremedi ve dönüp bir kez daha okusanız bile algınız, hep söyledikleri şeyi, YAŞLILARA VE ENGELLİLERE YER VERİNİZ'i söylüyor gibi oldukları yönünde çalışıyordu ve ilki o olsa da, yoginin şikâyeti, Marpessa'nın bugün karşılaştığı tek şikâyet olmayacaktı. Kara kedi bir kez torbadan sıvıştı mı yolcular mesai boyunca söylenir, dırdır ederlerdi. Kentin yeniden toplumsal ırksal bazı ayrımı gözecek sinir sistemine sahip olduğuna inanmadıkları için değil, aksine, ayrımcılıktan öylesine uzun süre uzak kaldıkları için, etiketlere bakıp kafalarını sallayacaklardı. Baskin-Robbins Oreo kurabiyeleri, J&B brendilerinin uçak boyu şişeleri ve onun bıkkın söylenmeleri, "Burası Los Angeles, dünyanın en ırkçı kenti, ne sikim yapacaksın?" sinirlerini sadece bir süreliğine yatıştırıyordu.

Adamın teki biraz daha kek ve içecek istemeden önce, "Ne boktan şey be!" diye bağırdı. "Ve doğruya doğru, kırgınım."

Hayatımın karşılıksız aşkına, onunla panoramik dikiz aynasından konuşarak, "Ne demek oluyor bu kırgınım?" diye sordum.

125 numaralı otobüsü bir parti alanına çevirmek zor olmamıştı çünkü o da Hominy'yi benim kadar severdi. Ve Baldwin'in Giovan-ni'nin Odası kitabının ilk baskısını getirme sözüm de işi kolaylaştırmadı değil. "Bu duygu ifadesi bile değil. Kırgınım demek, ne hissettiğini nasıl anlatsın? Hiçbir büyük tiyatro yönetmeni çıkıp da oyuncusuna, 'Tamam, bu sahnede gerçek duyguya ihtiyacımız var, hadi şimdi çık ne kadar kırgın olduğunu göster!' dememiştir."

Marpessa vitesin topuzunu, parmak uçları kesik eldiven giydiği eliyle öyle maharetli bir güçle kavradı ki koltuğumda çakılıp kaldım.

"Başında kavak yeli estiği için hayatında hiç darılıp kırılmamış, tüyü bitmemiş delikanlıdan gelince bu laf ağır kaçıyor."

"Çünkü kırılmış olsam ne yapacağımı bilmezdim. Üzgünsem ağlarım. Mutluysam gülerim. Kırılınca ne yapar ki insan, durgun bir tınıyla darıldığımı söyleyip kızgın adımlarla yürümeye koyulmam mı gerekiyor, gidip başkana mektup mu yazayım?"

"Sık kafalının tekisin ve şu tabelaların siyahileri beş yüz yıl geriye götürdü."

"Bir şey daha var, nasıl olur da kimsenin 'Vay anasını, siyahileri beş yüz yıl öteye mi taşıdın?' dediğini duymazsın. Nasıl olur da kimse böyle şey söylemez?"

"Ne olduğunu biliyor musun? Koduğumun ırkçı sapığsın sen. Milletin arka bahçelerine sızıp kirli çamaşırlarını koklayan, karşı cinsin kıyafetlerini giyinip otuzbir çeken birisin. Allahın belası yirmi birinci yüzyıldayız ve millet öldüğü için bu işi bulabil-dim ve şimdi de tutmuş, boklu kışınla, hususi otobüste bana çene çalmana izin veriyorum."

"Düzelte. Yirmi altıncı yüzyıldayız, çünkü bugün itibariyle siyahileri, gezegenin geri kalanına kıyasla beş yüzyıl öteye taşımış bulunuyorum. Hem baksana Hominy nasıl da mutlu."

Marpessa kafasını aynaya kaldırıp doğum günü çocuğuna bir bakış attı.

"Mutlu falan görüldüğü yok. Kabız gibi görünüyor."

Marpessa haklıydı, Hominy'nin de mutlu görünmesi gerekmiyordu zaten, tıpkı on iki metrelik rampanın tepesinde duran, motorlarının devrini yükseltip engin çöle bakarak Gila Monster Kanyonu'nu andıran yamaçtan kendilerini bırakan gözü kara motosikletçilerin mutlu gözükmeleri gerekmediği gibi. Yine de önündeki koltuğun arkasını kavrayarak, Kafkas soyundan, ondan daha iyi birilerini beklediği gözetleme yerinde, kendisini ceylan gibi görüp etrafındakileri kurban edeceği Serengeti yabanındaki yabani kedilerden biri gibi endişeyle süzerken, insan, ölüme meydan okuyan yiğitliğin onların ödülü olduğunu anlamalıdır ve elbette, Avalon Bulvarı'nda bir beyaz dişi aslan otobüse binip ücretini bozukluklarla tamı tamına ücret kabinine bırakırken, ürkek ve delişmen Zenci erkek ceylan, yanlış tarafa bakıyordu, yakında bir yırtıcı olduğunun farkındaki sürünün geri kalanından ayrı, tabella ve işaretlere dalıp gitmişti. Derin sessizlik. Kaşlar kalkmış. Burunlar kırıışmış. En nihayet kadının kokusu burnuna çalındığında iş işten geçmişti. Tepeden tırnağa basket elbiseleri bürünmüş ve bir spor dergisi okumadaki fil kılıklı adamın ardından dolanıp avını gözüne kestiren kadın, Hominy'ye doğru fırladı. Son kerte de Hominy'nin kıvrıkcık kafasının içindeki köhnemiş erken uyarı sistemi, "Dikkat, dikkat! Beyaz orospu!" diye çığlığı bastı ve derhal düğmeye basıp, "Buyrun, ham'fendi" durumuna geçti. Ve Hominy koltuğunu, talep edilmemişken ya da emir almaksızın, pek şakşakçı bir edayla, tam da yaltak Zenci tavrıyla teslim etti, öyle ki gören bunun nezaketten ziyade miras devri olduğunu düşünürdü. Çünkü Hominy'ye kalırsa o koltuk, sert, plastik ve turuncu renginin gerçekliği kadar, kadının doğuştan hakkıydı ve yaptığı jest bir nevi yükümlülük, üstün beyaz ırkın tanrılarına karşı geç kalmış bir borcun ifasıydı. Dizlerinin üstüne çökmeyi becerebilse de kuşkusuz çökerdi.

Gülümseme dediğimiz kaşın bir nevi ters yöne dönüşüyse, Hominy'nin otobüsün arkasına doğru seyrinde yüzüne yansıyan gönül rahatlığını da tersine dönmüş bir somurtma diye anmalı. Bir

de neden kimse davranışını protesto etmedi diye düşünüyorum. Maske şeklinde takıldığı yüz ifadesinin heybemizden çıkma olduğunu fark ettik. Mutlu yüzümüzü arka cebimizde taşıyoruz ve banka soyguncuları gibi, bir miktar hususiyet veya duygusal bir çıkış çalmak istediğimizde arkadan çekip alır, yüzümüze kuşanırız. Kadının benim koltuğuma oturma şerefini bahşetmesini rica etmemek için kendimi zor tuttum. Bazen şu hediyelik eşya dükkanlarında satılan ahşap, yapmacık gülümsemeli Kızılderili maskelerinin, doğal seçilimin bir sonucu olduğunu düşünüyorum. Yani bu “aptallığın varlığını sürdürmesi”nin işareti ve biz de o evrim fotoğrafındaki siyah, is kaplamış ağacın kuytu karanlığına tutunan, avcılarımıza görünmeyen ve bu nedenle bir şekilde hayatta kalmış güveleriz. Kara güvenin işi beyaz güveyi eğlendirmektir. Ağaca kötü şiir, caz ve beyaz güvelerle siyah güveler arasındaki farkı anlatan rutin, klişe stand-up ile yapışırız. “Beyaz güveler neden sürekli ışığa doğru uçar, sinekliklere toslar ve boka üşüşür? Siyah güvelerin bunları yaptığını asla göremezsiniz. Aptal çırpınan sikkozlar.” Beyaz güveyi yanımızda tutup avcı kuşlara yem olma ihtimalimizi yok etmek, gönüllü ordu olmak ya da Cirque de Soleil falan filan. O fotoğraflarda beyaz güvenin ağacın gövdesinin hep en tepesinde görünmesi beni sıktı artık. O ders kitapları neyi ima ediyordu? Daha fazla risk altında olsa da evrimden kaynaklı üstünlüğünü her daim koruyup toplumsal sıranın üst basamağında yer aldığını mı? Ne olursa olsun siyah güvenin tam da Hominy’nin takındığı yüz ifadesine, beyaz pulkanatlıların ve insanların doğasında varolan ita-atkâr çehreye sahip olduğunu sanıyorum. Bir mağazada yanınıza yanaşılıp yüzünüze tetiklenen, “Burada mı çalışıyorsunuz?” sorusuna karşılık verilen şu otonom, yardımsever cevap. Banyo taburesindeyken değil de işyerinde bürünülen surat, sallana sallana yanınıza gelip omzunuzu pıtpıtlayıp, “İyi iş çıkarıyorsun. Hadi devam aslanım” diyen beyaza karşı yüzünüzde pırıltıyla peydahlanan surat. Senden daha iyi adamın terfi ettiği bilgisiyile birlikte her ne kadar seni yerin dibine batırsa da ve ikisi de senin gerçekten daha iyi

adam olduğunu bilseler de asıl en iyi adamın ikinci kattaki kadın olduğunu hatırlatan surat.

Böylece yalakalığın düşük omuzlu somut simgesi Hominy ayağa kalkıp malum yüzünü öyle bir büründü ki otobüsteki herkes bir an, onların da yanında dikilen ve Karayip tatilinden yeni dönmüş, yanık kolları mı yoksa yanlarındaki kara ten mi daha koyu diye ölçen bir beyaz var diye düşündü. “Tamam da aslen nerelisin?” diye sorulan Asyalılar gibi hissettiler. İkametgâh sorulan Latinler ya da “Yani gerçek mi bunlar?” diye sorulan koca memeli kadınlar gibi.

Meçhul beyaz kadın üç saatlik El Seguendo-Norwalk gidiş gelişini otobüste geçirdiğinde sorun yoktu ama yeniden gidişte halen otobüste kalması, Marpessa açısından kuşku çekiciydi. Otobüs neredeyse boştu ve mesaisi bitmek üzereydi.

“Kadını tanıyorsun, değil mi?”

“Yoo, tanımıyorum.”

“Ve ben sana inanmıyorum.” Marpessa sakızını şişirip mikrofonu eline aldı ve otobüsün içi hoparlörden yayılan alaylı sesiyle doldu. “Küçükhanım. Kızıl sarı saçlı hanımefendi, otobüs dolusu Zenci ve Meksikalı (Meksikalı derken de Orta, Güney, Kuzey Amerikalı, doğuştan yerli ve benzeri tipleri kastediyorum) arasında rahatmış gibi davranan bayan, ön tarafa yaklaşmanızı rica edeyim. Teşekkürler.”

Alacakaranlık El Porto Limanı’na doğru çöküp beyaz kadın ön basamağa doğru yalpalaya yalpalaya gelirken, ön camdan vuran güneş ışığı otobüsün içinde eflatun ve turuncu huzmeler halinde salınıyor ve kadını güzellik yarışmasının kazananı gibi gösteriyordu. Nasıl da güzel olduğunu fark etmemişim. Demek Hominy koltuğunu kadına sırf beyaz diye değil, acayip güzel diye de terk etmişti ve bu hareketi bana yurttaşlık hakları hareketini baştan sona yeniden gözden geçirmem gerektiğini fark ettirdi. Belki de mesele- nin ırkla falan ilgisi yoktur. Belki de Rosa Park koltuğundan kalkmadı, çünkü bir ihtimal herifi, tepende dikilip ısrarla ne okuduğu-

nu soran, sonra durduk yere kendisinin ne okuduğundan, ne okumak istediğinden, okuyup pişman olduklarından, aslında okumadığı halde millete okumuş süsü verdiği kitaplardan bahseden şu osuruklu kışlılara benzetmişti. Öylece, irikıyım atletik siyahi oğlanla korulukta sevişip babasına yakalanırsa da tecavüz diye yaygarayı basan liseli beyaz kızlar gibi, Rosa Parks da belki tutuklanmanın, sonu gelmez kilise muhabbetinin ve basının tüm o abanmasının ardından ırkçılık diye yaygara koparmak zorunda kalmıştır yoksa, “Yerimden kalkmayı reddettim, çünkü adam bana ne okuduğumu sordu” demesini mi bekliyorduk? Zenci kadınlar linç ederdi onu.

Marpessa önce bana, sonra yalnız beyaz yolcusuna ve sonra yeniden bana baktı ve otobüsü, yoğun bir kavşağın ortasında, halk hizmetlisi nezaketini takınıp, kapıları açmak üzere durdurdu. “Şahsen tanımadığım herkes, lütfen otobüsten siktir olup gitsin.” Tembel bir kaykaycı ve bir saattir arka tarafta lastik gibi çan çan çene çalan iki tıfıl oğlan “herkes”i oluşturdıkları için kendilerini, ellerinde artık işe yaramayan aktarma biletleriyle Rosecrans Caddesi’nin ortasında, denizden esen ayazın bağrında buluverdiler. Özgür küçükhanım da onlara katılmak üzereydi ki Marpessa, Eyalet Valisi Wallace’ın 1963’te Alabama Üniversitesinin kapısını tutması gibi kadının önünü kesiverdi.

Bu dünyayı arşınlamış insanların en büyükleri adına, tozun üstüne sınırı çiziyor ve kırbacımı tiranın ayağı dibine fırlatıyorum ve şimdi ırk ayrımı, yarın ırk ayrımı ve sonsuza dek ırk ayrımı diyorum.

Otobüsün burnunu kuzeye, Las Mesas’a çeviren Marpessa, “Adın neydi senin?” diye sordu.

“Laura Jane.”

“Pekâlâ Laura Jane, buradaki gübre kokusundan hoşlanır mısın bilmem ama en azından partileri seversin diye umuyorum.”

Katalina Adası’na yapılan şu pahalı, vakur, günlük seyahat-

ten farklı olarak, Pasifik Sahili Otoyolu'nda doğaçlama gelişen doğum günü partisi yolculuğu ücretsizdi ve hoplaması zıplaması insanı kendinden alıyordu. Sahil şeridinin yanından ilerleyen otoyolumuz bünyesinde her tür hoşluğu barındırıyordu: Açık büfe. İttire ittire kabinde ilerletilen ezilmiş teneke konserve kutusu. Bozukluklardan ve domino taşlarından müteşekkil kumarhane oyun seti. Benzet Beni adında bir yazı tura oyunu ve disko ortamı. Kaptan Marpessa miğfer misali kuşandığı şapkasıyla daha da kadınlamış, öfkeli bir korsan gibi içip içip küfrediyordu. Ben ikinci kaptan, kamarot, tayfa, miço, barmen ve DJ görevlerini üstlenmiştim. Otobüs, Malibu iskelesinin karşısındaki, çatlak Whodini'nin "Beş Dakikalık Dehşet" isimli servis alanına girdiğinde ve elli taco ve bir dolu sos ısmarlayınca biz, önlükleri, kâğıt şapkaları, ellerinde masalarıyla ortaya çıkan tüm gece vardiyası da yolcular safına katıldı ve yeni yolcular, otobüsün sağına soluna usulca sızdı. Elimde kâğıt kalem olsa ve otobüsün de banyosu olsa, TÜM ÇALIŞANLAR HAYATLARINA DÖNMEYEN ÖNCE ELLERİNİ VE ZİHİNLERİNİ YIKAMALIDIR diye bir uyarı etiketi daha yazardım.

Gece çökünce, Pepperdine Üniversitesi'ni geçip otoyolun daralıp iki şeride düştüğü, yıldızlara doğru ilerleyen bir kaykay rampasını andıran tepelik bölgede, çok fazla ışık yoktur. Sadece tek tük uzak farı veya şanslıysanız kumsalda yakılmış yalnız bir ateş ve ay ışığının huzmeleri Pasifik Okyanusu'nun üstünde, kara camda parlar gibi pırıldar. Marpessa ile ilk takılmamız da bu kavisli yolda olmuştu. Yanağından öpmüştüm. O da beni itirmemişti ki bunu iyiye işaret diye yormuştum.

Otobüs hoplaya zıplaya ilerlese de Hominy yolculuğun çoğunu ayakta, dans pistinin ortasında, ısrarla yukarıdaki direğe tutunarak, Amerikan ayrımcılık tarihine bir nevi gönderme yapar gibi geçirdi, ta ki Puerco Sahili civarında Laura Jane Hominy'nin o ihtiyar kafasıyla, kasıyıyla oynaya oynaya ve kulağını okşayarak onu oturmaya ikna edene dek. "Acayip" derdik buna. Hominy'nin etrafında, elleri havada, tatlı tatlı yumruklar atarak hoplayıp zıpla-

dı. Şarkı bitince Hominy'yi başıyla selamladı ve üstdudağı boncuk boncuk terlemişti. Aman Tanrım, sıkı karıydı.

“Hızır bir parti.”

Telsiz cızırdayıp hayata döndü ve karşıdan endişeli bir ses, “Konum bildirin” dedi. Marpessa müziğin sesini kısıtı, duyamadığım bir şeyler söyledi ve sonra alıcıya bir öpücük yollayıp telsizi kapattı. New York asla uyumayan şehirse, Los Angeles da gece gündüz dağıtan şehir diye anılmalı. Leo Carrillo'yu geçince Pasifik Otoyolu düzleşmeye başlar ve ay, gece göğünü zifiri siyaha boyayıp Santa Monica Dağları ardında yitince, dikkatle kulak kabartırsanız, sık aralıklarla iki baygın patlama sesi duyarsınız. İlki dört milyon oturma odası televizyonunun eşzamanlı kapanma sesinden, ikincisi de dört milyon yatak odasındaki patlama sesinden kaynaklıdır. Film yapımcıları ve fotoğrafçılar çok zaman L.A.'daki gün ışığının eşsizliğinden, Vermeer, Monet veya kahvaltıda yenen bal misali gökten altın gibi ve tatlı tatlı dökülüşünden söz ederler. Ama L.A.'da ay ışığı ve hatta ay ışığının yokluğu da bir o kadar özeldir. Gece çokünce, yani harbiden çokünce, hava sıcaklığı yirmi derece birden düşer ve büsbütün amniyotik bir siyahlık seni battaniye gibi örtüp, sevgilinin, sen halen içindeyken yatağı yapması gibi seni rahatlatır ve televizyonların kapandığı o kısa an ile geç vakit Inglewood'daki striptiz kulüplerinin açıldığı an arasında, yeni yıl arifesi şerefine sıkılan silahların kakofonisinden önce, Santa Monica, Hollywood, Whittier ve Crenshaw Bulvarları usulca hayata karışmadan da önce, Los Angeles ahalisinin şöyle bir durup geçmişe daldığı zamandır. Kore Mahallesi'ndeki gece vakti batakhanelerine şükran için. Mariachi Meydanı için. Acılı burgerler ve pastırma sandviç için. Ön camdan dışarı yıldızlara bakan, sırf şeritleri kollamak varken ölümüne süren Marpessa için. Tekerlekler asfaltı öttürüyor, otobüs stratosferde salınıyordu ve ikinci patlama sesini duyan Marpessa müziği köklede, çok geçmeden Hominy ile geri kalan tayfa basamaklarda bale adımlarıyla tepiniyor ve bağıra çağırarak Tom Petty söylüyorlardı.

Gözü halen samanyolunda olan Marpessa, “Seni nereden buldu?” diye sordu Laura Jane’e.

“Tuttu beni.”

“Orospu musun sen?”

“Neredeyse. Sanatçıyım. Faturaları karşılamak için part-time boyun eğiyorum.”

“Part dediğin kısmı zor olmalı bu işe katlanmak için.” Marpessa, Laura Jane’e bir bakış attı, altdudağını ısırdı ve dikkatini yeniden gece göğüne verdi.

“Rol aldığın bir şeyleri görmüş müyümdür?”

“Genelde televizyon reklamlarında oynuyorum ama zor iş tir. Ne zaman part işe çıksam yapımcı, tıpkı senin yaptığın gibi bana bakıp ‘yeterince banliyö işi değil’ der ki bu, sektörde ‘tam da Yahudi işi’ anlamına gelir.”

Marpessa’nın, L.A. sessizlik anında çakrasını yeterince temizlemediğini fark edince Laura Jane, güzel yüzünü Marpessa’nın kiskanç suratıyla yanak yanağa getirdi ve birlikte, dikiz aynasındaki, kafadan yanlışıyla yapışmış Siyam ikizlerini andıran hallerinin yansımalarına baktılar. Biri orta yaşlı ve siyahi, diğeri genç ve beyaz, aynı beyni paylaşmakla birlikte aynı düşünce iklimine sahip olmayan bir çift. Beyaz ikiz gülümseyip ellerini koyu tenli kız kardeşinin alev alev yanaklarında gezdirirken, “Keşke siyahi olsaydım” dedi. “Tüm işleri siyahiler kapıyor.”

Marpessa otobüsü otomatik pilota bağlamış olsa gerekti, çünkü elleri direksiyonda değil, Laura Jane’in boynundaydı. Tutmak niyetiyle değil de açık açık, beynin kendine düşen tarafının tamam dediği anda diğer tarafa dalacağını, şeytani ikizi bilsin diye. “Ne diyeceğim, şu ‘siyahiler tüm işleri kapıyor’ meselesinden pek emin değilim. Ama diyelim ki öyle, bu durum, Madison Caddesi’nin, Zencilerin kazandıkları her bir doların bir dolar yirmi sentini televizyonda gördükleri ıvrır zıvıra harcadıklarını bilmesi nedeniyledir. Standart lüks dediğimiz şeyi ve reklamları ele alırsak...”

Laura Jane gerçekten dinliyormuşçasına kafasını sallıyor, bir

yandan da kollarını Marpessa'nın etrafından dolayıp kurnazca direksiyonu tutuyordu. Bir saniyelğine çift sarı çizgiyi aştık ama Laura, otobüsü ustaca toparlayıp tekrar şeridine soktu.

"Lüks arabalardan bahsediyordun, değil mi?"

"Lüks otomobil reklamlarının altındaki mesaj, 'Bakın burada Mercedes-Benz, BMW, Lexus, Cadillac ya da her ne sikimse bu arabalara binen bizler, eşit fırsatları değerlendirmiş fırsatçılarız. Teckerleğin yanındaki şu yakışıklı Afro-Amerikalı erkek modeli görüyor musunuz? Peşinde koştuğumuz, otuz ile kırk beş yaş arası, televizyon koltuğuna gömülmüş, kutsal, beyaz, erkek tüketicimiz, isterdik ki parana kıyıp bizim mutlu, tasasız, önyargısız dünyamıza katılasın. Siyahilerin dimdik oturup araba sürdükleri ve koltuğa öyle derin gömülemedikleri ve bu sayede senin, sadece dolmakalemin tepesini andıran kafalarını gördüğün bir dünya."

"İyi de bunun neresi yanlış?"

"Ve fakat bilinçaltına gönderilen mesaj diyor ki: 'Bak, seni gidi tembel, şişko, tüketim âşığı, beyazların yüz karası! Tudor şatosundan inip Alman mühendisliğinin kusursuz mükemmelliğine kurulmuş şu Zenci züppenin otuz saniyelik fantezisine yüz verdin, madem öyle, en azından birlikte rol al birader ve aerodinamik direksiyon, açık tavana üreticinin tavsiye ettiği perakende fiyatı ödeyen maymunların tek başına rol kesip senin Amerikan rüyanı çalmalarına izin verme kardeşim!"

Amerikan rüyası ifadesini duyan Laura Jane dikleşti ve otobüsün idaresini yeniden Marpessa'ya verdi. "Kırıldım" dedi.

"Şu 'Zenci' kelimesini kullandım diye mi?"

"Hayır, kırıldım, çünkü tek kusuru siyahilik olan güzel bir kadınsın ve sorunun sadece ırk değil, sınıfsal olduğunu ayırt edecek kadar zekisin."

Laura Jane, Marpessa'nın alnına sesli, ıslak bir öpücük kondu ve yamulmuş Louboutin topuklarının üstünde dikilip yenden işine döndü. Aşkımın havaya kalkmış kolunu hemen kavradım ki Laura Jane'i, farkında bile olmadığı enseye şaplaktan kurtarayım.

“Beyazlar neden tümden beyaz olamıyorlar biliyor musun?       hepsi Tanrı’nın elinin onlara dokundu unu zannediyor, i -te bu yüzden!”

Marpessa’nın alnına bula mı  ruj izini elimle sildim.

“  u sınıfsal zulmü Kızılderililerle dodo ku larına anlatsın bakalım. ‘En iyisini ben bilirim’ safsatası. Yahudi bu karı. En iyisini bilse gerek.”

“Yahudi olduğunu falan söylemedi. İnsanların, onun Yahudi gibi göründüğünü d    nd   n  söyledi.”

“Kodu umun Seri Sonu’nun tekisin. Senin kı ına tekmeyi bu yüzden bastım. Asla kendi kı ını kollayayım demiyorsun. Muhtemelen ondan tarafsın.”

Godard, film yapımcılı ına bir nevi eleştiri gibi yakla ırdı, tıpkı Marpessa’nın otobüs s r c l   n  ele alı ı gibi ama yine de Laura Jane’in bir yönden haklı olduğunu d    n yordum. Barbra Streisand’dan tutun da özü itibariyle Yahudi sayabilece imiz Whoopie Goldberg’e varana dek, Yahudiler her nasılg r n rlerse görünsünler, reklamlarda asla “Yahudi” gibi görünen birilerini g rm zs niz, kentsoylu diye korkunç görünen siyahiler g rm meniz, yakışıklı Asyalı g rm meniz, kara derili Latin g rm meniz gibi. Eminim bu grup, paralarının orantısız bir kısmını ihtiyaç duymadıkları şeylere harcıyorlardır. Ve televizyon reklamlarının cennet misali dünyasında homoseksüeller de mitolojik yaratıklar gibidir ama eşcinsel erkek ya da kadınlara yer verenlerden çok, tekboynuzluları ya da cüce cinleri gösteren reklamları izlers niz. Ve tehdit unsuru oluşturmayan Afro-Amerikalılar da fazlasıyla yer bulur televizyonda. Yale drama bölümünden ve  ekspiryen e itimlerinden edindikleri mastır dereceleri, mangalın başında dikilip, “Canım, evladım. Eminim, biliyordundur ki Budweiser biraların  ahıdır. Tacı ku anmı  köpüklü ba ın ku kulu yalanları” derken çöpe gitmiştir. Ama şöyle bir d    ns niz, otomobil reklamlarında asla g rm yece iniz asıl figür, Yahudiler, homoseksüeller ya da kentsoylu Zenciler değil de trafiktir.

Otobüs, Marpessa bizi anayoldan çıkarıp sol tarafta kalan gizli saklı bir servis yoluna bayır aşağı saparken yavaşladı. Bir kireç ocağının çıkıntısının, bir dizi çürük çarık ahşap kumsal merdiveninin ve kullanılmayan bir otoparkın yanından ilerledik. Orada vitresi boşa aldı ve otobüsü doğrudan, plaj arabası gibi kuma saplayıp ufka paralel ve gelgitin yüksek zamanı olduğu için sahile sokulmuş suya bir veya bir buçuk adım kala park etti.

“Meraklanmayın, bu zimbirtıların arazi araçlarından pek farkı yoktur, hatta neredeyse omnibüs sayılırlar. Çamur kaymaları ve Los Angeles’ın bok misali lağım sistemi arasında, otobüs dediğinin kendini her tür zorluktan kurtarabilmesi gerekir. Normandiya Çıkarması’nda belediye otobüslerini kullanmış olsaydık, İkinci Dünya Savaşı iki yıl erken biterdi.”

Hem ön hem de arka kapı aynı anda açıldı ve alt basamakları yalayan Pasifik, otobüsü, denizin elli metre içinde, direklerin üstüne kurulu şu Bora-Bora otellerinin odalarından birine çevirdi. Arabalara servis yapan şu her daim kıpır kıpır ekipten birinin jet ski ile yanaşıp, havlu, ikinci tur ekşi mayalı hamburger ve vanilya shake servisi yapmasını umuyordum.

Al Green, aşk ve mutluluğa dair şarkılar söylüyordu. Laura Jane çırılçıplak soyundu. İçerideki lambanın loş ışığında incecik, düzgün, solgun teni, istiridye kabuğunun sedef kaplı içi gibi parlıyordu. Bize tutunarak geçti. “Bir keresinde tonbalığı reklamında denizkızını oynamıştım. Ne var ki o çekimde hiç siyahi yetenek olmadığını söylemeliyim. Nasıl olur da hiç Afro-Amerikalı denizkızı olmaz?”

“Çünkü siyahi kadınlar saçlarının ıslanmasından nefret eder.”

“Hımm.” Bunu duyunca, otobüsün alüminyum kafesini iş üstünde bir striptizci gibi kullanarak kendini suya bıraktı. Hemen ardından, kâğıt şapkaları hariç yine hepsi çırılçıplak, arabaya servis ekibi geldi.

Hominy otobüsün ön tarafına gelip özlemle denize baktı.

“Efendim, halen Dickens’ta mıyız?”

“Hayır Hominy. Değiliz.”

“Peki, Dickens ne tarafa düşüyor o zaman? Denizin öte geçesine mi?”

“Dickens kafamızın içinde. Gerçek kentlerin sınırları vardır. Ve tabelaları. Ve kardeş kentleri.”

“Yakında bizim de tüm bunlardan olacak mı?”

“Umarım.”

“Peki efendim, filmlerimi Foy Cheshire’den ne zaman geri alacağız?”

“Dickens’i yeniden kurar kurmaz. Filmlerin hâlâ elinde mi bakalım. Sözüm söz.”

Hominy kapı aralığında duraladı ve tepeden tırnağa giyinirken, suyu kunduralarıyla yokladı.

“Yüzme biliyor musun?”

“He ya. ‘Derin Denizde Balık Tutmaca’yı hatırlamıyor musun?”

O dehşetli Küçük Afacanlar klasiğini unutmuştum. Çete okulu kırar ve kendilerini, denizlerde terör estiren bir köpekbalığını yakalamak üzere yola çıkan balıkçı teknesinde bulurlar. Enik Pete yemi yuttuğu için küçük Hominy’yi balıkyağına bulayıp parmağından zokaya takar, kemerini koca bir oltanın ucuna kancayla asıp denize sarkıtır ve onu köpekbalığına yem niyetine kullanırlar. Denizin altındayken boğulmamak için balonbalığı sürüsünün saldırı havayı solumak zorundadır. Elektrikli yılanbalığı ona sürekli kasisiğinden saldırmaktadır. Bölüm, denizde koca dişleriyle korku salan (Alfalfa’nın sesi gibi bir ses çıkartıp her nasılsa suyun altında köpekbalığını kovan bir tını yakalar) kocaman bir ahtapotun, Küçük Afacanları, onları siyah mürekkebe bulamak suretiyle takdir ve takdis etmesiyle sonlanır. Marsığa dönmüş takım endişe içindeki anne babalarının evine döndüklerinde, Hominy ile Arapdarısı’nın kafası bandanalı annesi, “Arapdarısı, seni babana söylemiyecem, öteki döller umrumda diil!” diye yumurtlayıverir.

Marpessa kucağımda uyuyakaldı ve ben, kırılan dalgaları ve uzaktan gelen kahkahaları dinleyerek okyanusa dalıp gittim. Ama

en çok da okyanusta sırtüstü yüzen, meme uçları yıldızları gösteren, yosunların püsküllerini andıran kasık kılları suyun üstünde salınan Laura Jane'in yanardöner pembe mercan misali çıplaklığına takıldı gözüm. Bir kafakol, muzip bir bakış ve Laura Jane, cup suyun dibini boyladı. Marpessa kaburgalarım sertçe vurdu. Acı çektiğimi görüp tatmin olmasın diye vargücümle çaba harcadım.

"Şu haline bak, tüm diğer L.A. Zencileri gibi beyaz bir orospunun dibine düşeceksin neredeyse."

"Beyaz bebeklerle ilgim yok. Bilirsin."

"Hassiktir ordan, kalkık kamışın beni uykumdan etti."

"Kaçınma terapisi."

"O da neymiş öyle?"

Babamın kafamı projeksiyon makinesine hapsedip yüzümde üç saat boyunca çağının yasak meyveleri olan posterler ve Playboy orta sayfa güzellerinin şipşak imgelerini almasından bahsedip bahsetmeme konusunda kararsız kaldım. Bettie Page, Betty Grable, Barbra Streisand, Twiggy, Jayne Mansfield, Marilyn, Sophia Loren; sonra boğazımdan aşağı zorla ipeka ve bamyı püreleri akıttırdı. Müzik setine Buffy Sainte-Marie ve Linda Ronstadt koyunca içim dışıma çıkar, kusardım. Görsel uyarıcıları bir şekilde geçiştirmem de işitsel zımbırtılara katlanamıyordum. Bugün bile halen, ne zaman başım belada ve tükenmiş hissetsem müzik setine, Biggie, Tupac veya Ice Coons'ların herhangi birinden önce California tarzı böğüren Rickie Lee Jones, Joni Mitchell ve Carole King'i takarım. Ama yeterince dikkatli bakar ve doğru ışığı yakalarsanız, Barbi Benton'ın çıplak orta sayfa fotoğraflarının, sanki indirime girmiş plazma TV'lermiş gibi gözbebeklerime yansımış ardışık imgelerini görebiiirsiniz.

"Mesele değil. Alt tarafı beyaz kızları sevmiyorum, hepsi bu."

Marpessa oturup kafasını boynumun boşluğuna yasladı. "Bonbon?" Her zamanki gibi kokuyordu – bebek pudrası ve tasarımcı şampuanı. Bunlar ona yetip de artıyordu bile. "Bana ne zaman âşık oldun?"

“Siyahi” kelimesine karşı travma geçirmemesi için çift-ırklı çocuklarını meleziye yetiştiren, onları çifte asıltı diye anan, Melez Tarihi Ayı’nı kutlayan ve oğul on yaşına gelene kadar ona, ortalıkta gözükmeyen babasının, arka bahçedeki manolya ağacının tepesindeyken yıldırım çarpması nedeniyle öylesine kara olduğu yalanını uyduran “çılgın” beyaz annenin yetiştirdiği Detroit’li delikanlının çoksatan anı kitabının adını anarak, “Yanık Tostun Rengi” dedim. “Babamın seni Dum Dum Donut kitap kulübüne katılma-ya ikna etmesine izin vermiştin. Kitabı herkes çok sevmiştir ama soru cevap kısmında sen züppeyi diline doladın. ‘Siyahi kadınların ten renkleriyle tanımlanmasından sıkım sıyrıldı yeminle! Şu bal rengi! Ötekisi bitter çikolata gibi! Babaannem mocca’ya çalan süt-lü kahve tonunda, koduğumun mısır unlu kraker kahverengisiydi! Nasıl oluyor da beyaz ırkı asla yeme içme malzemesiyle tarif etmiyorlar? Neden hiç yoğurt-rengi, yumurta kabuğu tenli, dilpeyniri derili, az yağlı süt kahramanlar yok bu ırkçı, üçüncü kişiye söz verilmeyen kitaplarda? Siyahilerin ürettiği edebiyat bu nedenle boktan işte!”

“Sahiden ‘Siyahilerin edebiyatı boktan’ mı demiştin?”

“Evet, ben de tepetaklak olmuşum dediğinle.”

“Hay sıçayım, beyazların da yüz rengi var.”

Beklenmedik, sağlam bir şimşek, otobüsü olduğu yerde zangırdattı. O parıltıda, sol tarafta, yabancı birini fark ettim. Keslerimle çoraplarımı çıkardım, tişörtümü çekip aldım üstümden ve yabancıyı karşılamak üzere suya dalıp yüzdüm. Marpessa, bacakları yükselen gelgitle suya batmış, dalga sesleri ve güney, güneybatıdan esen rüzgârın uğultusu arasında bağırdığında duyulabilsin diye elleri megafon misali ağzında, kapıda durmaktaydı. “Ben sana ne zaman âşık oldum, bilmek istemez misin?”

Sanki hep bana âşık olmuş gibi.

“Bir şeyler yemeye her gittiğimizde sana âşık oluyordum! Kendi kendime diyordum ki ‘Şükürler olsun, yüzü kapiya dönük oturmak konusunda ısrarcı olmayan bir siyahi adam! Sonunda bü-

yük birisiymiş gibi davranmak zorunda hissetmeyen bir Zenci! Her zaman tetikte olmalı, çünkü sakinlik kötü biri olduğu için her an birileri musallat olabilir!’ Nasıl olur da sana âşık olmazdım?”

Beden sörfünde anahtar, iyi dalganın zamanını kollamaktır. Gelgitin, mide çukurunu kasıklarına düşürdüğü mükemmel an için bekle. Dalga boyunun iki kulaç ötesine yüz ve akım seni yer çekiminin ağırlığından bağımsız kılınca, iki sağlam kulaç daha at, çenenin kaldır, bir kolunu sıkıca yanına doğru at ve diğerini de tam öne doğru, avuçlar aşağıda; dirseğini usulca bük, sonra kendini sahile doğru bırak.

ŞEHİR IŞIKLARI: PERDE ARASI

Ş u kardeş şehir denen şeyin mantığını asla anlamamışımdır ama her zaman da ilgimi çekmiştir. Bazen adlandırıldıkları şekliyle bu ikiz şehirlerin birbirlerini nasıl seçtikleri, evlat edinmeden ziyade ensest bir ilişkiyi andırır. Tel Aviv ile Berlin, Paris ile Cezayir, Honolulu ile Hiroşima gibi eşleşmeler düşmanlıkları sona erdirip barış ve gönencin tesisi için tasarlanmıştı; eşlerin birbirini zaman içinde sevip saymayı öğreneceği mantık evlilikleri gibi. Başka eşleşmeler ise bir şehrin (örneğin Atlanta) diğerini (örneğin Lagos) yüzyıllar önce gerçekleşen ilk buluşmada iğfal etmesi sonucu meydana gelen beklenmedik hamilelikten kaynaklı, mecbur kalan evlilikleri andırır. Bazı şehirler para ve şan şöhret için evlenir; bazıları anavatanlarından yakayı sıyırmak için. Bil bakalım akşam yemeğine kim geliyor? Kabil! Arada bir iki şehir, karşılıklı sevgi saygıdan ziyade dağ tepe dolaşmak, gök gürültülerine karışmak, klasik rock dinlemek için âşık olurlar. Amsterdam ile İstanbul'u bir düşünsenize. Buenos Aires ile Seul. Ama modern çağlarda sıradan şehriniz, bütçeyi tutturmak ve altyapı göçmesin diye uğraşmakla öylesine meşguldür ki ruh eşlerini bulmaya vakit ayıramazlar ve işlerinin görülmesi için, yalnız belediyelere uygun çiftler bulmakta uzman, uluslararası çöpçatanlık kuruluşu Küresel Kardeş Şehir'e başvururlar. Hominy'nin doğum günü partisinin üstünden iki gün geçmişti ve şehir eşleşmesi danışmanı Bayan Susan Silverman, başvurum üzerine aradığında ki bundan daha heyecan verici şey olamaz-

dı, ben ve Dickens halkının geri kalanı henüz ayılamamıştık.

“Merhaba. Uluslararası kardeş belediye başvurunuzu işleme koymaktan mutluluk duyuyoruz, ne var ki Dickens’ı haritada bulamadık. Los Angeles’a yakın bir yerlerdeydi, değil mi?”

“Eskiden resmen ilçeydik ama artık işgal edilmiş bir bölgeyiz. Guam ya da Amerikan Samoası ya da Sükûnet Denizi gibi”

“Yani okyanusa yakın mısınız?”

“Evet, hüzün okyanusuna yakın sayılırız.”

“Her neyse, resmi anlamda tanınmış bir şehir olup olmamanız dert değil, Küresel Kardeş Şehir kurumu daha önce de bu tür eşleşmeler yaptı. New York Harlem bölgesinin kardeş şehri, ayrı dönemlerde yaşadıkları Rönesans aydınlanması nedeniyle İtalya’dan Floransa. Dickens’ın yaşadığı bir Rönesans yok sanırım, var mı?”

“Hayır, bir günlüğüne bile aydınlanmış değiliz.”

“İşte bu kötü ama en nihayet bir sahil kentisiniz ki bu bir fark yaratır. Demografik niteliklerinizi çöpçatan bilgisayarımız Urbana’daki verilerle eşleştirdiğimde üç kardeş şehir önerisiyle döndü bize.”

Atlasımı açıp şanslı hanımefendiler kimler olabilir diye tahmin yürüttüm. Roma, Nairobi, Kahire ya da Kyoto gibi birinci sınıf adaylardan ümitli olmamam gerektiğini biliyordum. Ama ikinci dereceyi alacak, Napoli, Leipzig ve Canberra gibi fıstıklara da hayır diyemedim.

“Size denk düşen üç kardeş şehir önerisine şöyle bir bakalım... Juaréz, Çernobil ve Kinşasa.”

Çernobil’in, özellikle de bir şehir bile olmadığına göre, listeye nasıl girdiğini anlamadım ama Juaréz ile Kinşasa en nihayet, saygınlıkları zedelenmiş olsa da, küresel profile sahip iki büyük kentti. Ama dilencinin de seçim hakkı yoktur pek. “Hangisi olsa kabulümüzdür!” diye bağırardım telefonda.

“Bu harika ama ne yazık ki her üçü de Dickens’ı reddetmiş.”

“Ne? Neden ki? Neye dayanarak?”

“Juaréz (yani Akan Kanın Asla Durmadığı Şehir) Dickens’ta

çok fazla şiddet olduğunu düşünüyor. Çernobil, aslında önce fikri fena bulmamış olsa da sonradan Dickens'ın Los Angeles nehrinin yakınında olması ve atık su ve lağım sisteminin sorun teşkil edeceğini düşünmüş. Ve vatandaşların, böylesine azgın bir kirlilik karşısındaki bırakınız yapsınlar tutumunu sorgulamış. Ve Demokratik Kongo Cumhuriyetindeki Kinşasa'ya gelecek olursak..."

"Bana, kişi başı milli geliri bir keçi çanı, iki korsan Michael Jackson kasedi ve senede üç damla içilebilir sudan ibaret, dünyanın en yoksul ülkesinin en yoksul kenti Kinşasa'nın, ilişki kurmak için bizi çok yoksul görmesinden bahsetmeyin."

"Hayır, Dickens'ın fazlasıyla siyahi olduğunu düşünüyorlar. Meseleye 'Kafasız Amerikan Zencileri değil mi onlar!' şeklinde yaklaştılar."

Dickens'a kardeş şehir bulma gayretlerimin başarısızlıkla sonuçlanmasından Hominy'ye bahsetmeye çok utandığım için, ona küçük siyah yalanlar uydurdum. "Gdansk ilgi gösteriyormuş. Dahası Minsk, Kerkük, Newark ve Nyack da bize karşı boş değilmiş." En nihayet sonu "k" ile biten şehirleri ya da diğerlerini bir yana bıraktım ve hayal kırıklığının gösteregesi olarak Hominy, plastik süt kasasını ters çevirdi, onu otopark yoluna yerleştirdi ve kendisini, kasanın üstüne oturma suretiyle mezata koydu. Üzerinde tişört yoktu, göğüsleri sarkıktı ve çayıra saplanmış bir tabelanın yanında duruyordu: SATILIK - DAHA ÖNCE DEN SAHİPLİ ZENCİ KÖLE - SADECE PERŞEMBE GÜNLERİ DAYAK YER - MUHABBETİ GÜZELDİR.

Orada bir haftadan fazla kaldı. Kıyamet kopsa tünediği yerden kıpırdamaya niyeti yoktu, o nedenle ne zaman arabaya ihtiyacım olsa, "Bakın bakın millet, Quaker mezhebinin müritleri!" diyerek veya "İşte size Frederick Douglas ve lanet olası kölelik karşıtları. Canınızı kurtarın!" diye bağıryordum ki bunlar onu yerinden kaldırıp, saklanmak üzere mısır saplarının arasına koşturmaya yetiyordu. Ama elma ağacıyla ilgili arabayı kullanmam gerektiği günler özellikle inadı tutuyordu.

“Hominy, şu kışını yoldan çeksen diyorum?”

“Bir kardeş şehir bulmaktan âciz efendi için çalışmayı reddediyorum. Ve bu arazi Zencisi bugün buradan kıpırdamayı kabul etmiyor.”

“Arazi Zencisi mi? Ben istemiyorum istemesine ama senin arazi için kılını kıpırdattığın mı var sanki? Tüm zamanını jakuzide geçiriyorsun. Arazi Zencisiymiş, kışımın kenarı! Sen canı çıkası sıcak-su-sauna-muz-kokteyl Zencisisin. Şimdi defol!”

Sonunda, tıpkı Dickens gibi yasal statülerini kuşkulu koşullar altında yitirmiş üç kardeş şehir üzerinde karar kıldım. İlki Thebes idi. Kastettiğim tarihteki Mısır kenti değil, Cecil B. DeMille’in On Emir adlı harika sessiz sinema serisindeki set. Sinema seti olarak inşa edilmiş ve 1923’ten bu yana California Guadalupe kumsalındaki kocaman Nipomo Dunes altında gömülü, devasa ahşap kapıları, hipostil tapınakları ve Ramses’e ev olan, sıkıştırılmış kâğıttan mamul sfenksi ve seksen üç kişilik bölükleri ve ayrıca lejyonerleri. Belki günün birinde sahile doğru esecek sağlam bir fırtına, üzerindeki kumları savurur ve kenti ortaya çıkartır ki böylece Musa, İsrailileri gerisingeri Mısır’a götürür ve Dickens’ı da geleceğe taşır.

Dickens ile kardeşlik tesis edecek, görünmez ve mamur diğer belediyeler, Avusturya’daki Döllersheim ve Beyaz Erkek Üstün Irkının Kayıp Şehriydi. Kuzey Avusturya’daki ve Çekya’dan el bombası atımı mesafede yer alan, uzun zaman önce buharlaşmış Döllersheim, Hitler’in mutter tarafından dedesinin doğum yeri idi. Efsaneye göre savaştan hemen önce Führer, tıbbi tarihini (tek testis, burun estetiği, frengi belirtileri ve o zamandan kalma çirkin bebeklik fotoğrafı) ve Yahudi kan bağıını silmek amacıyla, seçkin birliklerine –seçkinliklerini de kanıtlasınlar diye– köyü bombalamış ve Birinci Reich zamanına gömmüş. Tarihin bellekten kazınması adına çok etkin bir taktikti, çünkü Hitler hakkında hiç kimse, mükemmelen götlek, mizah yoksunu ve hakkı yenmiş bir sanatçı olması dışında kesin bilgiye sahip değildir, gerçi bu sonuncusunu herkes için söyleyebiliriz.

Dickens'in üçüncü kardeş şehri olma onuruna erişme yolunda, dünya etrafındaki hayalet şehirler arasında, bir süre sessiz bir savaş yaşandı. Kıbrıs Magosa'nın, Türk işgalinden önce gösterişli bir bölgesi olan ve sonra asla yerleşime sahip olmamış ve yaşam belirtisi göstermemiş, şimdilerde metruk Maraş bölgesi, heyecan verici bir çıkış gerçekleştirdi. Yine yerleşime açık olmayan ve rokoko tarzı kalınituları bugün artık Kamboçya yabani ormanlarının tehdidi altında olan, Fransız tatil bölgesi Bokor Hill Station'dan da çekici bir teklif aldık. Doğu Cava'daki Karakota da etkili bir sunumun ardından çekişmede ön sıralarda yer aldı. Savaşın yıkımına uğramış, Fransa'daki Oradour-sur-Vayres ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki Paoua veya Gorouomo gibi yerleşimler de şehir kardeşliği yolunda güçlü ataklar yaptı. Ama eninde sonunda, varlığı birçokları tarafından inkâr edilen (en çok da seçkin beyaz erkekler tarafından), ihtilafli yerleşim birimi Seçkin Beyaz Erkeklerin Kayıp Şehri'nden gelen tutkulu talepleri göz ardı edemedik. İnsanlar, kesin bir dille, yerleşimin duvarlarının hiphop ve Roberto Bolano dizeleri ile tamir edilemez şekilde delik deşik edildiğini söylüyor. Baharatlı tuna sarmasının popülerliği ve bir siyahi Amerikalının beyaz çoğunluğa başkanlık ediyor olması, çiçekbozuğu yüzün Yerli Amerikalılara özgü olması gibi. Özgür iradeleri ve serbest piyasa koşullarındaki tartışmalar neticesi Seçkin Beyaz Erkeklerin Kayıp Şehri'nin, kendi yok oluşundan kendisinin sorumlu olduğuna inamaya teşne olanlar, çelişkili dini ve laik bildirilerin süregiden sağanağına maruz kalan, çok duyarlı beyaz erkeğin kafasını karıştırıyor. Böylesine ciddi toplumsal meseleye kafa yorup fiziksel endişeye sürüklenince de düzüşmeyi bırakıyor. Oy vermeyi bırakıyor. Okumayı bırakıyor. Ve en önemlisi, en nihayetinde bütünüyle, en azından bu kadar toplumsal olmayacak şekilde davranmayı bildiği gerçeğine dair düşünmeyi bırakıyor. Yine de ne olursa olsun Seçkin Beyaz Erkeklerin Kayıp Şehri'nin sokaklarında yürümek, etrafınızda esmer ve kara derili adamlar haldır huldur çekiç sallarken, birinci sınıf Fransız yemekleri pişirip arabanızı tamir ederken, her-

kesin bildiği “Bu memleketi biz inşa ettik!” gibi mitolojik ifadele-ri dile getirip egonuzu tatmin etmek imkânsız hale geldi. Yüreğini-
zin en derinlerinde bir yerlerde Toronto’da yaşamak özlemini bes-
lerken, “Amerika’yı ya sev ya terk et!” diye bağırıramazdınız. Başka-
larına, “çok kozmopolit” olduğunu anlatırken, aslında “yeterince
kozmpolit olmadığını” kastettiğiniz şehir. Leylak-beyazı ve ken-
dine-mahsus çocuklarınız, arabanın anahtarını vermediniz diye si-
ze “Zenci” diye seslenirken, sen nasıl başkalarına “Zenci” diyebilir-
sin ki? Her gün gördüğün “Zenciler”, Olimpiyatlarda yüzmek ve
sahada alan kapatmak gibi yapabilmek zorunda olmadıkları işleri
yaparken. Aman Tanrım, bu gereksiz lakırdı sürüp giderse günün
birinde, Tanrı korusun, Zenci’nin teki çıkıp sağlam bir film de çeke-
cek. Ama endişelenmeyin, gerçek ya da hayali, Seçkin Beyaz Erkek-
lerin Kayıp Şehri, Hominy ile ben arkanızdayız ve sizi Dickens’ın,
yani siyahiliğin son kalesinin kardeş şehri yapmaktan onur duyuy-
yoruz.

NE ÇOK MEKSİKALİ VAR

Charisma Molina, “Ne çok Meksikalı var” diye homurdandı. Sözleri, mükemmel Fransız manikürü yapılmış ellerinin si-per ettiği ağzından döküldüğü için etraftan duyulmasına imkân yoktu. Bu ırkçı söylemin toplum içinde dile getirilmesini ilk duyuşum değildi. Yerli Amerikalıların El Camino Real’de mokasenleriyle yukarı aşağı yürüyüp, pazar sabahları kulaklarında çın çın öten, Kanada koyunlarını ürkütüp bir sürü meskalin özlü ruhsal yürüyüşü berbat eden çan sesinin hangi cehennemden geldiğini bulmak üzere dolanmalarından beri California’lılar, Meksikalılara lanet okur olmuştur. Huzur ve sükûnet arayışındaki Kızılderililer, bula bula İsa’yı, metazori çalışmayı, sırtlarında kırbacı ve ritim metodunu bulmuşlardır. Burçak tarlalarında ve kiliselerin arka sıralarında, kimse bakmazken, kendi kendilerine, “Ne çok Meksikalı var” diye söylenmeye başlamışlardır.

Siyahilere, “Boş yerimiz yok” veya “Kara leke gibisin” ya da “Çık al şu ribaundu” demekten başka söyleyecek sözü olmayan beyazların, bu sayede, sonunda bize edecekleri bir lafları daha oldu. San Fernando Vadisi’nde sıcaklığın 40 dereceye vurduğu günlerde, biz onların alışveriş torbalarını arabalarına taşır ya da posta kutularını faturalarla doldururken, dönüp, incinmiş yabancılarla aralarında üstü örtülü anlaşma ifadesi olarak ve sorunun ne sıcak ne de nem olmadığını vurgulamak üzere, “Ne çok Meksikalı var” derlerdi ama bu ayıp, güneydeki, kuzeydeki ya da yan kapımızdaki, Gro-

ve'daki ve Califa civarı tüm diğer bölgelerdeki küçük esmer biraderimizle aramızdaydı.

Tarihte kayıtlı en çok amele ve işçiye sahip soy olan biz siyahiler için “Ne çok Meksikalı var” lafı, daha iyi yaşam koşulları peşindeki kayıtsız işçilere karşı düzenlenen ırkçı gösterilere katılma yolunda kendimize bulduğumuz bahane. “Ne çok Meksikalı var” ifadesi, kendi yolumuzda çakılı kalmanın, sözlü şekilde akla uygun hale getirilmesi. Öte yandan gerçek mülk sınıflandırmasında eleğin altında kalırken, yer değiştirmeyi, daha iyi yaşam koşulları peşine düşmeyi, çay üzerine hayaller kurmayı seviyoruz.

“Glendale’e ne dersin bebek?”

“Orada çok Meksikalı var.”

“Downey?”

“Çok fazla Meksikalı var.”

“Bellflower?”

“Çok fazla Meksikalı var.”

Ne çok Meksikalı var. Fiyat kırmalardan bıkmış usanmış ve ucuz işçiliği, işe alımda eş dost akraba önceliği, bir dolu boktan online referans ile istihdam sağlamalarına karşı gelen ayıplamaları reddeden, lisanssız her tür inşaatçı için el altında hazır, beylik laf. Her tür dert için Meksikalıları suçlamak. California’da birileri hapsiye girdiğinde, “Çok yaşa” demek yerine “Ne çok Meksikalı var” dersiniz. Santa Anita yarışında altılı ganyanda para bastığınız atınızın bacağı çekti ve yarış dışı mı kaldı? Yapıştı, ne çok Meksikalı var lafını. Commerce Kumarhanesi’ndeki kollu makinede barlar döndü döndü ve üçüncü eşiği yakalayamadınız mı? Ne çok Meksikalı var. Bilindik bir California nakaratıdır bu ama Chaff Lisesi’nin müdür yardımcısı ve Marpessa’nın (kendi ne derse desin, benim kız arkadaşım olan) en iyi arkadaşı Charisma Molina bunu demişse, bu, hem öyle olduğunu o zamana dek bilmesem de bir Meksikalı-Amerikalının ağzından dökülmesini ilk duyuşum, hem de birisinin bu lafı gerçekten bütün kalbiyle söylemesine ilk kez tanık oluşumdu. Gerçekten de.

Küçük Afacanlardan farklı olarak ben, ne zaman okulu kırsam, balık tutmaya gitmez, okula giderdim. Babam evdeki Siyaho-loji dersinde uyuyakalınca evden sıvışır ve koştura koştura Chaff'a gidip, çocukların tel örgülerde kickball³⁶ oynamasını seyrederdim. Şansım yaver giderse Marpessa, Charisma ve mahalleden kız arkadaşlarının bir bakışını yakalar, arka kapıda kankalarıyla kaynatıp önemli bir müzik grubu gibi arsız laflar etmelerini, kalçalarında hula-hup çevirmelerini, *Ah beep beep, walking down the street, ten times a week... "Ungawa! Ungawa!" That means black power!.. I'm soul siter number nine, sock it to me one more time...* diye şarkı söylemelerini dinlerdim.

Chaff'taki çocuklar için yaz tatilinden iki hafta önce düzenlenen yıllık Kariyer Günleri, daha bir yetenek testi almamış ve doğru dürüst özgeçmiş yazmamışken, kariyer intiharı konusunda en az hasarlı seçimi yapmalarına yeter de artardı. Etkinlik okul binasının dışında, arka bahçedeki asfalt alanda düzenlenir, madenciler, golf sahası sürücüler, sepet örücüler, kazıcılar, ciltçiler ve kafayı yemiş itfaiyecilerden oluşan bir heyet bir araya gelirdi; pek ilhamlık tarafı kalmamış olsa da dünyanın son astronotunun gençlere ilham vermek üzere etkinliğe katılması da görülmemiş şey değildi. Her sene aynı düzen tekrar ederdi. Biz işimizin nasıl da vazgeçilmez ve tatminkâr olduğundan bahsederdik ama arka sıradan gelen soruları doğru dürüst yanıtlayan kimse çıkmazdı. Madem bu kadar önemlisiniz ve dünya sızsız dönemez, neden burada oturmuş kafamızı ütölüyorsunuz? Neden bu kadar üzgün görünüyorsunuz? Neden hiç kadın itfaiyeci yok? Hemşireler neden hep öyle yavaş hareket ederler? Çocukları tatmin etmek üzere sorulanlar içinde gerçek bir yanıt bulan tek soru, yaşlıca siyahi bir bey olan ve yerçekimsiz ortamı sanki burada, dünyada test ediyormuşçasına hafif, son astronota sorulandı. Astronotlar tuvaletlerini nasıl giderir? Günümüzde nasıl yapıyorlar bilmiyorum ama benim zamanımda kışımıza bir plastik torba takarlardı.

³⁶ Futbolla beysbol karışımı bir oyun. (ç.n.)

Hayatta kimse çiftçi olmak istemez ama Hominy'nin doğum günü kutlamasından yaklaşık bir ay sonra, Charisma benden farklı bir şey yapmamı istedi. Benim ön kapıda oturmuş tüttürüyorduk ki, atlarının koşumları ve eyerleri gösterişli kovboyları andıran, sırmalı, kadife kıyafetleri ve kement numaralarıyla yıldan yıla beni utandıran Lopezleri veya Charisma'nın deyişiyle "yan kapıda oturan fötr şapkalı Meksikalıları" seyretmekten bıktığını söyleyerek beni kışkırttı. "Kimsenin doğal gübreyle suni gübre arasındaki ince farkı ya da balkabağında sürdürülebilir hastalık mücadelesini umursadığı yok. Çocuklarda dikkat dağınıklığı var hep. Onların ilgisini hemen çekip asla vazgeçmemelisin. Bok gibi sıkıcı geçen ve çocukların sana kendi yetiştirdiğin organik domatesleri fırlattığı, geçen seneki sunumdan daha kötü olacağını hiç sanmıyorum."

"İşte bu nedenle gelmeyeceğim. Taciz edilmeye ihtiyacım yok."

Charisma bir gözünü yumup kâseye dikiz attı ve yeniden bana baktı.

"Bu seferki paralı bir iş."

"Biraz daha ister misin?"

Charisma kafasını salladı.

"İsterim ve ayrıca bu tohumun lanet adını ve dahası borsadan İngiliz dili mezuniyet seminerinde okuduğum tüm o ıvır zıvırın nasıl olup da birden anlam kazandığını da bilmek isterim."

"İdrak diyoruz buna."

"Fevkalade bir şey bu yahu, hiç duymamış olsam da 'idrak' nedir biliyorum."

Bir köpek havladı. Karga gakladı. İnek möledi. Liman Yolu'nun uğultusu E-I-E-I-O diye çınladı. Charisma yüzüne düşen uzun düz siyah lülesini geri attı ve internetin gizemlerini, Ulysses'i, Jean Toomer'ın *Kamış'ını* ve yemek programlarına karşı Amerikan hayranlığını aydınlatır şekilde burnundan soludu. Ve beni Kariyer Günlerinde yer almaya nasıl ikna edeceğini de böylelikle anlamış oldu.

“Marpessa da orada olacak.”

O kadına her daim âşık olduğumu anlamak için ottan bir du-man daha çekmeme gerek kalmamıştı.

Batıda birikmiş fırtına bulutları, sağlam bir yağmurun habercisi gibiydi. Ama hiçbirşey Charisma’yı, öğrencilerinin, sefil azınlık gençliğinin, bugünün Amerikas’ında önündeki onlarca fırsatı keşfetme imkânını elde etmeleri fikrinden caydıramazdı. Çöpçüler, şartlı tahliye memurları, DJ’ler ve algı yönetimi yapan reklamcılarının ardından eyleme geçme zamanıydı. Gün boyu benim tarafıma pek bakmamış olan Marpessa da şehiriçi ulaşım sektörünü temsilen oradaydı ve temsili bir gösteri parkuru oluşturup, on üç tonluk otobüsünü trafik konilerinin arasında slalom yaptırarak, dört kare meydanda tekerleğe spin attırarak ve öğlen yemeği için hazırlanmış eğreti masalara hafifçe değip okul bahçesinde iki teker üzerinde dönerek, Hızlı ve Öfkeli filminin bayiliğini almışçasına onur duyulacak, işinin ehli bir performans sergiledi. Gösteri sürüşü sona erince çocukları, gezdirmek üzere otobüsüne davet etti. Çocuklar otobüse binerken çığlık çığlığa, birbirlerinin kafasına şaplak atacak kadar mutluydular, on dakika sonra otobüsten inerken ise gayet düzenli ve sakin, Marpessa’ya heyecan içinde teşekkür ediyorlardı. Eğitimcilerden birinin, okuldaki tek beyaz genç öğretmenin gözleri yaşarmıştı. Otobüse son bir kederli bakışın ardından, grubun arasından ayrılıp uzaklaştı ve toparlanmak üzere basket potasının dibine çöktü. Aktarma sistemlerinin ve ulaşım ücretlendirmesinin bu derece hüzünlü olabileceğini asla tahmin edemezdim. Yağmur hafif hafif yağmaya başladı.

Charisma programın daha kırsal öğelerle bezeli bölümünün başlamak üzere olduğunu anons etti. Nestor Lopez oradaydı. Jalis-co’dan kalkıp Las Cruces üzerinden gelerek çiftlikleri birleştiren ilk Meksikalı aile, Lopezlerdi. Onlar geldiğinde ben yedi yaşındaydım. Babam müziklerinden ve horoz dövüşlerinden şikâyet ederdi. Meksika-Amerika tarihi dersinden hatırladığım tek şey “Asla

bir Meksikalı ile savaşma. Yoksa bir Meksikalıyı öldürmek zorunda kalırsın” lafı idi ama benden dört yaş büyük olsa da ve günün birinde klasik bir Hot Wheels arabasıyla onu öldürmek zorunda kalacak olsam da Nestor, insanı deli edecek denli sakindi. Pazar öğleden sonraları ayinden çıkıp eve döndüğünde *charro* filmleri ve yapa kasabalarda gerçekleşen rodeo müsabakalarının kötü kayıtlarını seyrederdik. Annesinin bize porselen kupalarda hazırladığı sıcak ve tarçınlı *ponche*’den içer ve günün geri kalanını, 300 *porrazos sangrientos*, 101 *muertes del jaripeo*, 1.000 *litros de sangre* ve *Si chingas al toro, te llevas los cuernos* gibi adları olan korku filmlerinden ürpererek geçirirdik. Ve dahaşı, aksiyonun çoğunu çıtırdayan parmaklarımda görsem de o boğaları çıplak elle güden, rodeo palyaçolarına benzemeyen, kocaman toros *destructores*, onları şapkasız ve omurgasız bez bebeklere çevirir halde üstlerinde hoplatıp zıplatırken, ilaç niyetine korku nedir bilmeyen bahtı-sert kovboyların hayallerini aklımdan silemezdim. İnlanılmaz sivri boynuzlar, suni elmaslı gömleği delip şahdamarlarını patlatınca, sanki bizim bir yerlerimiz yalaranmış gibi feryat ederdik. Düşen bir binicinin çenesi ve kafatası ezilir de pelte kanın kirine bulaşırsa, çak yapardık birbirimize. Zamanla, siyahi ve Latin çocuklar alışınca, ayrıldık. Hapisane çetesinin sosyalleşmiş kurbanları buyurdular ki bunun bizle hiç alakası yokmuş ama koşul olarak Zencilerle hispaniklerin ayrılması gerekiyormuş. Şimdi arada bir açık hava partisi dışında Nestor’u sadece, Kariyer Günlerinde William Tell *Uvertürü*’ne eşlik ederken görüyorum, artık kullanılmayan metal dükkânın arkasından, kendi kışcını at gibi kamçılıyıp numaradan vahşı atlara biniyormuş gibi bağıarak geliyor.

Nestor’un hangi kariyer imkânını –çalım satmak gibi bir şey olsa gerek– temsil ettiğini asla tam anlamıyla kavrayamadım ama rodeo şovunun sonunda toplu ve püşküllü *sombrerosunu* çıkarıp kalabalığın şamatalı alkışlarına selamla karşılık verdi ve eyerin üstünde ellerini boşta bırakıp geçidini yaparken bana, alaylı bir “daha ne numaralarım var” bakışı attı. Charisma tam o sırada bana öy-

le bir bağırdı ki ta Dickens'tan duyulmuştur.

"Bu ses de ne böyle, uçak falan mı havalanıyor?"

"Hayır, Zenci çiftliği bu. Ortaokulun Kariyer Günlerine geri dönmüş olsa gerek."

Çürük çarık çitimsi bir şeyin arkasında zor zaptedilen, siniri tepesinde, kahverengi gözlü bir buzağıyı, beysbol sahasının ortasına getirdim. Çocuklardan daha cesur olan birkaçı, guruldayan midelerini ve vitamin eksikliklerini hiçe sayıp sırayı da bozarak, hayvana yaklaştılar. Hastalık kapmaktan ya da âşık olmaktan korka korka, lanetli sözlerle konuşur gibi, buzağıyı pıptıtladılar.

"Derisi ne kadar yumuşak."

"Gözleri Milk Duds'a benziyor. Hapır hupur yemek isterdim bunu."

"Bak şuna, Zenci gibi dudağını yalıyor, koca kıcını sallaması geri zekâlı anana benziyor."

"Siktir lan. Sensin koca kıçlı geri zekâlı!"

"Hepimiz koca kıçlı gerzekleriz. İneklerin de insan gibi olduğunu biliyor muydunuz?"

Geri zekâlının yanlış telaffuzuna ilgilerini çektiğimi biliyordum ya da en azından buzağı ilgilerini çekmişti. Charisma dilini dişlerinin arasına koyup futbol antrenörü gibi ıslık çaldı. Aynı ıslığı, beni ve Marpessa'yı, babamın yaklaştığına dair uyarmak için de kullanırdı. İki yüz velet sessizliğe gömüldü ve dikkatlerini bana yönelttiler.

Yere tükürüp, "Merhaba gençler" dedim, çünkü çiftçiler böyle yapar. "Çocuklar, sizler gibi ben de Dickens'lıyım..."

"Neresi?" diye bağırdı bir grup çocuk. Atlantisliyim desem de aynı hesaba gelirdi. Çocuklar "Artık Dickens Olmayan Yer"den değillerdi. Hepsi de dikilip nereli olduklarını çete gibi bağırmaya başladılar: Güney Yakası Joslyn Park Tayfası. Arrio Trescientos y Cinco. Bedrock Stoner Caddesi Kan Alıcıları.

Tarım dünyasının çete muhabbetine verebileceği en yakın karşılıkla şansımı deneyip ellerimi kendimi boğuyormuş gibi bo-

ğazıma dayadım – işi bitirmenin evrensel simgesi. “Pekâlâ, ben de, bilseniz de bilmeseniz de, hani şu söylediğiniz yerler gibi Dickens’taki çiftliktenim ve müdür yardımcınız Molina benden, bir çiftçinin günlük hayatının nasıl geçtiğini sizlere göstermemi istedi ve bugün bu buzağının sekizinci hafta dönümünü kutladığımız için size kısırlaştırmadan bahsedeyim istedim. Kısırlaştırmanın üç farklı yöntemi vardır...” diyerek sunuma geçtim.

“Efendim, kısırlaştırma nedir?”

“Erkek hayvanların çocuk sahibi olmalarını önlemeye yarayan yöntemdir.”

“İnek şapkaları yok mu?”

“Fena fikir değil ama ineklerin, Cumhuriyetçi Parti gibi, kadınların doğum hakkını savunan elleri olmadığı için, nüfusu kontrol altında tutmanın yolu bu. ‘Koyun gibi’ deyiminin anlamını bilen var mı?”

Çiroz misali, tebeşir gibi solgun bir kız –öyle ki ancak siyahi birisi böyle iğrenç kül misali olabilirdi– sümüklü burnunu sildikten sonra bembeyaz ve kupkuru parmağını kaldırdı.

Buzağıyı gütmek konusunda bana yardımcı olup, sarkık kulaklarına parmaklarıyla fiske atarken “Orospuluk gibi yani” dedi.

“Evet, sanırım bu anlama da gelebilir.”

Ya “orospu” kelimesinin telaffuzu nedeniyle ya da cinsellik hakkında yanlış da olsa anlaşılabilir bir şeyler öğrenecekleri için çocuklar yaklaşıp çemberi daralttılar. İlk iki sırada yer alamayanlar, ördek gibi itişe kakışa olay mahallini görecek bir yer kapmaya bakıyorlardı. Birkaç öğrenci duvarın tepesine tırmanıp süreci tıp öğrencileri gibi dikkatle incelemeye koyuldular. Buzağıya yüklenip yan yatırdım ve boğazıyla kaburgalarına dizimle bastırdım, sonra nasırlı kovboy ellerimle arka bacaklarını kavrayıp yavrumuzun üreme organları ortaya çıkana kadar bastırdım. Çocukların dikkatinin üzerimde olduğunu görünce, Charisma’nın halen sızlanan elemanını kontrol ettiğini, sonra da Marpessa’nın otobüsüne doğru parmaklarının ucunda geri geri yürüdüğünü fark ettim. “Dedi-

ğim gibi, üç farklı kısırlaştırma yöntemi vardır: cerrahi, elastik ve kansız yöntem. Elastik yöntemde şuraya, testislere kan akmayacak şekilde lastik bant koyarsınız. Böylece pörsür ve düşüverirler.” Hayvanın erbezlerinin alt tarafını kavradım ve buzağıyı öyle sıkıştırdım ki öğrenciler hep birlikte yerlerinde hopladılar. “Kansız kısırlaştırma yöntemi için şuradaki ve şuradaki sperma kordonlarını ezersiniz.” Sperm tüneline gelen iki tutam, hayvanın acıyla çırpınarak inlemesine yetti ve çocuklar sadist gülücükler saldı. Elime büyük bir çakı alıp havada şöyle bir savurdum ki gün ışığında dramatik bir şekilde parıldasın ama hava çok bulutluydu. “Cerrahi yöntemdeyse...”

“Ben yapmak istiyorum.” Ufacık kahverengi gözlerini buzağının erbezlerine dikmiş, bilimsel merakı kabarmış çocuk, şu küçük siyahi kızdı.

“Sanırım anne babandan izin kâğıdı getirmen gerek.”

“Ne anne babası? Ben El Nido’da yaşıyorum” dedi, James Cagney filminde tıpkı Sing Sing gibi anılan Wilmington’daki bakımevinin kastederek.

“Adın ne senin?”

“Sheila. Sheila Clark.”

Sheila ile birbirimizin altından üstünden geçerek, bahtsız buzağıya binen ağırlığımızı da azaltmadan, zorla yer değiştirdik. Ben buzağının arkasındaki yerimi alınca, bıçağı ve ayakkabı çekeceği gibi yaptığı işle adı pek uyumlu olan iğdiş kerpetenini Sheila’ya uzattım. Bir litre kadar akan kan, testis torbasının şaşılacak şekilde marifetle kavranması, erbezlerinin sanatkârane bir hareketle tutulup çekilmesi ve havada salınımı, sperma kordonunun duyulabilir bir çıtırtı eşliğinde ayrılması, çığlık çığlığa öğrenciler ve öğretmenlerle dolu bir okul bahçesi ve bir de cinsel hayatına kalıcı şekilde ket vurulmuş buzağı eşliğindeki dersimi, Sheila Clark ve merakı yeterince kabarmış, kan gölünü aşır yarayı incelemeye meyyal üç diğer öğrenci yararına, bir yandan da halen kıvranan buzağıyla güreşirken sona erdiriyordum. “Buzağı böyle bir yanına doğru çare-

siz halde yatarken, biz hayvancılık sektöründekiler buna ‘yatık pozisyon’ adını veririz ve bu pozisyon, hayvan üzerinde boynuz kesme, aşılama, dağlama ve kulak delme gibi diğer acı veren süreçleri tamamlamak için gayet uygundur.”

Yağmur şiddetini artırdı. Kocaman ve ılık damlalar kuru kaldırımlara çarptığında, küçük toz bulutları kaldırıyordu. Okul bahçesinin orta yerinde hademeler, bir çöp konteynerinin yükünü boşaltıyorlardı. Kırık ahşap sıraları, çatlamış karatahtaları ve tahtakurusu yeniği bir hentbol antreman tahtasını, koca yığının üstüne fırlatıyor, sonra çatlaklara gazete tıkıyorlardı. Normalde Kariyer Günleri dev *marshmallow* ızgarasıyla biter. Gökyüzü iyiden iyiye kararıyordu. Çocukların hayal kırıklığına uğrayacağını tahmin ediyordum. Yerlerde su birikintileri artarken ve Nestor korkmuş sürüsünün peşinde koşturup hayvanları kapının dışına sürerken, öğretmenler çocukları, dünyası kararmışçasına basketbol sahasına bakan mızımız hariç, atlama tahtası, kulplu beygir ve jimnastik aletlerinin arasından toplamaya çalışıyordu. Marpessa otobüsü çalıştırmıştı, buzağı şoku atlatırken Charisma dışarı çıkırı. Yardımcım Sheila Clark’a bakındım ama kanlı erbezlerini lif lif olmuş uçlarından tutup havada sallamakla, onları 25 sentlik otomatın her işe gelir anüsleri gibi birbirine çarpmakla pek meşguldü.

Beni tepmesin diye çizmelerimi apış arasına koyarak hayvanı boyunduruğa doğru kaydırırken arkamı döndüğümde, Marpessa, hoşça kal niyetine el bile sallamadan, otobüse U dönüşü yaptırdı ve burnunu dış kapıya, Shenandoah Caddesi’ne doğru verdi. Charisma yüreğimden geçenleri gözlerimden okurcasına gülümseyerek tepemde dikiliyordu.

“Siz ikiniz birbiriniz için yaratılmışsınız.”

“Bana bir iyilik yapar mısın? Çantamda bir miktar antiseptik ve üzerinde Fliegenschultz yazan küçük şişede yapışkan var.” Müdür Yardımcısı Molina, küçüklüğünden beri yaptığı şeyi yaptı: Kıvranan hayvana dezenfektan sıkıp yapışkan Fliegenschultz’u da az önce testislerin olduğu yerdeki açık yaraya bolca sıvayarak ellerini kirletti.

O, işini bitirdiğinde, yüzünde gözyaşlarının izi halen duran beyaz öğretmen, amirinin omzunu pıtpıtladı ve sanki rozetini ve silahını tutan, televizyondaki bir polis gibi, yeleğinin yakasına tutturduğu yeni, pırıl pırıl “Amerika için Öğret”i usulca çıkarıp Charisma’nın avucuna bıraktı ve yaygaranın göbeğine doğru yürüdü.

“Bu neydi şimdi?”

“Otobüstayken, senin becerikli çiftçi, şuradaki Sheila ayağa kalktı ve BEYAZLAR İÇİN ÖNCELİKLİ KOLTUK etiketini gösterip genç Bay Edmunds’a yer verdi. Ve bu salak da kızın verdiği yere oturup ne yaptığını fark edince kaybetti işte.”

“Dur yahu, etiket halen orada mıymış?”

“Bilmiyor muydun?”

“Neyi?”

“Mahalleden bahsedip duruyorsun da mahallede neler olup bittiğine pek kafa yormuyorsun. Sen o etiketleri yapıştırdığından beri Marpessa’nın otobüsü kentteki en güvenli yer. O da mesai amiri gösterene kadar unutmuş hepsini ve sonra Hominy’nin doğum günü hakkında bir olay tutanağı yazmak zorunda kalmış. Ama sonra bunun hakkında düşünmeye başlamış. İnsanların birbirlerine nasıl da saygılı davranır hale geldiğine kafa yormuş. Birerken merhaba demeleri, inerken teşekkür etmeleri. Çete savaşı kalmamış. Crip, Blood ya da cholo, Dur düğmesine bir kez ama sadece ve sadece bir kez basıyorlarmış. Çocuklar ev ödevlerini yapmaya nereye gidiyormuş, biliyor musun? Eve ya da kütüphaneye değil, otobüse. O kadar güvenli.”

“Suç dediğin döngüseldir.”

“Etiketten kaynaklı. İnsanlar önce söylenmiş ama ırkçılık onları eski günlere götürmüş. Daha anlayışlı kılmış. Ne günlere geldiğimizi, daha önemlisi, nasıl günler göreceğimizi fark etmişler. O otobüste olan biten, Dickens’ı bir araya getiren ırk ayrımı heyulası gibi bir şey.”

“Peki ya şu mızımız öğretmen?”

“Bay Edmunds iyi bir matematikçidir ama çocuklara kendile-

ri hakkında bir şey öğretemeyeceği de aşikâr, o yüzden bırak, siktirsin gitsin.”

İyi kötü toparlanan buzağı ayaklarının üstünde kalkabildi. Buzağının küçük içdişçisi Sheila, hayvanın erbezlerini şık küpeler gibi kulağına tutup sataşarak buzağının yüzüne doğru eğildi. Erkekliğine elveda koklaması yaptıktan sonra acısını paylaşmak üzere kantinin yanında işe yaramaz halde duran topsuz teterbol direğinin yanına doğru seğirtti. Charisma yorgun gözlerini ovuşturdu. “Şimdi bu lanet olası veletleri okulda da otobüste davrandıkları gibi davrandırabilirsem, bir yerlere varabiliriz.”

Ekibin on karış önündeki, ödül parasını almaya koşturan Nestor Lopez tarafından önderlik edilen Sheila’nın sınıf arkadaşları, beton düzlükte güdülüyor, çiseleyen yağmurun altında uygun adım ilerliyor ve camları renkli inşaat naylonu kaplı, katranlı mukavva çatılı, saman külübelerin yanından sıralar halinde geçiyorlardı. Böyle derme çatma binalarımıza kıyasla, gece geç vakit televizyonlarda yayınlanan bağış reklamlarında gördüğümüz tek odalı Afrika okulları amfi gibi kalıyor. Bir nevi çağımızın Gözyaşı Yoluyla bu. Çocuklar kırılmış okul malzemelerinin etrafında kümelendi. Coşkuları, kocaman marshmallow torbalarının üstüne düşen yağmur damllarına ve gitgide kararan ahşap ve atık kâğıt yığınına rağmen kaybolmadı. Yanlarında, çatısı ’94’teki Northridge depreminde uçan ve tekrar yapılmayan, okulun konferans salonu vardı. Charisma ellerini, Nestor’un Rose geçit töreni eyer çingiraklarında gezindirdi. Çın çın sesler çocukları gülümsetti. Tam o anda ağlaya ağlaya omzunu ovuşturarak Sheila önümüzden koşarak geçti. “Bayan Molina, şu beyaz oğlan toplarımdan birini çaldı!” diyerek, ondan üç ton daha koyu tenli, buzağının erbezini boş yere, sayı alacakmış gibi sulara vuran, şişko Latin çocuğu göstererek feryat ediyordu. Charisma, Sheila’nın örgülü saçlarını nazikçe sıvazlayıp duygularını yatıştırdı. Bu ilk kez denk geldiğim bir şeydi. Siyahi çocukların Latin akranlarını beyaz diye anmaları. Ben onların yaşındayken, Teneke Tekmelemece ve Kırmızı Işık, Yeşil Işık

oyunlarından önce “O değil!” diye bağırduğımız zamanlarda, şiddet, yoksulluk ve iç çatışmalar, henüz doğal toprak hakkımızı tüm Dickens’tan alıp çete pisliğine bulanmış izole kentsel bloklara indirgemediği zamanlarda, Dickens’taki herkes ama herkes, ten renginden bağımsız olarak siyahiydi ve birinin ne derece siyah olduğunu derisinden ya da saç şeklinden değil, “Tüm niyet ve gayemiz” mi diyorlar, yoksa “Tüm amacımız” mı dediklerine bakıp saptardın. Marpessa, düz siyah saçının döküle döküle kalçasına inmesine ve horchata ten rengine rağmen “amacımız” derdi. Charisma’nın annesi bir gün onu okuldan almaya gelene dek de Charisma siyah olmadığını bilmiyordu. Yürüyüşü ve konuşması kız kardeşinden çok farklıydı. Sersemlemiş, yüzünü en iyi arkadaşına dönmüştü. “Sen Meksikalı mısın?” Mahalle arkadaşının sendelediğini düşünen, ten rengi ağartılmış Charisma, “Ben Meksikalı değilim” diye haykırmak üzereydi ki, sanki annesini ilk kez görüyormuş gibi, okul çıkışındaki siyah yüzleri ve ritimlerin arasında kendi annesini tepeden tırnağa süzdü ve bir anda “Hassiktir, tabii ki Meksikalıyım! Hijo de puta!” hissine kapıldı. Uzun zaman önceydi bu.

Müdür yardımcısı Molina, şenlik ateşini yakmadan önce bölüğüne yöneldi. Yüzündeki ciddiyetten ve sesinin tınısından anlaşıldığı kadarıyla darağacına yürüyen general misali olduğu açıktı. Dünyaya salmak üzere olduğu siyah ve melez birliklerinin hayatı hiç şanslarının olmayacağı bir nevi alinyazısıydı. *Cada dia de carreras profesionales yo pienso la misma cosa. De estos doscientos cincuenta niños? cuantos terminaran la escuela secundaria? Cuarenta pinche por ciento? Orale, y dde esos cien con suerte, cuantos iran a la universidad? Hatta, junior, palyaço mektebi, o lo que sea? Beş civarı, mas o menos. Y cuantos graduaran? İki, belki.” Que lastima. Estamos chingados.*

Ve her ne kadar Los Angeles’ta yetişmiş çoğu siyah erkek gibi, ancak tüm kadınları anadillerinde taciz edecek kadar çifte dile sahip olsam da mesajın anifikrini anladım. O çocukların ağzına sığılmıştı.

Çocukların kaçının çakmak taşıdığını görünce hayret etmiş-

tim ama şenlik ateşini yakma yönündeki sayısız girişime rağmen, nemli odunlar tutuşmamakta ısrarcıydı. Charisma bir grup öğrenciyi malzeme deposuna yolladı. Ellerinde, yere yağacakları kitaplarla döndüler. Az sonra kitaplardan oluşan bir buçuk metre eninde ve bir metre yüksekliğinde bir piramit meydana geldi.

“Hay sıçayım, ne bekliyorsunuz?”

İkinci kez sormak zorunda kalmadı. Kitaplar çıra gibi tutuşup nefis bir şenlik ateşi oluşturdu, öyle ki alevler, öğrenciler iki numara kalemlere tutturulmuş *marshmallow*’larını kızartırken, göğü yalıyordu.

Charisma’yı bir kenara çektim. Kitapları yaktığına inanmıyordum. “Okulunu kaynakları kısıtlı sanıyordum.”

“Bunlar kitap falan değil. Foy Cheshire’den geldiler. ‘Topu ateşleyin!’ adını verdiği, Tom Amca’nın Mülkü ve Çavdar Tarlasında Oyun Kırucu gibi klasiklerin yeni yazılımlarından oluşan, okul bahçesine zorla bıraktığı bütün bir müfredata sahip. Bak, her şeyi nedik: daha küçük sınıflar, daha uzun ders saatleri, çift dilli, tek dilli, dilaltı eğitim, siyahi İngilizcesi, sesbilim ve hipnotikler. En uygun öğrenme ortamını sağlayan renkli şemalar. Ama duvarları hangi sıcak-sakin-aracı boyayla boyarsan boya, mesele o raddeye geldiğinde beyaz öğretmenler beyaz metodolojiyi kullanıp beyaz şarap içiyor ve beyaz özentisi yöneticinin teki gelip, okulunu tasfiyeyle tehdit edebiliyor, çünkü Foy Cheshire’ı tanıyor. Hiçbir şeyin işlediği yok. Ama Chaff Ortaokulu öğrencilerine Doping-man Geliyoor nüshaları okutacaksam da kahrolayım daha iyi.”

Kısmen yanmış bir cilde ayağımla vurup ateşten uzaklaştırdım. Kapak yanmıştı ama halen okunabiliyordu, Muhteşem Siyahabisy, ilk satırları şöyleydi:

Harbi konuşma. Genç, salak ve kamışım her daim kalkıkken, her yerde hazır ve nazır, anneme iyi davranan, stereotip Afro-Amerikalılardan olmayan babam bana, en başından beri damarıma basılmış olduğumu söyledi.

Çakmağımı çıkıp kitabın geri kalanını da yaktım ve alev almış sayfaları, Sheila'nın bana nazikçe ikram ettiği, tahta cetvele takılı *marshmallow*'un altına tuttum. Atlama ipinden bir bağ yapmıştı. Latin oğlan, testisleri, Elmer yapışkanı ve ataşlar vasıtasıyla giriştiği cerrahi müdahale sonucu tekrar yerine tutturmaya çalışırken, Sheila ipiyle buzağının başına vuruyordu ta ki Charisma onu boyundan tutup Latin'i de ayağa kaldırana dek.

"Çocuklar, nasıl geçti Kariyer Gününüz?"

Sheila "Ben veteriner olmak istiyorum!" diye yanıtladı.

Latin intikam ilahesi nemesis, tek eliyle erbezlerini tutmuş hokkabazlık ederken, "İbnelik gibi eğlenceli" diye söze karıştı.

"Hokkabazlık çok eğlenceli!"

"Onlara 'ibne' dedin diye sana 'ibne' diyen insanlara 'ibne' demek çok eğlenceli, hem de ibneliğin dibi!"

"Tamam, bu kadar yeter." Charisma azarladı. "Tanrım, siz çocukların ibneler gibi eğlenmekten başka düşündüğü şey yok mu?"

Şişko çocuk uzun zaman düşündü. "Ne eğlenceli değildir bil bakalım... eğlenceli ibne olmak."

Katıla katıla gülen Charisma, saat üç zili çalarken, bej fiber-glas sıraya çarptı; uzun bir gün olmuştu. Ona doğru sokuldum. Bulutlar sonunda çöktü ve çisenti sağanağa döndü. Biz orada, sıkı California'lılar gibi şemsiyesiz, damlaların sönmeye yüz tutmuş ateşte çıkardığı çıtırtıları dinleyerek yağmurun altında dikilirken, öğrenciler ve öğretmenler arabalarına, otobüs durağına ve onları bekleyen ebeveynlerinin yanına koşturuyordu.

"Charisma, aklıma çocukları, otobüste olduğu gibi davrandırıp birbirlerine saygı duymalarını sağlayacak bir yöntem geldi."

"Nasıl olacakmış o?"

"Okulu ırk bazlı ayrıma tabi tutarak." Bunu der demez, ırk ayrımının Dickens'ı da geri getirecek yöntem olduğunu fark ettim. Otobüsteki komünal hissiyat önce okula yayılacak, sonra da tüm şehre sirayet edecekti. Apartheid, siyahi Güney Afrika'yı birleştirmişti, aynısını Dickens'a neden yapmasın?

“İrklar arasında mı? Okulu ten rengine göre ayrıma mı tabi tutmak istiyorsun?”

Charisma bana öğrencilerinden biriymişim gibi baktı. Aptal değilse de cahil bir öğrenci gibi. Ama bana soracak olursanız, Chaff Ortaokulu zaten ayrıma uğramış, hatta kendi içinde defalarca ayrılmıştı, ten rengi açısından değilse de okuma seviyesi ve davranış sorunları bakımından. İngilizceyi ikinci dil olarak kullananlar ile “İngilizceyi ne zaman ve nasıl istersem öyle kullanırım” öğrencileri arasında bariz farklı bir eğitim yolu vardı. Siyahi Tarih Ayı boyunca babam, televizyonda akşam yayınlanan Özgürlük otobüsü yakılma görüntülerini, köpeklerin hırlamasını ve patlayan flaşları izler ve bana “Entegrasyonu zorlayamazsın evlat. Entegrasyon isteyenler entegre olacaktır” derdi. Onunla ne kadar hemfikir olduğumu, eğer olmuşsam tabii, asla kestiremedim ama bana bakiye kalmış bir gözlemci. Benim, entegrasyon denen şeyin uçsuz bucaksız bir kavram olduğunu fark etmemi sağladı. Burada, Amerika’da, entegrasyon dediğimiz şey büsbütün örtbas edilmiş olabilir. “İrkçi değilim ben. Kavalyem, kardeşimin torunu ve başkanım siyahi (ya da her ne haltsa).” Sorun şu ki entegrasyon doğal bir durum mu, yoksa değil mi bilmiyoruz. Entegrasyon zorlama mı, yoksa sosyal bir dağıntı, bir nevi toplumsal düzen mi? Kimse kavrama açıklık getirmiş değil. Charisma’nın ayrımcılık hakkında bir fikri vardı, yine de *marshmallow*’ların sonuncusunu ateş üzerinde döndürüyordu. Ne düşündüğünü biliyorum. Mezun olduğu ortaokulda onun zamanında yüzde seksen siyahiler okurken, nasıl olup da öğrencilerin şimdi yüzde yetmiş beşini Latinler oluşturuyordu? Annesi Sally Molina’nın, 1940’lar ve ’50’ler Arizonası’nda, kenarından kıyısından ayrımcılık gördüğü kasabada yaşamaya dair anlattığı hikâyeleri düşünüyordu. Kilisenin sıcak tarafında oturmak zorunda kalmış, İsa’dan ve yangın çıkışından en uzak noktada. Meksika okullarına gitmek zorunda olup, anne babasını ve küçücükken ölen kardeşini 60 numaralı otoyolun yanındaki, kasabanın dışındaki Meksika mezarlığına gömmek zorunda kalmış. Aile

1954'te Los Angeles'a taşındığında ırk ayrımı burada da hemen hemen aynı miktardaymış. Tek fark siyahi Los Angeles'lıların da kamusal plajları kullanabilmesiymiş.

"Okulu ırklara göre ayırmak mı istiyorsun?"

"Evet."

"Bunu becerebileceğini düşünüyorsan hiç durma. Ama şunu da bilesin, çok fazla Meksikalı var."

Çocuklar adına konuşamam ama eve dönerken, yeni iğdiş edilmiş buzağı pikabın ön koltuğunda, kafası camdan dışarıda, diliyle yağmur damlalarını yakalarken, Kariyer Günü'nü hiç yaşamadığım kadar büyük bir ilham, heyecan ve tazelenmiş odakla geride bıraktım. Bunu sağlayan, Charisma'nın ettiği, "Dickens'i tekrar bir araya getiren şu ayırım heyulası gibi" lafı idi. Yeni kariyer planım, hayatımın altı ayını Restorasyon ve Ayrımdan Sorumlu Şehir Planlamacısı olarak geçirmekti. İşler yolunda gitmezse de dön do-laş yeniden siyahi olurdum.

Oyaz, Kariyer Günlerinin ardından, bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Sahilde takılan beyaz gençler yağmura "42'deki Boktan" gibi "boktan" diyorlardı. Hava durumu tahminleri sürekli yağmur ve yoğun bulut geçişleri gösteriyordu. Bir alçak basınç sistemi her gün saat dokuz buçuk civarında sahil boyuna çörekleniyor ve şehre akşama kadar yağmur bırakıyordu. Bazı gençler, yoğun sağanak sonrası Pasifik'e ulaşan akıntılardan ve çerçöpten hepatit mikrobi kapmaktan korktukları için yağmurda sörf yapmaz, dahası fırtına sonrası dışarı bile çıkmak istemezler. Şahsen ben kendimi yağmurda, önüme çok kimse çıkmazken ve rüzgâr sörfçülerinden hiç ses seda yokken dalgalara bırakmayı daha çok severim. Malibu ve Rincon civarındaki şüpheli atık taşıyan nehir yataklarından uzak durursan sorun çıkmaz. Öylece o yaz, dışkıdan kaynaklı sorunları veya mikropları dert etmedim. Satsumalarım ve ırk ayrımı meselesi üzerine kafa patlattım. Dünyanın suya en çok duyarlı turuncu ağacını muson koşullarında nasıl yetiştirirsin? Zaten ayrıma tabi tutulmuş bir okulu ırk açısından bir kez daha nasıl ayrıma tabi tutarsın?

İrk mürtecisi Hominy'den fayda yoktu. Ayrıma tabi tutulmuş eğitim sistemini geri getirme fikrine, sırf Dickens'a daha çok beyaz yerleşimci getireceği düşüncesiyle pek sıcak bakıyordu. Şehir gençliğindeki, gelişen banliyö havası taşıyan günlere geri dönecekmiş. Kuyruklu arabalar. Hasır şapkalar ve çorap zulaları. Pis-

koposluk müritleri ve dondurma sosyalleşmeleri. “Bu beyaz uçusun zıddı olacaktır” dedi. “Ku Klux Klan akını.” Ama ona bu işin nasıl olacağını sorduğumda sadece omuz silker ve hiçbir fikri olmayan muhafazakâr bir senatör gibi, bana eski güzel günlerden bahsederek lafı dolandırırdı. “Bir keresinde, ‘Vatan Hainini Patlatın’ adlı bir dizide Stymie, çalışmadığı tarih sınavından yırtmak için sırasını ateşe verince, iş tabii bütün okulu yakmasına kadar varmıştı ve çete sınava, itfaiye arabasının tepesinde girmek zorunda kalmıştı, çünkü Bayan Crabtree o zokayı yutmamıştı.” Sonra ayrımcılığın getirdiği suçluluk duygusu ağır bastı. Postunun rengi yıllar içinde atmış ve gün ışığı sarısından tırnak arası pislik kahverengisine dönüşmüş Funshine Bear’ı, ayrımcılığın yeniden tesisinin iyi bir şey olacağına ikna etmek için geceleri uykusuz kaldım. Paris’in Eyfel’i, St. Louis’in Kemer’i ve New York’un Muazzam Gelir Dağılımı Eşitsizliği gibi Dickens’ın da ayrımcı okulları olacaktı. Hiçbir işe yaramasa bile, Ticaret Odası’nın tanıtım broşürlerinde anılacak bir madde olacaktı. Muhteşem Dickens ilçesine hoş geldiniz: Los Angeles Nehri’nin yamacındaki banliyö cenneti. Başiboş gençlik müzik gruplarının, bir adet emekli film yıldızının ve ırk bazlı ayrımcı okulların anayurdu!

Birçoğu en iyi fikirlerine suyun altında ulaştıklarını iddia eder. Duşta. Havuzda debelenirken. Bir dalga beklerken. Negatif yüklerle, beyaz gürültüyle ve soyutlanmakla alakalı bir şey olsa gerek. Bu nedenle yağmur altında sörf yapmanın, bir nevi tek kişilik beyin fırtınası olduğunu düşünebilirsiniz – ama bendeki durum pek öyle değil. Bana güzel fikirler, sörf yaparken değil de, sörften eve dönerken, araba kullandığım sırada üşüşür. Güzel bir yağmurlu temmuz seansının ardından trafikte tıkanmış, etraf lağım ve yosun karışımı kokarken, zengin beyaz veletlerin, prestijli, okyanus kıyısı özel “eğitim noktası” Intersection Akademisi’nin yaz okulundan boşalmasını seyrettim. Onları bekleyen limuzin ve lüks araçlara binmek üzere caddeyi geçerlerken bana dönüp, “Sakin ol ahbab!” gibi çete işaretleri yaptılar, dağınık saçlarını arabam-

dan içeri sokup, “Birader, otun var mı? Sörfüne dalayım, Afro-Amerikalı dalgacı” dediler.

Durmaksızın yağan sağanağa rağmen çocuklar, hiç ıslanmamış gibi görünüyordular. Çünkü özel sürücüleri ya da hizmetlileri, delişmen vasilerinin ardından şemsiyelerle koşturuyorlardı ama bazı çocuklar da ıslanmayacak kadar beyazlardı. Winston Churchill, Colin Powell ve Condolezza Rica ya da Lone Ranger’ı tepeden tırnağa suya batmış düşünün, işte öyle bir şey.

Sıcak bir anı, sekiz yaşımdayken, Babacık benim entelektüel açıdan tembel kıcımlı hoş bir hazırlık sınıfına tıkarak eğlendi. Çeltiğin ortasına cumburlop daldığım vakit, ben sapları çamura ekerken, tepemde dikiliyordu. Santa Monica’daki Yahudiler ile Holmby Tepelerindeki Gentile’ler arasında seçim yapmak hakkında bir şeyler mırıldanıyordu. Sonra herhangi bir dine mensup beyaz çocuklarla aynı okula giden siyahi çocukların “daha başarılı” olduğuna dair bir araştırmadan dem vurdu ve aynı zamanda pek-de-güvenilir-olmayan bir başka araştırmadan, ayrımcılık yıllarında siyahilerin “daha iyi durumda” olduğunu belirten alıntı yaptı. “Daha iyi durum” hakkındaki açıklamasını ya da neden Interchange veya Haverford-Meadowbrook’a gitmediğimi hatırlamıyorum. Mesafeden dolayı belki. Çok pahalı da olabilir. Ama o veletleri, müzik ve film endüstrisinin ağababalarının oğul ve kızlarının o sanatsal yapıdan boşalmalarını izlerken, evde Babacığın verdiği eğitimin, neyse ki küçük sonsuzluk havuzlarına, ev yapımı kaz ciğerine ve Amerikalı baletlere maruz kalan tek öğrencisi sıfatıyla, fevkalade ayrımcı bir eğitimden faydalanmış olduğum kafama dank etti. Ve satsuma mahsulümü nasıl koruyacağım konusunda bile pek fikrim yokken, her niyet ve gayeden Latinleri, tümünden siyahi bir okulda, ırksal ayrıma tabi tutmak yönünde fikirler besliyordum. Babamın sesi kulaklarımda çınlarken arabayı eve doğru sürdüm.

Eve döndüğümde Hominy beni dışarıda, bahçedeki geniş, yeşil-beyaz golf şemsiyesinin altında, çıplak ayakları ıslak çimenlerde iz bırakır halde bekliyordu. Ortaokulu ayrıma tabi tutmak ko-

nusunda mutabık kaldığımdan beri daha çalışkan bir işçi haline gelmişti. John Henry falan gibi cevval değildi ama çiftlikte herhangisi bir şeye özel ilgisi gelişirse, en azından bir miktar kişisel inisiyatif sergiliyordu. Son günlerde satsusma ağacına karşı çok koruyucu olmuştu. Bazen ağacın yanında saatlerce dikilip kuşları ve böcekleri kovalıyordu. Satsumalar ona stüdyolarda geçen hayatının yoldaşlık günlerini hatırlatıyormuş. Horultu ile parmak güreşi. Tokatçı Dobiş Arbuckle'ı tepetaklak döndürmece. Kaybedenin Laurel Hardy setine dalması cezasıyla "Doğruluk mu Cesaret mi" oyunu. Hominy'in satsuma mandalinasını keşfi "Paris'i Görsem, Fransa'yı Görürüm" çekimlerinin arasına denk düşen uzun bir arada gerçekleşmişti. Çetenin çoğu el yapımı bir servis masasının etrafında toplanmış, kek ve gazozları mideye indiriyordu. Ama o gün sette bazı Güneyli sinema salonu sahipleri vardı; beyaz ve renkli çocukları bir arada oynattığı için filmlerini göstermeyi reddeden kast sistemiyle iyi geçinmeye çalışan stüdyo, Hominy ile Arapdarısı'ndan, '36'daki göç sırasında alıkonulup Meksikalı haydutları oynamaya başlayan birkaç Japon figüranla birlikte yemek yemelerini istemişti. Figüranlar onlara az pişmiş noodle ve Japonya'dan ithal satsumalar ikram etmişlerdi. Bizim siyahi oğlanlar, meyvenin mükemmel dengeli ekşi-tatlı tadının, komik-dublörün nahoş karpuz tadını arındıracak tek şey olduğunu keşfetmişlerdi. Nihayetinde o ve Arapdarısı sözleşmelerine ek madde koydurdular: sete sadece satsuma girmesine izin verilecekti. Klementin, turuncu ve benzeri mandalina çeşitlerine izin yoktu. Çünkü bir marsıgın zorlu geçen gününden sonra tatlı, sulu satsumadan başka insanın haysiyetini geri getirecek meyve yoktur.

Hominy halen o ağacı, onun ihtiyacı doğrultusunda diktiğimi sanıyor, oysa ben onu Marpessa ile resmen ayrıldığımız gün diktim. Üniversitede çaylak yılının yarıyılını bitirmiş, CA-91'den uçarak eve doğru sürüyordum ve aklımda tebrik ve takdir niyetine elde edeceğim düzüşme vardı ve tohumun dibine iğnelenmiş Hayır, Zenci notunu okumayı beklemiyordum.

Islak elbisemin yakasını umutsuzca çekiştirdi. “Efendim, satsumalar pinpon topu büyüklüğüne geldiğinde size söylememi istemiştiniz.” İşveren hüzünlü turunu terk etmeyi reddeden bir golf takımı taşıyıcısı gibi, Hominy şemsiyeyi ısrarla başımın üstünde tutuyordu. Elime refraktometreyi tutuşturmuş ve beni çamurlara bata çıka zorla, suya gömülmüş ağacın bulunduğı arka bahçeye götürmüştü. “Lütfen efendim, acele edin. Onların bunu yapacağını sanmıyorum.”

Birçok turunç sık sık sulanmak ister ama satsuma için tam tersi geçerlidir. Fazla suyu sidiğe dönüştürürler ve her ne kadar bu dama yapmış olsam da bu senenin mahsulü fazla gelmiş, dalları zorlamaktaydı. Bir şekilde su yolunu kesmeyi başaramazsam ürün berbat olacak, on yıllık çabam ve elli librelik ithal Japon gübrem boşa gidecekti. En yakın ağaçtan bir meyve kopardım. Göbeğinin bir inç altından soyup parmağımı yamru yumru meyveye soktum ve refraktometrenin üstüne birkaç damla damlattım, küçücük, pek pahalı, Japon malı alet, meyvenin sakaroz miktarını ölçmeye yarıyordu.

“Ne diyor?” diye sordu Hominy umutsuzca.

“İki nokta üç.”

“Tat skalasında neye denk düşüyor bu?”

“Eva Braun ile Güney Afrika tuz madeni arası bir yerlere.”

Bitkilerime hiçbir zaman Zencilere fısıldama muamelesi çekmemişimdir. Bitkilerin duygusal yaradılışta olduğunu düşünmem ama Hominy eve döndükten sonra, o ağaçlarla bir saat konuştum. Onlara şiir okuyup blues tınıları söyledim.

Hayatımda ırka dair doğrudan ayrımcılığa bir kez maruz kaldım. Bir gün babama Amerika’da ırk ayrımcılığı olmadığını söyleme gafletinde bulundum. Sadece biz siyahilerin sorumluluk almamak için ipe un serdiğimiz ve yine bu nedenle fırsat eşitliğini teptiğimizi söyleyeceğim tuttu. Aynı günün gecesinde kör vakit beni yataktan kaldırdı ve birlikte, en derin ve en beyaz Amerika’nın kalbine doğru çalakalem hazırlandığımız bir yolculuğa çıkardı. Durdurak bilmeden geçen üç günlük yolun ardından, bunalıcı sığağın altında, horozların cirit attığı, pamuk tarlalarıyla kaplı, kavşak görevi görmekten başka niteliği olmayan, isimsiz, ücra bir Mississippi kasabasında durduk ve babamın yüzündeki, katıksız ırkçılık görmeyi uman ifadeyi kendimce yargıladım.

Mimleyip “Al bakalım” diye gösterdiği dükkân adeta fi tarihinden kalmaydı, öyle ki pencerenin kenarındaki, ışıkları neşeyle yanıp sönen tilt makinesi sadece on sentle çalışıyordu ve ekranındaki en yüksek skor, can sıkıcı 5.637 idi. Irkçılığa denk gelir miyim diye etrafıma bakındım. Dükkânın önünde, yaşlarını kestirmeyi zorlaştıracak şekilde, güneş ışığında kızartılmış tavuk paçası kıvamı görünümlü üç irikiyim beyaz adam, ahşap Coca-Cola kasalarının üstünde oturmuş, bağıra çağıra, yaklaşan araba yarışı hakkındaki konuşuyorlardı. Arabayı yolun karşısındaki benzin istasyonuna çektik. Hem siyahi görevliyi hem de beni ürküten bir zil çaldı. Pompacı, istemeye istemeye arkadaşıyla televizyon ekranında oy-

nadığı satranç oyununu bıraktı.

“Doldurun lütfen.”

“Elbette. Yağı da kontrol edeyim mi?” Dükkândan gözlerini hiç ayırmayan babam kafasını salladı. Pompacı, yani mavi tulumunun üstündeki etikete el yazısıyla yazılmış adı doğruysa Clyde, işe koyuldu. Yağı ve lastik basıncını kontrol etti ve elindeki pis bezle ön ve arka camları sildi. Daha önce gülümseyerek verilen bir servise denk geldiğimi sanmıyorum. Ve o fisfislı şişenin içindeki her ne haltsa, camların da böyle şıkır şıkır parladığına şahit olmamıştım. Depo dolunca babam Clyde’a, “Çocukla ben burada acık oturabilir miyiz?” diye sordu.

“Elbette. Buyurun.”

Acık mı? Utançtan kızardım. Siyahilerden üstünlermiş gibi millete şu Zenci ağzıyla konuşulmasından nefret ediyorum. Başka ne vardı? “Ayar çekem” mi? “He yaa” mı? Koro halinde, “Köpekleri kim saldı?” mı?

Ağzım Memphis’ten beri tıkindığım tuzlu krakerlerle dolu halde, “Baba burada ne işimiz var?” diye mırıldandım. Aklımı sıcaktan, uçsuz bucaksız pamuk tarlalarından ve kendilerini Kanada’nın çok yakın olduğuna ikna eden birileri için kölelik fikrinin nasıl da kötü olduğu düşüncelerinden uzaklaştırmak için ne gerekiyorsa onu düşündüm. Firari atalarından bahsetmediği gibi bundan da hiç bahis açmamış olsa dahi, babam türlü vartayı ve Vietnam Savaşı’nı atlatmak için Kanada’ya kaçmış. Siyahilerin kölelik tazminatı alması halinde, Kanada’ya kira ve vergi borcu ödemesi gerekecek bir sürü lanet olası insan tanıyorum.

“Baba burada ne işimiz var?”

Hoş deri çantasından 500x General Patton dürbünü çıkarıp siyah metal yuvaları gözüne yerleştirip lenslerin ardında bilardo topu kadar büyük gözükken gözlerini bana çevirirken, “Gözümüzü karartıp gözümüzü diyoruz” dedi. “Ve gözümüzü karartıp dediysem, harbiden gözümüzü karartıp!”

Babamın yıllar yılı kendi şivesiyle yaptığı sınavlar ve tuvale-

tin üstünde sakladığı bir Ishmael Reed kitabı sağ olsun, “gözünü karartıp göz dikme”nin, siyahi erkeğin Güneyli beyaz kadına bakması demek olduğunu biliyordum. Babam on metre bile uzakta olmayan bir dükkâna dürbünüyle bakıyor ve Mississippi güneşi, kalın mercekleri kocaman halojenler gibi gösterecek biçimde parlıyordu. Pazen elbisesinin önünde önlük bağlı bir kadın, elinde çalı süpürgesiyle dışarı, sundurmanın altına çıktı. Bakışlarını ışıktan sakınıp yerleri süpürmeye koyuldu. Beyaz adamlar bacaklarını ayırmış, dallama Zenci’nin düpedüz saygısızlığı karşısında şaşkın ve ağızları açık oturuyorlardı.

Babam tüm kraker memleketinin duyacağı kadar yüksek sesle, “Şu memelere de bak!” diye bağırırdı. Ortada pek de öyle şu memelerlik durum yoktu ama Hubble Uzay İstasyonu’nun portatif hali sayılabilecek dürbünde kadının 85 B göğüslerinin Hindenburg ve Goodyear zeplinini andıran görüntüsü gözümde canlanıyordu. “Şimdi, evlat, hadi şimdi!”

“Şimdi ne?”

“Git ve şu karıya ıslık çal.”

Beni kapıya doğru itekledi ve ben, insanın gözünü kör eden kızıl delta tozuna toslayarak, üstü kil çakıl bağlamış, öyle ki yola hiç asfalt dökülmüş mü bilmem, iki şeritli yolu geçtim. Beyaz hanımefendinin önünde nazikçe dikilip ıslık çalmaya başladım. Ya da en azından denedim diyelim. Babamın bilmediği şey, nasıl ıslık çalınacağını bilmediğimdi. ıslık çalmak devlet okulunda öğrendiğiniz nadir şeylerden birisidir. Bense evde eğitim görüyor ve öğlen teneffüsü aralarında kel çayır kaplı arka bahçede Zenci Yeniden Yapılanma milletvekillerini ezberden sayıyordum: Blanche Bruce, Hiram Rhodes, John R. Lynch, Josiah T. Walls... O nedenle kolay gibi görünse de dudaklarımı aralayıp nasıl ıslık çalacağımı bilmiyordum. Yine aynı sebeple parmaklarımı ayırıp Mr. Spock selamı veremez, geçirerek alfabeyi okuyamaz, bir elimi sıvazlayıp diğer elimle şılak diye hareket çekemezdim. Ağzımın krakerle dolu olması da işe yaramadı ve hatta eylemim, kadının şık pembe önlü-

ğünün, un ufak olmuş tükürüklü kraker parçalarına bulanmasıyla sonuçlandı.

Tütünlerini tükürüp gözlerini deviren beyaz adamlar birbirlerine, “Bu salak ne yaptığını sanıyor be?” diye sordular. Üçlünün içinde en sessiz olanı ayağa kalkıp önünde NASCAR’da Zencilere Yer Yok yazan tişörtünü, yazısı okunacak şekilde düzeltti. Ağzındaki kürdanı yavaşça eline alırken, “Boléro bu. Küçük Zenci ısıklıkla Boléro’yu çalıyor” dedi.

Olduğum yerde zıpladım ve heyecanla eline çaktım. Haklıydı elbette, Ravel’in başyapıtını yorumlamaya çalışıyordum. Islık çalmayı bilmesem de her zaman bir tını tutturabilirdim.

“Boléro mu? Nereden çıktı lan bu, anasını siktüğimin salağı?”

Babacık’tı bunu diyen. Arabadan öyle bir indi ki kaldırdığı toz kendi toz bulutuna karıştı. Hoşnut değildi, çünkü belli ki ısıklık çalmayı bilmediğim gibi, ısıklık çalmanın ne olduğunu da bilmiyordum. “Islığı ulur gibi çalmalısın! Bak böyle...” Kadını tepeden tırnağa, gözünü karartarak süzüp dudaklarını büzdü ve öyle çapkın ve şehvetli bir ısıklık koyuverdi ki sesi beyaz kadının hem boyalı ayak tırnaklarını hem de şık kırmızı kurdelesini kavradı. Şimdi sıra kadındaydı. Kadın sadece cüretkâr değil, aynı zamanda gözünü karartarak onu süzüp, hem de babamın pantolonun üstünde pervasızca dikleşmiş organını ovuştururken, azgın ve siyahi babam, orada öylece duruyordu. Pizzasının hamuru yoğurulur gibi.

Babam hemen kadının kulağına bir şeyler fısıldayıp bana bir beş dolarlık tokaladı, “Birazdan gelirim” dedi ve birlikte arabaya doğru toz kaldırarak uzaklaştılar. Beni, suçu karşılığında linç edilmek üzere geride bırakarak.

“Natchez’den taa buraya kadar becerecek hiç kara kıçlı Rebecca bulamamış mı?”

“Eh, en azından karı ne sevdiğini biliyor. Senin tebeşir beyazı salak kığın daha erkek mi seviyor karı mı, ona karar verememiş.”

“Biseksüelim oğlum ben. İkisini de seviyorum.”

“Olmaz öyle şey. Ya onu seversin ya bunu. Adam dediğin Dale

Eranhardt gibi olur, kışımın kenarı.”

Koca oğlanlar cinselliğin erdemlerini ve alametlerini tartı-şadursun, ben hayatta kaldığıma şükranla dükkâna girip, bir meş-rubat alayım dedim. Tek marka ve tek boyda, Coca Cola’nın klasik yedi onsluk şişesini satıyorlardı. Birini açtım ve karbondioksit kö-püklerinin güneş huzmelerinde dans ederek tıslamasını seyret-tim. O kolanın nasıl da tatlı geldiğini anlatamam ama o kabarcıklı kahverengi iksir boğazımdan süzülünceye dek anlamadığım eski bir fıkra vardır.

Kızılboyun Bubba, bir Zenci ve bir Meksikalı aynı otobüs dura-ğında oturmaktadırlar ve BAM! hiçliğin oradan, sis bulutunun arasından bir cin çıkagelir. Cin başındaki sarığı düzeltip yüzüğü-nü ovalarken, “Hepinizin bir dilek hakkı var” der. Zenci der ki, “Di-leğim tüm siyahi kardeşlerimin köklerimize, atalarımızın doğup büyüdüğü Afrika’ya dönmesi ve Afrika’nın refah içinde yaşama-sıdır.” Cin elini şöyle bir sallar ve BAM! tüm siyahiler Amerika’yı terk edip Afrika’ya döner. Sonra Meksikalı söz alıp, “Órale, bu bana da uyar. Ben de tüm Meksikalı kardeşlerimin Me-hi-ko’ya dönmesini ve orada eşkıyalık edip keyifle yaşamasını, tekila pı-narlarından kana kana içmesini dilerim” der. BAM! Hepsî Ameri-ka’yı terk edip Meksika’ya gider. Sonra cin, Kızılboyun Bubba’ya dönüp der ki, “Senin dileğin nedir sahip? Dileğin benim için emir-dir.” Bubba, cine şöyle bir bakıp, “Şimdi tüm Meksikalılar Meksi-ka’da, bütün Zenciler de Afrika’da öyle mi?” diye sorar.

“Evet sahip.”

“Bugün de hava pek sıcak, bir kola içeyim bari.”

İşte o içtiğim kola böyle güzeldi.

“Yedi sent borcun. Tezgâhın üstüne bırak evlat. Cici annen ne zaman döner, belli olmaz.”

On meşrubat ve yetmiş sente rağmen ne cici annem ne de es-ki babam dönmüştü ve altıma kaçırmak üzereydim. İstasyonda-

ki adamlar halen, oyun sırasına sahip oyuncu, köşeye sıkışmış ta-
şa karşı yapacağı hamlesi sanki dünyanın kaderini belirleyecekmiş
gibi tereddütle havada asılı kalmışken, satranç oynuyordu. Oyun-
cu atını haneye sürdü. “Bu Sicilya işi gambit hilenle kimseyi kandı-
ramazsın. Çaprazın bok gibi açıkta kaldı.”

Sidiktorbam patlamak üzereyken siyah Kasparov’a lavabo-
nun yerini sordum.

“Tuvaletler sadece müşteriler için.”

“Ama babam az önce benzin aldı ya...”

“Öyleyse baban arzu ederse buraya sıçabilir. Ama öte yandan
sen, sanki onun buzu senden daha soğukmuşçasına beyaz adamın
kolasını içiyorsun.”

Soğutucudaki küçük boy meşrubatları gösterdim elimle. “Ne
kadar?”

“Bir dolar elli sent.”

“Ama sokağın karşısında yedi sent bunlar.”

“Alacaksan al ya da siktir git.”

Benim için üzülen ve maçı sayıyla kazanan siyahi Bobby Fisc-
her, az ötedeki otobüs istasyonunu gösterdi.

“Şu çırcır atölyesinin yanındaki metruk istasyonu görüyor
musun?”

Yoldan hızla koşturdum. Bina artık iş görmüyor olsa da rüzgâr
esince pamuklar halen, havada insanı kaşındıran kar taneleri gibi
uçuyordu. Çırcırı geçip boş paletlerin, paslı bir forkliftin ve Eli
Whitney’in hayaletinin arasından arkaya dolandım. Tek oturaklı
pis tuvalette sinekler cirit atıyordu. Yerler ve oturak sinek ölüleriy-
le yapış yapıştı. Sidiktorbaları dipsiz dört kuşak boyu sıkı oğlanla-
rın peydahladığı, iş üstü sarhoşluğunun sayısız galon çişiyile oluş-
muş, donuk kükürt sarısı biriknitiye baktım. Usulca vazgeçtim. Pis
tuvaletin kapısındaki, rengi atmış SADECE BEYAZLAR yazısının
altına, tırnağımla kazıyarak TEŞEKKÜRLER TANRIM yazdım ve
sonra bir karınca yuvasının üstüne işedim. Çünkü gezegenin geri
kalanı belli ki “sadece siyahiler”den müteşekkildi.

Marpessa'nın MC Caka ile evlendikten sonra taşındığı, Dickens'ın on mil kuzeyindeki tepelik komşusu Dons, ilk bahışta dışa kapalı, tuzu kuru Afro-Amerikan yerleşimlerinden biri gibi görünür. Üç şeritli yolları kıvrım kıvrım ilerler. Evlerin önünde Japon tarzı, derli toplu bahçeler vardır. Rüzgâr her nasılsa, insana zorla Stevie Wonder şarkılarını hatırlatır. Amerikan bayrakları ve sahtekâr siyasilerin seçim afişleri ön bahçelerde gururla sergilenir. Marpessa ile ben, henüz birlikteyken, dışarıda geçirdiğimiz bir gecenin ardından babamın pikabına atlar, Don Lugo, Don Marino, Don Felipe gibi İşpanyol isimli caddelerden geçerek bu komşu kasabaya giderdik. Birbirimize çağdaş çizgilere sahip, havuzlu, sürgü camlı, taş cepheli ve Los Angeles'a "Brady Brunch evleri" gibi tepeden bakan korunaklı balkonları olan, küçük evleri gösterirdik. "Koduğumun Wilcox'e'ları geldi ahab. Zenciler, Brady Bunch evinde Don Kişot gibi ot çekiyorlar"daki gibi. Günün birinde o evlerden birinde yaşıyıp fıçı dolusu çocuk yapmayı umuyorduk. Başımıza gelebilecek en kötü şeyler, en büyük oğlanı sigara içerken yakalamak, gelişigüzel fırlatılan bir topun kızımızın burnunu kırması ve oynak hizmetçimizin kendisini zırt pırt postacının kucağında bulması olacaktı. Sonra ölecek ve tüm iyi Amerikalı aileler gibi dünya çapındaki sendikaya katılacaktık.

Ayrılığımızdan sonra on yıl boyunca ise, düzenli aralıklarla hanesinin önüne park edecek, ışıklar sönünceye dek bekleyip, son-

ra çıkma pencerenin azıcık aralık perdesinin arasından dürbünle bakıp, içinde benim olmam gereken suşi, Scrabble, odalarında ders çalışıp köpekle oynayan çocuklar temalı hayatı dikizleyecektim. Çocuklar uyuyunca Marpessa ile, Paulette Goddard ve Charlie Chaplin'in *Modern Zamanlar*'daki sıcakta kalmış iki köpeği andıran hali bana bizi hatırlatacağından, ben hüngür hüngür ağlarken, *Nosferatu* ve *Metropolis* izleyecektik. Bazen gizlice sundurmaya çıkıp sinekliğin arkasından, onun sundurmasında büyüyen, saksısında *Merhaba, ben oğlunuz Kazuo* yazılı satsuma ağacının taklidini yapacaktım.

Okul açık değilken, okula ayrımcılık uygulamak konusunda yapabileceğiniz pek bir şey yoktur ve o yaz, yasal nedenlerle itiraf edebileceğimden daha fazla zamanı onun evinin önünde geçirdim, ta ki sıcak bir ağustos akşamı Marpessa'nın, garaj yoluna park edilmiş 14 metrelik belediye otobüsü, takipçi sapık protokolümü bozmaya zorlayana dek. Beyaz yakalı yoldaşları gibi, Marpessa misali siyahı mavi yakalı elemanlar için de eve iş getirmek alışılmadık durum değildir. Maaşın ne olursa olsun, beyaz adamdan iki kat daha iyi, Çinli arkadaşının yarısı kadar iyi ve şefinin senden önce işe aldığı Zenci'den dört kat daha iyi çalışman gerektiğine dair atasözü halen geçerliliğini korur. Yine de arkası yaya yolunu tıkamış, sağ tarafındaki lastikler, bir zamanlar harika biçilmiş çimenliği mahvetmiş olan 125 numaralı hattın otobüsünü orada görmek beni şaşırttı.

Elimde üç fotoğrafla, gardenyaların ve Westec güvenlik tabelasının ardına süzüldüm. Ayaklarımın ucunda yükselip bir sinekliğin ardından, ellerimi gözlerimin üstünde dürbün gibi kavuşturup dikkatle baktım. Gece yarısının serinliğinde dahi aracın motoru halen sıcaktı ve mazotun ağır kokusuna karışmış, emekçi sınıfının hoş kokusu hissedilebiliyordu. Hominy'nin doğum günü partisinin üzerinden dört ay geçmişti ve YAŞLILARA, ENGELLİLERE VE BEYAZLARA YER VERİNİZ levhası halen yerli yerinde duruyordu. Nasıl oluyor da ceza almıyor diye kendi kendime söyledim.

“Marpessa bunun sanatsal bir etkinlik olduğunu söylüyor Zenci.”

Elmacıkkemiğime yaslanmış 38’liğin küt namlusu soğuk ve kişilikten arınmış olsa da, silahın ardındaki ses tam tersi, sıcak ve dost canlısıydı. Tanıdıktı da üstelik. “Ahbap, kışındaki bokun kokusu tanıdık gelmeseydi, siyahların müziği gibi nalları dikmiş olacaktın.”

Marpessa’nın küçük kardeşi Stevie Dawson, elinde silahıyla etrafımda dolandı ve beni ayı gibi kucakladı. Arkasında, elinde ka-dehle ve keyifle sırtıtan, çakırkeyif, gözü kanlı Arıza vardı. Oğlu Stevie hapisten çıkmıştı. Onu görmekten ben de mutlu oldum; en az on yıldır görmüyordum. Stevie’nin namı, Arıza’nınkinden de berbattı. Çetelerden bağımsızdı, çünkü Crip için fazla çılgın, Bloods için fazlasıyla aşağılıktı. Stevie takma adlardan nefret eder, çünkü harbiden kötünün önde gideni olan tiplerin, takma ada ihtiyacı olmadığını düşünür. Her ne kadar etrafta bu ad anılınca kendilerine seslenildiğini düşünen birkaç dik kafalı olsa da, Zenciler Stevie dediğinde, esasen durum Çin eşseslilerinden farksızdır. Bu civarın çocuğusanız, kimin kastedildiğini mutlaka bilirsiniz. California’da üç kere vurulursunuz. Eğer iki suçtan hüküm giymişseniz, bir dahaki suç kararı, suç ne kadar küçük olursa olsun, ömür boyu hapse sebep olabilir. Stevie’yi yakalayan irade bir yerlerde üçüncü vurgunu düşürmüştü olabilir, çünkü sistem onu yeniden zindana tıkmıştı.

“Nasıl çıktın dışarı?”

Cevap, tadı diyet greyfurt meşrubatı kadar iğrenç Tanque-ray’dan bana bir fırt ikram ederken, “Caka çıkardı onu” diyen Arıza’dan geldi.

“Nasıl ya, dandik hayır konserlerinden birini verirken seni mikrofona mı tıktırdı?”

“Kalemin gücü. TV’deki polis programlarıyla bira reklamları arasında, Caka birkaç büyükbaş beyaz tanımış. Mektuplar falan yazıldı ve işte şimdi buradayım.”

“Şartlar nedir?”

“Şartı şurtu yakalanmamam. Başka ne olacaktı ki?”

Köpeklerden biri havlamaya başladı. Mutfak perdesi, içerden süzülen ışık garaj yolunu aydınlatacak şekilde aralandı. Görünür bir yerde olmasak da kendimi kuytuya attım.

“Korkacak bir şey yok. Caka burada değil.”

“Biliyorum. Asla burada olmadı zaten.”

“İyi de bunu sen nasıl biliyorsun? Yine ablamı mı dikizliyorsun?”

“Kim var orada?” Beni daha fazla utançtan kurtaran Marpesa’nın sesiydi bu. Stevie’ye, orada olduğumu söylemesin diye kaş göz ettim.

“Ben ve Arıza. Başkası yok.”

“İyi madem, belaya bulaşmadan kara kışkırlarınızı içeri sokun.”

“Tamam, hemen geliyoruz.”

Stevie’yi ilk tanıdığım zaman, yani o ve ablası hâlâ Dickens’ta yaşarken, evlerinin önüne park edilmiş bir limuzin vardı. Mezuniyet balosu geceleri dışında gettoda pek limuzin görmezsiniz. Ve o siyah upuzun Cadillac’ta –mini bar ve çete elemanlarıyla tıkkış tıkkış, hem aydınlık hem karanlık, uzun ve kısa, akıllı ve salak– Stevie’nin tayfası vardı. Birer ikişer, hatta kanın oluk gibi aktığı günlerde üçer üçer ortadan kaybolan gençler. Banka soygunları. Yiyecek kamyonu gaspları. Suikastlar. Tüm tayfasından geriye Caka ile Kral Arıza kalmıştı. Ve her ne kadar Caka ile Kral Arıza birbirlerini gerçekten sevseler de aslında ikisi için de çıkara dayalı bir ilişkiydi bu. Caka’nın çetelik bir tarafı yoktu esasen ama Stevie sokaklarda ve rap sahnesinde ona gerçek bir itibar sağladı ve öte yandan Caka’nın bu başarısı Stevie’ye, doğru beyaz adamı yanına çekersen her şeyin mümkün olduğunu gösterdi. O zamanlar Caka kendisini pezevenk gibi görüyordu. Elbette onun için iş tutan kadınları vardı ama hangi Zenci’nin yoktur ki? Caka’nın, Stevie onun için DJ’lik yaparken, salonda oturup Marpessa’yı tepeden tırnağa süzdüğünü, onun ilk altın kaydının kimin tarafından yapılacağını hesap ettiğini hatırlıyorum.

Saat öğlen üç olmuş, Mormon dolu yatağım
Kötü hissediyorum, yeni çuval almam lazım
Benim gibi Zenci'ye kurtuluş sözü vermesine bak
Şu Brigham Young hem top olsa gerek hem de salak

Stevie'nin Latince mottosu olsa, *Cogito, ergo Boogieum* olurdu.
Düşünüyorum, o halde sıkıştım.

"Marpessa otobüsünü nasıl oldu da buraya park etti?" diye sordum.

"Lan Zenci, sen nasıl oldu da kışını buraya park ettin?" diye hırladı cevaben.

"Şunu ablana bırakacaktım." Ona, hemen elimden kaptığı, satsuma ağacının fotoğrafını gösterdim. Yıllardır gönderdiğim meyvelerin eline geçip geçmediğini sordum: papayalar, kiviler, elmalar ve yabanmersinleri ama teninin yumuşaklığından, gözlerinin beyazından, atkuyruğunun pırıltısından ve omzuma rahat rahat yaslanmasından, meyveleri aldığını söyleyebilirdim.

"Bana bu fotoğrafları bırakacağını söylemişti."

"Deli mi be?"

Stevie omzunu silkip polaroid fotoya bakmayı sürdürdü.
"Otobüs burada, çünkü Rosa Park'ın otobüsünü kaybetmişler."

"Kim kaybetmiş Rosa Park'ın otobüsünü?"

"Beyazlar. Başka kim olacak ki? Muhtemelen her şubatta okul talebeleri Rosa Parks Müzesi'ni gezerken ya da koduğumun otobüsü her neredeyse, çocuklara yalandan, otobüsün vatandaşlık hakları hareketinin başladığı yer olduğunu söylüyorlar. Bir mezbelelikte Birmingham işi otobüs bulmuşlar sadece. Ablam öyle diyor."

"Ne bileyim."

Arıza, cininden iki koca yudum aldı. "Ne demek o 'Ne bileyim'? Rosa Parks beyaz Amerika'yı pandikledikten, bazı beyaz kızılboyunların orijinal otobüsü korumak için kendi yollarından git-

mesinden sonra mı böyle düşünüyorsun? Bu Celtic'lerin Magic Johnson formasını, Boston Bahçelerinin kirişlerine asmasına benzer. Başka yolu yok."

"Yine de Marpessa otobüse etiket ve ot bokla yaptığın şu şeylerin çok özel olduğunu düşünüyor. Bunlar Zencilerin düşünmesi-ne sebep oluyormuş. Kendince seninle gurur duyuyor."

"Gerçekten mi?"

Otobüse baktım. Onu farklı bir ışıktaki görmeyi denedim. On dört metreden fazla metal levhadan müteşekkil harcılaem ikonografinin şanzıman yağı, garaj yoluna damlıyor gibiydi. O sahneyi Smithsonian çatısından asılarak, bir tur rehberi onu göterip "Bu son Küçük Afacan Hominy Jenkins'in, Afro-Amerikalılar ne Tanrı-lütfudur ne de anayasaya tabidir, ancak ve ancak ruhani ve konudışı oluşumlardır, diyerek haklarını savunduğu otobüsün ta kendisi" diyormuşçasına kafamda resmetmeye çabaladım.

Stevie fotoğrafı burnunun altına tutup derin nefes aldı ve "Bu portakallar ne zaman olur?" diye sordu.

Yeşilimtırak-turuncu yuvarlak şeyleri gösterip, eğer ağacın etrafında toprağı beyaz su geçirmeyen malzemeyle kaplarsam, bunun toprağı nemden korumakla kalmayıp aynı zamanda beyaz zeminin güneş ışığını tekrar ağaca yansıtarak meyveyi olgunlaştırıp rengini canlandıracağını keşfettiğimi anlatarak, böbürlenmek isterdim. Ama elimden gelen tek şey "Yakında. Çok yakında olgunlaşacaklar" demek oldu.

Stevie fotoğrafı burnunun altına tuttu, derin bir nefes aldı ve onu Kral Arıza'nın mağara misali burun deliklerinin altına tuttu.

"Şu turuncu kokladın mı Zenci? Özgürlük işte böyle kokar."

Sonra beni omuzlarımdan kavradı. "Siyahi Çin lokantaları hakkında duyduklarım nedir?"

O nları getiren kokuymuş. Sabah saat altı civarında, garaj yolunda kıvrılıp kalmış, burnunu kapının altına yaslayıp kızmış bir köpek gibi derin derin soluyan ilk çocuğu buldum. Mutlu görünüyordu. Yolu kapatmıyordu, o nedenle ona ilişmeyip inekleri sağmaya gittim. Sebebi her neyse, Los Angeles içine kapanık, otistik çocuklarla doludur ve ben onun da zihinsel özürlerinden biri olduğunu düşündüm. Ama sonra gün içinde yanında arkadaşları vardı. Öğlen vaktiyse bloktaki neredeyse bütün çocuklar ön bahçeme üşüşmüştü. Yaz tatilinin son gününü çimenlere yayılıp Uno oynayarak geçiriyor ve kimin en yumuşak şekilde vurabileceğini görmeye çalışıyorlardı. Kaktüslerden iğne koparıp birbirlerinin poposuna batırıyor, yoldukları gül yapraklarıyla araba yoluna adlarını yazıyorlardı. Yan taraftaki, iki dönüm el değmemiş arazili ve bir de içinde oynanacak kocaman havuzlu evde yaşayan Lopezlerin çocukları Lori, Dori, Jerry ve Charlie bile küçük kardeş Billy'nin etrafında halka olmuş, o fıstık ezmeli sandvicini yüzüne gözüne bularken, histerik kahkahalar atıyorlardı. Sonra fark etmediğim bir küçük kız meşe ağacının tepesinde ne yapacağını şaşırdı ve bir karcınca kolonisini kusmuğuyla boğdu.

“Tamam, ne var be?”

“Kötü kokuyor” dedi Billy, ağzında kocaman fıstık ezmeli ve böcekli lokmasını yuvarlarken – ve dilinde dolaşan böceğin nereden çıktığını merak ederken. Benim burnuma koku falan gelmi-

yordu, Billy beni sokağa sürükledi. Küçük kızın neden kustuğunu görmek zor değildi; koku cidden berbatı. Burun delen boktan koku gecedен yan komşunun evine, semavi gaz misali çöreklenmişti. Tanrım! İyі de bunu neden daha önce fark etmemiştim? Çocuklar sanki Birinci Dünya Savaşı'nda hardal gazı yemiş yoldaşlarına telaşla el kol sallayıp güvenli bölgeye gelmesini sağlamaya çabalayan askerler gibi beni uyarmaya çalışırken, Bernard Caddesi'nin orta yerinde dikildim. Bordürlerin oraya geldiğimde turuncun insanı kendine getiren kokusu beni buldu. Çocukların, benim bahçeyi neden terk etmek istemediği belliydi, satsuma ağacı adeta üç metrelik bir koku spreyi gibi etrafı ferahlatıyordu.

Billy bacağıma çekiştirdi. "Bu portakallar ne zaman olacak?"

Ona hemen yarın demek isterdim ama küçük kızı kenara çekmekle öyle meşguldüm ki o sayede meşe ağacına ben kusabileyim, kokudan dolayı midem bulandığından değil, Billy'nin dişlerine iki kırmızı böcek gözü yapıştığı için.

Ertesi sabah, okulun ilk gününde, komşu evlerin çocukları ve anne babaları araba yolunun kapısında toplandı. Yepyeni okul kıyafetlerinin içinde pırıl pırıl ve tertemiz görünen ufaklıklar ahşap çitlere tüneyip çiftlikteki hayvanların bakışlarını yakalamaya çalışıyorlardı. Bazıları hâlâ pijamalı yetişkinlerse esniyor, saatlerine bakınıyor ve çocuklarının ellerine süt parası -yarım litre günlük taze süt için yirmi beş sent- tutuştururken, bir yandan da rop-döşambrlarının uçkurlarını düzeltiyorlardı. Ana babaların halini anlayışla karşılıyordum, çünkü bütün bir gece kokunun esiri olup sersem gibi dolaştıktan sonra sabah kalkıp hayalimde büsbütün-beyaz okul inşa etmekten bcn dahi yorulmuştum.

Satsumanın ne zaman olgunlaştığını kestirmek zordur. Renk doğru gösterge olmayabilir. Kabuğun kıvamı da. Kokusu fikir verebilir ama en iyi yöntem tadına bakmaktır. Ne var ki refraktometre tat alma dokularımdan daha çok güvenirim.

"Ne yazıyor efendim?"

"On altı nokta sekiz."

“İyi midir?”

Hominy'ye bir tane verdim. Satsumalar yenmeye hazır olduğunda dokusu yumuşacıktır, neredeyse kendiliğinden soyulur. Sırt çantasından bir çakı çıkardı ve kışüstü yere öyle bir çöktü ki ihtiyarın öldüğünü sanan horoz ürümeyi kesti.

“Hassiktir!”

Çocuklar bayıldığını sandılar. Ta ki “Eve, efendim. Tam ağzımıza layık!” deyip güneş gibi güldüğünü görene dek ben de öyle sandım. Yavaşça ayağa kalktı, usulca ayakkabılarını giyindi ve çite doğru, eski günlerden içinde halen bir şeyler olduğunu göstermek üzere, takla ata ata ilerledi. Sahte bir dehşetle, “Beyaz adamlar görüyorum!” diye bağırıyordu.

“Bırak gelsinler Hominy.”

Hominy kapıyı, Chitlin Circuit'in perdesinin arasından baskarmışçasına yarı araladı: “Küçük siyahi bir oğlan çocuğu mutfakta, annesinin tavuk kızartmasını seyrediyor. Unu görünce birazını yüzüne bulaştırıyor. ‘Bana bak anne’ diyor, ‘beyaz oldum!’ Annesi, ‘Ne dedin?’ deyince, çocuk yeniden, ‘Bana bak, beyazım ben!’ diyor. ŞILAAK! Annesi şaplağı koyuveriyor. ‘Bir daha böyle laflar etme!’ diyor, sonra gidip babasına ne dediğini söylemesini istiyor. Niagara Şelalesi gibi ağlayan çocuk babasına gidiyor. ‘Ne oldu sana evlat?’ ‘An-an-annem bana vu-vuu-vurdu!’ Babası, ‘Bunu neden yaptın evlat?’ diye soruyor. ‘Çünkü, çünkü, beyaz olduğumu söyledim.’ ‘Ne!’ PATADA KÜTEDE! Babası çocuğa annesinden de sert giriyor. ‘Şimdi git, babaannene ne dediğini söyle! O sana gösterir!’ Çocuk öylece, bir yandan ağlayıp bir yandan kafası karışmışken gidiyor. Babaannesine yaklaşıyor. ‘Ah yavrum, neyin var böyle?’ diye soruyor babaanne. Çocuk, ‘Beni, beni, dö-döv-dövdüler’ diyor. ‘Ama yavrum, neden dövdüler ki?’ Çocuk olanı biteni anlatıyor ve sözleri biter bitmez, KÜÜTTT! Babaannesi öyle sert vuruyor ki çocuk neredeyse yere kapaklanıyor. ‘Bir daha duymayayım o lafı!’ diyor kadın. ‘Şimdi ne öğrendin bakalım?’ Çocuk yanağını sıvazlar-ken ‘Alt tarafı on dakikalık beyazlığımda siz Zencilerden nefret et-

tiğimi öğrendim!’ diyor.”

Çocuklar, Hominy şaka mı yaptı, yoksa atıp tuttu mu anlamadılar ama her halükârda, hepsi de ifadelerinde, mimiklerinde, koskoca adamın ağzından “Zenci” kelimesinin dökülmesindeki kavramsal uyumsuzlukta komik bir şeyler bulup kahkahaları koyuverdiler. Çoğu onun herhangi bir rolünü izlememişlerdi. Sadece bir zamanlar oyuncu olduğunu biliyorlardı. İşte bu ozanların güzelliği – zamandan bağımsız olmaları. Hareketlerinin yatıştırıcılığı, çocuklara çiftliği gösterirken söylediği caz şarkılarının yüce derinliği, yanından geçip giden zoraki dinleyicilerden birine fıkrasını İspanyolca tekrar etmesi, elinde kupası ve termosuyla, kahrolası tavukları dağıtması.

Un negrito esta en la cocina mirando a su mama freir un poco de pollo...!Aprendi que he sido blanco por solo diez minutos y ya los odio a ustedes mayates!

Kahvaltının günün en önemli öğünü olduğunu söylerler ve bazı çocuklar için belki de tek öğündür, o nedenle sütün yanında, büyüklere de, çocuklara da birer satsuma mandalina ikram ettim. Okulun ilk günü çocuklara baston şeker verip atıcılık oynatırdım. Üçünü birden eyere oturtur, ufaklıkları okul bahçesinde midilliye binmiş gibi dolandırırdım. Artık yapmıyorum. İki yıl önce, altıncı sınıflardan, yarı El Salvadorlu yarı siyahi, Prescott Mahallesi’nde yaşayan Cipriano “Şeker” Martinez, tek tabanca dolanmayı deneyip Yi haaa, Gümüş! Hadi oğlum! diye atı sürene dek. Ağzı bozuk bir evdendi belli ki. At boklarının tüten dumanını takip ede ede, onu izleyebilmek için ta Panorama yoluna dek gitmem gerekmişti.

Ahırların yanında başıboş takılan iki çocuğu dirseklerinden yakaladım ve havaya kaldırdım.

“Koduğumun atlarından uzak durun!”

“Peki ya portakal ağacından efendim?”

Satsumanın insanı baştan çıkaran kokusuna karşı koyamayan ve öğlen atıştırmalarındaki kayıntı ve pembe diziye kadar çekingenden duran müşterilerim, soyulmuş kabukların arasında suçlu

suçlu, dudakları şekerden yapış yapış, mandalina ağacının altına toplandı.

“İstediğiniz kadar alın” dedim.

Babam derdi ki, “Zenci’ye elini versen kolunu kaptırırsın.” Hangi “kol”dan bahsediyordu bilmiyorum ama bizim durumuzda kaptırılan kol, benim güzelim satsuma ağacımın cıscıbil kalmasıydı. Yediği yirmi meyve nedeniyle beş aylık hamile misali şişmiş göbeğini tutan Hominy yanıma yaklaştı.

“Bu kuduruk veletler bütün mahsulünü götürecek efendim!”

“Sorun yok, azıcık kalsa yeter.”

Ve söylediyimi ispatlarcasına olgun, mavi kurdeleli bir satsuma, yeme çılgınlığından kaçıp kurtulmak için elinden gelenin en iyisini yapıp yuvarlana yuvarlana ayağımın dibine geldi.

Yüzüne güneş vurmuş, ozan pembesi dilinde damağında satsumanın hoş tadı, fıkır fıkır Hominy, çocukları kötü kaderlerine doğru kuyruğa dizdi. Üzerlerine titreyen anne babaları ve aralarındaki en büyük sıçan olan, en arkadaki, benim tarafımdan izleniyorlardı. Sırık gibi kemiklerini ve bembeyaz dişlerini yıllarca benim işlem görmemiş günlük sütümü içmeye borçlu olan, uzun küçük kız Kristina Davis bana sokuldu ve sıkıca elime yapıştı.

“Annen nerede senin?” diye sordum.

Kristina parmaklarını dudağına götürüp sus işareti yaptı.

Dickens gibi mahallelerde, kulaklarına gizli servisin kullandığına benzer kulaklıklardan sokuşturmuş, ilgili ve kaygılı ana babalar, senin her hareketine refakat eder, öylece okula gidip gelirken, okulda öğrendiklerinden çok daha fazlasını öğrenirsin. Babam bunun farkındaydı ve müfredat dışı eğitimimi öteye taşıyıp beni sık sık tuhaf, başka mahallelere götürür ve oraları öğreneyim diye sokaklarda yürütürdü. Bir nevi toplumsal yön bulma dersiye, yalnız elimde harita, pusula, kumanya ve argodan argoya sözlüğü yoktu. Şükür ki Los Angeles’ın birçok yerinde bir toplumun tehdit seviyesini, sokaklardaki tabelaların renginden kestirebilirsiniz. Los An-

geles'ta tabelaların uygun rengi, oylumlu metalik gece mavisidir. Eğer tabelanın tepesine bir kuş, çamların iğne yapraklarıyla yuva kurmuşsa, bu yakında her daim yeşil ağaçların ve bir golf kulübünün varlığını gösterir. Çoğunlukla Cheviot Hills, Silver Lake ve Palisades gibi mahallelerde yaşayan üst-orta sınıfın devlet okuluna giden beyaz çocuklarına rastlarsınız oralarda. Mermi delikleri ve tabelanın yakınında hurdaya dönmüş bir çalıntı araba var ise, Watts, Boyle Heights ve Highland Park gibi mahallerinin, cep harçlığı benimki kadar ve saçı benimkine benzer çocuklarına işaret eder. Gök mavisi, rüşvetle elde edilmiş serin yatak odalarına sahip Santa Monica, Rancho Palos Verdes ve Manhattan Kumsalı gibi toplumların göstergesidir. Kaykaydan planöre, okuldaki her işe bulaşan soğuk züppelerin, cici annelerinin hoşça kal öpücüğünden kalma izi halen yanaklarındadır. Carson, Hawthorne, Culver City, South Gate ve Torrance, hepsi işçi sınıfı kaktüs yeşilinden anlaşılır; oralarda millet bağımsız, dost canlısı ve çok dillidir. Hispanik, siyahi ve Samoa çete işaretlerinde akıcıdırlar. Hermosa Kumsalı, La Mirada ve Duarte'de yol tabelaları ucuz malt viskinin yavan kahverengisidir. Kızlarla oğlanlar koca çiftliklerdeki evlerini geride bırakıp okula aygın baygın, uykulu ve üzgün halde yol alır. Işıltılı beyaz tabelalar elbette Beverly Hills'i simgeler. Aşırı geniş, yokuşlu caddeler, benim varlığımda tehdit görmeyen zengin çocuklarla sıralı. Ait olduğum yerdeymişim gibi davrandığımdan. Bana tenis racketimin tellerinin gerginliğini soruyorlar. Bana blues, hip-hop tarihi, Rastafar-yanizm, Kıpti Kilisesi, caz, ilahiler ve patates pişirmenin bin bir çeşidi hakkında ders veriyorlar.

Kristina'yı yaban hayatına salmak istedim. Onu okula giden en dolambaçlı yola girmeye zorlayayım. Dickens'ın kapkara tabelalı sokaklarında, yanında kimse olmaksızın koşturup sonunda salyangoz kupasını kaldırsın. Arkadaşı Bob's Big Boy mağazasına dalıp bankodan kahvaltı fişlerini çalarken, erketeye yatsın ve sonra bunun üzerine bir seminer versin. Yağmurlama sitemlerinde oluşan gökkuşaklarının ve erkenci-mor-allı-pullu-büstiyerli-orospu-

ların Long Beach Bulvarı'nda potansiyel çakıcılara azgın kedi gibi çağrılarının şiirselliği hakkında bağımsız bir çalışma yürütsün. Neredeyse Kristina'yı bu düşüncelerle salıverecektim ki saat dokuz zili çalmaya başladığında okula vardık.

"Acele et, geç kalacaksın."

Arkadaşlarına katılmak üzere koştururken, "Herkes hep geç kalıyor zaten" dedi.

Herkes geç kalıyordu. Öğrenciler, hademeler, öğretmenler, ana babalar, resmi güvenlik, hepsi Chaff Ortaokulu'nun kapısına kümelenmiş, zili umursamaksızın, yeni zengin yan komşu rakiplelerini, yolun karşısından ölçüp biçiyorlardı.

Wheaton Akademi Bölgesel Anatomi, Fen, Sosyal Bilimler, İşletme, Moda ve Tüm Diğer İşler Okulu, öğretim kurumu olmaksızın ziyade ölü yıldızı andıran, şık, sanatsal, dökme-cam bir binaydı. Öğrencilerin eğitim göreceği bünyesi beyaz ve hayattan-daha-geniş idi. Wheaton Akademi sahte bir inşaat alanı olduğu için bunların hiçbirisi gerçek değildi elbette. Şimdilerde maviye boyalı kontraplak çitle çevrili, gelip geçenlerin asla var olmayacak binayı seyredebilecekleri, dikkörtgen bölmeleri olan boş bir parsel. Okul dediğimiz, Doğu Maine Üniversitesi'ndeki Su Bilimleri Merkezi'nin, benim bilgisayardan indirdiğim görselinin, bir suluboya ressamı tarafından şişirilmiş, plastiğe boğulmuş ve zincirle bağlı bir kartona asılmış, beşe beş yorumundan başka bir şey değildi. Siyah beyaz fotoğraflarını Intersection Akademisi ve Haverford-Meadowbrook web sitelerinden çalıp büyüttüğüm ve çite yapıştırdığım öğrenciler, baletlerden, platform dalgıçlarından, viyolonselcilerden, eskrimcilerden, voleybolculardan ve seramik sanatçılarından oluşuyordu. Biraz dikkat edilecek olsa, Wheaton Akademi'nin, üzerine inşa edilmesi öngörülen parseli göre on kat daha büyük olduğu fark edilirdi. Öte yandan çizimin altına kırmızı harflerle döşenmiş yazıya inanacak olursak, Wheaton Akademi "Pek Yakında!" hizmete girecekti.

Dış tellerinin sadece beyaz gülüşlerini değil geleceklerini de

aydınlattığı çocuklarının Anglo veletlerin safına katılmasını isteyen, ilgili ve kaygılı ana babaların Dickens'ı için yeterince "pek yakında" değildi elbette. Çok hevesli bir anne, ısrarla, gayretli bir çocuğu ve spektrografta görünen yıldızlara odaklanmış özenli bir öğretmeni gösterip, Charisma'ya herkesin aklındaki soruyu soruyordu.

"Müdür yardımcısı Molina, çocuklarımla bu okula girebilmesi için ne yapmaları gerekir? Sınava mı girsinler?"

"Bu tür şeyler."

"Bu tür derken?"

"Bu fotoğraflardaki öğrencilerin ortak yönleri nedir?"

"Hepsi beyaz."

"Tamam, işte yanıtınız. Çocuğunuz sınavı geçebilir. Ama bunu benden duymamış olun. Tamam, şov bitti. Öğrenmeye arzulu kim varsa, hadi gidelim, çünkü kapıları arkamdan kapayacağım. *Vamonos* millet."

O anda, batı yönü 9.49 otobüsü, Rosecrans ve Long Beach'e zehirli ama vakitli bir egzoz dumanıyla birlikte ulaştı, kalabalık çoktan dağılmıştı ve ben otobüs durağında Hominy'nin yanında oturuyor, ot içip son satsuma mandalinamı elimde sallıyordum. Marpessa otobüsün kapılarını açtı, bir yerlere, Cadılar Bayramı maskesi takmış gibi görünen siyahı bir kadının aldırılmaz ve iğrenme karışımı meşum bakışını fırlattı. İş arkadaşlarını ya da köşedeki Zencileri dehşete düşürebilecek ama beni korkutmayacak bir bakış. Ona mandalinayı attım, bir teşekkür bile etmeden uzadı gitti.

Yüz elli metre ya gitmiş ya gitmemişti ki 125 numaralı otobüsün frenleri dilenci ayakkabısı gibi vınladı, otobüs kulak tırmalayıcı bir ses çıkardı, yana yatıp sağa keskin bir dönüş yaptı. Marpessa ile benim en sert kavgamız, üç tur sağa dönüşün bir sola dönüş edip etmeyeceğine dairdir. O öyle olduğunda ısrar eder. Benim bakış açımsa şudur, üç kez sağa döndükten sonra sola doğru yol alıyor olabilirsin ama başlangıç noktandan bir blok ötede olurdun. Otobüs tekrar bana doğru ilerlemeye başlamadan önce ve en azın-

dan teorimi kanıtlayacak şekilde birkaç yasadışı U dönüşü daha yaptıktan sonra herkesi tekrar başladıkları noktaya getirdi ki 9.49, şimdi 9.57 idi.

Marpessa halen direksiyondayken kapılar açıldı. Bu sefer yüzü satsumaya bulanmıştı ve karşı konulmaz bir gülüşü vardı. Emniyet kemerinin çıkartılması sesini hep sevmişimdir. Özgürlük anının klik sesi ve kemerin her nereye gidiyorsa asla sona ermeyecekmiş misali fırıl fırıl toplanması bana hep mutluluk vermiştir. Marpessa dudağına yapışmış lifleri temizledi ve otobüsten indi.

İzmariti ağzımdan çekip alıp uygun adım otobüsüne ilerlerken, “Tamamdır Bonbon, sen kazandın” dedi ve gecikme için af dilese de trafiğin içine ettiği için, frenden saldığı koku için, yanında ki arabanın camından içeri adeta gaz bombası saldığı için özür dilemeyi aklına getirmeyip, pembe boyalı tırnaklarıyla sokağı sakince küle boyayarak gitti. Bunu bilmiyordu ama içine çektiğı şey fazla idi. Ve aramızda kalsın, geçmişe mazi dendiğini de en iyi ben biliyordum. Ya da Dickens’ta dediğimiz gibi, “Şu vakti zamanında olan... *Is exsito amo ut interdum.*”

O günün ertesi, kimyasal tepkimeyi hızlandırma konusunda yetkin her başarılı sosyal kundakçı gibi, suç mahalline geri döndüm. Mekândaki tek yangın denetçisi Foy Cheshire idi. Yirmi küsur yıldır ilk kez, Dum Dum Donuts dışında, ayakları gerçek Dickens topraklarına basarken görmüştüm onu. Ve sözde Wheaton Akdemi olacak mavi çitlerin önünde dikilmiş, Mercedes'i yarı yarıya giriş yoluna park edilmiş halde, pahalı görünümlü bir makineyle fotoğraflar çekiyordu. Caddenin Chaff tarafında, atımın üstünden, onun fotoğraf çekip hemen sonra defterine bir şeyler not etmesini seyrettim. Öğrencilerden biri tepemde ikinci kat penceresini açtı, okula kayıtlı eski mi eski bir mikroskoba bakıyordu, alet öyle eskiydi ki Leeuwenhoek bile ona antika muamelesi yapardı ve sonra çocuk, kafasını camdan sarkıttı ki Wheaton Akademi afişindeki, Cal Tech'i kışkandıracak denli gelişmiş elektron mikroskobuna bakan, Godzilla ebadındaki dâhi öğrenciyi görebilsin.

Caddenin diğer tarafındaki Foy beni fark etti. Ellerini ağzının etrafına megafon gibi tutup, hem görüntüsünü hem de söylediklerini yakalamam için beni cee-ee oynamak zorunda bırakan, gürültüyle akan Rosecrans Caddesi trafiğinin arasından bana seslendi.

"Şunu gördün mü, Seri Sonu? Bunu kimin yaptığını biliyor musun?"

"Evet, biliyorum!"

"Adı batası, elbette biliyorsun. Ancak şeytanın güçleri getto-

nun ortasına büsbütün beyaz bir okul diker.”

“Kim mesela, Kuzey Koreliler falan mı?”

“Foy Cheshire, Korelilerin çok da sakindeydi. Kuşkusuz CIA komplosu bu ya da hakkımda düzenlenmiş gizli HBO dosyası falan, hatta belki daha büyük bir şey! Alçakça bir bokluk hazırlanıyor! Geçen aylardaki toplantılara katılsaydın... Biliyor musun, ırkçı götün teki belediye otobüslerine etiketler yaptırmış...”

Yaklaşan bir arabanın sebepsiz yere yavaşlaması, salağın tekinin arabadan kafasını çıkarıp etrafı tarayacağına dair bariz işarettir. V-6 motorun boğuk sesinin azalması ve arabanın birinci vitese düşmesi kentte, avcının bir dalı kırıp avını ürkütmesine eşdeğerdir. Ama bu yeni nesil hibrid, sessiz, enerji tasarruflu otomobillerde hiçbir bok duymuyorsunuz. Siz ne olup bittiğini fark edene kadar bir mermi çekirdeği gelip iridyum kurşunu Mersonuzun arka kaputunu delebiliyor ve size saldıranlar, depoya elli beş mili basarken, “Kara kıcını beyaz Amerika’ya götür Zenci” diye bağıra çağıra çoktan uzamaya başlamış olabiliyorlar. Tanıdık gelen ve Marpessa’nın kardeşi Stevie’nin iki hafta önce kafama dayadığı silahı andıran revolveri tutan ince siyah kolun sahibine ait kahkahayı ayırt ettiğimi düşündüm. Ve elektrikli arabadan yayılım ateşiyle yapılan gizli kapaklı gangsterlik gösterisi, Kral Arıza’ya tahsis edilmiş savaş meydanı komutanlığının alameti gibi görünüyordu. Foy iyi mi değil mi diye bakmak için caddenin karşısına geçtiğimde, saldırganlardan birinin Foy’un kafasına fırlattığı satsumanın –benim satsumalarımın biri– kokusunu bariz şekilde fark ettim.

“Foy, iyi misin?”

“Dokunma bana! Bu bir savaş ve hangi tarafta olduğunu da biliyorum!”

Foy toparlanmaya çalışıp bir yandan da komplolar hakkında söylenip sanki işgal edilmiş Filipinler’i terk ediyormuş gibi arabasına doğru ilerlerken, ben de geri çekildim. Klasik spor arabasının martı kanadı kapısı açıldı, Foy arabaya binmeden önce pilot tipi güneş gözlüklerini takmak için duralayıp General Siyahi Arthur

hallerinin en iyisini kuşanarak, "Geri geleceğim, anasını siktiğim. İnan ki geri geleceğim!" dedi.

Arkamızdan ikinci kattaki çocuk camını kapattı ve mikroskopuna geri dönüp hemen odağını düzeltmek üzere tek gözünü yumdu, slaytı kaydirdi ve bulgularını defterine kaydetti. Foy ve benim aksime o, durumuna teslim olmuştu, çünkü Dickens'ta bazen bazı şeylerin olmaması gerektiği zamanlarda olacağı tutar.

ELMALAR VE PORTAKALLAR

Frijit bir adamımdır. Cinsel arzu duymadığımı söyleyemem, daha ziyade, yetmişlerindeki özgür seks adamlarının kendi cinsel yetersizliklerinin suçunu, partnerlerine “frijit” ya da “ölü balık” şeklinde atmalarının iğrençliği anlamında. Ben ki balıkların en ölüsüyüm. Tepetaklak olmuş lepistes gibiyim. Bayat bir saşimi ta-bağı bile okyanustan taşıdığı ruhla, bana kıyasla daha hareketlidir. Bu nedenle, o arabadan yaylım ateşi ve satsuma saldırısının yapıldığı günde, Marpessa, satsumanın keskin tadı halen üzerinde olan dilini ağzımda gezdirip vajinasını kasığıma bastırdığında da yatakta öylece hareketsiz yatıyordum. Ellerim utançla yüzüme kapamış haldeydi, çünkü beni becermek, Tutankamon’un etoburunu becermek gibi. Cinsel kabiliyetsizliğim sorun yaratsa bile Marpessa işin ucunu asla bırakmazdı. Sadece kulaklarıma vurdu ve sahile vurmuş balınayı andıran bedenimin üstünde, rövanş maçında intikamını almak isteyen cumartesi gecesi güreşçisi gibi, sonlanması hiç istemeyeceğim şekilde çalıştı.

“Bu yeniden birlikte olduğumuz anlamına mı geliyor?”

“Bu konuda düşündüğüm anlamına geliyor.”

“Biraz daha hızlı düşünüp belki birazcık da sağa kayabilir misin? Evet, tamam, işte böyle.”

Marpessa bana tanı koyabilecek tek insandır. Babam bile çok zaman beni çözemezdi. Diyelim ki Mary McLeod Bethune’u Gwendolyn Brooks ile karıştırmışım, “Zenci, neyin var anlamıyo-

rum!” lafı gelir bulurdu beni. Hem de 943 sayfa BDSM IV’ün (Zihinsel Sorunlarda Siyahi Tanı ve İstatistik Elkitabı, dördüncü baskı) kafamda uçuşmasının hemen ardından.

Oysa Marpessa beni şekillendiren kişidir. On sekizindeydim. Kolejde ilk dönemi bitirmemin üstünden iki hafta geçmişti. Konukevindeydik. Kan lekeli BDSM IV üzerinde parmağını gezdiriyordu. Bense, gözlerim boş boş sağa sola bakınırken, korkmuş bir armadillo yavrusu gibi top misali kıvrılıp kalmış, klasik, birleşme sonrası pozisyonundaydım.

Bana sokulup “Sonunda sorununun ne olduğunu buldum” dedi. “İşte şu, bağlanma bozukluğu.” Haklı olduklarında insanlar neden sayfayı pıtpıtlar acaba? Hızlıca okusalar yeter halbuki. Parmağını orada gezdirip durmak zorunda mısın?

“Bağlanma bozukluğu – Belirgin rahatsızlık ve bağlam, sahne ve olayların çoğuna karşı artan biçimde uygunsuz sosyal ilgisizlik. Beş yaşından önce başlar ve 1. ve/veya 2. belirtiler üzerinden olgun yaş dönemine dek sürer:

1. Toplumsal etkileşimlere (örn., çocuk ya da olgun birey, hastabakıcı ya da siyahi âşıklara karşı karmaşık bir yaklaşımla mukabele eder. Donuk bir ihtiyat sergilemesi ihtimal dahilindedir) artan yönde uygun yanıtlar vermek veya etkileşimi başlatmak konusunda kalıcı başarısızlık. Ayaktakımı için çevirisi – Zenci, ona ne zaman dokunsanız geri çekilir veya zıplar. Bir sıcaktır, bir soğuk ve konuşacak doğru dürüst arkadaşı yoktur. Ve siz muzdan inerken, size bakmadan karı gibi ağılıyordur.
2. Rasgele sosyalleşmelerdeki siyahi kişi ve nesnelere karşı uygun seçici yaklaşımı sergileyememe sonucu ilginin dağılması ve karışması (örn., görece yabancı kişilerle haddinden fazla samimiyet veya ilgi kurulacak nesnelere karşı seçici yaklaşım eksiliği). Ayaktakımı için çevirisi – Zenci gitmiş oraya, UC Riverside’a, koduğumun beyazlarını düdüklüyor.

Mucizevi bir şekilde uzun uzadıya seviştik.

Kafasını dama desenli duş perdesinin arasından uzatana dek onun bulanık silüetini uzun süre seyrettim. Nasıl da kahverengi olduğunu unutmuşum. Lüle lüle saçı yüzünün bir yanına düştüğünde nasıl güzel görüldüğünü. Bazen en tatlı öpücükler en kısa olanlardır. Tıraş edilmiş kasık kıllarını sonra tartışabiliriz.

“Bonbon, zaman dilimi nasıldı?”

“Bizim için şu andan sonsuza dek. Ayrımcılık meselesiniyse Mahalle Tayfası Günü’ne kadar hallederim sanıyorum. Yani önümüzde altı ay daha var.”

Marpessa beni duştan içeri çekti ve burada son kez duş aldığından beri açılmamış kayısı merhemini elime tutuşturdu. Merhemi sırtına sürdüm ve pütürlü parçacıklarla bir mesaj yazdım. Ne yazdığımı her zaman okuyabilirdi.

“Çünkü o Foy Zencisiyle dünyanın geri kalanı arasındaki da-va er geç gelip seni bulacak. Irk ayrımı meselesini unut gitsin. Biliyorsun, o anasını siktiklerim ırk ayrımı günlerinde dahi söz konusu Dickens olunca pek hevesli davranmazlardı.”

“O gün sen de o arabadaydın, değil mi?”

“Hay koyayım, Arıza ile kardeşim beni işten almışlardı ve senin boyadığın o beyaz çizgiyi geçmiş, bu tarafa doğru sürüyorduk, bilirsin ya, kopuk bir ev partisine katılırsın ve alkol damarlarında patlayacakmış gibi dolanırken boynuna o darbeyi alırsın ve kendi kendine dersin ki hassiktir, şimdi şu an burada ölsem de gam yemem. Böyleydi işte. O dandik çizgiyi geçince böyle hissetmiştim.”

“O mandalinayı da sen attın. Biliyorum.”

“O sik kafalının yamuk suratının tam ortasına yapıştırdım.”

Marpessa poposunun çatalını kasığıma doğru bastırdı. Çocuklara dönmesi gerekiyordu, çok zamanımız yoktu ve beni tanıdığı kadarıyla çok zamana da ihtiyacımız yoktu.

On yedi yıllık gönül yarasının yarattığı kaşıntıya rağmen, Marpessa yavaş gitmemiz için ısrar etti. Hafta sonu çalıştığı ve deli gibi fazla mesai yaptığı için ancak pazartesi ve salı günleri görüşe-

biliyorduk. Şehirde geçirdiğimiz günlerde alışveriş merkezlerine, kafelerdeki şiir dinletilerine ve benim için en sıkıcısı, Plethora Komedi Kulübü'ndeki amatör *stand-up* gösterilerine gidiyorduk. Marpessa benim Wheaton-Chaff³⁹ ırk ayrımı şakalarımın nefret ediyor ve mizah duygumu geliştirmem gerektiğini söylüyordu. İtiraz ettiğimde “Bak dünyada düzüşmeyi beceremeyen tek siyah sen değilsin, tamam, ama mizah duygusundan tamamen yoksun tek kişiyle takılmayı da reddediyorum” diyordu.

Müzik kulüplerinden mapushanelere varana dek, Kore taco kamyonlarını sadece beyaz mahallelerde bulabileceğin gerçeğine rağmen, L.A., insanı canından bezdirecek derecede ırksal ayrıma uğramış bir kenttir. Ama toplumsal ırkçılığın merkez üssü *stand-up* komedi sahneleridir. Dickens'ın uzun süredir devam eden siyahi komik adam geleneğine yaptığı, amatör boyutları geçmeyen katkı, Dum Dum Donut Entelektüelleri tarafından dükkânın yirmi koltuklu sahneye çevrilmesi suretiyle finanse edilen, ayın ikinci salılarında gerçekleşen, Afro-Amerikan Komedyen Nüktedanlarının Bolluğuna Dikkat Çekmek Üzere Afro-Amerikan Nükte ve Hiciv Sanatına Özgürlük adına Komedi ve Forum... Daha fazlası da var ama park alanının yanındaki kocaman donut tabelasının üstüne astıkları kayan yazının tümünü okumayı asla başaramadım. Mekânı kestirmeden Bolluk diye anıyordum, çünkü Marpessa'nın ısrarına rağmen mizah duygusundan yoksundum, komik olmayan siyahi arkadaşların bolluğu söz konusuydu, tıpkı tüm siyahi spor analizcilerinin zeki görünmek adında “bol ve bolluk” kelimesini her fırsatta doğru yanlış demeden gelişigüzel kullanması gibi.

Mesela:

Soru: Bir ampulü takmak için kaç beyaz oğlan gerekir?

Yanıt: Bolca! Çünkü onu bir siyahtan çalmışlardır! Lewis Latimer, ampulü ve daha bolca boktan ıvır zıvırı icat eden siyah!

³⁹ İki okulun adlarında, wheaton; beyaz ve buğday, chaff; sap, şeklinde bir kelime oyunu var. (ç.n.)

Ve inanın bana, buna benzer şakalar bolca alkış alıyordu. Hangi siyasi görüşe sahip olduğu umurumda değil ama her siyahi, birkaç şeyi dünyada herkesten daha iyi yapabileceğini düşünür: basketbol oynamak, rap şarkıları söylemek veya espriler yapmak gibi.

Marpessa benim komik olmadığımı düşünüyorsa, babamı hiç duymamış demektir. Siyahi stand-up'ların altın çağının yaşandığı günlerde, yanında beni de o amatör komedi akşamlarına sürüklerdi. Siyahi Amerikalılar tarihinde espri kabiliyetinden büsbütün habersiz iki kişi vardır: Martin Luther King Jr. ve babam. Bolluk akşamlarında bile komedyenler arada bir öyle böyle komik laflar ederlerdi. "Tom Cruise'un son filmi için ses testleri yapıyorum. Tom Cruise emekli hâkim rolünde..." Bolluk akşamlarının sorunu zaman sınırlamasının olmamasıydı, çünkü "zaman" fikri fazlasıyla beyazlara özgüdür ve onlar saate uyar, babamınsa zamanlama diye bir algısı hiç olmadı. Dr. King en azından, hiç şaka yapmamak gibi olgun bir yaklaşım sergilerdi. Babam ise şakalarını, pizzayı nasıl sipariş ederse, nasıl şiir yazarsa ve doktora tezini nasıl yazmışsa -APB formatında- aynı şekilde yapardı. Amerikan Psikoloji Birliği'nin standartlarını uygulayarak sahneye bodoslama girer ve girizgâh yapardı. Önce şakasının başlığını ve amacını açıklardı. Evet, evet, esprilerinin başlığı vardı. "Bu esprinin adı 'İçkili Mekânların İşletmeciliğindeki Irksal ve Dinsel Farklılıklar.'" Sonra esprinin özetini verirdi. Yani bilindik şekliyle, "Bir haham, bir rahip ve bir siyahi bara girmişler" diye başlamak yerine "Bu esprinin konusu, biri Yahudi inancında, diğeri Katolik, yani ikisi din adamı, toplam üç adam hakkında. Afro-Amerikalı muhatabın dini inancı, tıpkı eğitim düzeyi gibi belirtilmemiş. Esprimiz ruhsatlı bir içkili mekânda geçiyor. Durun, hayır. Uçakta. Kusura bakmayın, benim hatam. Paraşütle atlayacaklar." Sonunda boğazını temizler, mikrofona olabildiğince yaklaşır ve esprinin "ana omurgası" diye anmayı sevdiği şeyi aktarırdı. Komedi savaştır. Komedyen rutine bağladı mı öldürülür; laflar ağızdan düpedüz dökülürse ölürler. Babam sahne de ölmedi. Kendini, şu öteki farkına varılmamış, komiklikten büs-

bütün uzak siyahi adam için, sanki başka bir yerlerde daha toprak-sal bir yaşam varmış gibi kurban etti. Babamın rutininden daha eğ-lenceli kurban törenleri görmüşlüğüm vardır ama onu sahneden çekmek için gonk çalındığı ya da devasa kukla çubukları kullanıldı-ğı olmamıştır hiç. Yuhalamaları hiçe sayıp vurucu espriden sonra doğrudan sonuç bölümüne geçecektir. Esprinin yarattığı etki, ardı arkası kesilmeyen öküsrüklerdir. Vokal halinde hoşnutsuzluk ko-roosu ve esneme bolluğu dikkate değerdir. Esprinin referans cümle-siyle bölümü bağlar:

“Jolson, Al (1918). ‘Sambo ve Mammy Havalanmak için Te-mizlendiler/ Hazırlar S’ Ziegfeld Budalalıkları

“Williams, Bert (1917). ‘Zenciler Uçabilseydi,’ Dolambaçlı Kıvrımlı Tur

“Meçhul Ozan (1899 civarı). ‘Dem Peckerwoods Bokumu Ça-lıyor,’ Yarı-Mason Cemaati, Cleveland, Ohio

“Görevlilere bahşiş vermeyi unutmayın.”

Günboyu yollarda olmaktan ötürü yorgun argın olsa da Mar-pessa, adımı kayıt evrakının en tepesine yazdırarak, erken vardığı-mızdan emin olacaktı. Teşrifatçının adımı duyurmasından ne ka-dar korktuğumu anlatamam. “Şimdi Bonbon için ellerinizi gö-re-yim.”

O sahnede bedenimden kopup gitme deneyimi yaşıyormuş gibi bir hisle duracaktım. Seyircilere bakarken, ön sıradan kendimi, yani sahnedeki, babasının koleksiyonundan hatırladığı her tür kıy-tırık antika Richard Pryor esprisini anlatan sik kafalıyı, domates, yumurta ve çürük marul yağmuru altında görecektim. Ama Mar-pessa beni, onu güldürebildiğim sürece sevişeceğimiz vaadiyle her salı akşamı sahneye çıkmaya zorladı. Sözümona rutinimden son-ra masaya döndüğümde genellikle onu uyuyakalmış bulur, yor-gunluktan mı, yoksa sıkıntıdan mı uyuyakaldı diye sormaya fırsat bulamazdım. Bir akşam, en sonunda, babama hürmeten oldukça uzun bir başlığa sahip, özgün bir espri yapmayı başardım:

Şu Abbott ile Costello Vodvil Zimbirtısı Siyahi Toplumda Neden İş Görmez

İlk kim cevap verecek?
Bilmiyorum, annen söylesin.

Marpessa, katlanır koltukların arasında koridor oluşturan daracık alanda döne kıvrıla düzüşmenin doruğuna vardı. Cinsel kuraklığın o gece sonlanacağını biliyordum.

Kendi esprinize asla gülmeyin derler ama tüm iyi komedyenler güler. Amatör komedi biter bitmez fırlayıp kulübün hemen dışına park edilmiş 125 numaralı otobüse bindim, çünkü Marpessa aracı, gözünün önünden akan hatıraların uçup gitmesinden korkarcasına, babasının malıymış gibi kullanıyordu. El frenini çekmeyi düşünmesine fırsat kalmadan ben, arka koltukta, boyalı camın yanında hemen gerçekleşecek tak fişi bitir işi için çırlıçıplak yatmış haldeydim. Marpessa sürücü koltuğunun oraya vardı, koltuğun altından genişçe bir karton kutu çekti ve onu koridorda sürükleyip içindekileri kucağıma boca etti. Sancı çeken ereksiyonumu iki inçlik raporlama kartlarına, bilgisayar çıktılarına ve süreç raporlarına gömdü.

“Ne sikim tüm bunlar şimdi?” diye sordum. Kâğıt yığınının azıcık araladım ki sikim biraz hava alabilsin.

“Charisma’nın çöpçatanını oynuyorum. Daha erken. Alt tarafı altı hafta oldu ama ayrımcı okul hikâyesinin işe yaradığını düşünüyor. Notlar yükselmiş, davranış bozuklukları azalmış ama senin bu sonuçları birtakım istatistik veriyle onaylamayı istiyor.”

“Kahretsin Marpessa! Tüm bu ıvır zıvırı kutuya tekrar yerleştirmek, matematik hesaplarını yapmak kadar zaman alır.”

Marpessa penisimin kökünü kavrayıp sıkıştırdı.

“Bonbon, benim otobüs sürücüsü olmamdan utanıyor musun?”

“Ne! O da nereden çıktı?”

“Hiçbir yerden.”

Amatör kulak ovalamalarım yüzündeki dalgın bakışı silmeye ya da meme uçlarını dikleştirmeye asla yetmeyecekti. Oynaşma girişimlerimden sıkılmış halde rapor kâğıtlarından birini alıp kamışımın üstüne yapıştırdı ve kamışımın üstünde döndürdü ki erken ci mönüsüyümüş gibi rahatça okuyabileyim. Altıncı sınıflardan Michael Gallegos adında bir oğlan, adını anlamadığım dersler görüyor ve çözemediğim notlar alıyordu. Ama öğretmenine kalırsa sayısal algı ve işlemsel yetenek adında bir şeyde kayda değer gelişme gösteriyordu.

“Şu ‘PR’ diye yazan not da neyin nesi?”

“PR profesyonel seviye anlamına geliyor.”

Charisma, daha ben üstüne yeni yeni düşünmeye başlamışken planımdaki psikolojik kurnazlığı sezgisiyle kavramıştı. Renkli ırkın, baskın beyazların Wheaton Akademi üzerinden temsil ettiği varlığı sonucu kabaran arzularını anlamıştı. Çünkü biliyordu ki ırksal eşitlik zamanında bile bizden daha beyaz, daha zengin, daha siyahi, daha Çinli, daha iyi, daha her ne haltsa birisi, gelip eşitliklerini suratımıza dayardı ve bu bizim hayranlık, gibi davranmak, onlar gibi giyinmek, ev ödevlerimizi yapmak, serbest atışlarımızı yapmak ve kovulmayacak, tutuklanmayacak ya da alnımızdan vurulmayacak kadar değerli olduğumuzu göstermek yönündeki gereksinimimizi ortaya çıkarırdı. Özü itibariyle Wheaton Akademi öğrencilerine, Tuskege Enstitüsü’nün kurucusu ve Büyük Eğitmeni Booker T. Washington’ın bir keresinde eğitimsiz insanlara söylediği şeyi söylüyordu: “Çanağınızı olduğunuz yere devirin.” Dar görüşlü Booker T.’nin bize, kitaplarımıza, hesap cetvellerimize ya da dizüstü bilgisayarlarımıza yumulmayı önermek yerine neden çanağınızı devirin dediğini anlamayacak olsam da hem onun hem de Charisma’nın, nöbetçi beyaz panoptikona ihtiyaç duyması hoşuma gitmişti. İsa’nın, NBA ve NFL delegelerinin ve GPS’lerinizdeki seslerin (Japon olanların bile) beyaz olması tesadüfi değil.

Hayatta ırkçılık ve insanın sidik yolu üzerindeki raporlardan

daha büyük anafrodizyak yoktur ve yarı çıplak Marpessa tepeme tırmanmış, fallusumu kavramış vaziyette ve otobüs sürücüleri rüyalarında her nereye giderlerse oraya gitmişken, hem o hem de penisim, yarı uykulu kafalarını göbek deliğim dolaylarına yasladılar. Muhtemelen uçuş okuluna gitmiştir, çünkü Marpessa'nın rüyalarında otobüsler uçabiliyor. Duraklara zamanında varıp asla arızalanmıyorlar. Köprü niyetine gökkuşaklarını, yanaşmak için bulutları kullanıyor ve tekerlekli sandalyede bombardıman uçağını korurmuş gibi sağa sola gidip geliyorlar. Sabit hız yüksekliğine eriştiğinde martı sürülerini ve hayatlarının geri kalanını geçirmek üzere, ellerinde, korna sesi çıkarmak yerine Roxy Music, Bon Iver, Sunny Levine ve Niko'nun "Ah O Günler"ini çalan bir kornayla güneye göçen Zencileri temizliyor. Ve tüm yolcularının geçinecek kadar maaşları var. Ve Booker T. Washington da, otobüse binince Marpessa'ya "Kozmik Seri Sonu ve senin tek gerçek aşkın Bonbon'u görünce, olduğun yere çöküp iç çamaşırını indir" demeyi ihmal etmeyen düzenli bir yolcu.

Kasım geldiğinde, çatışmadan yaklaşık altı hafta sonra, Mar-
pessa ile aramız gayet iyiydi ama öte yandan, artık yarı dü-
zenli aralıkla cinsel ilişki kurabildiğim için, hayatımdaki diğer iki
öncelikli hedef, yani Dickens'ın ırk ayrımı işi ve Güney Califor-
nia'da başarılı patates mahsulü elde etme amacımda daha yavaş
ilerleme sağlıyordum. Neden patates yetiştiremediğimi iyi kötü
biliyordum, çünkü hava çok sıcaktı. Ama mesele ırkları ayırmak
üzere ince fikirler üretmeye gelince, karşımda birdenbire ırkçı bir
blok buldum ve Mahalle Tayfası Günü'ne de alt tarafı birkaç ay kal-
mıştı. Belki de tüm diğer çağdaş sanatçılar gibiydim ve elimde tek
bir iyi kitap, tek bir albüm varken, içimde geniş ölçekli rezil kişi-
sel-nefret barındırıyordum.

Hominy ile birlikte, kökler için ayırdığım karıktaydık. Ho-
miny bir yandan şehir boyu ayrımcılık hakkında beyin fırtınası ya-
pıp öte yandan elindeki tek iş olan, bahçe hortumunu, ona göster-
diğim delikler yukarı bakacak şekilde serme işinin de ağzına sığar-
ken ben, ellerimin ve dizimin üstüne çökmüş, gübre karışımını,
toprak yoğunluğunu kontrol ediyor ve toprağa kızıl patates kökle-
ri ekiyordum.

"Efendim, sevmediğimiz herkese rozet takıp onları kamplara
tıksak, ne dersiniz?"

"Bu denendi."

"Peki, şuna ne dersiniz? İnsanları üç gruba ayıralım: siyahi, me-

lez ve tanrımsı. Sokağa çıkma yasağı ilan edip sonra da sistemi..."

"Bunlar modası geçmiş şeyler Zenci."

"Ama bu Dickens'ta işler çünkü herkes -Meksikalılar, Samoalılar veya siyahiler- aslında kahverenginin bir tonu." Hortumu karığın yanlış tarafına düşürdü ve elini cebine daldırdı. "Şimdi, en altta paryalarımız olacak. Bunlar tamamen işe yaramaz kimseler. Clippers taraftarları, trafik polisleri ve senin gibi çalıştıkları yerde insan ve hayvan artığıyla pis işler yapanlar."

"Madem ben paryayım ve sen benim kölemsin, bu durumda sen ne oluyorsun?"

"Yetenekli bir sanatçı ve tiyatrocü vasfıyla, ben Brahman olayım. Ölüncü nirvanaya ulaşacağım. Sense tam şimdi bulunduğun yere döneceksin, vıcık vıcık inek bokunun ortasına."

Yardımlını takdirle karşıladım ve Hominy cırcır ötüp tepemde Hindu kast sisteminin Dickens'a uygulanabilir halini betimlerken, zihnen beni tıkayan şeyin ne olduğunu fark etmeye başladım. Suçluluk hissediyordum. Wannsee Konferansı'ndaki '48 Johannesburg'unun Afrikaner milletvekili, Grammy Komitesi'nin vereceği ödülü, ikili veya vokal grup bazında En İyi R&B Performansı ve Enstrümanları Programlamayı Bilse de Çalmasını Bilmeyen Solistlerin En İyi Enstrümantal Rock Performansı gibi anlamsız kategorilerle ilgi çekici kılmaya çalışan, özenti hipster Arschloch misali olduğumu ayırt ediyordum. Vagon tahsisi, Bantu stantları ve alternatif müzik gibi başlıkların öne sürüldüğü yerde korkakça kalkıp, "Anasını siktiklerim ne kadar da komik göründüğümüzün farkında mısınız?" diyecek salağın tekiydim.

Patatesler ekilmiş, gübre serpilmiş ve hortum en sonunda doğru yöne çevrilmişken, sulama sistemimi test etmenin vakti gelmişti. Suyun tapasını açtım ve otuz metrelik deliksiz yeşil bahçe hortumunun, bezelyeler, İspanyol soğanları ve kabaklar arasında, göğü altı kanaldan su fışkırtmasını; suyun patateslerin üzerinde kemer oluştursa da üzerlerine damlamadan havaya fırlamasını, arkadaki çitin yanında küçük bir gölet oluşturunana dek kıvrılması-

nı seyrettim. Ya delikler çok küçüktü ya da su basıncı çok yüksekti; her halükârda bu sene hiç patates olmayacaktı. Bir dahaki hafta hava durumu 27 dereceyi gösteriyordu. Köklü sebze işine başlamak için fazlasıyla sıcak.

“Efendim, kapatmayacak mısınız? Suyu boşa akıtıyorsunuz.”

“Biliyorum.”

“Pekâlâ, belki gelecek sefer patatesleri suyun biriktiği balçığa gömersiniz.”

“Olmaz. Orada babam gömülü.”

Anasını siktiklerim babamı arka bahçeye gömdüğüme inanmıyorlardı. Ama gömdüm. Avukatım Hampton Fiske birtakım evrak işini halletti, ben de babamı durgun göletin olduğu köşeye gömdüm. Orada hiçbir şey yetişmez. O ölmeden önce de büyümezdi, şimdi de büyümez. Mezar taşı da yok. Marpessa’nın satsuma ağacından önce mezar taşı niyetine bir elma ağacı dikeyim demiştim. Babam elmaları severdi. Sürekli elma yerd. Pek tanımayan insanlar onu sağlıklı sanırdı, çünkü toplum içinde onu Macintosh’suz ve bir kutu V-8’siz çok seyrek görürdünüz. Babacık, Braeburns ve Galas’ı da severdi ama favorisi her zaman Honeycrisps idi. Ona şahsiyetsiz bir Red Delicious ikram etseniz yüzünüze, anasına küfretmişsiniz gibi bakardı. Öldüğünde spor ceketinin ceplerini kontrol etmemiş olduğuma pişmanım. Eminim ki orada bir elma vardı. Her toplantının sonunda kemirmek için bir taneisini cebinde bulundururdu. Tahmin etmem gerekirse, sanırım kış boyu diri kalabilen Golden Russet idi. Buna rağmen hiç elma ağacı yetiştirmedik. Westside’daki, gösteriş budalası diye şikâyet ettiği beyazlar gibi, sanırım arabayı gizlice Gelson mağazasına sürmeyi ve Yanardöner’i libresi 4,50 dolardan satışa sunduklarında almayı ya da ticari işletmeler geldiğinde Çiftçi Pazarı’na uğramayı seviyordu. Dikilecek fide aramak için Santa Paula’ya kadar gittim. 1890’ların sonundan beri Cornell Üniversitesi dünyanın en iyi elmalarını yetiştiriyordu. Okul hep serin olurdu. Kibarca rica edip, nakliye parasını da ödediğinizde, namları yürüsün diye size bir ka-

sa son mahsul Jonagolds gönderirlerdi. Ama son yıllarda, artık her ne sebeptense, Cornell yeni türleri yerel çiftçilere ayırmıştı. New York taşrasında çiftlik sahibi değilsen hiç şansın yoktu ve ara sıra Florina'dan ithal edilenle yetinmek zorundaydın. Böyle böyle Cenevre'deki, New York'taki üniversite bağ bahçeleri, kokain için Kolombiya'daki Medellin ne ifade ediyorsa, işte ona dönüşüyordu. İrtibatımı Riverside'daki laboratuvar partnerim, yüksek lisansını Cornell'de yapan Oscar Zocalo sağlıyordu. Bir havacılık gösterisinde havaalanının hangarında buluşuyorduk. Çift kanatlılarla uçan magandalar, Sopwith Camel'larını ve Curtiss'lerini iz üzerinden park ediyorlardı. Oscar, alışverişi arabadan arabaya, suç filmlerindeki tarzla pencereleri açıp yapmamız konusunda ısrarcı oldu. Getirdiği örnek öyle lezizdi ki yanağımdan süzülen suyunu parmağımla sıyırıp damağıma sürdüm. Bu ironik midir bilmem ama elmaların en taşaklı güzellerinin tadı şeftaliyi andırır. Eve elma dünyasının bir numarası, akıl almaz ürün, muhteşem ısırik, C vitamini deposu, dikime hazır Velvet Scrumpitons ağacıyla dönüyordum. Elmayı babamı gömdüğüm yerin yaklaşık iki ayak ötesine diktim. Gölgesi üzerine vursa iyi olur diye düşündüm. Ağaç iki gün sonra öldü. Ve elmalar da mentollü sigara, ciğer, soğan ve ucuz sikindirik rom karışımı kokuyordu.

Babamın mezarının üstünde, çamura batmış halde, patatesleri besleyecek fiskiye'nin altında duruyordum. Bulunduğum yerden çiftliği boydan boya görebiliyordum. Ağaç sıraları. Rengine göre ayrılmış. Açıktan koyuya. Limonlar. Kayısılar. Narlar. Erikler. Satsumalar. İncirler. Ananaslar. Avokadolar. Mısırdan buğdaya, sonra eğer su parasına kıyıp ödersem Japon pirincine dönen tarlalar. Sera tam ortada. Arkasında lahana, marul, bakla ve salatalıkların yeşil yaprakları. Güney çitine yakın yerdeki asmalarda üzüm, kuzeyde domatesler, sonra pamuktan battaniye. Babam öldüğünden beri el sürmediğim pamuklar. Dickens'ı geri getirme teranesini ilk kez dillendirmeye başladığım günlerde Hominy bana ne demişti? Ağaca bakarsan ormanı göremezsin, atasözünü bilir misin? Tamam, plantas-

yonu bakacağımı derken Zencileri göremezsin. Kime ne anlatıyor, kiminle dalga geçiyordum ki? Ben çiftçiyim ve ayrımcılık çiftçilerin doğasında vardır. Buğdayı kabuğundan ayırırız. Ben Rudolf Hess, P. W. Botha, Capital Records ya da günümüz A.'sının B. D.'si değilim. O anasını siktiklerim ayrımcılık uyguluyor, çünkü gücü ellerinde tutmak istiyorlar. Ben çiftçiyim; biz her bir ağaca, bitkiye, her yoksul Meksikalıya, her zavallı Zenci'ye, gün ışığına ve suya eşit ulaşım şansları olsun diye ayırım yapıyoruz; her canlının nefes alacak alanı olduğundan emin olmak istiyoruz.

"Hominy!"

"Evet, efendim?"

"Bugün günlerden ne?"

"Pazar. Neden, Dum Dum'a mı gideceksiniz?"

"Evet."

"O zaman o lanet Zenci'ye sorun bakalım, koduğumun Küçük Afacanlar filmleri neredeymiş!"

Katılım zayıftı, taş çatlasın on kişi. Tıraşsız ve kırıışık elbisesiyle Foy, elinde olmaksızın gözü seğirirken, köşede dikiliyor-
du. Foy yakın zamanlarda haberlere çıkmıştı. Nikâhsız peydahla-
dığı sayısız çocuğu, yüzünü eline geçen her fırsatta bir kamera ya
da mikrofonun önüne çıkarmasının yarattığı duygusal tahribata
karşı dava açmıştı. Bu noktada hem onu hem de Dum Dum Do-
nut Entelektüellerini bir arada tutan sadece kutu şekli saç kesimi-
nin Öklid düzlemindeki mükemmelliği ve Rolodex'iydi. En zor
anlarda dahi saçını dik tutan ve yakın zamanda kölelik dönemin-
den kalma adına "Mc" eklemiş muhafazakâr siyahi Jon McJones
gibi arkadaşlarını arayıp soran birine duyulan inancı yitirmek zor
meseledir. McJones son kitabı Mick, Lütfen'den bir bölüm okuyor-
du: Getto'dan Kelt Diyarına Siyahi İrlandalı'nın Seyahati. Yazar, Foy için
kolay lokmaydı ve bedava Bushmills'lerle katılımın yüksek olması
umuluyordu ama görünen o ki Dum Dum Donut Entelektüelleri
kuşkusuz can çekiyordu. Belki de aptal siyahi düşünürlerin hile
hurda üzerine hevesleri, sonunda, faydasızlığını tüketmek üzereydi.
"Sligo'dayım, Zümrüt Adası'nın kuzey sahilinde küçük bir sa-
natçı köyünde" diye okuyordu McJones. Peltek konuşması ve sah-
te-beyaz vurguları bende, suratının ortasına yumruğu koyma his-
si uyandırıyordu. "Tüm-İrlanda hokey müsabakaları televizyonda.
Kilkenny karşısında Galway. Elleri sopalı adamlar beyaz bir topun
peşinde koşturuyorlar. Balıkçı kazaklı, yuvarlak omuzlu herifin te-

ki, avucundaki sopanın ucunu usulca pıtpıtlayarak yanımda duruyor. Kendimi hiç bu kadar evimde hissetmemiştim.”

Her zamanki gibi arka taraflarda takılan ve akçaağaç şuruplu dilimini ktır ktır yiyip *Lowrider Dergisi*’nin yapraklarını gelişigüzel karıştıran Kral Arıza’nın yanından bir sandalye kaptım. Foy Cheshire beni fark edince, Patek Philippe marka saatine, sanki ben, kilisenin arka tarafında belirmiş bir diyakozmuşum gibi hafifçe vurdu. McJones’un lafını anlamsız sorularıyla kesmeyi sürdürüyordu.

“Demek hokeyden bahsediyoruz, bu üniversite jargonunda aynı zamanda kusmak anlamına da geliyor, doğru muyum?”

Baktım ki o kullanmıyor, Arıza’nın *The Ticker* kopyasını aldım. Wheaton Akademi’nin fikir aşamasından itibaren son mali çeyrekte Dickens’ta iş bulma oranı yüzde on iki yükselmmişti. Konut ve kiralık fiyatları yüzde otuz civarı artmıştı. Mezun öğrenci oranı bile yüzde yirmi beş artmıştı. Siyahi insanlar sonunda siyahi alandaydı. Ve her ne kadar toplumsal deneyin henüz erken safhası olsa ve örnek boyutu görece az olsa da rakamlar yalan söylemezdi. Wheaton Akademi meselesi ortaya çıktıktan sonra, üç aydır, Chaff Ortaokulu’nun öğrencileri gözle görülür biçimde daha iyi performans sergiliyordu. Kimsenin notlarının tavan yaptığı yoktu ya da Kim Milyoner Olmak İster yarışmasında kayda değer başarı göstermiş falan değillerdi ama yine de devlet okulları ortalamasında rekabet edebilir oranlar sergilemeye başlamışlardı. Ve devlet yönergelerinden gördüğüm kadarıyla, alınan notlar neticesinde, okulun yakın dönemde tasfiye ihtimali ortadan kalkmıştı.

Okuma sona erdiğinde Foy, ilk kukla gösterisini seyretmiş çocuk heyecanıyla alkışlayarak salonun önüne doğru yürüdü. “Bay McJones’a ufuk açıcı okuması için teşekkür etmek isterim ama bugünün ana konusuna geçmeden önce bir duyurum var. Öncelikle son kamusal şovum *Siyahi Satranç* iptal oldu. İkincisi, birçoğunun da bildiği üzere, yeni savaş başladı ve düşmanın zırhlı gemisi tam burada, büsbütün beyaz bir okul olan Wheaton Akademi formuna bürünmüş halde burnumuzun dibinde. Yüksek mevkiler-

de dostlarım var ve hepsi de Wheaton Akademi'nin varlığını inkâr ediyor. Ama üzölmeyin, gizli bir silah geliştirdim." Foy evrak çantadaki içeriğı, yani yeni bir kitabı, en yakınındaki masaya koydu. İki kişi derhal ayaklanıp salonu terk etti. Ben de onlara katılmak isterdim ama bir amaç doğrultusunda orada olduğumu hatırladım ve dahası Foy'un çarpıttığı yeni Amerikan klasiğinin hangisi olduğunu da merak ediyordum açıkçası. Odada dolaştırmadan önce Foy kitabı gülerek Jon McJones'a gösterdi ki ondan da cevaben, kesik bir bakışla "Zenci, bu boku dünyanın gözü önüne salmaya emin misin?" geldi. Kitap arka sıralara ulaştığında Kral Arıza hiç bakmadan bana uzattı, ben başlığı okur okumaz geri vermek istemedim. *Tom Savur'un Maceraları*. Foy'un kaleme aldığı eserlerin Siyahi Halk(lar)ın Sanatı olduğı fikri kafamda aydınlandı ve günün birinde değerieneceğı fikrine vardım. Kitapları yaktığıma ve koleksiyon yapmadığıma pişmanım, çünkü son on yılımı, geniş siyahi burnumla, şimdi artık bulmam nerdeyse imkânsız, Yaşlı Siyahi Adam ve Şişirilebilir Winnie the Pooh Yüzme Havuzu, Hesaplı Umutlar, Nisan Ortasında Martortası, Yemin Ederim ki Paranı Alacağım gibi adları olan ilk ve tek baskıları arayarak geçirmiştim. *Tom Savur'un* kapağında züppe bir siyahi oğlan, ayağında dandik mokasen ayakkabılar ve baklava desenli çoraplar, elinde bir kova badana, öte yandan bir grup baldırı çıplak kabadayı tehditkâr bir şekilde bakarken, çete grafitileriyle kaplı bir duvarın önünde cesurca duruyordu.

Foy, *Tom Savur'u* elimden kaptığında, oyun kazandıracak sayıyı kaçırmış gibi kötü hissettim kendimi. "Bu kitap, söylemekten neden utanayım ki, bir YES yani Yoğun Eğitim Silahı'dır!" Heyecanını bastıramayan Foy'un sesi iki oktav yükselip Hitlervari ateşli bir tınıya ulaştı. "Ve tam da bana ilham verdiği şekliyle, *Tom Savur* bir milleti, bu çiti badanalamak konusunda ateşleyip harekete geçirecek! Wheaton Akademi'nin temsil ettiğı ırkçı ayrımcılığın korkunç izlerinin üstünü örtmek için. Kimler benimle birlikte?" Foy dış kapıyı mimledi. "O büyük Afro-Amerikalı kahramanların da davanın peşinde olduğunu biliyorum. ." Foy'un andığı isimleri ya-

sal nedenlerle söyleyemem ama kafamı çevirdiğimde, Foy'un kafasındaki hayal ürünleri olduğunu düşündüğüm, dünyanın yaşayan en önemli üç Afro-Amerikalısının, meşhur TV aile şovları adamı _i_____b_ ve Zenci diplomatlar _o___ _o___ ve _n___ee___ _c_, Dum Dum Donut'ın eşiğinde dikilmiş duruyordu. Dum Dum Donut Entelektüellerinin can çekişmekte olduğunu hissederek, Foy kimi gördüyse çağırmış ve zamanında hayrı dokunduğu herkesin gelmesini istemişti. Kalabalığın çok az olmasına bir şekilde şaşırmış olsalar da üç süper star dikkatle oturmuş, kendi hesaplarına kahve ve ayı pençesi sipariş edip, büyük bölümü, 1860'da kölelik zamanı çift ebeveynli eve doğmuş bir çocuğun A.B.D.'nin ilk Afro-Amerikalı başkanının seçildiği seçimden sonra doğmuş bir bebeğe göre daha iyi şartlarda büyüdüğü yönündeki bilindik Cumhuriyetçi Parti zimbirtısını kusan Jon McJones'un safsatasıyla harcanmış toplantıya katılmışlardı. McJones, kişisel nefretini liberalizmle bastırmaya çalışan züppe bir Zenci'ydi; ben en azından kendi halime razı biriyim. Birtakım istatistiklere atıfta bulundu ki doğru olsalar bile kölelerin her zaman köle olduğu gerçeğiyle birlikte tüm anlamlarını yitiriyorlardı. Şöyle ki İç Savaş'tan önce iki ebeveynli bir hane sevgi dolu bir ortam değildi belki ama zoraki bağılılık söz konusuydu. Kimi köle evliliklerinin erkek ve kız kardeşler, ana ile oğul arasında olduğundan bahsetmedi. Ya da kölelik zamanında boşanmanın seçenek olmadığından. "Sigara almaya gidiyorum" deyip dönmemeler yoktu. Peki ya iki ebeveynli olsa da çocukları kim bilir nereye satıldığı için çocuksuz kalmış hanelere ne demeli? Modern çağda köle sahibi birisi olarak, saygı gören kölelik kurumunun kökenindeki ahlaksızlığın ve kötülüğün anılmasından dolayı alınmıştım.

McJones'un lafını öğrenci gibi el kaldırmak suretiyle keserek, "Amma da zırva" dedim.

"Buradaki şartlarda değil de Afrika'da doğmayı tercih eder miydin sanki?" C___ _w___ özgeçmişini ve V yaka süveteri yalanlar şekilde, şehirli yaşama uyum sağlamış biri olarak şöyle bir kütürdedi.

“Buradaki derken?” diye zemini gösterdim. “Dickens’taki şartlar mı?”

“Yani, belki Dickens gibi bir cehennemde değil” dedi McJones, salonun geri kalanına “İplemeyin sakın, bu iş bende” bakışı atarken. “Kimse burada yaşamak istemiyor ama Amerika’da olmasın da varsın Afrika’da doğmuş olayım diyecekmiş gibi de durmuyorsun.”

Afrika’da olmaktansa burada olmayı yeğledin. Dar kafalı yerli halk kozu.⁴⁰ Kafama bir küçük kek koyarsan, her ne kadar Johannesburg’un hiç fena olmadığını ve Cape Verde kumsalında sörfün olağanüstü keyfini duymuş olsam da, elbette Afrika’da herhangi bir yere kıyasla burada olmayı tercih ederim. Ne var ki acı-burgerlere 24 saat ulaşım, Blu-ray ve Aeron ofis sandalyelerinin acı çekmeye değer olmasını da kapsayıp bunlarla sınırlı olmayan görece mutluluğuma rağmen, buna kanacak kadar bencil değilim. Köle gemisindeki ataların, tecavüzle dayak arasındaki boş zamanlarda, kendi dışkılarında dizlerine kadar batmış halde durmasının ve sonunda ölüm nesilleri yetişmesinin, çekilen katlanılmaz acı ve cefanın, manevi ıstırap ve hızla yayılan hastalıkların, günün birinde büyük büyük büyük büyük torunun, her ne kadar yavaş ve sinyali kesik kesik olsa da Wi-Fi elde edecek olmasına değdiğine dair ciddi ciddi şüphelerim var.

Ağzımı bile açmadım, varsın Kral Arıza benim yerime savaşınsın. Yirmi yıl boyunca onun herhangi bir toplantıda, buzlu çayda çok şeker olduğu gerçeğini bildirmekten daha sağlam bir şey söylediğine tanık olmamıştım ama işte şimdi, dört yüksek lisanslı, Fransızca dışında hiçbir siyahi olmayan, on dil bilen adamın karşısındaydı.

Arıza yekten, ayağa kalkıp yeni manikür görmüş tırnağını da McJones’a doğru sallayarak, “Lan Zenci, Dickens’a böyle dil uzatmana izin vermemem!” dedi. “Burası bir şehir, cehennem çukuru değil!”

⁴⁰ *Trump card* ifadesiyle Donald Trump’a gönderme. (ç.n.)

Dil uzatmak mı? Belki de Dum Dum Donut'ın yirmi yıllık retoriği çöpe gitmekteydi. Arıza'nın ses tonu ve cüssesine rağmen McJones kendi hesabına geri adım atmadı. "Yanlı ifade etmiş olabilirim. Ama Dickens'ın şehir olduğu ifadenize, bariz bir şekilde yerel, Amerikan gecekondu oluşunu göz önünde bulundurup itiraz etmeliyim. Post-siyahi, post-ırkçı, post-ruhen flashback, daha-sı arzu ederseniz şunu da ekleyebiliriz, bir zamana dek romantik görülmüş siyahi cehaletinin..."

"Hey, bana bak aptal, o post-ruhen, post-siyahi laflarını sik kafalılara sakla, çünkü tek bildiğim benim siyahi-öncesi olduğumdur. Doğma büyüme Dickens'lı. Başından sonuna dek lanet olası ilkel *Homo sapiens* ÖG çetesindenim, Zenci."

Kral Arıza'nın küçük monoloğu sanırım Bayan R____'i etkiledi, çünkü birbirine doladığı ayak bileklerini çözdü, bacaklarını sağ uyluğu görünecek kadar açtı ve sonra beni omzumdan dürttü.

"Bu koca orospu evladının futbol falan oynamışlığı var mı hiç?"

"Lisenin arka bahçesinde ufak tefek koşturmuştur."

Dudak ısırtan Rusçasıyla "Мои трусики мокрые" dedi.

Dilbilimci değilim ama tahminen, Arıza'nın istediği zaman ortadan dalabileceğine dair bir şeyler mırıldandı. Eski toprak, donut dükkânının ortasına doğru, bez ayakkabılarının tabanını her adımda gıcırdatarak yürüdü gitti. "Buraya, seni gidi bayık sikik, buraya Dickens derler." Ve sadece kendisinin duyabileceği bir vuruşla, kompleks gangster bez ayakkabısıyla, çete yürüyüşü denen kıvama geçti. Sırtını insanlara asla dönmeden, taşaklarının ekseninde bir tur attı ve topuklarını yerden kesti. Dizleri bitişik, elleri serbest halde, genişledikleri an kendi içlerine çöken eşmerkezli sıkı halkalar şeklinde, odada sekti. Sanki odanın zeminini ısıtmışlar, bir saniye yerinde duramayacak kadar sıcakmış gibi. Kral Arıza, McJones ile en iyi bildiği şekilde atışıyordu.

Biraz iste, biraz al, yeterince kötüyse, az daha al...

Velis aliquam, acquiris aliquam, caninus satis, capis aliquam.

Seyrek kalabalık iki hasımın etrafında toplanınca, yapmaya geldiğim şeyi yaptım. Babamın fotoğrafını duvardan alıp kolumun altına koydum. İlçeyi onun fotoğrafıyla ayrıma tabi tutmak, ana babanın yatak odasının yanındaki odada seks yapmak gibi olacaktı. Konsantre olamadan. Dilediğin kadar çığlık atmadan. Ben usulca kaykılırken Kral Arıza, McJones, ---l C---y, ----n P----- ve büyümlü gözlerle sahip -ond----zz- ---e'ye çete yürüyüşünü öğretiyordu. Ve onlar da orospular gibi götlerini başlarını oynatıyordu. Eski okul çeteleri gibi etrafta kasılarak yürüyorlardı. Öyle görünüyordu, çünkü yeni nesillere Masai'lerden geçtiği ve kovboy filmlerinde gördüğünüz Cherokee savaş danslarından çalındığı düşünülünce, ç-yürüyüşü aslında eski bir savaş dansıdır. Dökümlü pantolonlarıyla *danseur noble*'u hedefleyen türden. "Ateşe hazırsan ateşle Gridley" diyen bir dans. Ve ilgi odağı olan her Zenci, şu muhafazakâr yemler bile, öküz gözünün doğrudan kıcına dikilmiş olmasının nasıl bir his olduğunu bilir.

Foy kolunu babacan tavırla omzuma attığında atımın yularını çözüyordum. Keçisakalıyla daha önce hiç görmediğim şekilde gergin ve sinirli görünüyordu. Boynu kir içindeydi ve bedeninden yayılan pis koku burnumu deldi geçti.

"Günbatımına doğru at mı bineceksin, Seri Sonu?"

"Öyle."

"Uzun gün oldu."

"Kölelik altında olmanın daha iyi olduğuna dair zırva senin için bile fazla geldi, değil mi Foy?"

"En azından McJones dikkate alıyor."

"Hadi ama, onun siyahileri umursaması, güdük topçuların basketbolu umursaması gibi. Dikkate almak zorunda, çünkü dikkate alacak başka şeyi yok."

Bir daha Dum Dum Donut Entelektüellerine katılmayacağını bilen Foy, bana doğru, misyonerlerin dinsiz imansız yabanilere baktığına benzer, hüzünlü bir bakış attı. Tanrı'nın sevgisini anlamayacak kadar aptal olman çok da dert değil, diyen bir bakış. Seni

karşılıksız seviyor ki kadınları, mesafe koşucularını ve doğal kaynakları emrine amade kılmış.

“Şu tümden-beyaz okul hakkında endişelenmiyor musun?”

“Hayır, beyaz çocukların da eğitime ihtiyacı var.”

“Ama beyaz veletler benim kitapları almaz. Hani şu şeyden bahseden...” Foy bana Tom Savur’un bir nüshasını verdi ve ondan istemesem de imzaladı.

“Foy, sana bir şey sorabilir miyim?”

“Elbette.”

“Muhtemelen şehir efsanesi ama yine de, gerçekten, ırkçı Küçük Afaçanlar filmlerinin sende olduğu doğru olabilir mi? Sendeyse şayet sıkı bir teklifte bulunabilirim.”

Belli ki bam teline dokunmuştum. Foy kafasını salladı, kitabını gösterdi ve sonra sallana sallana içeri döndü. Cam kapılar açıldığında Kral Arıza’nın, toplumun en müreffeh siyahisinin ve iki ef-sanevi tam yetkili Zenci bakanın birlikte, ciğerlerini yırtarcasına “Sikmişim Polisleri” şarkısını rap tınılarıyla söylediğini duyabiliyordum. Tom Savur’u heybeme yerleştirmeden önce gizli kapaklı pek tehditkâr bulduğum ithaf kısmını okudum.

Seri Sonu’na

Babasının oğlu, oğlunun babası, armut dibine düşer...

Foy Cheshire

Koduğumun şerefsizi! Eve doğru sürdüm. Ata, Guthrie Bulvarı’nda yüklendim, kent içinde yeni hayvan terbiyesi metotları icat ederken, trafik polisine aldırmadım ve atı turuncu inşaat babalarının üzerinden aşırdım. Chariton Drive’da yorgun bir kaykaycıyı tuttum ve bir elim dizginlerde, kızı Airdrome’dan Sawyer’a dek uzun kasa kabriyo gibi çektim ve Burnside’a giden keskin dönüşte kırbaç gibi şaklattım onu. Dickens’ı asla sahip olmadığı görkeme yeniden kavuşturma hayaliyle ne umduğumu bilmiyordum. Dickens günün birinde resmen yeniden tanınsa bile havai fişek göste-

rileri, şenlikler falan olmayacağı kesindi. Kimse parkın tekine heykelimi dikmeyecek ya da bir ilkokula adım verilmeyecekti. Jean Baptiste Point du Sable ve William Overton'ın bayraklarını Chicago ve Portland'e diktiklerinde hissettikleri coşkunun hiçbiri olmayacaktı. Bir yeri keşfetmiş ya da bulmuş değildim en nihayet. Aslında alt tarafı, asla tam da gömülmemiş bir eserin üzerindeki tozları alıyordum. Eve vardığımda, Hominy heyecanla yuları kavradı. Derdi, anonim bir bilim insanı tarafından çevrimiçi web ansiklopedilerinden birine girilen veriyi heyecanla bana göstermekti:

Dickens, Los Angeles Eyaleti'nin güneydoğusunda bağımsız bir yerleşimdir. Eskiden nüfus tamamen siyahi iken şimdi canı çıkarsı Meksikalılar da var. Bir zamanlar dünyanın cinayet başkenti diye bilinirdi ama şimdi o kadar da boktan bir yer değil ama yine de gitmenizi tavsiye etmeyiz.

Evet, Dickens öyle böyle yeniden gerçek bir yerleşim olursa tek ödülüm, Hominy'nin yüzündeki kocaman gülümseme olacaktı.

Aman aramızda kalsın ama önümüzdeki birkaç ay Dickens'ın yeniden ayrışması işi başlı başına eğlenceydi. Hominy'den farklı olarak benim asla gerçek bir işim olmadı ve para kazandırmasa da şeytani toplumsal biliminsanım, Afro-Amerikalı Igor misali Hominy ile birlikte kamyonete atlayıp şehirde dolaşmak, her ne kadar güçsüz kalmışlığımızla dalga geçip eğleniyor olsak da, insana bir tür güç aşıliyordu. Pazartesiden cumaya, saat tam birde, dışarıda kamyonetin yanında hazır kıta bekliyordu.

"Hominy, ayrışmaya hazır mısınız?"

"Evet efendim."

Hominy'nin yerel şöhretini ve hayranlarını önemsemeyerek, ufaktan başladık. Eski Chitlin Circuit günlerinden, Nicholas Bira-derleri, Honi Coles'u ve Buck and Bubbles'ı kara Zenci gibi orta yerinden çatlatacak delice çapraşık bir şarkı ve dans rutini patlatıp işini kendi usulünce görecekti:

Saçım kıvırcık madem
 Dişlerim inci gibi madem
 Yüzümde gülücük var her dem
 Son moda giyinmeyi severim ben

Yaşamaktan keyif alıyorum madem
 Tüm belalara gülüp geçerim

Sırf tenim koyu diye
Hiç umursamam çünkü belki de
Bu yüzden derler bana “Işık saçan”

Sonra, sanki rolünü oynuyormuş gibi rahat, bir restoranın ve-ya güzellik mağazasının vitrinine SADECE SİYAHİLER etiketi yapıştıracaktı. Onları kimse geri sökmedi, en azından biz oradayken; bunun için çok çalışıyordu Hominy.

Bazen babamın anısına hürmeten, Hominy öğle tatilinde ya da kamyonette uyukluyorsa, babamın beyaz laboratuvar önlüğünü giyer, elimde bir not panosuyla içeri girerdim. Mekân sahibine kartımı uzatıp Federal İrksal Adaletsizlik Departmanı’ndan geldiğimi bildirir ve “ırk ayrımının ırksal açıdan ayrıma tabi kalmışların düzgüsel davranışlarına etkileri” üzerine bir ay boyu süregidecek bir araştırma yaptığımı söylerdim. Onlara elli dolarlık bir ödeme önerip şu üç seçenekten birini işaretlemelerini isterdim: SADECE SİYAHİ, ASYALI VE LATİN KÖKENLİLER; SADECE LATİN KÖKENLİLER, ASYALILAR VE SİYAHİLER veya BEYAZLAR GİREMEZ. Kaç küçük işletme sahibinin bana, BEYAZLAR GİREMEZ tabelası asabilmek için para önerdiğine inanamazsınız. Ve birçok toplumsal deney gibi asla yönergeyi izlemedim ama bir ayın sonunda işletme sahiplerinden, “Dr. Bonbon, etiketi vitrinde tutmaya devam etsek sorun olur mu, çünkü müşterileri çok özel hissettiriyor” şeklinde telefonlar almaya alışmıştık artık. “Müşteriler buna bayılıyor. Umuma açık özel bir kulübe üyemiş gibi hissediyorlar!”

Kentteki tek sinema salonu Meralta’nın yöneticisini, salon-daki oturma düzenini ortadan ikiye bölüp bir yarısını BEYAZLAR VE KONUŞMAYANLAR diye, locaları da SİYAHILAR, LATİNLER VE İŞİTME ENGELLİLER için ayırmaya ikna etmek pek vakit almadı. Her zaman da izin istemiyorduk; Wanda Coleman Halk Kütüphanesi’nin açılış kapanış saatlerini boya ve fırçaıyla, “Paz-Sa-

lı: Kapalı, Çrş-Cts: 10.00-5.30”dan “Paz-Salı: Sadece Beyazlar, Çrş-Cts: Sadece Siyahiler” şeklinde değıştirdik. Charisma’nın Chaff Ortaokulu’nda elde ettiği başarı kulaktan kulağa yayılmaya başladıkça, kimi kurumlar beni, bir miktar kişiye özel ayrımcılık işleri için arar olmuştı. Mahalledeki gençlerin suça bağımlılığını düşürmeye çalışan yerel Un Millar de Muchachos Mexicanos Cemaati (ya da Los Emes), gece basketbolundan öte bir şeyler yapmak istedi. “Meksikalı ve Amerikan yerlisi kişiliğini daha çok yansıtacak bir şeyler”, çocukların eşit şartlarla mücadele edeceği, fazla alan istemeyen bir spor müsabakası. Eduardo Najera, Tahnee Robinson, Earl Watson, Shoni Schimmel ve Orlando Mendez gibi şöhretli isimlerin çemberdeki başarılarından söz etmek bile onları fikirlerinden caydıramadı.

Görüşme, kendi adıma iki sorudan oluşacak şekilde kısa ve özdü.

Birincisi: “Paranız var mı?”

“Sadece, Yıldızlardan Dileyin’den 100.000 dolar bağışımız var.”

İkincisi: “Onlar sadece ölmek üzere olan çocuklara yardım etmiyor muydu?”

“Aynen öyle.”

Devletin Yurttaşlık Hakları Kanunu dayatması sırasında, bazı ayırık kent ve kasabalar, beyaz olmayan veletler gelip de sapkınca suya işeme keyfini paylaşmasınlar diye, kendi belediye havuzlarını kendileri doldurdu. Ama biz parayı, tersine ayrımcılığa ilham veren bir eylem olarak, evsiz gibi poz veren bir cankurtaran tutmaya ve etrafı, çocukların üstünden atlamaya bayıldığı -ki böylece Marco Poloculuk oynayıp devriye arabası geçerken hep birlikte suyun altında nefeslerini tuttukları- zincir misali parmaklıklarla çevrili, “Sadece Beyazlar” yüzme havuzu inşa etmeye kullandık.

Charisma, öğrencilerinin, Siyahi Tarih ve Hispanik Miras Ayılarında gerçekleşen ikiyüzlü gurur ve niş pazar karşısında, şiddetli bir karşı saldırıya gereksinimleri olduğunu hissedince, tek seferlik

Beyazlar Haftası fikrini öne sürdüm. Adının aksine Beyazlar Haftası, aslında gizemli beyaz ırkın aylaklık dünyasına yaptığı olağanüstü harika katkılarının otuz dakikalık kutlamasıydı. Çocuklar için bir soluklanma anı olarak, sınıflardaki göçmen işçi, kanundışı göç ve Köle Yolu hikâyelerinin sahnelenmesine mecburi katılım. Zorla kafalarına sokulandan bıkkın ve yorgun olanlar seninle aynı türdense, bu, tüm olan bitende payın olduğu anlamına gelir. Robertson Bulvarı'ndaki uzun-zamandır-atıl fırçasız araç yıkamacısını bembeyazlık tüneline dönüştürmek yaklaşık iki günümüzü aldı. Dickens'lı çocukların sıraya girip muhtelif ırk seçeneğinden seçim yapabilecekleri tabelalar yerleştirdik:

- Sıradan Beyazlık: Kuşku Kazanç,
Daha Yüksek Hayat Beklentisi,
Daha Düşük Sigorta Primleri
- Delux Beyazlık: Sıradan Beyazlığa İlaveten,
Polisten Tutuklama Yerine Uyarı,
Konser ve Spor Etkinliklerinde Ön Sıralar,
Sizin ve Efradınızın Etrafında Dönen Dünya
- Süper Delux Beyazlık: Delux Beyazlığa İlaveten,
Yıllık İkramiyeli İşler,
Askerlik Göt Yalayan Salaklar İçindir
Yaklaşımı,
Dilediğiniz Üniversiteye Kayıt,
Dinleyen Terapist,
Hiç Kullanmadığınız Tekneler,
Her Tür İyilik ve Kötü Alışkanlığın
“Dönem” Başlığı Altında
Değerlendirilmesi,
Yara Bere, Çürük Çarık ve Unutulmuş
Eşyalar Sorumluluğundan Muafiyet

Beyazın önde gideni müziği için (Madonna, The Clash ve Ho-

otie & the Blowfish) banyo kıyafetleri ve siperlik kuşanıp sıcacık su ve köpükler içinde dans edip eğlenecek çocuklar düşündük. Bal rengi çakar lambayı göz ardı edip Sıcak Carnauba Wax gibi olma-yan şelalenin altına koşturuyorlar. Onlara şekerleme ve meyve-li gazoz verip sıcak hava üfleyen kurutmaların önünde istedikle-ri kadar dikilmelerine izin verdik. Yüzüne ılık bir esintinin değme-sini, seni beyaz ve zengin hissettireceğini hatırlasınlar diye. Mutlu azınlık için üstü açılır arabanın ön koltuğunda yirmi dört saat ge-çirmek gibi.

En iyisini sona saklamamız şart değildi ama Mahalle Tayfa-sı Günü yaklaştıkça, Hominy ile ben, Dickens'taki, büyük bir iki-lemle Polinezya Bahçelerinde mukim Martin Luther "Katil" King Jr. Hastanesi hariç, neredeyse her bölge ve binaya bir ayrımcı form yerleştirmeyi başarmıştık. Polinezya Bahçeleri, yani P. B., çoğun-luğu Latinlerden oluşan bir mahalle sıfatıyla, Afro-Amerikalılara karşı düşmanlık beslediğine dair dedikodularla anılan bir bölgeydi. İşin aslı, yerel efsaneye göre, siyahi Dickens'lıların, tıbbi yardım al-mak üzere en yakın merkeze ulaşmak için P. B.'den hastaneye doğ-ru sürerken aldıkları yaraların boyutu, kaza anında çektikleri acı-lardan çok daha ciddiymiş. Polis ve çeteler fink atarken, L.A. vila-yetinin herhangi bir mahallesinin, özellikle de size yabancı bir böl-genin sokaklarını arşınlamak tehlikeli olabilir. Yanlış renkte giysi-ler giydiniz diye nerede ne zaman paketleneyeceğinizi bilemezsiniz. Polinezya Bahçelerinde benim başıma bir vukuat gelmedi ama dü-rüst olmam gerekirse, oraya geceleyin hiç gitmediğimi de söyleme-liyim. Ve bizim planlanmış eylemimizden bir gece önce, telaffuz ve dilbilgisi sorunları nedeniyle uzun süredir kan davası güden iki çe-te, Varrio Polinezya Bahçeleri ve Barrio Polinezya Bahçeleri arasın-da bir silahlı çatışma yaşanmış. O nedenle Hominy ile ben bölge-ye, kıcımları kollayarak gittik, pikabımın ön çamurluğuna iki küçük mor-altın sarısı Lakers flaması astım ve işi garantiye almak için te-pede de dev Iwo Jima-boyutu, 1987 Şampiyon Lakers bayrağı dal-galandırdım. Herkes, yani demek istiyorum ki Los Angeles'taki

herkes ama herkes Lakers'ı sever. Ve Centennial Caddesi'nden aşağı sürerken, gece esintisinde Lakers bayrağı, yanımızda saatte on milden hızlı gitmeyi reddedip ağır ağır ilerleyen alçak şasililerin eşliğinde bile pikabımıza geçici diplomatik dokunulmazlıkla geçiş önceliği sağlayan elçilik aracı gibi, yol verilecek şekilde, görkemle dalgalanıyordu.

Martin Luther “Katil” King, Jr., Hastanesi'nin başhekimi Dr. Wilberforce Mingo babamın eski dostuydu ve sınırları boyayan, çıkış tabelasını yerleştiren, Wheaton Akademi'yi kuran kişi olduğumu söyleyince bana, mekânı dilediğimce ayrıma tabi tutmam için izin verdi. Koltuğuna yaslandı ve iki kilo kiraz karşılığı, hastanesini nasıl istersem o şekilde ayrımcılığa tabi tutabileceğimi söyledi. Ve “kimsenin siklememesi” maskesinin sağladığı karanlıkla, Hominy ile ben, daha önce King Hastanesi'nin sadece isimsiz acil kapısı olan yere, Bessie Smith Travma Merkezi sözlerini kalın, kan damlalı, kıpkızıl, korku-filmi-posteri harfleriyle boyadık. Sonra tam göbekteki beton sütuna siyah-beyaz bir plaka astık. SADECE BEYAZ-HASTA TAŞIYAN AMBULANSLAR yazıyordu.

Bunu yaparken kaygılanmadığımı söyleyemem. Hastane, yabancılarının da yaptığımız işe tanık olabileceği, en geniş ölçekli kamusal alandı. İçeriye ilerlemeye korkarken, Hominy'den, bir gece önce topladığımız taze havuçlardan birini vermesini istedim.

Havucun ucunu kemirirken “N’aber doktor?” diye takıldım.

“Bilirsiniz efendim, Bugs Bunny de fena değildi ama asıl tavşan kardeşimiz Roger Birader daha becerikli biriydi.”

“Tilkinin tavşanı yakaladığı olmuş muydu hiç, çünkü bu işimizin ardından beyaz arkadaşların bizi enseleyeceğine eminim.”

Hominy pikabın yan tarafındaki Güneşli Sammy İnşaat tabelasını düzeltti, sonra kasadan boya kutularıyla iki fırçayı aldı.

“Efendim, buraya beyazın teki gelip olan biten zımbırtıyı görececek olsa, hep düşündükleri gibi, bu Zenciler kafayı yemiş, diye düşünerek geçip gider, işlerine güçlerine bakarlar.”

Birkaç yıl önce olsa, internetten, hiphop’tan, spoken-word şiirin-

den ve Kara Walker siluetlerinden önce, onunla hemfikir olabilirdim. Ama siyahi olmak eskisinden farklı bir şeydi artık. Siyahi deneyim belki bir sürü boktan şeye dayanıyordu ama yine de en azından bir mahremiyeti vardı. Argomuz ve bayağı moda anlayışımız, işin aslı hiç değişime uğramamıştı. Hatta kendimize has çok-gizli seks tekniklerimiz bile vardı. Misal, oyun parklarında, sundurma altlarında ve sarhoş ebeveynlerin “küçük Zenciler bir şeyler öğrensin” diye sanki yanlışlıkla unutmuş gibi kapısını aralık bıraktıkları yatak odalarından öğrenilip nesilden nesile aktarılan Zenci kama sutrası. Ama aylık yirmi-beş-dolarlık üyelik ücretini bastıran ya da entelektüel mülki haklardaki boşluklardan yararlananların TV’den kolaylıkla ulaşabildiği siyahi pornografinin yaygınlaşması sonucu, bir zamanların nevi şahsına münhasır seks tekniklerimiz avama yayıldı. Ve şimdi artık, sadece beyaz kadınlar değil, her tür inanç, ırk ve cinsel eğilimden kadın, bir mil öteden “Bu amcığın sahibi kimmiş bakayım?” diye naralar atarak koşup gelen ve üzerlerine atlayan partnerlere katlanmak zorunda. Ve her ne kadar Basquiat’ı, Kathleen Battle’ı ve Patrick Ewing’i asla yeterince takdir etmemiş olsalar da –hatta Koyun Katili’ni, Lee Morgan’ı, talk pudrasını, Fran Ross’u ya da Johnny Otis’i henüz keşfetmemişlerse bile– o günlerin ana akım Amerikası’nın burnu hep bizim işimizin içindeydi ve eninde sonunda hapsi boylayacağımı biliyordum.

Hominy beni otomatik kapıya doğru ittirdi. “Efendim, kendileri ipleyene kadar kimsenin tayfayı, mahalleyi falan siklediği yok.”

Hastanelerde şu gökkuşağı yönlendirme şeritlerine rastlamıyoruz artık. Kelebek bandajlar, bir türlü izi kaybolmayan dikişler ve aksansız hemşireler zamanında, görevli hemşir’anım elinize bir karton dosya tutuştururdu ve kırmızı hattı takip ederek radyolojiye, turuncudan onkolojiye, moru izleyip pediatriye giderdiniz. Ama Katil King’de, kendisini hiç umursamayan bir sistem tarafından muayene edilmeyi beklemekten bıkmış ve elinde, içinde çoktan erimiş buzda yüzen kopuk parmak bulunan kabıyla veya kana-

masını bulaşık süngerıyla bastırıp durdurmaya çalışan bir acil hastasının bazen, büsbütün sıkıntıdan kaynaklı bir afakanla cam bölmeyi geçip triyaj hemşiresine şunu soracağı tutardı: “Karakahvem-tirak hat nereye gidiyor?” Hemşire omuz silkerdi. Ve merakını yene-meyen hasta, Hominy ile benim bir gece boyunca boyadığımız ve ertesi günü de milletin DİKKAT YENİ BOYANMIŞ yazısına uyup uymadıklarını kontrol etmekle geçirdiğimiz hatta yürümeye başladığı. Hastaların sarı çizgiye en çok yaklaştıkları hat budur işte.

Kantaron mavisinin gölgede yarattığı hoş bir his olsa bile pantone 426 tuhaf, gizemli bir renktir. O rengi seçtim, çünkü ışığa, bakan kişinin boy ve ruh haline göre siyaha ya da kahverengiye çalabiliyor. Ve bekleme odasının dışındaki on santim enindeki şeridi takip ederseniz, çift tarafa açılır kapanır bir cam kapıyı geçiyor, hastaların öbek öbek beklediği koridorlarda sağa ve sola keskin dönüşler gerçekleştiriyor, uzun zamandır süpürülmemiş üç merdivenden aşağı inip, kendinizi solgun kırmızı bir ampulle loş şekilde aydınlatılmış, kasvetli bir iç sahanlıkta buluyorsunuz. Orada, boyalı hattımız üç ince çatala ayrılıyor ve her bir hat, birbirinin aynı, isimsiz, çift kanatlı bir kapının eşiğine kadar ilerliyor. İlk kapı arka tarafta bir açıklığa, ikincisi morga, üçüncüsü de meşrubat, gofret, abur cubur otomatına açılıyor. Sağlıktaki ırksal ve sınıfsal eşitsizliği çözdüğümü söyleyemem ama bana, kara-kahverengi yolu alt katlara doğru takip eden hastaların daha proaktif olduğu söylendi. Sonunda isimleri anılıp muayeneye çağrıldıklarında, ilgili uzman doktora söyledikleri ilk sözler, “Doktor, tedaviye geçmeden önce bir şey öğrenmek istiyorum. Harbiden sakinizde miyim? Yani beni gerçekten sikliyor musunuz?” oluyordu.

Kral Arıza'nın son tayfası Coloseum Bulvarı Zalim Gangsterler Cömert Mahalle Çetesi "ve sair" Bok ile namlı düşmanları Venedik Sahili Çocukları'nın, Mahalle Tayfası Günü'nü, Broadway Caddesi boyunca dört araba ve kışında yirmi salakla, güneşi arkalarına alıp turlayarak, çatacak yer arayıp kutlamaları gelecek haline gelmişti. Kodeste geçirdikleri zamanı saymazsak, çetenin çoğu için mahalleleri dışına çıktıkları tek zaman dilimiydi bu. Ama ev kiralarındaki değişimden beri VSÇ'nin çoğu, batakhanelerinden, şarap evi sahipleri, her derde deva ecza dükkânları, çeyrek dönümlük barakalardan, etraflarına çevirdikleri beş metre kestanе ahşabından duvarla iki milyon dolarlık malikâneler yaratan yeniyetme film yıldızları tarafından sürülmüştü. Şimdilerde Venedik Sahili Çocuklarının, işe koyulup bataklıklarını korumaları gerektiğinde, Palmdale ya da Moreno Vadisi gibi uzak mahallelerden mekânlarına ine bine gelmeleri gerekiyordu. Üstüne üstlük bir de düşman tekrar kavgaya girmek istemiyorsa, işin hiç tadı kalmıyordu. Cesaret ya da cephane yoksunluğu değildi mesele. Üç saatlik ücretsiz yol kalabalığını ve kapalı yolları aşyp mekâna ulaştıktan sonra tetiği çekmeye dermanları tükeniyordu. O nedenle bir zamanların rakip tarafları, Mahalle Tayfası Günü'nü şimdi artık bir nevi İç Savaş temsili gibi kutluyorlar. Geçmişte büyük çatışmaların yaşandığı bölgelerde yerlerini alıyor, etraftaki kafelerin masum müşterileri sinip saklanacak yer ararken, birbirlerine küfürler sa-

vurup maytap fırlatıyorlar. Doğu Yakası'nın piçleri, modifiye arabalarından ve külüstürlerinden inip çamurda debelenerek oynayan okul talebeleri gibi, Venedik Kumsalı boyunca bir aşağı bir yukarı, eski günlerin laflarıyla "atışarak", omuz üstünden yumruklar savurarak, tarihin akışını değiştirmiş çete savaşlarını; Shenandoah Caddesi Savaşı'nı, Lincoln Bulvarı Çarpışması'nı ve Dünyaca Ünsüz Los Amigos Parkı Katliamı'nı yeniden yaşayıp canlandırıyor-muşçasına birbirlerini takip ediyorlar. Sonra arkadaşları ve aile bireyleriyle şehrin merkezindeki, çatışma unsurlarından arındırılmış eğlence alanında buluşup, barış ortamını barbekü ve biralarla taçlandırıyorlar.

"Sıfır tolerans" politikalarını suç oranlarındaki her tür düşün kaynağı sayan polis birimlerinin aksine, altı aylık yerleştirilmiş ırk ayrımı kampanyamı, o bahar Dickens'ta gözlemlenen görece sakin zamanın sebebi görmeyeceğim, ama yine de o Mahalle Tayfası Günü'nde bir şeyler farklıydı. Marpessa, Hominy, Stevie ve ben, ticaretimizi ziyaretçilerin sığınağına kadar taşıdığımız için, meyve dilimlerimizi her zamankinden hızlı tüketiyorduk. İnsanlar bir karpuzun sekizde birine fazla fazla para ödüyorlardı. Normalde her çetenin, her mahallenin, parkı, kendi mahalle tayfalarının eğlencesine kullanmaları için bir belirli günü vardır. Mesela Six-Trey Caddesi Keskin Nişancı Kent Katilleri çetesi parkı 3 Haziran'da kullanır, çünkü haziran yılın altıncı ayıdır ve trey de üç demektir. Los Osos Negros Doce y Ocho, sandığınız gibi 8 Aralık'ı değil 12 Ağustos'u seçmiştir, çünkü genel kanının aksine, California kışın adamın kışını donduracak denli soğuktur. O limonata tadındaki 15 Mart'ta eğlence alanındaydım, çünkü Colosseum Bulvarı, Zalimler Çetesi için Mahalle Tayfası Günü, mart ortası ile aynı gündür. Başka ne gün olabilirdi ki?

'80'lerin sonunda mahalle veya tayfa kelimesinin, Calabasas ve Shaker Tepelerindeki lüks yerleşimleri tanımlamak için ve devlet üniversitenizde Doğu Yakası'nın yüksek bölgelerinden hayvanat bahçesine kadar olan bölgeyi belirtmek üzere kullanılması-

na başlanmadan önce, yani bir Los Angeles'lı "mahalle" lafını, "Yerinde olsam anasını siktiğimi seyrederdim. Adam ya da karı, her ne haltsa, mahalleden!" veya "Tamam, Abuela Silvia'yı ölüm yatağında ziyaret etmedim ama ne bekliyordun ki? Mahallede yaşıyor!" gibisinden kullandığı zamanlarda, işte o günlerde "mahalle" tek ama tek bir yere, Dickens'a işaret ederdi. Ve orada, beysbol sahasının yanındaki alanda, ev sahibi takım yedek kulübesinin tepesinde sallanan Mahalleli Tayfa Günü afişinin altında, her renk ve milletten çete ve aile bireyleri toplanırdı. Bir zamanlar birleşik mahallelerden oluşan Dickens, isyanlardan sonra Balkanlar gibi daha küçük mahallelere ayrılmış ve Yugoslavya'yı tersine oluşturmuştu. Kentin, sabık Tito'su ve Slobodan Milošević'i sayabileceğimiz Kral Arıza ile Caka, bir araya gelişi Oakley güneş gözlüklerinin ardından bakınarak, Doris Day kıvrımı permaları geniş omuzlarını döve döve, eğreti sahnede dolanarak kutluyorlardı.

Caka'yı yıllardır görmemiştim. Marpessa ile yattığımızı bilip bilmediğini bilmiyordum. İzin istememiştim hiç. Ama B. B. King'in gitarının on iki ayar muadili Lulu Belle ile imzasını atarcasına sahne numaralarını yaptığına, onu, bandonun önünde yürüyen kızın batonunu atıp tutması gibi, jant kapağını hedef tahtası misali havaya fırlatıp vuracak bir sabıkalı gibi atıp tuttuğuna, dahası tüm bunları da tek eliyle yaptığına göre, kim bilir, belki de izin istesem daha iyi olurdu. Kral Arıza mikrofona doğru bağırdı: "Siz Zencilerden en azından birinin Çin yemekleri getirmesi gerektiğini biliyorum!"

Polisin ya da Sokak Zekâsı IQ 50'nin üstünde herhangi birinin bir bakışta "şüpheli Hispanik erkek" diye niteleyebileceği iki tip, şenliğin hemen dışındaki ilk basamakta, kolları göğüslerinde kavuşmuş halde duruyorlardı. İyi kötü parktaki tüm diğer kişilere benziyor olsalar da millete öylesine küçümseyerek baktıklarına göre Dickens'lı olmadıklarını söylemek zor değildi. Ku Klux Klan yürüyüşlerindeki Naziler gibi, ideolojik açıdan rahat görünseler de kurum kültürü bakımından rahatsız oldukları aşikârdı. Polinezya

Bahçelerinden oldukları lafı hemen yayıldı. Her neyse, nar gibi kı-zarmış barbekünün ve üzerine bulut gibi çöreklenmiş isli dumanın dayanılmaz kokusu, ikisini gitgide uzağa, daha uzağa sürüklüyordu. Adamlar atış çemberinin ucuna vardığında, ananasları maket bıçağıyla dilimlemekteki Stevie, yedek kulübesinin basamaklarından aşağı inen kankalardan gözlerini almaksızın, “Şunları tanıyor musunuz Zenciler?” diye sordu. İki tip de altlarındaki yepisyeni, öyle ki çiftin tekini çıkartıp deniz kabuğu gibi kulağına dayasan okyanusta sömürülen emeğin gürültüsünü duyacak kadar gıcır, Nike Cortez modeli spor ayakkabıların üstüne dökülen, haki, şalvar kesim pantolonlar giyinmişti. Stevie ile hasır şapkalı, futbol forması giymiş, çenesinin altında kurbağa dövmesi olanı, birbirlerine mahpushane işi bakışlar fırlattılar. Tayfada erkekler bir spor kulübünün formasını belli bir takımın taraftarı oldukları için giyinmezler. Rengi, arması, forma numarası, hepsi çeteyle ilişkilidir.

Kilit altından kurtulduğunda her şey ırkla ilgilidir. Siyahi kan alıcı çetelerde Meksikalı olmadığı ya da çoğunluğu Latino takımlarda siyahilerin yer almadığı anlamına gelmez bu. En nihayet sokaklarda yakınlık ve akrabalık esastır. Müttefikin, ırktan bağımsız olarak, komşun ya da mahallelin her kimse ondan oluşur. Hapisteki aidiyet siyaseti uçup gitmiştir. Mesele belki de filmlerdeki, eğer’siz ve’siz ama’sız, beyaz siyahie, siyahi Meksikalıya, Meksikalı beyaza karşı hikâyesine dönüşür ve bazı renk körü haydutların, kilit altındayken kendilerini getiren Zenciler ya da Meksikalılarla *hardcore* danslar ettiğini de duymuşluğum var. La Razza’nı sikeyim. Chinga siyahi gücü. Zenci’nin anası açken beslerdi beni, sonra da şu aptal iş için.

Buz beyazı tişörtlü ve gırtlığının altında dikine Puppet dövmeli salak önce bana başıyla selam verdi.

“¿Qué te pasa, pelon?”

Bizim gibi kel kafalı arkadaşlar, ırksal husumetlere büsbütün taraf olmayız. Irktan bağımsız olarak tüm yenidoğanların Meksikalıya ve tüm kel kafaların az çok siyahie benzediğini kabul ede-

gelmişizdir. Bileğime vurmasını istedim. Kulakları kıpkırmızı kesildi ve gözleri Japon cılası yemiş gibi parladı.

“Bu bok da nereden çıktı it?” diye öksürdü Puppet.

“Karpal tünel sendromu diyoruz kendisine. Hadi, bir yumruk at bakalım.”

Puppet elini yumruk yapmaya çalıştı ama beceremedi. Kurbağa ona kafayı yemiş gibi baktı, sonra sinirle mafsalı elinden aldı. Dış görünüşlerine rağmen Puppet ile Kurbağa’nın aynı tarafta olmadığını anlamam için programa ihtiyacım yoktu. Uzun bir puf-lamanın ardından, Kurbağa parmaklarını her tür marifetli çete işa-retini gösterecek şekilde döndürdü ama ne kadar zorlarsa zorlasın parmağını ters döndüremedi. Nikel kaplama tabancasını iç cebinden çıkardı. Tabancayı kavrar kavramaz horozu indirdi. Stevie’nin bir kakhaha koyuvermesiyle soğuk ananas dilimleri her yana saçıldı. Mekânın gençleri ısırıklar aldılar ve tadın ağızlarında, sonunda hafif mayhoş tat bırakarak beklenmedik taşması yüzlerini buruşturup küçük çocuklar gibi kıkırdamalarına yol açtı. Sonra diğer hö-düklerin dik dik bakışları arasında iki kılıksız, ananasları sakince dişleyip marihuananın sonunu paylaşarak, sahanın sonuna doğru yürüdüler.

“Johnny Unita’nın boynundaki ZK’nin Zeki Kerata anlamına gelmediğini biliyorsun, değil mi?”

“Ne anlama geldiğini biliyorum.”

“Zenci Katili demek. Ama hep farklı tayfadan Zenciler. Barrio P. G. ve Varrio P. G.”

Hominy ile ben birbirimize şöyle bir bakıp güldük. Polinezya Bahçelerindeki hastane işinden eve dönerken yolda astığımız tabelalar belki de işe yarıyordu. İki tabela yapıp asmıştık. Baker Caddesi’nde, paslı tren vagonlarının mahalleyi Varrio ve Barrio diye böldüğü yerde, karşılıklı iki telefon kulübesine çakmıştık onları. Öyle yerleştirmiştik ki, bir taraftakilerin, tabelanın diğer tarafında ne yazdığını öğrenmek istemesi durumunda, rayları geçip diğer tarafa gitmeleri gerekiyordu. Yani kuzeydeki tabelanın aslında gü-

neydekinin bire bir aynısı olduğunu görmeleri için düşman bölgesine gitmeleri şarttı; sonunda her iki taraf da RAYLARIN DOĞRU TARAFI ibaresini okuyordu.

Marpessa beni yedek kulübesinden alıp ev sahibi kalesine doğru götürdü. Kral Arıza ile birkaç ihtiyar haydut ve hevesliler takımı, ananasın damarlı liflerini kemirerek, atış yapan oyuncunun alanında duruyordu. Caka, ananasını kabuğuna doğru çiğniyor, Marpessa onun sözünü böldüğünde, hayatı yollarda geçmiş bir müzisyen hakkında hikâyeler anlatıyordu.

“Bilmeni istediğim bir şey var, Bonbon’la düzüşüyoruz.”

Dikenlerden habersiz Caka, ananastan geri kalan ne varsa, meyvenin suyunu son damlasına kadar eme eme ağzına tıktı. Meyveden geriye yenecek hiçbir şey kalmadığında bana doğru yürüdü, göğsüme Lulu Belle’in namlusuyla vurdu ve “Hassiktir, bana bu ananastan her sabah bir tane verseler, Zenci’yi ben de sikerdim” dedi.

Bir silah sesi duyuldu. Orta sahada Kurbağa, Karpal Tünel’in etkilerini bariz şekilde hissederken ve ayağıyla tabancasını kurcalayarak, kıcıyla kahkahalar atıp ayak parmaklarıyla bulutlara doğru nişan alırken, yalınayak, sırtüstü yatıyordu. Erkeklerin çoğu ve birkaç kadın yanına gittiğine göre eğlenceli görünüyordu, eklem yerlerini açıp silahlarını çıkararak ve sahadaki çamurlu yerlere basmaya çalışıp, tek ayakkabı giyinik, diğeri çıkık, aynasızlar gelmeden önce birkaç el atış yapma derdindeydiler.

Siyahiler ışık saçar. Hollywood jargonunda ışıldamak deyince, kamêranın önünde dinamik görüntü vermeyi, fevkalade fotojenik olmayı anlarız. Hominy'ye göre "siyah-beyaz ahbablar" konulu işlerin artık pek nadir çekiliyor olmasının sebebi de buymuş; büyük yıldızların pili bitiyormuş. Tony Curtis. Nick Nolte. Ethan Hawke bazı Afro-Amerikalılarla film çekiyor ve bu, milletin gerçek Görünmez Adam'ın kim olduğunu anlaması için bir nevi ekran restine dönüşüyor. Peki hiç siyahi kadınla birilerinin başrol olduğu kanka filmi seyrettiniz mi? Sinemada kalıcı etki yaratmış tek örnekleri Gene Wilder ile Şamaroğlanı McFarland'in oynadıklarıydı. Diğerleri -Tommy Lee Jones, Mark Wahlberg, Tim Robbins- sadece atla kaçışta yeleye tutunma hikâyesidir.

Hominy'yi, L.A. Yasaklı Filmler ve Arsız Seviyede Irkçı Animasyonlar Festivali'nde, Nuart büyük ekranda, Şamaroğlanı ile tek cümlelik esprilerle karşılıklı oynarken izleyince, o zamanki piyasanın, onun neden bir dahaki Zenci çocuk olacağını düşündüğünü anlamak zor değil. Gözlerindeki kıvılcım, nur topu misali yanaklarındaki parıltı insanda mıknaş etkisi yaratıyordu. Saçı öyle kuru ve karışık ki her an tutuşacakmış gibi hissederdiniz. Gözlerinizi ondan alamazdınız. Pejmürde kıyafetler içinde, bilekli, on numara, ayağına kocaman gelen bez pabuçlar giyerdi, sanki ergenliğini yaşayan son erkek gibi. Kimse o rolü Hominy gibi oynayamazdı. Hiç affetmeyen, sansürsüz karpuz saldırısına ve babam-hapiste şakala-

rına nasıl katlanırdı bilmem. Her tür aşağılamayı yürekten ve bağrından kopan bir “Vay arkadaş!” ile karşılardı. Korkaklık mı sergiliyordu, yoksa ateş altında lütuf mu gösteriyordu söylemek zor, çünkü şu gözünü devirip, omzunu düşürüp, salak bakışı takınmak konusunda öylesine mükemmeldi ki o duruşu, bugünün siyahi komedilerine dek ulaşmıştır. Ama günümüz komedyeni o duruşu film boyunca bir, bilemediniz iki kez sergilemek zorundadır. Hominy ise gündüz feneri reaksiyonunu sahne başı üç kez ve müthiş yakın plan sergilemek zorundaydı.

Işıklar söndüğünde ev sahibi, yaşayan son Küçük Afacan’ın aramızda olduğunu söyleyip Hominy’yi sahneye davet etti. Hominy, müthiş alkışın ardından gözünün yaşını silip birkaç soru aldı. Alfalfa ve çete hakkında konuşurken Hominy inanılmaz sağduyuludur. Sahne sürecini açıkladı. İş nasıl öğrendiklerini. Kimin kiminle çalıştığını. En komik kimin olduğunu. Kimin en aşağılık olduğunu. Arapdarısı’nın duygusal oyununu nasıl olup da kimsenin fark edemediğine ağıt yakıp, MGM günlerinde mentörünün konuşmasıyla diksiyonunun nasıl geliştiğine övgüler düzdü. Kimse Darla’yı sormasın diye parmaklarımı ters çevirip totem yaptım ki “Football Romeo”daki tribünlerden çak-bi-beşlik kovboy kızı muamelesi görmesini tekrar duymak zorunda kalmayayım.

“Bir soruluk daha vaktimiz var.”

Yanımdaki koridorun arkalarına doğru, yüzlerini kapkara boyamış bir grup öğrenci uyum içinde dikiliyordu. Göğüslerinde Yunan harfleriyle NİF yazılı, Victoria tarzı jimnastik kıyafeti giymişlerdi ve saçları tahta tokalarla gelişigüzel örgü yapılmıştı, Nu Iota Gamma kızları, antika müzayedesinde görebileceğiniz taş bebekleri andırıyorlardı. Hep bir ağızdan bir soru sormaya çalıştılar.

“Şunu sormak istiyoruz...”

Ama yuhalayan bir koro ve mısır kabı, kâğıt bardak yağmuruyla geri püskürtüldüler. Hominy dinleyiciyi susturdu. Salon sessizliğe bürünüp dikkatini yeniden ona yönelttiğinde, en yakınım da duran kadının, kulaklarının küçüklüğü etnik kimliğini gizle-

yen bir Afro-Amerikalı olduğunu fark ettim. Pazar günü böylesine harbi kara köpek bir dişiyi, '70'lerin dehşeti kadar siyah, organik kimyadaki C artı kadar siyah, benim kadar siyah birini görmek pek rastlanır bir hadise değildir.

Hominy kalabalığa, "Sorun nedir?" diye sordu.

Birkaç sıra önümdeki uzun, sakallı, fötr şapkalı delikanlı ayağa kalkıp parmağıyla, arkalarındaki karmaşık kız grubunu gösterdi. "Siyaha boyadıkları yüzleri hiç de komik değil" dedi tepkisini koyarak. "Hiç hoş değil."

Hominy elini gözlerine siper edip körlemesine dinleyiciye bakarak, "Siyaha boyadıkları yüzleri mi? O da neyin nesi?" diye sordu.

Dinleyiciler önce güldü. Ama Hominy'de gülümser bir ifade belirmeyince, delikanlı ona ahmakça, Stepin Fetchit ve ilk muhafazakâr Başkan George W. Bush gibi büyük şaklabanlardan bu yana görülmemiş, gözleri fal taşı gibi açık hayretle baktı.

Beyazlı delikanlı, Hominy'nin dikkatini saygılı bir tavırla, henüz seyrettiğimiz birkaç filme çekti. Mesela Şamaroğlanı'nın, arkadaşları telaffuz testini geçebilsin ve eğlence parkına yapılacak okul gezisindeki tayfada yerini alabilsin diye yüzüne mürekkep dökecek esmer arkadaşları Hominy'ymiş gibi davrandığı film. Ya da Alfalfa'nın tüm ekibin siyahilerden oluştuğu müzik grubunda banço çalmaya aday olabilmek için tüm şarjörü boşalttığı "Siyah İsyân." Kurbağacık'ın hayaleti ürkütüp kovalamak için içliklerine kadar soyunup, kendini tepeden tırnağa ise bulayarak "Böö Pireli! Böö Pireli! Kışt kışt!" diye bağırdığı "Pireliler!" Hominy kafasını salladı, parmaklarını pantolon askısına takıp topuklarının üstünde yaylandı. Sonra ışığın altına yürüyüp, ağzının bir yanından diğerine götürdüğü, görünmez bir puroyu tüttürdü. "İyi de bunlara siyaha boyanmış yüz demezdik. Rol kesmek derdik."

Dinleyicileri tekrar avucuna almıştı. Onun komik olduğunu düşünüyorlardı oysa ölümüne ciddiydi. Hominy'ye göre yüzü siyaha boyamak ırkçılık değildi. Sadece sağduyuydu. Siyah ten daha güzel görünür. Daha sağlıklı. Daha hoş. Güçlü görünür. Vücutçula-

rın ve uluslararası Latin dansı yarışmacılarının kendi tenlerini koyulaştırmalarının sebebi budur. Berlinlilerin, New Yorkluların ve iş insanlarının, Nazilerin, polislerin, dalgıçların, Panterlerin, kötü çocukların ve Kabuki sahne çalışanlarının siyaha bürünmelerinin sebebi budur. Taklit yağcılığın en hakiki haliyse, beyaz âşık edebiyatı da bir nevi komplimandır, gerçekten siyahi değilsen, “siyahi” olmanın, bir insanın gerçek özgürlüğe en çok yaklaştığı an olduğunu anımsatan, gönülsüz bir hatırlatmadır. Al Jolson’a ya da ekmeğini “siyahi” rolü keserek kazanan Asyalı komedyen yığınlarına sor-sanız yeter. Şu sandalyelerine tekrar oturup, aralarındaki tek siyahi üyeyi kendisini savunmak üzere yapayalnız bırakan kız lisesi öğrencilerine sorun bakalım.

“Bay Hominy, doğru mu? Foy Cheshire ırkçı Küçük Afacanlar filminin haklarına gerçekten sahip mi?”

Hassiktir, şu Zenci’yi Foy Cheshire boku hakkında konuşturmaya başlatmayın be!

Siyah yüzlü kadına, dilediği gibi özgür olsa o da mı rol keserdi diye merakla baktım. Teninin doğal renginin kuşandığı siyah boyadan daha siyah olduğunun farkında mı acaba diye. Yani teknik anlamda siyahi maskeden daha açık görüldüğünün. Hominy beni kalabalığa takdim edip, “Efendim” diyerek tanıttı ve birkaç kafa, gerçek bir köle sahibinin neye benzediğini görmek üzere bana doğru döndü. Onlara Hominy’nin “efendi” değil de “amir” demek istediğini söylemeye yeltendim ama sonra fark ettim ki Hollywood’da iki kelime de hemen hemen aynı anlama geliyor. “Bunun gerçekleşeceğine inancım sonsuz. İnaniyorum ki efendim o eski günlerin kayıtlarını geri getirecek ve dünya böylece en alçak, en zavalı işlerimi görebilecek.” Şükür ki mekânın ışıkları sönmeye başladı. Irkçı çizgi filmler başlıyordu.

Betty Boop’u severim. Vücudu güzeldir. Özgür ruhlu, caz sever, aynı zamanda bariz şekilde afyon etkisi yaratır, çünkü “Üstler ve Altlar” isimli halüsinatif bir bölümünde Ay, Dünya’dan tutun diğer gezegenlere kadar depresyon giderici vazifesi görüyor-

du. Gözlüklü, çürük dişli ve berbat Yiddiş aksanlı ihtiyar Yahudi bir gökcismi olan Satürn, kazanıp ellerini hevesle ovuşturuyor. Yerçekimini dünyanın merkezinden çekmeden önce, “Malı götürdüm. Bütün dünyanın malını götürdüm. Mein Gott” diye böbürleniyor. Sene 1932 ve Max Fleischer’in metaforik Yahudisi, zaten kaotik yerkürenin halini çok daha içinden çıkılmaz hale getiriyor. Betty’nin bunu umursadığı yok, çünkü kedilerin, ineklerin uçuşup, yağmurun da yukarı doğru yağdığı bir dünyada öncelik, etek boyunun gökyüzünü boylamasından sakınmak ve bedene sımsıkı oturan iç çamaşırlarını teşhir etmektir. Ve Bayan Boob’un kabilenin mensubu olmadığını kim söyleyebilir ki? Bir dahaki altmış dakikada sarhoş, Kızılderili tüyü takmış, yerli Amerikalı, iyi kötü asimile olmuş Warner Bros. Tavşanını yakalamayı başaramıyor. Meksikalı bir fare, gringo kediciği alt etmeye çalışıyor ki sınırın ötesine sızıp queso’yu çalabilsin. Uçsuz bucaksız gibi görünen Afro-Amerikalı kedi, karga, su kurbağası, hizmetçi, ıvır zıvır sallayan, pamuk toplayıcı ve yamyam, Looney Tunes’tan fırlama ağır bir aksanla konuşup “Swanee Nehri” ve Dük Ellington’ın “Harlem’de Yaban Geceler”inin damarlarına kadar rol kesiyorlar. Bazen bir silah patlaması ya da dinamit infilakı, adıyla sanıyla beyaz karakteri, barut-rengi Domuz Kafa ozana döndürüyor. Böylece ona, “Camptown Races” gibi hoş melodileri söyleyebilecek onursal-Zenci statüsü bahşediliyor. Program, Temel Reis ile Bugs Bunny’nin sırasıyla, dişlek, dört gözlü, abuk sabuk konuşan Japon askerlerini, dev tokaçlar ve geyşa hileleri kullanarak afallatmaları suretiyle, tek elleriyle İkinci Dünya Savaşı’nı kazandıkları bir skeçle sona eriyor. Sonunda Süpermen’in, gonklar ve seyirci tezahüratları eşliğinde İmparatorluk Ordusu’nu un ufak etmesinin ardından ışıklar tekrar yanıyor. İki saat boyu karanlıkta oturup katıksız ırkçılığa güldükten sonra, aydınlıkta, insanın üstüne suçluluk duygusu çöküyor. Artık herkes yüzünü görebiliyor ve sen, otuzbir çekerken annene yakalanmış gibi hissediyor-sun kendini.

Üç ön sıramdaki bir siyahi, bir beyaz ve bir Asyalı, nefret ortamından yakayı sıyırmak üzere ceketlerini toparlayıp ayrılmaya hazırlandılar. Siyahi genç “Kömür Karası ve Yedi Cüceler” gibi çizgi film klasiklerinde aşığılanmaktan ve dalga geçilmekten dolayı utanıyor ve halen, Süpermen’in pelerininin ardına saklanıp maharetle Asyalı arkadaşına sataşıyordu. “Patrick’i tutun! Düşmanımız bu!” diyordu. Patrick ise, Bugs Bunny’nin çekik gözlü, maymun Japon kakofonisi halen kulağında çınlarken, kendini savunmak üzere ellerini kaldırıp cevaben “Düşman değilim ben. Çinliyim” diyordu. Bütün o karmaşada burnu kanamamış, istifini hiç bozmamış beyaz arkadaş, gülerken ağzına bir sigara yerleştiriyordu. Madem sigaran var, tütür gitsin. Küçük Afacanlar’dan kesitler ve bazısı neredeyse bir asırlık Technicolor çizgi filmleri akşamının, ırksal antipati ve utancı böylesine körüklemesi akıl alır şey değildi. Henüz tanık olduğum “eğlence”den daha ırkçı bir şey hayal edemiyordum, bu nedenle Foy’un Bizim Çete kataloğunun bir kısmına sahip olduğu dedikodusu yanlış olsa gerekti. Henüz tanık olduğumuz şeyden daha ırkçı ne olabilirdi ki?

Hominy’yi lobide, çoğu, Küçük Afacanlar’la hiç ilgisi olmayan hatıratın arasındaki anı defterini imzalarken buldum. Oysa eski film afişleri, Remus Amca koleksiyonları ve Jackie Robinson anıları, yani 1960 öncesine dair her ne olsa iş görürdü. Bazen Hominy’nin ne kadar komik olduğunu unutuyorum. Günün geri kalanında siyahiler, beyaz adamın döşediği bubi tuzaklarından sakınmak için adımlarına dikkat etmek zorundaydı. Bir beyaz provokatörü alçakgönüllülüğe zorlayan ve elini kolunu bağlayan doğaçlama espriye veya kırsal beylik şakaya hazır olmanız gerekirdi. Mizah anlayışınız ona belki, çapaklı kafanızın altında insan sureti olduğunu, böylece dayaktan sakınabildiğinizi, alacağınızın bir kısmını böylece geri alabileceğinizi hatırlatır. Vay anasını, ’40’larda bir günlüğüne siyahi olmak, Groundling komedi grubu ve Second City’yle üç yüzyıllık doğaçlama eğitime denktir. Cumartesi akşamı televizyon karşısında on beş dakika oturup pek siyahi komik kal-

madığını ve aleni ırkçılığın eskisi gibi olmadığını anlamanıza yeter de artardı.

Hominy, Nu Iota Gamma'nın yüzlerini siyaha boyamış kadınlarının da yer aldığı bir grup fotoğrafı için poz veriyordu. "Her yeri boyadın mı?" dedi Hominy kuru kuruya, yüzünde kocaman bir gülümseme belirmeden önce. Gruptaki tek gerçek siyah espriyi anladı ve gülmemeye gayret etse de kahkahasını bastıramadı. Sorularını, onları sorma fırsatım olmadan önce yanıtladı.

"Ben hazırlık aşamasındayım. Peki neden? Çünkü bu beyaz orospular bağlantı şemasını almışlar, işte bu yüzden. Şimdilerde eski kızların da şebekesi mevcut ve bu işin şakası yok. Onları yenemeyecekseniz, onlara katılın. Annemin lafıdır bu, çünkü ırkçılık her yerde."

"Her yerde olamaz" diye ısrar ettim.

Geleceğin Bayan Topsy'si kaçak güreşmek için parmağını kıvrarak bir an düşündü. "İrkçiliğin hiç bulaşmadığı tek yer neresi biliyor musunuz?" Etrafına bakıp kız lisesinden arkadaşlarının duyamayacağı mesafede olduğunu görünce "Siyahi başkanla ailesinin Beyaz Saray'ın çimlerinde kol kola yürüdüğü fotoğrafı hatırlasanıza. Sadece o koduğum çerçeveye sığan anda, sadece o anda hiç ırkçılık yok" diye fısıldadı.

Ama sinemanın lobisinde dönen, gereğinden fazla ırkçılık mevcuttu. Omzu düşük beyaz kediciğin teki beysbol kepinin sağ kulağının üstüne denk gelen ucuna bir fiske atıp sonra kolunu Hominy'ye doladı, yanağından öpüp tenini okşadı. İkisi, birbirlerini Tambo ve Bones diye çağırmak dışında her şeyi yaptılar.

"Etrafta dolanıp kendilerini 'harbi Zencilerin sonuncusu' diye anan şu rap'çilerde sendeki taş ağın gıdımı yoktur, çünkü adamım sen, Küçük Afacanlardan çok daha fazlasısın, harbiden son Zenci sensin. Ve Zenci derken de en karasını kastediyorum."

"Bak sen, sağ ol be beyaz dostum."

"Bir de artık o harbi Zencilerden geriye neden kimsenin kalmadığını biliyor musun?"

“Hayır efendim. Bilmiyorum.”

“Çünkü beyazlar şimdilerin yeni Zencileri. Sadece bunu fark edemeyecek kadar kendi kendimizle meşgulüz.”

“Ne dediniz, ‘yeni Zenciler’ mi?”

“Evet, hem ben hem sen – dibine kadar Zenci. Haklarından mahrum edilmiş ve koduğumun sistemine karşı sonuna kadar savaşıyorlar.”

“Tek farkımız, sen hapiste benim yarım kadar zaman geçirirsin.”

Topsy bizi, halen kostümlü ve siyaha boyanmış yüzüyle ama tasarımcı güneş gözlüğünü takmış ve kitap çantasını heyecanla karıştırarak Nuart park alanında bekliyordu. Hominy’yi, kızı fark etmeden önce kamyonete varalım diye çekiştirdim ama kız yolumuzu kesti.

“Bay Jenkins, size bir şey göstermek istiyorum.” Kocaman, üç telli bir dosya çıkarıp kamyonetin kaportasında açıp yaydı. “Bunlar, Hal Roach Stüdyoları’nda ve MGM’de çekilen Bizim Çete ve Küçük Afacanlar filmlerinin kalıplarından çıkardığım kopyalar.”

“Vay anasını.”

Hominy bakmadan önce defteri kaptım ve sütundaki verileri taradım. Başlıklar, ana çekim tarihleri, kast ve ekip, çekim günleri ve toplam prodüksiyon maliyeti, 227 filmin tamamının kâr-zarar verileri. Dur, dur, 227 mi?

“Ben sadece 221 film var sanıyordum.”

Topsy gülümseyip sondan ikinci sayfayı açtı. 1944’ün sonlarında çekilmiş altı filmin ardışık verisi tamamen karalanmıştı. Bu demekti ki bir yerlerde muhtemelen, hiç seyretmediğim ikişer saatlik ergenlik şamatası mevcuttu. Kennedy suikastı hakkındaki çok gizli FBI raporuna bakıyormuşum hissine kapıldım. Dosyayı hızla açıp sayfayı, karalanmış yerde geçmişi görebilecekmişim gibi güneşe doğru tuttum.

Ona, “Bunu sence kim yapmıştır?” diye sordum.

Topsy dosyadan bir başka fotokopi çıkardı. Bu nüsha 1963’ten

bu yana dosyaya bakmış herkesin kaydını gösteriyordu. Dört isim kayıtlıydı: Mason Reese, Leonard Maltin, Foy Cheshire ve Kelebek Davis ki tahminime göre bu sonuncusu Topsy'nin gerçek adıydı. Ben gözümü kâğıttan almadan önce Hominy ile Kelebek kabine geçip oturmuşlardı bile. Hominy bir kolunu kıza dolamış ve korna-ya doğru eğilmişti.

“Filmlerim o Zenci’de! Hadi işe koyulalım.”

Batı L.A.’dan Foy’un Hollywood tepelerindeki ikametine gidişimiz normalden daha uzun sürdü. Babamın beni, pek zeki siyah-i sohbet arkadaşları ve Foy ile muhabbetlerine katılmam için zorladığı vakitlerde hiç kimse, kuzey güney yönündeki tepelerle düzlükleri bağlayan kestirmeleri bilmezdi. O zamanlar Crescent Tepesi ile Rossmore paralel caddelerdi ve kolayca gidip gelirdiniz; şimdilerdeyse iki şeritli, tampon tampona aşk yaşanan yollar haline geldi. Onlar siyasetten ve ırklardan bahsederken ben Foy’un havuzunda yüzerdim. Babam, Foy’un o mülkün parasını, “Siyah Kediler ve Kanı Kaynayan Oğlanlar”dan –hikâyenin orijinalinin yazılı olduğu kâğıtlar halen yatak odamın duvarında asılı– kazandıklarıyla ödediğine dair hiçbir imada bulunmamıştır. “Salyanı topla anasını siktiğimin veledi!” derdi babam. “Adamın Brezilya kiraz ağacından döşemesine ağzının suyunu damlatıyorsun!”

Yukarılara tırmadığımız sürenin büyük kısmında Hominy ile Kelebek, Kelebek’in ve liseden arkadaşlarının çok kültürlülüğün tadını çıkardıkları fotoğraflara baktılar. Los Angeles kentinin yüzüne, etnisiteden etnisiteye, mahalleden mahalleye kara çala çala. Kız Hominy’nin kucağına, her tür trafik kuralını ihlal edip sosyal tabuları yıkarak, emniyet kemerlerini bağlamaksızın oturdu. “Şurada Compton pikniğindeyim... Sağdan üçüncü ‘getto fırlaması’ benim.” Fotoğrafa bir bakış attım. Kadınların ve onlara eşlik eden erkeklerin yüzleri siyaha boyalıydı ve Afro-peruk takmışlardı, kırklı yaşlarda, ellerinde basketbol topları ve esrar çekermiş gibi yapan tipler. Ağızları altın dişlerle ve tavuk bagetlerle dolu. Irkçı göndermelerden çok hayal gücünün eksikliği aşağılayıcıydı. Ha-

ni nerede fermuarlı montlar? Caz meraklıları? Mamalar? Ev yapımı alkol? Kapıcılar? Çiftelara kuytu köşeler? Hafta sonu hava tahminleri? Şehirdeki her film stüdyosunda ve her yetenek ajansında sizi resepsiyonda karşılayan tip nerede? Bay Witherspoon birazdan aşağı inecek. Size bir bardak su ikram edebilir miyim? Bu kuşağın sorunu da bu işte; tarihlerinden habersizler.

“Bu da Cinco de Mayo için düzenlediğimiz Bingo sin Gringos gecesinden...” Compton pikniğine kıyasla burada Kelebek’i fark etmek zor değildi: Bu sefer Asya kökenli bir kadının yanında oturuyordu ve ikisi, kardeşmiş gibi devasa sombrerolar, paçolar, bandolera’lar ve sarkık Paço Villa bıyıkları kuşanmış, tekilalarını yudumlayıp iskambil oynuyorlardı. Becho!.. Bingo! Kelebek, fotoğraflarının arasında uçuşuyordu. Her hamle, her kıyafet kendini kodluyordu: Das Bunker Gece Kulübü: Kop Kop Havuz Havuz Partisi. Şabu Şabu Pijama Partisi! Kafana Tüy Dik, Biralari Tepene Dik – Uçuşa Geçiş ve Peyote Seyahati.

Foy’un, Mulholland Yolu’nun sonunda, San Fernando Vadisi’ne bakan tepedeki evi, hatırladığımdan da büyükmüş. Kıvrım kıvrım giriş yoluyla yekpare bir Tudor yapısı olan malikâne, giriş kapısına asılı kocaman ipotekli ibaresine rağmen, evden ziyade İngiliz görgü kuralları okullarını andırıyordu. Araçtan indik. Dağ havası keskin ve tertemizdi. Hominy ile Kelebek kapıya doğru sallana sallana yaklaşırken, ben o temiz havadan derin bir soluk alıp içimde tuttum.

“Filmlerimin buraya kadar yayılan kokusunu alabiliyorum.”

“Hominy, mekân boş.”

“Oradalar, biliyorum.”

Şamaroğlanı’nın Bizim Çete’deki kapanış şarkısının sözlerini muhabbete katıp, “Ne yani, ‘Sonradan Görmeler’deki gibi bahçeyi mi kazacaksınız?” diye sordum.

Hominy çiti zorladı. O ara kapının şifresini, en iyi çocukluk arkadaşınızın telefon numarasını hatırlamanız gibi hatırladım. Güvenlik ekranına 1-8-6-5 rakamalarını tuşladım. Kapıdan cızırtı sesi

geldi, zincir gevşedi ve kapı usulca tıkr tıkr açıldı. 1865, siyahiler nasıl da kendini belli eder.

“Efendim, geliyor musunuz?”

“Yok, siz ikiniz takılın.”

Mullholland’dan ötede muhteşem bir manzara vardı. Yüzümü kuzeye dönüp süre tutttum ve hızlanan bir Maseratti ile iki gencin içinde olduğu açılır tavanlı bir BMW arasındaki bir hızda koştum. Dağın yamacından bir toz bulutu kalktı ve gür çalılığın yanı sıra hemen hemen bir mil boyu, bir yan yol üzerinden, birkaç piknik masası, gölgelik ağaçları ve basketbol sahasıyla küçük ama iyi korunmuş bir dinlence alanı olan Kristal Su Kanyonu Parkı’na doğru yöneldim. Gövdesinden sızan öz suyuna aldırmadan kalın bir incir ağacının dibine oturdum. Basket oynayacaklar, mesai sonrası güneş batmadan önce bir iki saatlik maç için ısıyorlardı. Otuzlarının ortasında, tişörtsüz ve açık tenli, yalnız bir siyahi orta sahaya doğru yürüdü. Brentwood ya da Laguna gibi janjanlı mahallelerdeki beyazların sahalarına takılan, adil bir oyun ve yeteneğini göstereceği bir maç ve belki de kim bilir, böylelikle bir iş teklifi peşinde koşan, iyi kötü yetenekli basketçilerdendi.

Birader, beyaz kardeşleri büyüleyecek şekilde, “Civardaki Zencilerin dikkatine, sahadan siktir olup gidin” diye bağırdı.

İzin günündeki felsefe profesörü pasını attı. Kişisel-hasar avukatı köşedeki tel örgülere çarptı. Beklenmedik bir çeviklikle topu kapan şişko eczacı, çocuk doktorunu driplingle geçti ama turnikesi blok yedi. Borsacı çembere dahi değmeyen bir atış kullandı ve top otoparka doğru yuvarlandı. Lüks araç görmenin süpermarkette alışveriş arabası görmek kadar olağan olduğu L.A.’da bile Foy’un 56 model 300SL’inin gözden kaçması mümkün değildir. Tüm gezegende bu modelden taş çatlasın yüz tane kalmıştır. Foy, ön girişin yakınındaki bir katlanır sandalyede, üzerinde sadece tişört, boxer ve sandaletlerle oturuyor, telefonda laflıyor ve neredeyse arabası kadar eski dizüstü bilgisayarında bir şeyler yazıyordu. Elbiselerini kurutuyordu. Askıda asılı gömleğiyle pantolonu, rüzgârda

salındıkça arabasının martı kanadı kapılarına değiyordu. Sormalıydım. Kalkıp basket sahasını geçtim. İki oyuncu boşta kalmış topun kimde olduğunu tartışıyordu.

Sıvanmış kolları bir nevi merhamet göstergesine delalet eden, hücumla kalkmış oyuncu, “Top kimde?” diye bana sordu. Arkadaşı bir yerlerden çıkardım. Bıyıklı başdedektif, uzun süre önce kaydı silinmiş olsa da kendisini sendikada aynasız sanan Ukraynalı. “Top, göğsü kıllı arkadaşın.” Film yıldızı kararı beğenmedi. Ama doğruydı.

Foy sandalyesinden bana baktı ama telefon konuşmasını ve yazmayı kesmedi. Telefonda taramalı gibi, anlaşılabilir laf salatasıyla, hızlı trenler hakkında bir şeyler geveliyordu. Mercedes kupenin Pirelli beyazı tekerlekleri şişikti. Derisi çatlamış ve süngeri pörtlemiş koltuklardan fos diye sarı toz kalktı. Foy muhtemelen evsiz kalmıştı ama saatini ya da bitik haliyle dahi birkaç yüz bin dolar edecek şu arabasını mezatta satmaya yanaşmıyordu. Sormalıydım.

“Ne yazıyorsun?” Foy telefonu omzuna düşürdü.

“Bir Gün Bir Beyazla Konuşurken adında makale kitabı.”

“Foy, en son ne zaman özgün bir fikrin oldu?”

Büsbütün kırgın bir tavra bürünen Foy bir an düşündü ve sonra “Muhtemelen baban öldüğünden beri olmamıştır” deyip kaldığı yerden telefon görüşmesini sürdürdü.

Foy’un eski evine, her şeye burnunu sokan komşulardan birinin polisi aramamış olmasına da şaşarak gittiğimde, Hominy ile Kelebek’i havuza çivileme dalarken buldum. İhtiyar bir siyahi, sanırım türünün tüm diğer örneklerine benzer. Gece çöktü ve havuzun ışıktandırması otomatikman ve usulca devreye girdi. Gece nin karanlığına karışan açık mavi havuz rengi, en sevdiğim renktir. Yüzme bilmiyor ayağına yatan Hominy, Kelebek’in neresi denk gelirse orasına tutunuyordu. Aradığı şeyi, filmlerini bulamamıştı ama emniyete almaya başardığı şey, ona her türlü yardımcı oluyordu. Ben de soyunup suya daldım. Foy’un meteliksiz olduğu su gö-

türmezdi, zira sıcaklık en az 30 dereceydi.

Sırtüstü yüzerken Kuzey Yıldızı'nın, sudan süzülen buharın arasından, ihtiyacım var mı yok mu bilemediğim bir özgürlüğü mimleyerek göz kırptığını gördüm. Fikirleriyle, şimdi bankaya ait bu mülkün parasının ödenmesini sağlamış babamı düşündüm. Bedenimle bir ölünün kimliğine bürünüp, onu sokakta öylece yataarken bulduğum pozisyonu almaya çalıştım. Babamın, vurulmadan önce sarf ettiği son sözleri neydi? Oğlumun kim olduğunu bilmiyorsunuz. Dickens, ayırım, Marpessa, çiftçilik ve tüm bunlara rağmen ben, halen kim olduğumu bilmiyorum.

Kendinize iki şey sormalısınız. Ben kimim ve nasıl kendim olabilirim?

Hep olduğum kadar yitiktim, ciddi ciddi tarladaki tüm ürünü sökmeyi, tahılları tek tek yolmayı, bütün besi hayvanlarını satmayı ve yerlerine, koca götümü serinletecek kocaman bir dalga havuzu koymayı düşünüyordum. Çünkü arka bahçede sörf yapmaktan daha keyifli ne olabilir ki?

Laurel Kanyonu'nun kayıp film hazinesini aramanın üstünden yaklaşık iki hafta geçmişti ki sır çözüldü. Lindberg bebeğinden bu yana kapağına bir çocuk koymamış Yenim-tırak Cumhuriyet Dergisi hikâyeyi baş sayfadan verdi. Manşetin üstünde "Yeni Jim Crow: Devlet Eğitimi Beyaz Evlatlarımızın Kolumu Kanadını mı Kırıyor?" başlığıyla yer alan çocuk, tersine ırkçılığın sembolü sıfatıyla, ufak tefek bir pozuyla yer almış, on iki yaşında bir beyazdı. Yeni Jim Crow, ağır bir altın zincir takmış halde, Chaff Ortaokulu'nun basamaklarında duruyordu. Kirli sarı saçının zapt edilemez perçemleri, kepinin ve ses sızdırmaz kulaklığının altından fırlamıştı. Bir elinde Siyahi İngilizcesi ders kitabı, ötekinde de basketbol topu tutuyordu. Altın metal zincirin pırıltısı göz alıyor ve giyindiği XXXL tişörtün önünde $Energy = Emcee^2$ yazısı okunuyordu.

Uzun yıllar önce babam, bir gazetenin başlığında ne zaman soru cümlesi görürsek, yanıtın "Hayır" olduğunu öğretmişti çünkü editörler, yanıtı "Evet" olan soruların, sigara paketlerindeki uyarıların ve cinsel organlardaki iltihaplı sızıntıların yakın çekimleri, sigara kullanımını ve riskli cinsel ilişkileri azaltmak yerine körüklemesi gibi, okuru korkutup kaçırdığını pekâlâ biliyordu. Bu nedenle sarı basında şuna benzer başlıklar görürdünüz: O. J. Simpson ve Irkçılık: Karar Amerika'yı Bölecek mi? Hayır. Televizyonlar Haddini mi Aştı? Hayır. Anti-Semitizm Yürüyüşte Hortladı mı? Hayır, çünkü zaten hiçbir zaman ölmedi. Devlet Eğitimi Beyaz Evlatlarımızın Kolu-

nu Kanadını mı Kırıyor? Hayır, çünkü bu haberlerin başında yer almasından bir hafta sonra, beş beyaz çocuk, sırt çantaları kitap dolu, dillerinde taciz esnasında çalınan ısıklık, ellerinde tacizsavar fısıfları, bir okul otobüsünden inip, eşliğinde müdür yardımcısı Charisma Molina'nın dikilip, kısmen ayrıma tabi tutulmuş kurumuna girişleri engellediği Chaff Ortaokulu'nu yeniden bütünleştirmeye giriştiler.

Charisma, Chaff'ın denkleri arasında nasıl da gelişim gösterdiğine ve gelecek yıl eyaletin devlet okulları arasında dördüncü sırayı alacağına dair tüm o tanıtımları dikkate almamış olsaydı dahi, 250 fakir çocuğun iyi eğitim alıyor olmasının asla ön sayfaya çıkacak haber değerinin olmadığını, oysa bir tek beyaz çocuğun dahi eşit öğretim hakkından mahrum kalmasının medyada fırtına yaratacağını bilmesi gerekirdi. Kimsenin hesaba katmadığı ise, Foy Cheshire'in tavsiyesini dinleyip çocuklarını, düşük performanslı devlet okullarından ya da bir ton para döktükleri özel okullardan çeken bıkkın beyaz velilerin isyankâr birlikteliği oldu. Ve zorunlu taşımaya dönüş çağrısı sonucu, ebeveynlerin çoğu, önceki nesli şiddetle kınadılar.

Kasası tamtakır haldeki California eyaleti, silahlı eskort sağlayamamanın utancıyla, yeniden entegrasyonun kurbanları Suzy Holand, Hannah Nater, Robby Haley, Keagan Goodrich ve Melonie Vandeweghe'in otobüsten, ulusal korumanın değil de canlı televizyon yayınının büyüğü ve Foy Cheshire'in kuru gürültülü koruması altında çıkışını, ancak boş boş seyredebildi. Arabasında yaşadığını görmemin üstünden alt tarafı birkaç hafta geçmişti ve duyduğuma göre son Dum Dum toplantısına, önde gelen toplumsal organizatör ---r--- O----'ın konuşmacı olacağı bildirildiği halde kimse katılmamıştı.

Sonradan anılacakları şekliyle Dickens Beşlisi, sırtlarını kamburlaştırmış, kollarını yüzlerini koruyacak biçimde tutmuş, zırhlı eldivenlerin arasından tarihin tozlu yapraklarına koşarken, kendilerini taş ve şişelere hazırlamışlardı. Ama Arkansas Little Rock'ın 3

Eylül 1957’de yaşadığının aksine, Dickens ilçesi onların yüzüne tükürmedi, ırkçı laflar savurmadı; onlardan imza isteyip küçükler balesine birlikte gitme teklifinde bulundu. Yine de sözde kayıtlılar merdivenlerin tepesine ulaştığında, orada müdür yardımcısı Charisma, çağının Vali Faubus’u timsali, kıpırdamayı reddederek, kolunu kapı pervazına yaslamış biçimde dikiliyordu. Grubun sırtığı Hannah, etrafından dolanmayı denese de Charisma izin vermedi.

“Angloslar giremez.”

Hominy ile ben, tartışmanın diğer yanındaydık. Charisma’nın yanında dikiliyorduk ve Little Rock Lisesi’nin hademe ve yemekhane personeli ya da 1962 Mississippi Üniversitesi’ndekiler bir yana, tüm diğer geri kalanlar gibi tarihin yanlış tarafındaydık. Hominy o gün Jim Crow’a ders vermek üzere okuldaydı. Charisma beni, Foy Cheshire’in, yeniden kurgulanmış, çok kültürlü son metni *Fareler ve Yen Sayanlar*’ın, yani Steinbeck’in, demiryolu işçiliğini ele alan eserinin büsbütün Çin’e uyarlanmış halinin postalanmış baskısına eşlik eden mektubu okuyayım diye çağırıyordu. Kitap, bazı makaleler çıkarılmış, tüm r’ler l’ye dönüşmüş ve bazı kelimelerin sonuna “g” eklenmiş yerleri hariç, orijinal metnin karbon kopyasıydı. Belki de dünyanın hel yelinde helkes kolkmuş ve bilbilindeng tılsımtaydı. Charlie Chan’ın Bir Numaralı Evlat’ının, Smashing Pumpkins’deki gitarist arkadaşın, koca kıçlı müzik prodüktörlerinin, kaykaycılarının ve beyaz oğlanlarla alışveriş merkezlerinde evlenen halim selim Asyalı kadınların üstünden yarım asırdan fazla geçmişken, Foy Cheshire gibi tipler yen’in Çin para birimi olduğunu ve Uzakdoğu kökenli Amerikalıların koduğumun r’lerini telafuz edemediğini sansa da, mesajın aceleye gelmiş kargacık burgacık halinde yine de insanın sinirini gevşeten bir şey vardı:

Liberal Gündemin Sevgili Piyonu,

Fiyakalı zekâ gerektiren bu zorlu işlemi uygulamaya almayacağı-
nı biliyorum ama bu senin kaybın olacak. Bu kitap benim, Virginia
Woolf, Kawabata, Mishima, Mayakovski ve DFW gibi kendi ken-

dini geliştirmiş yazarlar geleneği arasında yer almamı sağlayacak. Bu pazartesi okulun ilk gününde seni görecekim. Dersler senin yerleşkende olsa da benim dünyamı öğretiyor olacaksın. Bir kalem, kâğıt ile Zencilere fısıldayan Seri Sonu’nu getir.

Sevgiler,

Foy “Gandi’nin karısını dövdüğünü biliyor muydun?” Cheshire

Charisma, neden özellikle o yazarların isminin belirtildiğini sorduğunda, bilmiyorum dedim ama adı geçenlerin hepsinin canlarına kıydığını da söylemedim. Metnin, bazılarının umut edeceği şekilde bir nevi intihar fikri olduğunu söylemek zordu. Bugünlerde siyahi öncüler pek azaldı ve eğer Foy bu “kendilerini yok edenler arasında ilk siyahi yazar” pozisyonu için iyi bir aday olacaksa, buna fikren hazırlanmam gerekirdi. Bir de gerçekten “kendi kendini geliştirmiş” ise, dünyanın en boktan öğretmenine sahipmiş demek.

Foy, büyüü bir hamleyle küçük bir DNA sonucu yığını peydahlayıp, müzakereler için grubun önüne geçti. Elindeki evrakı doğrudan Charisma’nın yüzüne değil de en yakın kameranın merceğine doğru sallıyordu. “Bu çocukların her birinin soylarının binlerce yıl öncesinden Kenya’nın Büyük Yarı Vadisi’ne dayandığını belgeleyen sonuçlar var elimde.”

“Zenci, kimin tarafındasın?”

Okulun kutsanmamış duvarlarının arkasında olduğumdan, bu sorunun kimden geldiğini göremedim ama yerinde bir soruydu ve sessizlikten anladığım kadarıyla da Foy’un bu konuda hazır bir cevabı yoktu. Aslında ben de hangi tarafta olduğumu bilmiyordum. Tek bildiğim İncil’in, vicdanlı rap’çilerin ve Foy Cheshire’in benim tarafımda olmadığıydı. Ama Charisma nerede durduğunu biliyordu ve iki kolunu göğsünde kavuşturmuş halde Foy ile çocukları merdivenlerden aşağı, bowling labutları gibi sürdü. Çöplükte benden tarafa düşen yüzlere baktım. Hominy, öğretmenler ve Sheila Clark, her biri azıcık korkmuş olsa da fevkalade kararlı görü-

nüyordardı. Vay be, öyle böyle derken belki de tarihin doğru tarafında mıydım ne?

“İlle de Dickens’ta bir okula gitmeyi çok çok istiyorsanız, yolun karşısındaki şu okulun açılmasını beklemenizi tavsiye ederim.”

Müstakbel beyaz öğrenciler toparlandılar ve atalarına, yani ef-sanevi Wheaton Akademi’nin öncülerine bakmak üzere döndüler. El değmemiş tesisleri, etkin öğretmenleri, her yana yayılmış yemyeşil yerleşkesiyle Wheaton’da karşı konulamaz bir cazibe vardı ve gençler hevesle, skolastik cennetlerine doğru, lavtadan yayılan müzik ve kafeteryanın yemekleriyle büyülenmiş melekler gibi meyletmekteydi, ta ki Foy önlerini kesene dek. “O oyma putun bü-yüsüne kapılıp salaklık etmeyin!” diye bağırdı. “O okul bütün kötülüklerin kaynağı. Eşitlik ve adaletten yana herkesin yüzüne atılmış bir tokat orası. Bu toplumun ve tüm toplumların çalışkan insanlarına karşı yapılmış, sopanın ucuna havuç takıp yorgunluktan bitap düşmüş atların önüne tutulduğu, ırkçı bir şaka orası. Dahası, henüz ortada bile yok.”

“Ama çok gerçekçi gözüküyor.”

“Rüyaların en güzeli, insanın gerçek sandığıdır.”

Hayal kırıklığına uğramış olsa da yılmayan grup, sahanın kenarındaki bayrak direğinin oraya çörekledi. Kara kışık Foy ve ortada beyaz çocuklar, diğer yanda da Charisma ve Wheaton Akademi’nin ütöpik heyulası her iki yanlarında, çok kültürlü, Meksika tarzı bir beraberlik oluşturunuyordu.

Derler ki hafta sonu üçkağıtçılıklarında Tiger Woods’un babası, oğlu galip gelmek için altı adıma son bir küçük vuruş yapmak üzereyken, oğlunu şaşırtıp sinir etmek amacıyla ve ucuz bir girişimle, cebindeki çanı çalarmış. Sonuç gerçekten şaşkın bir hıyargası olurmuş. Öte yanda bendeniz zaten kolayca şaşıırım. Babam Gerçeğin Peşinde diye bir oyun oynamayı sevdiği için sürekli laf kalabalığına getirerek, o an her ne yapıyorsam tam ortasında bana meşhur bir fotoğraf gösterip, “Peki, sonra ne oldu?” diye sorar-

dı. Bozayı oyunu oynuyor olurduk ve en kiritik anda Neil Armstrong'un Ay yüzeyinden toz kaldıran ayak izini gösteren fotoğrafı burnuma dayardı. Peki, sonra ne oldu? Omzumu silkerdim. "Ne bileyim. Televizyondaki şu Chrysler reklamlarına çıktı."

"Yanlış. Alkolik oldu."

"Baba, o dediğin galiba Buzz Aldrin..."

"Aslında birçok tarihçi, Ay'a ilk adım attığı anda tükendiğini düşünür. 'Bir insan için küçük, insanlık için büyük bir adım.' Ne siki- kim demek bu be?"

Beysbol Küçükler Ligi'ndeki ilk maçımın ortasında, şeyi er- genin kalkık siki misali, sırık boylu atıcı Mark Torres, sanki ilk cin- sel deneyimini yaşıyormuş gibi olağanüstü hızla, ne benim ne de hakemin görebildiği 0-2'lik bir top atmıştı ki sırf alnımda yarattığı esintiden, topun içerde olduğunu hissedebilmişim. Babam yedek kulübesinden fırtına gibi esip gürleyerek geldi. Bana beysbolla ilgili tavsiyeler vermek yerine elime, Amerikan ve Rus askerlerinin El- be Nehri'nde karşı karşıya gelip Avrupa tiyatrosunda İkinci Dünya Savaşı'nın bilfiil sona ermesinin temsili el sıkışma anını gösteren bir fotoğraf tutuşturdu. Peki, ya sonra ne oldu?

"Amerika ile Sovyetler Birliği yaklaşık elli yıl sürecek ve tüm ülkeleri, Dwight D. Eisenhower'ın Askeri Endüstri Kompleks diye adlandıracağı piramit şemayla, savunma adına trilyonlarca dolar harcamaya zorlayacakları Soğuk Savaş'a tutuşacaklardı."

"Kısmen doğru. Ayrıca Stalin bu fotoğraftaki her askerini, düşmanla dostluk kurdukları için vurduracaktı."

Bilimkurgu tutkunluğu konusunda ne derece moron olduğun- uza bağlı olarak bunu Star Wars II veya V diye adlandırabilirsiniz. Ama hangisi olursa olsun, Karanlıklar Prensi'nin Luke'un kolunu kesmesinin ardından Darth Wader ve Luke Skywalker'ın iklimsel ışın kılıçlarıyla tutuştuğu düellonun ortasında babam, el lambasını yer göstericinin elinden kapmış, göğsümün orta yerine siyah be- yaz bir fotoğraf yapıştırmıştı. Peki, ya sonra ne oldu? Işığın bulanık huzmeleri arasında, pek gösterişli, zımbalı, beyaz bir bluz ve ma-

sa örtüsüne benzeyen bir etek giyinmiş, genç, halen gelişmekteki göğsüne ve ruhuna üç halkalı bir kuşak tutturmuş, siyahi bir kadın görünüyordu. Koyu kara gölgelere bürünmüştü ama bakışları hem benim hem de eziyetine maruz kaldığı çığlık çığlığa bağırان beyaz kadınların yanından şöyle bir geçip gitti.

“O Little Rock Dokuzlusundan biri. Eyalet birliklerine gönderdiler. Okula gitti. Ve sonra her şey mutlu sonla bitti.”

“Sonra olan biten, bir dahaki sene valinin, kanun gereği okulları entegre etmek yerine kentteki tüm liseleri kapatmasıydı. Zenciler eğitilmek istiyorsa, kimse eğitilmeyecekti. Ve hazır eğitimden bahsetmişken, bu zaten okullarda öğretilen bir şey değildir.” Ağzımı açıp da “onların” babam gibi öğretmen olmaları hakkında laf etmişliğim yoktur. Sadece Luke Skywalker’ın uzay boşluğuna, hiçbir belirgin gerekçe yokken neden bodoslama daldığını merak ettiğimi hatırlıyorum.

Bazen Darth Vader’ın babam olmasını isterdim. Daha iyi biri olabilirdim. Sağak olmazdım belki ama siyahi olmanın yükünü çekmez ve sürekli bunun iyi ya da kötü bir şey olup olmadığını tartmak zorunda kalmazdım. Kaldı ki ben solayım.

Böylece orada herkes, çimen lekesi gibi inatçı halde, birinin müdahil olmasını bekliyordu. Devlet. Tanrı. Renk ağartıcı. Güç. Her kim olursa.

Usanmış olan Charisma bana baktı. “Bu bok tamamen ne zaman sona erer?”

“Hiç sona ermez” diye mırıldanıp kendimi mükemmel esintiye yani California’nın bahar sabahına bıraktım. Foy, birliklerini “We Shall Overcome”ı koro halinde söyleyecek şekilde hazırladı. Kol kola girmişler, ritme uygun olarak sallanıyorlardı. Birçok insan “We Shall Overcome”ın sözlerinin kamuya mal olduğunu düşünür. Böyle düşünürler, çünkü siyahi mücadelenin cömertliği sonucunu insanı güçlü kılan nakaratı, adaletsizliğin ve ihanetin iplerini boynunda hissedenden herkesin söyleyeceği bir nakarattır. Ama A.B.D. Telif Hakları Kurumu’nun önünde dikilip, insanları, çalınan

bir şarkıdan dolayı “We Shall Overcome” diye protesto etseniz, Pete Seeger mülküne her icrada bir teklik borçlanırsınız. Ve her ne kadar Foy vargücüyle söylerken dokunaklı “bir gün” kısmını “tam da şimdi!” diye kendince uyarlamayı uygun görmüş olsa da ben, kaldırıma ihtiyaten bir on sent bırakıverdim.

Foy ellerini başının üstüne, göbeği süveterinden taşacak ve İtalyan deri kemerinin ucundan silahının kabzası görünecek şekilde kaldırdı. Bu durum, şarkı sözlerindeki değişimi, sabırsızlığını, mektubu ve gözlerindeki ümitsiz bakışı açıklıyordu. Ve bunu daha erken fark etmemiş olmamın sebebi, normalde kutu kesim ve yepyeni duran peruğunun, açısını kaybetmiş ve yamulmuş olmasıydı.

“Charisma, polisi ara.”

“We Shall Overcome”ın ikinciyle altıncı dizelerinin arasını kolejli hippiler, emekli Zenci şarkıcılar, Cubs taraftarları ve diğer muhtelif idealistten başkası bilmez. Foy, sürüsü yeni dizede tökezelemeye başlayınca, silahını çekti ve onu adeta 45 kalibrelik iskambil kozu gibi sallamaya başladı. Her ne kadar sırtları ona dönük olsa da korosunu zor sözlerde yüreklendiriyor, Charisma’nın arkadan kilitlemiş olması nedeniyle geçişlere kapalı olan okulun girişine doğru, benimle Hominy’nin yanından uçarcasına koşuyordu.

Dickens halkı kolay kolay dağılmaz. Dahası yerel medyası, yeraltı dünyasının katliamlarını ve görece sonsuz sapık katil sağlamasını konu edinmez. O nedenle Foy, Rosecrans’a yamuk yumuk park edilmiş Mercedes’ine iki el ateş ettiğinde, kalabalık sadece, beyaz çocukların kendilerini koltuklarına atmak üzere sığınacakları, görece emniyetli otobüse koşturabilecekleri bir itfaiye geçişi sağlayacak açıklıkta uzaklaştı. Irk ayrımını sonlandırmak, konunun tarafları kim olursa olsun, kolay değildir ve Foy, vatandaşlık hakları lehine iki el daha ateş ettikten sonra, konuya dair ilerleme çok daha yavaş olacaktı, çünkü Özgürlük Otobüsü’nün birkaç lastiği artık patlaklı.

Foy, Mercedes-Benz logosuna bir el daha sıktı. Bu kez bagaj, ancak Mercedes bagajlarında görülebilecek şekilde yavaş ve şaha-

ne bir edayla patladı ve Foy arkadan bir boya tenekesi çıkardı. Ama ben ya da herhangi biri ona ulaşmadan önce etrafında döndü, bizi kayışıyla ve kayışı kopmuş şarkısıyla uzaklaştırdı. Bu sefer şarkıyı kişiselleştirip nakaratını “I Shall Overcome”a çevirmişti. Televizyondaki şarkı yarışmalarının jürilerinin hep söylediği gibi, değil mi? Şarkıyı gerçekten kendine mal ettin.

Boya tenekesini açarken çıkan pılof tınısı hep çok tatmin edici bir ses olagelmıştır. Ve buna uygun şekilde kendinden ve arabasının anahtarlarından hoşnut Foy, ciğeri sökülürcesine şarkı söylerken, sırtını sokağa vermiş halde, namlusunu doğrudan göğsüne yöneltti. Babam, “Bir milyon kez görmüşümdür” derdi. “Profesyonel Zenciler, pilleri bitmişçesine, bir anda çat diye kapanır çünkü maskaralık sona ermiştir.” Onları tüketen siyahilik, yağmurun penceredeki tozu akıtıp götürmesi gibi, aniden buharlaşır. Geriye kalan sadece insanlık hallerinin şeffaflığıdır ve doğruyu herkes, senin bünyende görür. Özgeçmişteki yalan en nihayet keşfedilmiştir. Onları yazmanın bunca uzun sürmesi, deliğinden çıkarılmış olmasıdır ve yavaşlığı bir detay üzerine acı verici dikkat yoğunlaşmasından değil, disleksiden kaynaklıdır. Şu şüphe teyit edilmiştir: Siyahi adamın köşedeki, tualete yakın masasında hep bulunan ağыз gargarası “nefes kokusunu yok etmeye yönelik 24 saatlik koruma sağlayan sıvı” değil, nane likörü ihtiva eder. “Bir milyon kez görmüşümdür” derdi. “Doğudaki Zenciler en azından üzüm bağına ve Sag Harbor’a sahipler. Ya bizim neyimiz var? Las Vegas ile siktüğimin El Pollo Loco’su.” Şahsen El Pollo’ya bayılırım ve Foy’un, benim ve herhangi biri için tehlike arz ettiğine inanmasam da buradan sağ salım çıkarsam yapacağım ilk iş, Vermont’takini ve 58. Cadde’dekini ziyaret etmek olacak. Kendime közde pişmiş mısır, püreli karışık mönü ve tadı, sekizinci doğum günümü hatırlatan şu lezzetli kırmızı meyveli punch’lardan ısmarlayacağım.

Siren sesleri birkaç blok ötedeydi. İlçenin üstüne aşırı değerli evler için sifon çekilmiş olsa da Dickens, emlak vergisi gelirinden ve kamu hizmetinden payına düşeni asla adil şekilde elde edeme-

di. Ve Şimdi artık kesintiler ve rüşvet nedeniyle, maliyetin geri dönüş süresi çağlarla ölçölüyor, hem de Holokost'tan, Ruanda'dan, Wounded Knee Katliamı'ndan ve Pompeii'den çağrı alan sant-ral memureleri halen yerlerini muhafaza ederken. Foy silahı bana doğrultmayı kesip kulağına dayadı, sonra boşta kalan eliyle, karış-tırılmamış ve hafif inceltilmiş boyayı başından aşığı boca etti. Bo-ya, yüzünün sol yarısından ve bedeninin o tarafının geri kalan kıs-mından, tek gözü, tek burun deliğı, gömleğinin tek kolu, pantolo-nunun tek bacağı, Patek Philippe saati büsbütün beyaza bulana-na dek süzölmeye başladı. Foy, Bilge Ağaç değıl, daha ziyade Fikir Çalışı'dır ama her halükârda, gösteri amaçlı ya da değıl, içten içe öl-mekte olduğı aşıkârdı. Köklerine baktım. Kahverengi ayakkabısı-na, keçi sakalından ve yanağından süt beyazı boya damlıyordu. Bu sefer kaybettiğı su götürmezdi, çünkü Foy gibi başarılı bir siyahi-nin, Tanrı'dan, memleketten ve şiş bacaklı anasından çok sevdiğı tek şey varsa, o da ayakkabılarıdır.

Ona doğıru bir adım attım. Kollarımı kaldırıp ellerimi açtım. Foy namluyu şekilsiz Afro kafasına, kendi kendinin düşmanımış gibi daha güçlü bastırdı. Aynasızlar varken ya da yokken intihar et-mesi çok umurumda değıldi ama artık şarkı söylemeyecek olması-na memnundum.

"Foy" dedim sesim şaşırtıcı biçimde babamı andırırken, "ken-dine iki soru sormalısın. Ben kimim ve nasıl kendim olabilirim?"

Kitaplarının kimse tarafından alınmaması karşısındaki ma-lum yergisini, hani Şu bilindik, "Ne yapıyorsam siz Zenciler için ya-pıyorum ve teşekkür niyetine aldığım karşılığı bak" lafını sarf et-mesini bekledim. Her ne kadar iki kıtada kartelleşmiş bir televiz-yon talk show programının yapımcısı, direktörü, editörü, yiyecek te-darikçisi ve starı olmuşluğı, altıdan fazla ölkede onlarca haneyi si-yahi entelektüelin gülünç şekilde türdeş ve romantize edilmiş ver-siyonunuyla tanıştırmışlığı olsa da, dünyanın bizi nasıl gördüğün-de ya da iyi kötü bizim kendimizi nasıl gördüğümüzde hiçbir de-ğışiklik olmamıştır. Bir siyahinin başkan seçilmesinde doğrudan

etkisi vardır ama hiçbir şey değişmemiştir. Geçen hafta bir Zenci, Ergen Rizikosu'ndan 75.000 dolar kazanmıştır ama hiçbir şey değişmemiştir. Aslında işler daha kötüye gitmiştir. Ve işlerin daha kötüye gittiğini söyleyebilirsiniz. Çünkü “yoksulluk” yerel dilden ve bilinçten yok olmuştur. Çünkü araba yıkamacılarda artık beyaz çocuklar da çalışmaktadır. Çünkü pornolarda rol alan kadınlar her zamankinden daha hoş görünümlüdür ve “doğrudan parasını ödeyip iş tutabileceğiniz” yakışıklı, homoseksüel erkekler vardır. Çünkü ünlü aktörler, telefon şirketlerini ve Birleşik Devletler ordusunu öven reklamlarda oynamaktadır. Bu boka nasıl düştüğümüzü ne şekilde anlatabileceğimizi biliyor musunuz? Çünkü birileri halen 1950’lerde olduğumuzu ve Amerikan değerler sistemine ırk ayırımını tekrar yerleştirmek için uygun zamanlama olduğunu düşünüyor. O biri sen olmayacaksın, değil mi Seri Sonu, olacak mısın yoksa? Tabelalar dikmekle mi? Gettoya, her tarafı tren istasyonu, Zafer Takı ve Birinci Dünya Savaşı sırasında Alman bombardıman uçaklarını yanıltmak üzere inşa edilmiş Eyfel’den müteşekkil düzmece Paris’miş gibi sahte okullar peydahlayarak. Bir dahaki savaşta, hem de savaş büsbütün bir mezalim geçidiyken ve tek mermi, tek yasadışı gözaltı, tek sterilizasyon, tek atom bombası günleri yaşanırken, karşılık olarak, Kızıl Haç hiçbir mezalim yaşanmadığına dair kandırmak için Theresienstadt’da sahte mağazalar, tiyatrolar, parklar açan Almanlar gibi. Beni kekeleyemezsin. Luftwaffe ya da Kızıl Haç değilim ben. Bu cehennem çukurunda büyümedim... Babasının oğlu, oğlunun babası, armut dibine düşer...

Parmaklarınızın arasından süzülen kendi kanınız ise, miktarı ancak ve ancak “bol” diye tanımlayabilirsiniz. Ama olukta kıvrıyor, iç organlarım büzüşüyorken, sonuma yakın bir şeyler hissettim. Silah sesini kesinlikle duymadım ama hayatımda ilk kez, babamla ortak bir duygu yaşadım – ikimiz de ciğerimizden ve ciğersiz, anasını siktiklerimiz tarafından vurulmuştuk. Ve bunda mutlak bir tatmin duygusu vardı. Sonunda ona ve onun siyahilik ve çocuk-

luğa dair sikik düşüncelerine karşı borcumu ödemiş gibi hissediyordum kendimi. Babam sonlara asla inanmazdı. Yanlış psikolojiye dayanan bir kavram olduğunu söylerdi. Terapistler tarafından, beyaz suçluluğunu hafifletmeye yönelik bir icat. Eğitim ve çalışma hayatı boyunca, renkli ırktan birinin asla “son” hakkında konuşma ihtiyacı hissettiğini duymamıştı. Onların gereksinimi intikamdı. Mesafeydi. Bağışlama ya da belki iyi bir avukat ama asla son değil. İnsanların intihar, cinayet, mide kelepçesi ameliyatı, ırklararası evlilik ve sonlara fazla değer verme gibi şeyleri, en nihayet elde edilenin aslen silinip gitmek olduğu dikkate alınırsa, yanlış yönde ele aldığını söylerdi.

Sonla ilgili sorun şu ki bir kez tadını aldın mı hayatının her aşamasında onu istersin. Özellikle ölümüne kanarken ve köleniz, isyan halinde, “Bana Küçük Afacanlar filmlerimi geri ver, anasını siktiğimin evladı!” diye bağırıp size saldıran adama, neresine denk gelirse, var gücüyle ve öfkeyle vuruyor ve L.A. Kenti polis teşkilatının yarısı onu güçbela zaptedebiliyorsa, siz kanamayın, birilerinin olukta unuttuğu, Vibe dergisinin ıslak bir nüshasıyla durdurmaya çalışırken, hiçbir şeyin kayıp gitmesine izin verecek zamanınız kalmamışsa. Öte yanda Jay-Z, Picasso olduğunu düşünürken Kanye West, “Rap benim!” buyurmuş. Ve hayat fena halde kısa.

“Ambulans yakında burada olacak.”

İşler sonunda rayına oturmuştu. Gözyaşlarına engel olamayan Hominy, tişörtünü çıkarıp yastık gibi kıvrımış ve başını kucağına almıştı. Bir şerif yardımcısı üzerine çömelmiş, el lambasının küt ucuyla ve nazikçe yaramı dürtüyordu. “Yaptığın harbi cesaret işi, Zencilere Fısıldayan. Sana bir şeyler getirmemi ister misin bu arada?”

“Son, sonlanış...”

“Nakış mı? Dikiş ihtiyacın olacağını sanmıyorum. Göbekten vurulmalar gibi değil; daha ziyade simit yağlarını sıyırmış gibi. Suni bir acı, gerçekten.”

Mermiyi suni diye tarif eden biri kesinlikle hiç vurulmamıştır.

Ama nihai son halinde empatiden yoksun kalacak değildim.

“Kalabalık bir sinema salonunda ‘Yangın!’ diye bağırarak ya-sadıdır, değil mi?”

“Öyledir.”

“Pekâlâ, ben, ırk-sonrası bir dünyada ‘ırkçılık’ diye fısıldadım.”

Ona Dickens’ı yeniden yapılandırma çabamdan ve okulu in-şa etmenin kente nasıl da aidiyet duygusu aşılayacağından bahset-tim. Omzumu şefkatle pıtpıtlayıp telsizini amirine uzattı ve sağlık hizmetlileri ilk müdahalemi yaparken biz üçümüz, özgürlük kav-ramı üzerine tartıştık. Eyalet, beni, kamu mülküne zarar vermek dışında herhangi bir şeyle suçlamak niyetinde değilken ben, onla-rı, Wheaton Akademi yükseldikçe mahallelerde suç oranı düşüşe geçmiş olsa da, yaptıklarımın yine de ilk anayasanın, Medeni Ka-nun’un ve yoksulluğa karşı savaşta bir ateşkes olmadığı sürece, Ce-nevre Konvansiyonu’ndaki en azından dört maddenin ihlali oldu-ğuna ikna etmeye çalışıyordum.

Tıbbi müdahale ekibi geldi. Sargı bezi ve birkaç nazik sözle ya-ram kontrol altına alındıktan sonra, acil müdahaleciler, standart değerlendirme sürecini uyguladı.

“En yakın akrabanız?”

Tam ölü olmasam da handiyse ölüyken Marpessa’yı düşünü-yordum. Muhteşem mavi gökte güneşin pozisyonu göstergeyse eğer, Marpessa, aynı sokağın en uzak noktasında öğlen tatilindeydi. Otobüsü, yüzü okyanusa çevrili halde park ediliydi. Çıplak aya-ğın gösterge tablosuna dayamış, burnunu Camus’ye gömmüş hal-de, Talking Heads’ten “This Must be the Place”i dinliyordu.

“Bir kız arkadaşım var ama evli.”

“Peki ya şu arkadaş?” diye sordu, kenarda ayakta durup, inan-maksızın kafasını sallayıp duyduklarını notepad’ine yazan şerif yar-dımcısına ifadesini veren tişörtlüz Hominy’yi tükenmez kalemiyle göstererek. “Aileden mi?”

“Aile mi?” Hominy tıbbi müdahalede bulunanlara kulak misa-firi olup, her nasılsa kendini aşağılanmış hissederek, tişörtüyle bu-

ruşuk kollarını silerken, nasıl olduğumu görmek üzere yanıma geldi. “Ne olmuş ki ben bazen aileden de öteyim.”

Şerif yardımcısı notlarından okuyarak, “Kölen olduğunu söylüyor” diye araya girdi. “Bu çatlağa kalırsa, son dört yüzyıldır senin için çalışıyormuş.”

Acil müdahaleyi yapan arkadaş, pudralı plastik eldivenli ellerini Hominy’nin kurbağa derisini andırır sırtında gezdirerek kafasını salladı.

“Bu kösele gibi sırtı nasıl elde ettin?”

“Kırbaçlandım. Yoksa benim gibi değersiz, sünepe bir Zenci’nin sırtında nasıl kırbaç izi olsun ki?”

Şerif yardımcıları, sedyeye kelepçeleyip kalabalığın arasından beni ambulansa taşırken, her ne kadar suçun niteliği hakkında mutabık kalamamış olsak da, sonunda beni suçlayacakları bir şey bulduklarını biliyorlardı.

“İnsan kaçakçılığı mı?”

“Hayır, hiçbir zaman alınıp satılmış değil. Cebren çalıştırmaya ne dersin?”

“Belki ama onu çalışmaya da zorlamış değilsin sanki.”

“Aslında çalışmıyor bile.”

“Onu gerçekten kırbaçladınız mı?”

“Doğrudan kırbaçladım. Birilerine parasını veriyorum ve... Aslında bu uzun hikâye.”

Acil müdahalecilerden birinin ayakkabısının bağcığı çözül-müştü. Kadın ayakkabısıyla ilgilenirken, beni otobüs durağının ahşap sırasına yatırdılar. Koltuğun arkasında tanıdık bir yüz, beni teskin edici bir gülümseme ve kırmızı kırıvatıyla karşıladı.

“İyi bir avukatın var mı?” diye sordu şerif yardımcısı.

“Şuradaki Zenci’yi arayın.” Duraktaki ilanın üzerini tıkladım. Şöyle yazılıydı:

Hampton Fiske – Avukat

Unutmayın, aklanmanın dört aşaması vardır:

Ağzınızı açmayın! 2. Kaçmayın! 3. Tutuklanmaya karşı koymayın!

Ağzınızı açmayın!

1-800-ÖZGÜRLÜK Se Habla Espanol

Büyük jüri kararlarına geç kalsa da Hampton'ın hizmeti her kuruşuna değer. Hapis süresine katlanamayacağımı söyledim ona. Mısırlarım boy atmıştı ve kısıraklardan biri iki güne kadar yavrulayacaktı. Cepteki bu bilgiyle, celse için dolanıp duruyor, süet ceke-tindeki yaprakları temizleyip kıvrıkcık saçlarının perçemlerine fiskeleler atıyor, elinde bir kâse meyveyle, "Çiftçi sıfatıyla, müvekkilim, azınlık toplumunun vazgeçilmez bir üyesidir, eksik beslenmeye ve yetersiz gıdaya karşı birebirdir. California eyaletinden hiç ayrılmamıştır, bu kentte bulunması neredeyse imkânsız etanolle çalışan yirmi yıllık bir pikabı vardır ve dolayısıyla uçma riski yoktur..." diye anlatıp duruyordu.

Davamı takip etmek üzere Sacramento'dan gelmiş bulunan California başsavcısı, Prada-nallı ayakları üstünde zıpladı. "İtiraz ediyorum! Şeytani zekâyâ sahip sanık, arsızca köle sahibi olmasını bile gölgede bırakacak şekilde, iğrenç eylemleriyle tüm ırkları aynı zamanda ayırtırmayı ve ayrımcılığa tabi tutmayı başarmıştır. California eyaleti, sanığın, Medeni Kanun'un 1866, 1871, 1957, 1964 ve 1968. maddelerini, Eşit Haklar Kanunu'nun 1963. maddesini, 13 ve 14. düzenleyici maddeleri ve lanet olası On Emir'in en az altı maddesini iğrenç şekilde ihlal ettiğini kanıtlayacak fazlasıyla bulgu olduğunun farkındadır. Elimde olsa ona, insanlığa karşı işlenen suçlar kapsamında hüküm giydirirdim!"

Hampton, elindeki meyve kâsesini nazikçe jüri sırasının önüne koyup, sonra saygıyla eğilip arkasını dönerken, "Bilakis bu, müvekkilimin insaniyetinin örneğidir" diyerek sakince lafa girdi. "Müvekkilimin bahçesinden taze taze toplanmışlardır sayın yargıç."

Yargıç Nguyen yorgun gözlerini ovuşturdu. Kâsedan bir nektarin aldı ve konuşurken parmaklarının arasında yuvarladı. "Bu

mahkeme salonunda oturmuşken bizlerin –siyahi ve Asyalı köke-
ne dayanan bir kadın başsavcı, siyahi sanık, siyahi savunma maka-
mı, Latin mübaşir ve bendeniz, Vietnam kökenli Amerikalı bölge
yargıcı– aslında uygulamaya, fayda esasına ve hukuk sistemimizde
belirgin şekilde yer bulmuş beyaz üstünlüğüne dair adli tartışma-
nın konusu olan parametreleri koymaya çalıştığımızı gözlemleye-
cek ironiden yoksun değilim. Ve bu salonda hiçkimse ‘vatandaş-
lık hakları’ teriminin temelini inkâr etmeyecekken, bu sanığın da
ihlal ettiği, anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen ‘yasa önünde
eşit muamele’ ifadesinin içeriğinin ne olduğunu sonsuza dek tar-
tışabiliriz. Toplumunu, birtakım öğretiler, yani ırk ayrımı ve köleli-
ği yeniden hayata geçirmek suretiyle bina etme girişiminde, kültü-
rel tarihini de dikkate alacak olursak, anayasaya aykırılığına ve iş-
bu kavramların hukukta yerinin bulunmamasına rağmen, aslında
toplumunu tanımlamaya çalışmış ve dahi biz Amerikalıların, eşit-
lik dendiğinde temelde nasıl sakat bir bakış açısına sahip olduğu-
muza işaret etmiş. ‘Siyah, beyaz, kahverengi, sarı, kırmızı, yeşil ya
da mor olman benim için hiç farketmez.’ Hepimiz bu lafı etmişiz-
dir. Önyargısız oluşumuza dair hoş bir ifade ama herhangi birimiz
yeşil ya da mora boyanacak olsa, cehenneme düşmüşçesine kafa-
yı yerd. Ve bu adamın da yaptığı esasen bu. Herkesi yeniden bo-
yuyor, toplumu yeşile, mora boyayıp kimin eşitliğe inandığını gö-
rüyor. Yaptığı şey yasal mı, değil mi bilmiyorum ama sizi vatandaş-
lık hakları konusunda temin edeceğim bir tek şey varsa, o da, sanı-
ğın yargı sürecine uygun ve hızlı bir yargılama hakkına sahip oldu-
ğudur. Yarın sabah dokuzda toplanıyoruz. Ama dertlenmeyin mil-
let, hüküm ne olursa olsun, masum ya da suçlu, dava Yüksek Mah-
keme’ye gidecek, o nedenle gelecek beş yıl programladığınız bir
şey yoktur umarım. Kefaletle serbesttir.” Yargıç Nguyen nektarin-
den koca bir ısırk aldı, sonra haçını öptü. “Kefaleten bir kavun, iki
kumkuat ödenecektir.”

KATIKSIZ SİYAHILIK

Havalandırmanın, On İki Kızgın Adam ve Bülbülü Öldürmek gibi, mahkeme temalı filmlerdekini andırır şekilde berbat olmasını bekliyordum. Filmlerdeki davalar yazın sıcaklığında, en nemli yerlerde görülür, çünkü psikoloji kitaplarında suçun sıcaklıkla birlikte arttığı yazar. Sinirler gerilir, huylar değişkenlik gösterir. Terleyen tanık ve avukatlar birbirlerine bağırmaya başlar. Jüri üyeleri kendilerini yelpazeler ve dört gözlü pencereyi açıp kaçacak delik arar, taze havayı derin derin solurlar. Washington D.C.'de hava yılın bu döneminde bunaltıcı ama ılımandır, mahkeme salonu neredeyse buzdolabı gibi, yine de bir pencereyi –tüm duman ve beş yıllık yargı yılgınlığı dışarı çıksın diye– açmam gerekiyor.

Mahkemenin ressamı ve sinema uzmanı Fred Manne'a, "Otları öyle tutma!" diye bağırıyorum. Yüksek Mahkeme tarihinin en uzun süren davasında akşam yemeği arası. İsimsiz bir bekleme odasında oturmuş, zaman geçiriyoruz ve oturduğumuz yerin birleşme yeri gıcırdayarak sallandıkça, büyük bir film olmasa da Jack Nicholson'ın oyunuyla diğer oyuncular ve metni gömüp, sondaki konuşmasıyla da filmi taçlandırdığı Birkaç İyi Adam'daki havayı yarıyor.

"Code Red⁴¹ sipariş ettin mi?"

⁴¹ Enerji içeceği markası ve aynı zamanda Birkaç İyi Adam filmindeki anektoda gönderme. (ç.n.)

“Etmiş olabilirim. Şu an kafam bi dünya...”

“Code Red sipariş ettin mi?”

“Hay sikeyim, çok haklısın, ettim! Ve yine olsa yine ederdim, çünkü bu parti inanılmaz güzel.” Fred’in kaynak yapan karakteri. “Neydi adı?” Bileğini diğer eliyle tutuyordu.

“Henüz bir adı yok ama Code Red gayet güzel yakışırdı.”

Fred tüm önemli davaların çizimini yapmıştı: aynı cinsiyetten kişiyle evlilik, seçme hakkı eyleminin sona ermesi ve yüksekeğitimde olumlu eylemden feragat ve daha başkaları, bir dolu farklı yerde. Otuz yıllık mahkeme ressamlığı tarihinde, mahkeme heyetinin akşam yemeğini ertelediğini ilk kez gördüğünü söylüyordu. Yargıçların ilk kez seslerini yükseltip birbirlerine kaşlarını kaldırarak baktığını görmüştü. Bana bugünün, sanatçı gözüyle nasıl görüldüğünü gösterdi. Resimde muhafazakâr Katolik Adalet, gizlice, yanak hizasından, Bronx’lu liberal Katolik Adalet’e hareket çekiyordu.

“Coño ne demek?”

“Ne?”

“Nefeslenirken fısıldadığı şey buydu, ‘Chupa mi verga, cabrón’un hemen ardından.”

Renkli kalemle çizilmiş karikatürüm felaket görünüyor. Çizimin sol alt köşesindeyim. Mahkemede, izin verilmediği için, siyasi kampanyalardaki kaçak kurumsal harcamalar veya Amerikan bayrağının yakılması hakkında konuşamıyorum ama alınan en iyi kararın, mahkeme salonunda kameraların yasaklanması olduğunu söyleyebilirim, çünkü bariz şekilde çirkin sikiğin tekiyim. Bombeli burnum ve koca kulaklarım, Fuji Dağı şekilli kel kafamdan, iri rüzgarölçerler gibi fırlıyor. Gülümseyince sarı dişlerim ortaya çıkıyor ve genç Yahudi yargıç hanıma, cüppesinin içini görebilecekmiş gibi bakıyorum. Fred diyor ki, kameraları içeri almamalarının edep ve sükûneti sağlamakla hiç ilgisi yokmuş. Memleketi, Plymouth kayasının altında ne olduğunu görmekten korumakmış niyetleri. Çünkü Yüksek Mahkeme, memleketin, sikini ve memelerini

alıp kimin becerileceğine ve kimin ana sütü tadına bakacağına karar verdiği yerdir. Orada olup biten anayasal pornografi ve bir keresinde Hâkim Potter'ın müstehcenlik hakkında söylediği şey midir? Onu görür görmez tanıyorum.

“Fred, en azından köpekdişlerimi törpülemeyi düşünür müsün? Koduğumun Zencikula'sı gibi görünüyor.”

“Zencikula. Değerini bulamamış bir film.”

Fred, basın kaşesinin klipsini ipinden çıkarıp, metal mandalı, otun geri kalanını esrar gibi çekmek için zıvana niyetine kullanıyor. Gözleri ve solunum yolu sımsıkı kapalıyken, “Bir kalem ödünç alabilir miyim?” diye soruyorum ona. Evet anlamında kafasını sallıyor ve bu izni, kalem kutusundan kahverengi olan malzemeleri iç etmek için fırsat biliyorum. Lanet olsun, yüksek yargı tarihine en gösterişsiz davalı olarak mı geçeyim!

Toplumsal çalışmalarda, ya da babamın müfredatına göre Yorgunluk Bilmez Beyazların Yöntem ve İmkânları diye bilinen şeyde babam beni, beyaz yabancılarla birlikte rap veya blues dinleme konusunda uyarırdı. Ve ben büyüdükçe, Monopoly oynamak, ikiden fazla bira içmenin veya onlarla birlikte ot çekmenin sonuçları gibi konularda tembihlenecektim. Çünkü bu tür eylemler yanlış anlaşılmaya gebe bir laubaliliği besleyebilir. Ve aç yabankedisinden Afrika feribotuna varana dek hiçbir şey, dostane bir laubalilik içinde olduklarını düşünen beyaz adamdan daha tehlikeli değildir. Ve Fred sıkı bir dumanı D.C. gecesine salıp aramıza döndüğünde, gözlerinde şu Ben-Ruh-İkizin-Değil-Miyim ışıltısı vardı. “Dur sana anlatayım adamım. Buraya gelen her türlüşünü gördüm. İrsal profillemeye, ırklararası evlilik, nefret söylemi, ırk-temelli işten el çekirme... Benim insanlarımla seninkiler arasındaki fark ne, biliyor musun? ‘Masada’ hepimiz yer almak istiyoruz ama sizin, içeri girdiğinizde bir kaçış planınız yok. Ya bizim? Mekânı bir anda terk etmeye hazırız. Benim burada olmamı istedikler, iyi güzel de bela anında nasıl uzarım sorusunu kendime sormadan asla bir restorana, bowling salonuna ya da grup sekse girmem. Bize bir nes-

le mal oldu ama dersimizi aldık. Sizin millete ise dediler ki ‘Okullar kapandı. Artık alınacak ders mers yok.’ Ve siz salaklar hemen inandınız. Bir düşünsene, fırtına birlikleri şimdi kapıyı kırıp içeri dalsa, ne yapardın? Çıkış stratejin nedir?”

Kapı vuruldu. Tonbalıklı sandvicinin son lokmasını mideye indiren bir mahkeme memuruydu. Bir bacağımanın neden pencereden sarkık olduğunu merak etmiştir. Fred sadece başını sallıyordu. Aşağı baktım. Üç kat aşağı düşünce hayatta kalsam bile, mahkemenin mermer zemininde, kan revan içinde, kısıkvrak yakalanırdım. Abarlıklı kolonyal mimarili duvarların orta yerinde. Aslan kafaları, bambu sapları, kırmızı orkideler ve çakıl taşlarıyla çepeçevre. Dışarı çıkar-ken Fred, saksı bitkisinin yanında, Hobbit boyutunda, muhtemelen Vaat Edilmiş Topraklar’a giden küçük bir yan kapıyı gösteriyor.

Tekrar salona, koltuğumda deli gibi solgun bir beyaz oğlanın oturduğunu görmek üzere giriyorum. Sanki üst sıralardan aşağı inmek için maçın dördüncü çeyreğine dek bekleyip, erken çıkan bir taraftarın boş kalan koltuğuna tünemek için mübaşirlerin arasına sızıp gelmiş gibi. Döndüklerinde “koltuklarında Zencileri” görüp, kalkmalarını kimin isteyeceğine karar vermek için kısa çöp çeken beyaz patronları anlatan *stand-up* şakasını hatırlıyorum.

“Benim koltuğumdasin ahbap.”

“Yaa, sana sadece benim anayasallığımın da dava konusu olduğu hissine kapıldığımı anlatmaktı derdim. Tribünde de pek taraftarın yok gibi görünüyor.” Hayali ponponlarını havada salladı. Ricka-rocka! Ricka-rocka! Sis! Boom! Bah!

“Desteğini takdirle karşılıyorum. Çok ihtiyacım vardı. Ama bir yana kay yine de.”

Yargıçlar yavaş yavaş mahkeme salonuna döndüler. Kimse yeni edindiğim ekip arkadaşımı fark etmiyor. Uzun bir gün oldu. Gözlerinin altında torbalar belirmiş. Cüppeleri kırıkmış ve pırıltılarını kaybetmiş. Siyahi yargıcın kıyafetine de barbekü sosu bulanmış gibi. Salonda halen canlı görünen iki kişi, sadece, Jeffersonvari başyargıç ve her daim formundaki Hampton Fiske. Her ikisi-

nin de saçı yok ve en ufak yorgunluk belirtisi sergilemiyorlar. Ama Hampton, bir kostüm değişimiyle başyargıcı da geçmişti. Şimdi İspanyol paça, taşakları kavrayan, açık yeşil tulumuyla pek şık ve tartışmaya hazırdı. Fötr şapkasını, pelerinini ve fildişi saplı bastonunu çıkarıp kamışını düzeltiyor ve başyargıç bir duyuru yapacağı için kenarda bekliyor.

“İnsanı zorlayan bir gün olduğunu biliyorum. Bu kültürde ‘ırk’ üzerine konuşmanın bilhassa zor olduğunu biliyorum, hissiyatımız odur ki bir değişim...”

Yanımdaki beyaz oğlan eline bir Çılgınlar Evi “boku” öksürüyor. Ve ben bu lanet hayaletimsiye usulca adını soruyorum, çünkü siperde yanında savaşanının kim olduğunu bilmek hakkındır.

“Adam Y_____.”

“Adamım.”

Kafam öyle güzel ki adeta cehennemdeyim ama yine de ırkın, “hakkında konuşulacak” zor bir konu olduğunu bilmeyecek kadar uçmuş değilim, çünkü zordur bunun hakkında konuşmak. Bu ülkede çocuk tacizinin yaygınlığını konuşmak da zordur ama insanların bundan şikâyet ettiğini asla duymazsınız. Sadece konuşmazlar. Peki, karşılıklı rızaya dayanan ensestnin keyfi hakkında sakın, ölçülü bir muhabbeti en son ne zaman duyduunuz? Bazen meseleleri konuşmak başlı başına zordur ama ben memleketin ırk konusuna yaklaşımının düzgün bir zemine oturduğuna inanırım ve insanlar “İrk hakkında neden daha dürüst bir şekilde konuşamıyoruz?” diye sorunca aslında, “Hassiktir, siz Zenciler neden daha makul olamıyorsunuz?” veya “Hassiktir beyaz oğlan. Gerçekten demek istediğim şeyi söyleyebilseydim, ırk hakkında konuşmak daha kolay olsa, beni kovmana bile fırsat kalmadan çok daha hızlı şekilde kıcıma tekme yerdim” demek istiyordur. Ve ırk deyince de hep “Zenciler” kastediliyordu, çünkü her neye ikna olmuşsa olsun hiç kimşenin, yerli Amerikalılar, Latinler, Asyalılar ya da Amerika’nın en yeni ırkı, Ünlüler hakkında sarf edilmiş, boktan bir zorluk yaşadığını sanmıyorum.

Siyahiler ırk hakkında konuşmazlar bile. Artık hiçbir şey renklere atfedilebilir değildir. Her şey “hafifletici sebepler”den müteşekkildir. “İrk” mevzusunu hiçbir fikri ve cesareti olmaksızın tartışanlar, sesi çok çıkan, Kennedy ile Motown’ı romantize eden, yanımda tanışımış gibi oturan, Özgür Tibet ve Boba Fett tişörtlü, renkli bağcıklı, iyi-eğitilmiş açık-fikirli beyaz arkadaş gibi, Detroit’teki birkaç bağımsız gazeteci gibi ve zemin katlarında oturup klavyeleri başında, sonu gelmez ırkçı yorum sağanağına karşı ölçülüp biçilmiş sağlam cevaplarıyla kahramanlık taslayan asosyal bilgisayar bağımlıları gibi orta sınıf beyaz erkeklerdir. Bu nedenle sağ olsun MSNBC, Rick Rubin, Atlantik’teki siyahi arkadaş, Brown Üniversitesi ve mikrofonuna eğilip en sonunda anlam ifade eden makul ilk sorusunu soran, Kuzeydoğunun güzelim yüksek yargı yargıcı: “Sanırım burada, Medeni Kanun’da bir maddenin ihlalinin, mevzuatta yazılı olan ve amacına ulaşmasa da esasen amaçlananla aynı sonucunu yaratmasının, dolayısıyla sözde Medeni Kanun’un gediği sayabileceğimiz yasal ikileme zemin hazırladık. Hatırlamaktan asla geri durmamamız gereken şey, şu ‘ayrı ama eşit’ meselesinin, ahlaki açıdan değil, ancak mahkemenin ayrı şeylerin asla eşit olamayacağı bulgusuna dayanarak aldığı darbedir. Ve bu dava bize, en azından, ayrı aslında zaten eşit değil midir, sorusunu sormamızı salık vermektedir ama peki, ‘ayrı ama pek de eşit değil ama kesinlikle eskisinden açık ara daha iyi’ ifadesine ne dersiniz? Amerika Birleşik Devletleri’ne karşı Ben meselesi, ‘eşit’ ve ‘ayrı’ ve ‘siyah’ ile kastettiğimizden çok daha derin temel bir sınama içermektedir. Madem öyle banteline gelelim: ‘Siyah’ derken neyi kastediyoruz?”

’70’lerin modasının ölmesine izin vermemesinin dışında Hampton Fiske’in en iyi tarafı hep hazırlıklı olmasıdır. Göğsüne iştirilmiş iki küçük kanadı andıran yaka mikrofonunu düzelterip boğazını temizledi; birilerini sinir edeceğini bildiği maksatlı bir hareket. Dinleyicisinin diken üstünde olmasını ister, çünkü en azından dikkatlerini veriyorlardı o zaman.

“O halde size göre nedir siyahilik sayın yargıç? Güzel bir soru.

Ölümsüz Fransız yazar Jean Genet, bir aktör tarafından kastın tamamen siyahilerden oluştuğu bir oyun yazması istendiğinde, tam da bu soruyu sormuş. ‘Siyahilik tam olarak nedir?’ sorusuna kafa patlatmanın ötesinde, ‘Her şeyden önce, onun rengi nedir?’ diye- rek daha temel bir soruyu da eklemiştir.”

Hampton’ın mahkeme ekibi, kendisi lambanın düğmesine ilerleyip ışığı kapatarak salonu karanlığa bularken, ipleri çekiyor ve pencerelerin perdeleri kapanıyor. “Genet’ye ilaveten birçok rap’çi ve siyahi düşünür de bu konuda fikir belirtmiştir. Safkan beyaz pozlarıyla takılan, Genç Siyah Ergenler diye bilinen, erken dönem bir rap beşlisi, ‘Siyahilik haletiruhiyedir’ diye belirtmişlerdir. Müvekkilimin babası, saygın Afro-Amerikalı psikolog F. K. Ben (lanet olası dâhinin toprağı bol olsun), siyahi kimliğin aşamalara sahip olduğu hipotezini geliştirmiştir. Örnek Nitelikte Siyahilik adlı teorisinde birinci aşama, acemi Zenci’dir. Bu aşamada siyahi şahıs bilinç öncesi konumundadır. Şu an maruz kaldığımız mutlak karanlıktan ne kadar çok çocuk korkacaksa, acemi Zenci de kendi siyahiliğinden o derece korkar. Kaçınılmaz, sonsuz ve kendini âciz hissettiren bir siyahilik.” Hampton parmağını şaklatıyor ve Nike için çekilmiş dev Michael Jordan fotoğrafı, projeksiyondan mahkeme salonunun dört bir yanına yansıyor ama yerini hızlıca, Irak’taki kendin pişir kendin ye işgalden ve Condoleza Rice’ın dışının arasında kalmış et parçasıyla belirlediği halden hemen önce, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda, Colin Powell’in uranyum oksit yöntemini paylaştığı fotoğrafına bırakıyor. Bunlar bakış açısını yansıtan Afro-Amerikalılar. Kişisel nefretin bir insanı nasıl da kendine saygı ve ahlak değerleri üzerindeki ana akım kabule mecbur bırakacağını örnekleri bunlar. Cuba Gooding, Gerçek Dünya’daki Mercan ve Morgan Freeman, hepsi bu tanıma uyuyor. Bu tür uzun zamandır unutulmuş pop ikonlarıyla, Hampton kendi tarihi kaydını ortaya koyarak tezgâhını sürdürüyor: “Sadece ve sadece siyah olmak ister. Özsaygı azlığından ve fazlasıyla solgun tenden mustariplerdir.” Siyahı yargıcın, duvarlar arasında, puro içen ve on-adımlık golf vuruşla-

rı yapan portresi. Siyahi yargıç dahil herkese kakhaha attıran bir an. “Birinci aşama Zencileri, Sıkı Dostlar’ın tekrar yayınlarını seyreder, bir beyaz sitcom erkeğinin televizyonda siyahi kadınla takılması halinde, cana yakın beyaz arkadaşın kız kardeşlerle de bir demet aşk yaşadığı gerçeğini unutmuş halde. Kaplumbağalar, Feryatlar, David Schwimmer’lar ve gruptan George Costanza’lar...”

Başyargıç süklüm püklüm elini kaldırıyor.

“Kusura bakmayın Bay Fiske, bir sorum var...”

“Şimdi değil lanet olası, istim üstündeyim!”

Ben de öyle. İstim almış makinemi çekip karanlıkta becerebildiğim kadarıyla, tepsisi sıvı malzemeyle dolduruyorum. Beni, her şeyin le mépris’i diye küçümseyebilirler. Kimsenin bana ikinci aşama siyahiliğin ne olduğunu anlatmasına gerek yok. “Büyük S Siyahı”dır o. Bu zırvayı zaten biliyorum. Sahip Olunmayan Şeylerden Biri ile oyanayacak kadar büyüdüğümünden ve babam bana Lakers fotoğrafında simge olmuş beyaz arkadaşı gösterdiğinden beri kafama kazınmış durumda. Mark Landsberger, sana ihtiyaç duyduğumda hangi cehennemdesin? “İkinci aşama siyahiliğin ayırt edici özelliği, yüksek seviyede ırk farkındalığıdır. Bu aşamada ırk halen tümünden-tüketici niteliktedir ne var ki daha olumlu havadadır. Siyahilik idealize edilirken beyazlığa küfredilir. Duygular, öfke, kızgınlık ve kişisel-yıkım ile siyah-öncesi coşku ve siyahi üstünlük fikri arasında dalgalanıp durur...” Algılanmamak için masanın altına gidiyorum ama eklemlerim iş görmüyor. Hareket etmekte zorlanıyorum. Yeni bulduğum saklanma yerinde kozun yanması için çaba gösteriyor, bir yandan da Foy Cheshire, Jesse Jackson, Sojourner Truth, Moms Mabley, Kim Kardashian ve babamın akan fotoğraflarındaki tuhaf açılı gülümsemelerini seyre diyorum. Babamdan asla kurtulamayacağım. Haklıydı, son diye bir şey yok. Belki de ot tutuşmak için çok nemlidir. Belki de çok sıkı sardım. Belki de kafam hakikaten kıyak ve orada ot mot falan yok da son beş dakikadır, ot niyetine parmağımı yalıyorum. “Üçüncü aşama siyahilik ırk aşkıncılığıdır. Zulümle mücadele edip sükûnet ve hu-

zur arayan kollektif bilinç seviyesi.” Hassiktir. Gittim ben. Hayaletim. Usulca sıvışayım ki bu asla bitmeyen davada adalet timsali gibi çalışan Hampton’ı utandırmadan kıyın kıyın kışayım. “Üçüncü aşama siyahiliğin örneği dostlarımız, Rosa Parks, Harriet Tubman, Oturan Boğa, César Chavez, Ichiro Suzuki’dır.” Karanlıkta yüzümü kapıyorum ve siluetim, Ejder Kalesi filminde Bruce Lee’nin bir göt oğlanına tekme çakmak üzere odaklandığı ana karışıyor. Mahkeme ressamı Fred sağ olsun, bir kaçış planım var ve karanlıkta yola koyulabilirim. “Üçüncü aşama siyahiler, solunuzdaki kadınlar ve sağınızdaki erkeklerdir. Güzelliğe, güzellik aşkına inanan kimselerdir.”

Washington D.C. birçok kent gibi geceleri daha güzel. Ama Yüksek Mahkeme’nin basamaklarında oturmuş, alışveriş merkezi gibi aydınlatılmış Beyaz Saray’a bakıp kutu kolamdan pipetle fırt çekerken, ulusumuzun başkentini farklı kılan şeyin ne olduğunu düşünüyorum.

Kutu Pepsi’den ot çekmek en iyi şey olmayabilir ama yapacağım. Dumanı havaya salıyorum. Siyahi kimliğin bir dördüncü aşaması olmalı – katıksız siyahilik. Katıksız siyahiliğin tam ne olduğunu bilmiyorum ama her ne haltsa iyi satmadığı kesin. Yüzeysel bakıldığında katıksız siyahilik görece, başarılı olmak yönünde isteksizlik. Donald Goines, Chester Himes, Abbey Lincoln, Marcus Garvey, Alfre Woodard ve dizilerin siyah aktörü. Tiparillo, kasaplık hayvan bağırsağı ve hapiste bir gece. Çelım atmak ve ev ayakkabılarıyla dışarı çıkmak. “Halbuki” ve “Buna benzer şeyler.” Güzelim ellerimiz ve anası bellemiş ayaklarımız. Katıksız siyahilik en kestirmeden hiçbir şeyi siklememek. Clarence Cooper, Charlie Parker, Richard Pryor, Maya Deren, Sun Ra, Mizoguchi, Frida Kahlo, siyah-beyaz Godard, Céline, Gong Li, David Hammons, Björk ve kukuletalı muhtelif değişimleriyle Wu-Tang Clan. Katıksız siyahilik romana yürüyen metinler. Mutlağa varmışken aslında mutlak diye bir şey olmadığını farkına varmak. Aykırılığın günah ya da değil, ayrılıkla biten sonlar ve liberallik gibi insani bir zaaf olduğunu ka-

bullenmektir. Katıksız siyahilik, götünüz sikilmişken ve bu anlamsızken, bazen hayatı yaşamaya değer kılan şeyin nihilizm olduğunu ayırt etmektir.

Burada Yüksek Mahkeme'nin basamaklarında, "Kanun Karşısında Eşit Adalet" deyişinin altında oturmuş, otumu tuttürüp yıldızları seyrederken, sonunda Washington D.C.'nin yanlışının ne olduğunu fark ettim. Bütün binalar az çok aynı yükseklikte ve gökyüzü diye bir şey yok, tabii gece göğünde dünyaya karşı ortaparmagını kaldırmış gibi duran Washington anıtını saymazsak.

İşin komik yanı şu ki Yüksek Mahkeme'nin kararına göre Eve Hoş Geldin partim aynı zamanda Hapishaneye Uğurlama partisi de olabilir, bu nedenle mutfak kapısının üstünde asılı pankartta ANAYASAL YAHUT GELENEKSEL – KARAR VERİLECEK yazıyor. Marpessa fazla yayılmadan, işi dostlar ve yan komşu Lopezlerle sınırlı tutmuş. Herkes, yaşanan anın esas adamı Hominy'nin etrafında toplanıp kuluçkaya yatmışçasına tünemiş, kayıp Küçük Afacanlar filmi izliyor.

Foy, cinayete teşebbüs suçlamalarından, geçici delilik nedeniyle masum bulundu ama ona karşı açtığım kişisel davayı kazandım. İyi kötü tahmin ediliyordu zaten. Birçok ünlü Amerikalı gibi, Foy Cheshire'in dedikodulara malzeme olmuş serveti, adı üstünde dedikodudan ibaretti. Avukatının ücretini ödemek için arabasını sattıktan sonra, elinde değerli sayılabilecek türden kalan tek şey, benim istediğim şeydi – Küçük Afacanlar filmleri. Karpuz, cin, limonata stoklarımız hazır, 16 mm projektörümüz kurulu halde, Bir Ulusun Doğuşu günlerinden bu yana görmediğimiz ve bugün ESPN'de her ne varsa denk geldiğimiz, eski zaman "Evet patron" ırkçılığıyla dolu, karıncalı, siyah-beyaz, hoş bir seyir akşamına hazırlandık. İki saat geçti. Foy'un canını sıkmanın ne olduğunu merak ediyorduk. Hominy'nin, ekranda kendini gördüğü andaki mest haline rağmen, hazine değerindeki koleksiyon aslında çoğunlukla, piyasaya sürülmemiş MGM Bizim Çete çekimlerini içeriyordu. '40'la-

rın ortasında seri, uzun süre cansız ve taze fıkirden yoksun kalmıştı ama bu kısa metrajlar bilhassa kötüydü. Çete'nin son baskısı el değmemişti: Kurbağamsı, Mickey, Arapdarısı, az-bilinen Janet ve elbette, muhtelif küçük rolde Hominy. Bu savaş-sonrası kısa metrajlar çok ciddi. "Hotsy Totsy Nazi" bölümünde Çete, kendini çocuk doktoru olarak gizeleyen br Alman savaş suçlusunun izini takip ediyor. Herr Doktor Jones'un ırkçılığını, ateşli Hominy muayene için gittiğinde, "Görüyorum ki savaşta hepinizin kökünü kazıyamamışsınız. Şu arsenik ilaçlarını alın bakalım da görelim neler olacak?" demesi ele veriyor. "Asosyal Kelebek" bölümünde Hominy ender başrollerinden birinde rol alıyor. Ormanda o kadar uzun bir uykuya dalmış ki bir kral kelebeği saçları arasında koza örecektiyken bulmuş ve Hominy panikleyip, keşfini Bayan Çağanozağacı'na göstermek üzere hasır şapkasını çıkarıyor. Kadın heyecanla bunun "koza" olduğunu söylüyor, her daim meraklı Çete bunu "zona" diye anlayıp onun "ölümcül hastalar evinde" karantinaya alınmasına çaballıyor. Aslında hastalık belirtisi lekeler de var. Durağan bağışıklığı tekrar yaşatma girişiminde stüdyo, tamamen Çete tarafından oynanmış tiyatro sahnesiyle birkaç özet yeni sahneleme üretmiş. Dünyanın, Brutus rolünde Arapdarısı'nı ve "İmparator Jones"taki Tüylü Smither rolünde de Kurbağamsı'yı izleyememiş olması büyük kayıp. Darla eğilip bükülerek muhteşem bir dikbaşlı "Antigone" performansı sergiliyor. Alfalfa, Clifford Odets'in Kayıp Cennet filminde, etrafı kuşatılmış Leo rolünde hiç fena değil. Ama işin geneline bakarsak, Foy'un bu ürünleri, arşivinde toplumdan bunca zaman gizlemesine sebep hiçbir şey yok. Irkçılık her zamanki gibi almış başını gitmiş ama Arizona Eyalet Meclisi'ne yapılacak gün-birlik ziyaretten de daha ölümcül değil.

"Makarada ne kadar kaldı, Hominy?"

"Yaklaşık on beş dakika efendim."

Ekranada, çiftlik avlusunda çekili şeritlerin etrafında "Odun Yığınları arasındaki Zenci - Çekim #1" sözcükleri beliriyor. İki üç saniye geçiyor. Ve... Bam! Kıvırcık bir siyah kafa belirip yayvan, gü-

rütlü bir sırtış sergiliyor. Kocaman, şirin, bebek gözlerine vurmadan önce “Siyah Kardeş!” diyor.

“Hominy, bu sen misin?”

“Keşke ben olsaydım, o çocuk doğal halini oynuyor!”

Birden yönetmenin kamera arkasından, “Bir sürü odunumuz var ama daha çok Zenci’ye⁴² ihtiyacımız var. Hadi Foy, işini düzgün yap. Biliyorum, sadece beş yaşındasın ama içindeki Zenciliği göster bize” diye bağırdığını duyuyoruz. Çekim #2 hiç de daha az şaşırtıcı değil ama takip eden yapım, düşük-bütçeli tek-makaralık, başrollerinde Arapdarısı’nın, Hominy’nin ve Küçük Afacanlar’ın bugüne kadar adı bilinmemiş bir üyesinin, Küçük Foy Cheshire diye anılan bir çocuğun, namı diğer Kara Kardeş’in rol aldığı “Petrol Kralları”, bir dönem klasiği ve bildiğim kadarıyla Küçük Afacanlar külliyyatının son eseri.

“Bunu hatırlıyorum! Aman Tanrım! Bunu hatırlıyorum!”

“Hominy, etrafta zıplamayı bırak. Tepemize düşeceksin.”

“Petrol Kralları!” filminde, sırık gibi, şoförü olan, kovboy şapkası takmış bir kovboyyla yapılan, kuytu köşe toplantısının ardından, bizim çocuklar, suçun serbest olduğu Greenville sokaklarında, tepeleme nakit dolu bir el arabasını iterken görünüyorlar. Şimdi her zaman olduğu gibi silindir şapkalar ve kuyruklu ceketler kuşanmış zengin Zenci üçlüsü, filmin ve eğlencenin sonsuz koşturması içinde, gitgide daha şüpheli bir çete gibi davranıyorlar. O kadar uzağa gidiyorlar ki kimsesiz Mickey’ye, spor-malzemeleri-dükânının vitrininde görüp beğendiği beysbol kıyafetini alırken buluyorlar kendilerini. Arapdarısı’nın, türedi zenginliklerine dair açıklamasından – “Dört yapraklı yonca buluverdim hemi de İrlanda piyangosunu kazandım” – tatmin olmamış halde, Çete bir dizi teoriden bahsediyor. Çocuklar muhtelif rakamlar söylüyor. At yarışı oynuyorlar. Hattie McDaniel ölmüş ve tüm servetini onlara bırakmış. Nihayetinde Çete, paranın nereden geldiğini açıklamaz-

⁴² *Nigger in the woodpile* (çapanoğlu-bityeniği) deyimine gönderme. (ç.n.)

sa Arapdarısı'nı patlatmakla tehdit ediyor. "Petrole bulanmışık." Olan bitenden halen kuşkulanan ve etrafta petrol kuyusu falan göremeyen çete, Hominy'yi, alçak karaderililerin Zenciköy'deki tüm çocukları, nikel ellilik karşılığı şırıngalarla kancaladığı, fiçileri ham petrol üstüne siyahi damlalarla doldurdukları, gizli bir depoya kadar takip ediyor. Sonunda sahne duygusal bir tınıyla Bizim Çete temalı müzikle solarak sonlanmaktayken, altı bezli Foy kameraya dönüp "Kara Kardeş!" diye maymunluk ediyor.

Sonunda Kral Arıza sessizliği bozuyor. "Şimdi anladım bu Foy salağının niye kafayı yediğini. Bilinçaltımda böyle bir bok olsa, ben de kafayı kırdardım. Ve başka hiçbir özel sebep aramadan, anasını siktiklerimi mıhlardım tek tek."

Serbest piyasa kadar gaddar ve Aspergerli, bir Volkan kadar duygusuz, sıkı gangster Stevie'nin yanağından bile iki damla yaş süzüldü. Önündeki bira bardağını kaldırıp şerefe tokuşturmak üzere Hominy'ye uzattı. "Bunu tam nasıl ifade edebileceğimi bilmiyorum ama 'Şerefine Hominy. Sen benden daha iyi bir adam-sın.' Yemin ederim, Oscar'ın siyah aktöre, Yaşam Boyu Onur Ödülü vermesi gerekir, çünkü beyler sıkı iş çıkarmışsınız."

Burada olduğunu bile bilmediğim ve Hip-hop-Aynasız setinde geçirdiği yorucu günün ardından geldiğini tahmin ettiğim Caka, "Halen de çıkarıyorlar" dedi. "Hominy'nin neler yaptığını biliyorum. Benimle çalışan yönetmenler 'Bu sahnede daha fazla siyahliğe ihtiyacımız var. Biraz daha siyah takılamaz mısınız?' diyor. O kızgınlıkla diyoruz ki, 'Hassiktir, ırkçı piç!' ve o an diyorlar ki, 'Tam da böyle, bu gerginliği kaybetme!'" diyerek sette olanları anlattı.

Nestor Lopez aniden ayağa fırladı ama votka ile otun tütsülediği kafası düzelene dek salınmak zorunda kaldı. "Millet sizin en azından bir Hollywood hikâyeniz var. Ya bizim neyimiz var? Speedy Gonzales, kafası muzlu bir karı, 'Boktan nişanlara ihtiyacımız yok' lafı ve birkaç hapishane filmi!"

"Ama hakikaten büyük hapishane filmleri!"

"En azından kimi Küçük Afacanlar vardı. Koduğumun Küçük

Chorizo'su ya da Bok Choy'u nerede?"

Her ne kadar Nestor, orada bir Chorizo olmaması konusunda haklı olsa da, Sing Joy ve Edward Soo Hoo hakkında bir şey demiyorum, iki Asyalı serseri, asla yıldız olmasalar da, stüdyoların bahsedip durduğu ve kamera önünde yer verdiği, burnu havada bir sürü şımarıktan çok daha iyi iş kotarmışlardır. Yeni alınmış İsveç koyunlarımı kontrol etmek için ahıra yöneliyorum. Bebek Roslag'lerim, cennet hurması ağacının altına kümelenmiş; gettoda ilk geceleri ve keçilerle domuzlar onları tutup götürecek diye korkuyorlar. Kuzulardan birinin yünleri pasaklı beyaz, diğeri alacalı boz renkte. Titriyorlar. İkisini de kucaklıyorum ve burunlarına öpücük konduruyorum.

Hominy yanımda ayakta, onu fark etmedim ve maymun gibi beni taklit ederek, çatlak dudaklarıyla ağzımdan öpüyor.

"Ne oluyor Hominy?"

"Bırakıyorum."

"Neyi bırakıyorsun?"

"Köleliği. Tazminatı yarın konuşuruz."

Koyunlar halen korkuyla titriyor. Titrek kulaklarına "Vara modig" diye fısıldıyorum. Ne anlama geldiğini bilmiyorum ama broşürde, onlara ilk hafta, günde en az üç kez söylememi yazan şey buydu. Onları almamam gerekiyordu ama nesilleri tükeniyormuş ve eski bir ziraat ve hayvancılık profesörü, beni haberlerde görüp, uygun sahiplenici olacağımı düşünmüş. Ben de korkuyordum. Hapse girsem ne yapardım? Sonra onlara kim bakardı? Yasanın 1., 13., 14. maddelerinin ihlalinin alıkoyulmasam bile, bir de Uluslararası Suç Mahkemesi davası ve ırk ayrımcılığından hüküm giyme ihtimalim var. Irk ayrımcılığından dolayı tek bir Güney Afrikalıyı dahi mahkûm etmediler ama tutup beni ederler mi? Zararsız bir Güney Merkez Afro-Amerikalıyı? Amandla awethu!

"Orda işin bitince içeri gel" diye çağırıyor Marpessa yatak odasından.

Sesi aceleci. Biliyorum ki şimdi şunu demek istiyor; kuzuları

biberonla besleme işini sonra hallet. Görgü Tanığı Haberleri yayında. Beş yıllık kız arkadaşım yatakta yüzükoyun, güzelim başı ellerinin arasında, şifoniyerin üzerindeki televizyondan hava durumunu seyrederek yatıyor. Charisma da yanında oturuyor. Karyola başlığına doğru yaslanmış halde, çoraplı ayakları çapraz vaziyette uzatılmış, Marpessa'nın poposunda dinleniyor. Bana ne kadar az yer kaldığını fark edip hayallerimdeki üçlü ilişkiye tırmanıyorum.

"Marpessa, hapse girersem ne yaparsın?"

"Kapa çeneni de televizyona bak."

"Hampton mahkemedede, Hominy'nin kulluğu insan köleliği kapsamında, kurumsal Amerika'nın da maaşsız stajyerlerin açacağı davalar cehennemiyse savaşmaya hazır olması gerektiğini söylemekle güzel bir noktaya parmak bastı."

"Konuşmayı keser misin? Kaçıracaksın."

"Peki, ya hapse girersem?"

"O zaman sadece, sevişmek için, hayal gücünden mahrum başka bir Zenci bulmam gerekecek."

Partinin geri kalanı yatak odası kapısının etrafında toplandı. İçeri bakıyorlar. Marpessa arkasına dönüp yanağımdan tutarak, başımı ekrana çeviriyor. "Seyret şunu."

Weatherperson Chantal Mattingly ellerini L.A. Havzası üzerinde sallıyor. Hava sıcak. Güneyden ilerleyerek nemli hava taşıyan yüksek basınç söz konusu. Santa Clarita Vadisi ve Ventura İlinin iç bölgesindeki vadiler için aşırı sıcak uyarısı geçerliliğini koruyor. Diğer bölgeler için geceleri soğuyan, mevsim normallerinde ısılar bekliyoruz. Birçok bölgede hava açık ve az bulutlu, Santa Barbara'dan Orange İline kadar hava ılıman [bu her ne demekse], normal değerlerde ve iç bölgelerde birkaç derece daha sıcak. Şimdi de yerel tahminler. Şu andan akşama kadar belirgin bir değişim beklemiyoruz. Hava durumu haritalarını hep sevmişimdir. Topografik sahil şeridi haritasının 3 boyutlu görüntüsü ve iç bölgelere doğru ilerledikçe dönüp, alçalıp yükselmesi. Dağlarda ve düzlüklerde renkler değişime uğruyor ve beni hep ama hep etkiliyor. Şimdi sıcaklıklar...

Palmdale 103°/88° ... Oxnard 77°/70°... Santa Clarita 108°/107°... Thousand Oaks 77°/69°... Santa Monica 79°/66°... Van Nuys 105°/82°... Glendale ... 95°/79°... Dickens 88°/74°... Long Beach 82°/75°...

“Dur, dur, Dickens mı diyor?”

Marpessa deli gibi gülüyor. Eş dostumu ve Marpessa’nın, adlarını söylemeyi reddettiğim çocuklarını omuzlayarak aşıp geçiyorum. Dışarı koşuyorum. Sundurmada asılı derece resmen 88’i gösteriyor. Gözyaşlarıma engel olamıyorum. Dickens haritaya geri döndü.

Bir gece, babamın ölüm yıldönümünde, Marpessa ile ben, açık mikrofon akşamı için Dum Dum Donut'a sürdük. Her zamanki yerimize, sahnenin uzak tarafına, lavaboların ve yangın tüpünün yakınına, ÇIKIŞ yazısının kırmızı ışığının pusunda oturduk. Yerleşir yerleşmez ne olur ne olmaz diye Marpessa'ya diğer çıkışları da gösterdim.

"Ne olur ne olmaz da ne demek? Mucize eseri biri çıkıp gerçekten komik bir şey söyler ve dışarı kaçmamız, Richard Pryor ve Dave Chappelle'in mezarlarını açıp cesetlerinin halen orada olduğunu teyit etmemiz ve kara Paskalya olmadığından da emin mi olmamız gerekiyor? Şu koduğumun mikro-Zenci komedyenleri bugün beni hasta ettiler. Bu anası sikiklerin arasından hiç siyahi Jonathan Winters, John Candy, W.C. Fields, John Belushi, Jackie Gleason veya Rosanne Barr çıkmamasının bir sebebi var, çünkü gerçekten komik bir siyahi Amerika'nın ödünü bokuna karıştırdı."

"Bugünlerde pek şişman beyaz komedyen de çıkmıyor. Dave Chappelle de daha ölmedi."

"Dave hakkında inanmak istediğin şeye inanıyorsun. Öldü o Zenci. Onu öldürmelilerdi."

Kulüptekilerden biri beni bir kez güldürmüştü. Bir gün babam ve ben ordayken, bodur siyahinin teki, yeni mekân sahibi, sahneye zıpladı. Ödenmemiş-elektrik-faturası kadar karanlıktı ve delirmiş kurbağa gibi görünüyordu. Gözleri kafasından, sanki içer-

deki zihinsel delilikten kaçıp kurtulmak istiyormuş gibi, yabani biçimde fırlamıştı. Ve şöyle bir düşününce, oldukça da şişmandı. Her zamanki yerimizde oturuyorduk. Normalde, babam sahne de değilse, fondaki gürültüyle birlikte cinsel içerikli espriler ve beyaz adam/siyah adam geyikleri üstümden öylece akıp gitsin diye sakince kitabımı okurdum. Ama bu kurbağa-adam beni ağlatan bir espriyle başlamıştı işe. Gümüşü mikrofonu, sanki ona gereksinimi yokmuş ve sırf sahneye çıkarken eline birileri tutuşturduğu için oradaymış gibi gamsız bir tavırla tutarken, “Anan uzun zamandır servete kondu” diye böğürdü. “Anan uzun zamandır servete kondu, yüzünü gıda pulu programına basmışlar.” Catch-22’yi okuma ara verdiren adam komik biri olsa gerekti. O günden sonra Babacık’ı açık-mikrofon akşamlarına zorla götüren ben oldum. Her zaman oturduğumuz yere oturmak isterse erken, oldukça erken gitmemiz gerekiyordu, çünkü komik bir piçin açık-mikrofon akşamlarında sahne aldığı lafı, siyah L.A.’da ağızdan ağıza yayılıyordu. Donut dükkânı akşam sekizden sonra kahkahadan hop hop titreyen siyah göbeklerle doluyordu.

Bu mahkeme soytarısı espri yapmaktan fazlasını sergiliyordu; bilinçaltınızı ortaya çıkarıyor ve siz fark edilmez olmaktan çıkıp fark edilir hale gelene dek sizi aptala döndürüyordu. Bir akşam beyaz bir çift “kapı açılışından” iki saat sonra kulübe gelip en öndeki koltuklara, ortaya kurularak eğlenceye katıldılar. Bazen kahkahalarla gülüyorlardı. Bazen bile bile, bütün ömürleri boyunca siyah olmuşlar gibi kıs kıs gülmüşlerdi. Dikkatini ne çekti bilmiyorum, adamın yusuvarlak kafası terden sırılsıklam oldu. Belki kahkahalarının tınısı bir nebze yüksekti. Hımm diye düşünmeleri gereken yerde bile hah hih hoh hah diye gülüyorlardı. Belki de sahneye fazlasıyla yakındılar. Belki beyazlar, hep en öne oturma ihtiyacı hissetmese, böyle olmayacaktı. Bizimki, “Siz neye gülüyorsunuz soluk benizliler?” diye bağırdı. Seyirciler kıkır kıkır güldü. En çok da beyaz çift. Masayı yumruklayarak. Fark edilmiş olmanın mutluluğuyla. Kabul görmekten mutlu halde. “Boş laflar mı ediyorum bur-

da! Başkasının işine burnunu sokan sikikler, neye gülüyorsunuz lan? Siktirin gidin!”

Gergin kahkahanın gülünecek tarafı yoktur. Salonu kötü cazın kahvaltılık cazın dura-kalka dalgalanmasıyla etkisi altına alıp devinir durur. Şehirde, dışarıda bir gece geçirmeye çıkmış siyahilerle yan masalardaki Latinler, gülmeyi ne zaman keseceklerini bilir. Çiftimizse bilmiyordu. Salonun geri kalanında bizler, fırçadan yakayı sıyırmış olmakla yetinerek, sessizce biramızı, gazozumuzu yudumladık. Onlar bir başlarına gülüyordu, çünkü bu da gösterinin bir parçası olsa gerekti, doğru muyum?

“Siz sikiklerle şakalaşıyormuşum gibi bir halim mi var? Bu bok sizin için değil. Anladınız mı? Şimdi siktirin gidin! Bu bize ait!”

Kahkahalar kesildi. Sadece karşılık bulamayan, yardım için ricacı bakışlar, sonra mümkün olduğunca sessiz, masadan geriye itilen iki sandalyenin usul gıcırtısı. Soğuk aralık havasının ve sokakların sesinin mekânda patlaması. Gece amirinin, bitirilmemiş iki içecek ve en az üç donut dışında, beyazların az evvel orada olduğuna dair hiçbir kanıt bırakmayacak şekilde kapıyı arkalarından kapaması.

“Şimdi, sözüm öyle kabaca kesilmeden önce ne sikimden bahsediyordum? Hah tamam, hani şu kel kafalı olan...”

O geceyi, siyahi komedyenin beyaz çifti, kuyrukları ve tarihçeleri bacaklarının arasına sıkışmış halde gecenin karanlığına göndermesini düşününce, meseleyi doğru ya da yanlış diye bir yere oturtamıyorum. Hayır, o geceyi düşününce, kendi sessizliğim geliyor aklıma. Sessizlik, karşı çıkmaktan ya da rızadan kaynaklanabilir ama en çok da korkudur kaynağı. Sanırım bu nedenle çok sessizim ve böylesine iyi fısıldıyorum, hem Zencilere hem diğerlerine. Çünkü aslında hep korkağım. Söyleyebileceklerimden korkuyorum. Verebileceğim sözlerden ve savuracağım tehditlerden ve onları tutmak zorunda kalmaktan. Şu, “Çıkın dışarı. Bu bize ait” lafını eden adamda, lafı ettiği zaman ona fikren katılmamış olsam da, sevdiğim şey buydu. Pabuç bırakmamış ve iplememiş olmasına

saygı duydum. Ama isterdim ki o kadar korkmayaydım, karşı çıkacak gücü kendimde bulmuş olaydım. Onu yaptığı şey için azarlayayım ya da mağdur beyazların arkasında durayım diye değil. En nihayet kendi kendilerini savunabilirlerdi, otoriteyi ya da Tanrılarını çağırıp mekândaki herkesin haddini bildirebilirlerdi ama isterdim ki karşısına dikilip adama şunu sorayım: “İyi de bize ait olan şey tam olarak nedir?”

KAPANIŞ

Siyah arkadaşın törenle göreve başladığı günün ertesini hatırlıyorum, Foy Cheshire zimba gibi, kentte kupe aracıyla tur atıp kornasına asılıyor ve Amerika bayrağı sallıyordu. Kutlama yapan bir tek o değildi; mahallenin sevincine sebep O.J. Simpson'ın aklanması ya da Lakers'ın 2002 şampiyonluğunu kazanması değilse bile, hemen hemen o ayarda bir şeydi. Foy kalabalığın arasından aracını sürüyor ve ben de ön bahçede oturmuş mısır yoluyordum. “Bayrağı niye sallıyorsun?” diye sordum. “Neden şimdi? Seni daha önce bayrak sallarken hiç görmemiştim.” Memleketin, Amerika Birleşik Devletleri'nin, sonunda borcunu ödemiş gibi hissettiğini söyledi. “Peki ya Kızılderililer? Çinliler, Japonlar, Meksikalılar, yok-sullar, ormanlar, su, hava ve California akbabası? Onlar alacağını ne zaman tahsil edecek?” diye sordum ona.

Bana bakıp sadece kafasını salladı. Babamın hayatta olsa ben-den utanacağı ve benim bu işlerden asla anlamayacağım mealinde bir şeyler söyledi. Ve haklı. Asla anlamayacağım.

TEŞEKKÜR

Sarah Chalfant, Jin Auh ve Colin Dickerman'a teşekkürler. Kemi Ilesmani ve Creative Capital'e de özellikle teşekkür ederim. Sizlerin inanç ve desteği olmasa bu kitap hayat bulamazdı.

Lou Asekoff, Sheila Maldonado ve Lydia Offord'u kocaman kucaklıyorum.

Ailemi de sevgiyle anmalıyım: Annem, Anna, Sharon ve Ainka. Kucak dolusu sevgiler.

Siyahi kimliğin gelişimi üzerine çığır açan çalışmaları, özellikle de üniversite yıllarımda okuyup sonra başucumdan ayırmadığım, Black Word 20. sayıda (Temmuz 1971) yer alan "Zenci'den Siyahiye Dönüşüm Deneyimi" makalesi için William E. Cross, Jr.'a saygı ve takdirlerimi iletmeyi borç bilirim.

Paul Beatty *Slumberland*, *Tuff* ve *The White Boy Shuff-*
le adlı romanlarını ve *Big Bank Take Little Bank* ve *Jo-*
ker, *Joker*, *Deuce* adlı şiir kitaplarını kaleme aldı. *Ho-*
kum: An Anthology of African-American humor kitabının
editörüdür. *Seri Sonu* adlı romanıyla 2016 Man Boo-
ker Ödülü'nü aldı.